



BIBLIOTECA NAZIONALE

150

L

75

NAPOLI

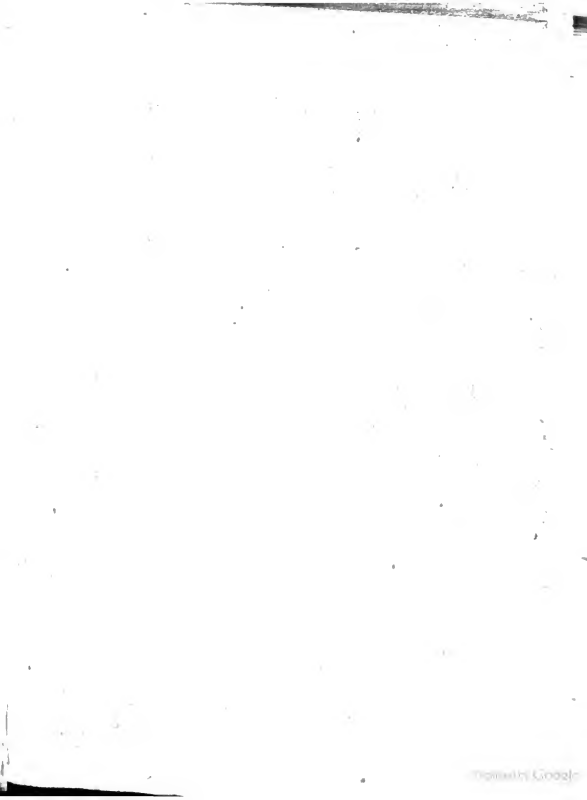
BIBL. NAZ.
VITT. EMANUELE III

150

L

75

NAPOLI



N O V A E
ERUDITORUM
DELICIAE

S E U
VETERUM
ANEKDOTON
OPUSCULORUM
COLLECTANEA.

FRANCISCUS FONTANI

Bibliothecae Riccardianae Praefectus

Collegit, Illustravit, edidit.

T O M. II.



FLORENTIAE · MDCCLXXXVIII.

TYPIS PETRI ALLEGRI NI

Cum Approbatione.

VA1 4510186

RECEIVED

1950

138

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED



RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

ILLUSTRISS. AC REVERENDISS. DOMINO
DOMINO
SCIPIONI RICCIO
EPISCOPO PISTORIENSI AC PRATENSI
PATRONO SUO HUMANISSIMO
HOC QUAECUMQUE OBSEQUII
ET VENERATIONIS MONUMENTUM
FRANCISCUS FONTANI
DEDICO CONSECROQUE

Ingrati proffus animi meri-
to reus agerer, Praesul Am-
plissime, & mihi tibiue ini-
quus essem, profecto si quae
Tua sunt a Te ipse subtrahe-

rem, ac diutius cunctans silentio obruerem quae ultro ac lubens innumera in me contulisti beneficia. Consciae mentis stimulus mihi jamdiu suppetebat. Tuum esse si quid in studiis profecerim, si quod, non irritò forte conatu, posterum assequar; Te enim duce pene infans, nec dum pede certo viam disciplinarum ingressus, immo etiam per diverticula tunc oberrans, feliciter potui alieno periculo sapere, optimisque tuis monitis tentatus valui. Tecum invisere amoena ea vireta, a quibus pulcherrimos quosque flores Tibi jam ante excerpseras, & cum Musis tum Latinis tum
Graec-

▼
Graecis versari. Tuum igitur
est si adhibito fraeno meo ni-
mium lascivienti ingenio, re-
nuentique litare severae So-
phiae, & Matheseos & uni-
versae Philosophiae penetralia
adivi; si utrumque sacrum
Codicem Hebraice partim, par-
tim Graece eo libentius semel at-
que iterum versavi; primigenios
textus cum latinis conferens,
quo facilius mihi daretur adi-
tus ad eam scientiam quae
meae vitae jam inita rationi
consona esset & debita. Te
mihi facem praeferente quid
sit juris Ecclesiae, quid sum-
mis Potestatibus ex ipsis fon-
tibus hausi, ac Tibi uni uti-
que tribuam oportet quod eos
in

vi

in Theologia scopulos praecavi, in quos incidere necesse est quotquot non bene fidei praconceptis scholarum opinionibus magis student, quam veritati.

Sinas itaque me tanti meriti non immemorem Tibi publice quam possum gratiam referre, tuoque Nomini inscribere alterum mearum Deliciarum volumen; munus quidem exiguum, ingenui tamen animi, nec plus valentis monumentum. Praeterea accedit quod in eo habentur Anecdota quaedam satis ampla, quae Concilii Basileensis historiam spectant, Tuque nosti quanti intersit ea omnia habere perspe-

vil
specta quae Synodum illam a
minus criticis, ne dicam a ma-
litiosis versutisque hominibus
tam male vexatam respiciunt.
Ea ipsa non minimo quidem
labore ex optimis probatissimis-
que illius aetatis Codicibus
per me eruta, veluti tabulas
e naufragio servatas Tibi in-
terim credo, quamplurima a-
lia eiusdem momenti imposte-
rum, si Deus faxit, in pu-
blicam lucem prolaturus, ne
diutius tineas pascant inertes,
& pereant. Forte invidiae no-
ta urar quod adiutus huius-
modi reliquiis illius Concilii,
praefationis loco, brevem hi-
storiam iterum attexam, idque
ea mente ut magis veritas in-

notescat, quae a nonnullis partium studio abreptis tenebris undique obruitur; verum nil tanti est, isque ego sum qui non suffundar rubore cum uni adhaesero veritati. Erit & qui in iudicium me non semel advocabit, gratisque meas ipsas penitiores cogitationes mentis rimabitur cum viderit me praecipua quadam lucubratione de Schismate differere. Quaeritet is tamen, supputet, cervos per inane capet, suo ipse more somniet pro lubito, indulgeo: Tu tamen noveris me id ex condicto fecisse, ut eos quodammodo arguerem, qui inique nimium, ut suae ipsorum inscitiae opitulentur, schismati.

ix
maticos quosque appellant qui
cum iis non desipiunt, nec
verba venditant, sed rationum
momentis innixi uni vero ad-
haerere totis viribus contem-
dunt. Habes igitur huiusce no-
stri operis summam quod Tuo
patrocinio foveas obtestor: quod
si ei calculum addideris, si haec
quaecumque ea demum sint,
studio meisque vigiliis parta lu-
benti animo acceperis, unus
mihi instar omnium auctor e-
ris, ut ceteris quae per otium
parantur, alacrius manus ad-
moveam.

Ingenuus Animi Tui pu-
dor cui cordi est laudes etsi
meritas reformidare me de Te
loqui vetat omnino: Quapro-
pter,

pter, macte virtute Praeful ,
sic Deus Opt. Max. omnia Tua
acta publice & privatim for-
tunet ; sic gloriam Tuam in
dies magis & magis etiam ad
invidiam augeat ; sic Te singu-
lari sua benevolentia comple-
ctatur, ut credita Tibi Eccle-
sia , facta in Christo nova con-
spersio , per Te late sui odo-
rem diffundat .

Vale , Praeful Amplissime ,
diuturnaue. Tua incolumitate
nostras spes erige, Teque ser-
ves bonarum Litterarum incre-
mento , tui Gregis tutelae, Uni-
versae Ecclesiae decori, me-
que in Tui clientela confirmes .

Dabam Florentiae ipsis Ka-
lendis Maii An. 1788.

CAN-

CANDIDO LECTORI

FRANCISCUS FONTANI

QUOD serius quam erat in votis
 meam Tecum, Erudite Lector,
 liberare, fidem potuerim; & nunc
 tantum in lucem prodire iubeam alterum
 illorum voluminum; quae comprehendendis
 ἀνεκδότοις praesertim Sacris in biblio-
 thecis adhuc delitescantibus lubens iam
 devoti, temporis angustias incuses, obte-
 stor; subcissuae etenim ipsae horae mihi
 ereptae sunt a curanda ditissima accessio-
 ne eius Bibliothecae cui praesum; quae-
 que duplo iam maior effecta per Am-
 plissimum virum Gabrielem Riccardium,
 operam meam poposcit ut apto rectoque
 ordine constaret. Praeterea non potui
 quin statim manus admoveirem catalo-
 gis iterum contexendis; Manuscriptorum
 praecipue, ne mihi haereret aqua in qua-
 vis re conquirenda, atque uti bospes ha-
 berer

berer iis qui ex me cuiusque Codicis auctores, opera, pretium sciscitarentur. Huiusce mei improbi laboris, cui nulla impar esse potest sedulitas, brevī, Deo opitulante, specimen dabo, prolaturus in lucem Graecorum, atque Orientalium aliorum Codicum Catalogum, ea mente ut Litterariae Reipublicae prosum pro viribus, atque impoſterum, ſi mea haec opera ſapientum ſuffragiis probabitur, curaturus eadem penitus ratione codices tum Latinos tum Etruscoſ, ex quorum notitia non mediocriſ, ſpero, litteriſ ſplendor lucebit.

Meae tarditatis itaque cauſſa cum jam tibi probe perſpecta ſit, patiariſ ut nonnulla ſtatim delibem de iis quibus volumen iſtud coaleſcit, mentemque meam aperiam in primis cuiuſ ductu haec ipſa prae ceteriſ ſelegerim, ad alia dein non mediocriſ momenti progreſſuruſ, ne te videar inanibuſ verbis detinere.

Clariffimo Hermanno Vonderhardtio Coenobii Mariaebergenſiſ Praepoſito, nec non Academiae Iuliae Profeſſori ampliffimo cui debemus vindicata ab interitu innumera Concilii Conſtantienſiſ monumenta, jam erat in votis, poſt exantlatum

latum illum Herculeum laborem, eamdem prorsus operam navare in iis quae Synodum Basileensem spectant, sperans ea methodo illam lucem dare posse Ecclesiasticae historiae, cuius fulgore veritas claresceret magis, tenebrasque undique, studio partium atque amore habendi, offusas resolveret. Primum is quidem opus lubente Minerva absolvit, dum tamen alteri manus admovebat a stabili fatorum numine ereptus, sui desiderium reliquit omnibus bonis qui adhuc dolent nullum eam spariam suscepisse, ex qua tantum decoris & luminis veritati diffunderet. Quis tamen id sibi uni tribuet, lustrare scilicet bibliothecas omnes Europae, ipsarum forulos quaeritare, angulos invigilare, semestas chartas acri oculo vestigare nulla habita temporis, impensarum, laboris ratione? Hisce verum incommodis facile occurri posset ab eruditissimis cuiusvis nationis hominibus si ipsorum quisque pro sua virili parte in opus tanti momenti intenderet, & publici iuris faceret pretiosissima ea monumenta quae malo litterarum fato pulvere etiam nunc sciantur & delitescunt. Utinam in hanc sententiam

tiam pedibus irent quotquot id homines
 praestare valent, & Symbolam ultro con-
 ferrent operi huic maximae molis confi-
 ciundo. Non irrita tunc mea vota defle-
 rem deperiisse, immo laetus messem un-
 dequaque crescentem inspicerem, cui col-
 ligendae is ego & opera & consilio auctor
 fuisssem. Quidquid tamen de reliquis fiet in
 jus utique, spero, non advocabor, quod meas
 vigilias in his impenderim evulgandis, quae
 veritates maximi momenti & illustrent &
 firmant. Quamplurima alia sunt in Floren-
 tinis bibliothecis eiusdem generis & ponde-
 ris, quae Deo praestante in hisce meis Deli-
 ciarum voluminibus prodibunt in lucem.
 Interim accipe vero syllabum eorum quae per
 me nunc prodeunt, ut certior de Codicibus fias
 a quibus ipsa monumenta valui expiscare.

Primum itaque pag. i. occurret tibi
 Tractatus Universitatis Cracoviensis,
 qui totus in eo est ut universalium Con-
 ciliarum auctoritatem vindicet invictissi-
 me, ac proinde etiam Basileensis Con-
 cilio, cuius decretum de Electione Felicio
 Papae V. sartum tectum servandum va-
 lidissimis rationum momentis confirmat.
 Causam cui tota haec innititur quaestio
 dilucidius comperies ex posterioribus, at-
 que

que ex ipso satis amplo Tractatu, quem ex Codice XII. Plut. XVI. scripto seculo XV. Bibliothecae Mediceo-Laurentianae deprompsi.

Secundo habes pag. 158. duas Epistolas Felicis eiusdem Papae V., quarum altera querimoniis plena Carolum Francorum Regem obtestatur ut sui ipsius electioni per Basileensem Synodum factae proviribus faveat, Conciliique illius partes tueatur; altera vero Friderico Duci Austriae, & Romanorum Imperatori electo gratulatur, rogatque ut in tanta rerum vicissitudine Ecclesiae strenuum defensorem se praestet. Utramque ex Codice Riccardiano Pluteo S. II. Num. VI. scripto Seculo XV. descripsi.

Tertio pag. 171. occurrit Consilium Studii Viennensis Anno 1442. Archiepiscopo Salzeburgensi oblatum, quo omni ex parte Oecumenicum esse Basileense Concilium, adeoque ei rite sancteque haerendum decernitur.

Quarto pag. 178. septem enumerantur ac refelluntur errores ex litteris Eugenii IV. deprompti quas Universitati Parisiensi dedit, ut contra Synodum Basileensem

ensem suam ipsius auctoritatem tutaretur.

Quinto pag. 189. habes Compendium cuiusdam Tractatus quo Basileense Concilium defenditur in eo, quod a Pontificali Throno deiecto Eugenio IV., Felicem V. uti verum Romanum Antistitem habendum decrevit.

Sexto pag. 229. proferuntur Iustificationes Concilii Basileensis in Eugenium IV. quibus ipsum omnes Ecclesiae Canones, ac Conciliorum placita flocci fecisse ostenditur.

Septimo pag. 219. occurrunt summa Capita eorum Consiliorum quae Universitates Viennensis, Erfordiensis, Colonienfis, Cracoviensis, Lipsiensis tutandi Concili, nec non eius statuta servandi causa dedere.

Octavo pag. 231. Agmen claudit Tractatus uberrimus anepigraphi auctoris qui in id unum intendit ut luce clarius pateat Synodum Basileensem numquam vel translatae rite, vel canonice dissolutam fuisse. Haec omnia ex supra memorato Codice Mediceo - Laurentiano exscripsi, qui concordat cum Codicibus MSS. S. Victoris Parisiensis, & Collegii Navarrici, ex quibus nonnulla delibavit Nat. Alexander Dissertat. VIII. in Secul. XV. & XVI.

XVI. Tom. VIII., & in quo permulta alia sunt non minoris momenti, aequae ac in Codicibus XI. & XIII. eiusdem Plutei, ex quibus optima quaeque anecdota seligere conabor.

Unum adhuc superest ut te scilicet moneam, Amice Lector, me in commentariis hisce edendis abstinuisse omnino a scholiis, criticisque animadversionibus meis illis nectendis, uti promiseram. Scias interim me id ex conditio fecisse, sperabam enim rei magis me consulturum si nonnulla notassem in antecessum, & rectum iter ad expeditiorem lectionem sic stravissem, quam si alio tuam mentem avocassem, praesertim cum ea sit rerum natura, ut facile eas percipi possint, Historia Concilii Basileensis bene perspecta, & Schismatis idea probe explorata. Utrique rei itaque sedulo occurri pro viribus, tum historicam narrationem, qua potui brevitate, denuo instaurans, tum de Schismate singularem dissertationem conscribens. Istis igitur utere pro lubito, meque ames bene Rei Litterariae, bene tibi cupientem ex animo. Vale.

THE
JOURNAL
OF
THE
ROYAL
ANTHROPOLOGICAL
INSTITUTE
VOLUME
LXXV
PART
I
1905
PUBLISHED BY THE
INSTITUTE
21, BEDFORD SQUARE, LONDON, W.C.1
PRINTED BY
HARRISON AND SONS, ST. MARTIN'S LANE, LONDON, W.C.2

DE CONCILIO

BASILEENSI

HISTORICA COMMENTATIO.

Quae quantaque fuerint ineunte seculo decimo quinto cuiusvis generis diffidia; quibus dolis religiosae veritatis osiores omnia susdeque vertere conati sint; quo partium studio tres de Pontificia dignitate uno eodemque tempore contententes inter se saevierint malo Ecclesiae fato, omnes noverunt quotquot memoria vetera repetentes videre nihil esse tam sanctum, tamque augustum, cui humana malitia impotenter non adversetur, Corrupti praeterea eorum mores, quibus, ut pote in sortem Domini vocatis, nihil magis cordi esse debebat, quam Ecclesiae decori, Fidei luminibus, integritati & paci studere, malos quosque suo ipsorum

exemplo perdebant, dum rari communis sceleris puri, invidiae perditorum obnoxii, vix ac ne vix quidem in flebiles valebant voces erumpere. Ipsis malis mederi periculosa plenum opus aleae videbatur, ea enim cum tunc esset natura morbi et acrioribus remediis indigeret, non semel exploratum est, remedia ipsa magnarum causam esse aegritudinum. Vis interim morbi in dies magis aggravescibat, cum Sigismundo Romanorum Imperatori arrisit Constantiae cogere Sacrum & generale Concilium, quo Ecclesiae unitas reintegraretur, constitutoque Capite, quod tamen certis quibusdam legibus vinciretur, quaevis Schismatis tolleretur occasio. Primum concepta spes nec defluxit postea; immo *Petro de Luna*, atque *Ioanne XXIII.* exauctoratis, cum & *Gregorius XII.* sponte dignitate Pontificia cessisset, facile Christianae Reipublicae succurri potuit, id quod sane factum est, Martinus enim V., ex Decreto Sessionis XLI. Constantiensis Concilii concordibus suffragiis triginta Cardinalium renuntiatus Pontifex, &

infandum sustulit Schisma, & rata habenda omnia & singula quae in eadem Synodo decreta fuerant cum pronuntiasset, visum est ipsum omnimode sacro coetui obsecundare, atque optatae *Ecclesiae reformationi, tum in capite, tum in membris* per Concilium suscipiendae studere; quarta enim & quadragesima sessione tulit decretum, quo Ticini generale Concilium cogendum, quinquennio elapso a Constantiensi Synodo, indixit.

Irrita tamen omnium mansisse vota & hic, & *Senis*, quo a Patribus compeatum est, pestifera lue *Ticini* intercedente, dolendum; quivis enim reformationis opus laudabat, nullus illi validas manus admovebat, verebaturque Martinus Concili vires, adeoque cunctans dissimulanter in id intendebat, ex quo nihil sibi, nihil Romanae Curiae profuturum sperabat. Sacramentum vero, quo se obstrinxerat in Constantiensi Concilio, urgebat, instabant interim Catholici Principes ut Ecclesiae paci tandem aliquando consulere-
tur: praestabat itaque necere moras, phantasmata uti corpora habere, cau-
sas

fas non inficetas, immo specie tenus magni utique momenti quaeritare, & consilium revera de instauranda cum Graecis iamdiu exoptata communione & unitate; Alphonsi Aragonum Regis nimis jactatae turbae; exigui numero Patres qui Senas advenerant in causa fuere quod Pontifex valuit sua ipsius studia praetexere, & Senensi Synodo abrupta die 19. Februarii Anni 1424., Basileensem Anno 1431. cogendam indicare. In tempus curarum summam differre nonnumquam humanae prudentiae est; tempori tamen assentiri, nec ipsum protrahere bono Reipublicae, eius sane est qui periculis debet occurrere, quae iniquiora utique sunt quominus cito caventur. Aegre quidem hanc immaturam Concilii solutionem tulere qui omnes turbarum causas ex Pontificum Romanorum cunctatione, ne dicam privatis studiis, repetebant, arguebantque Martini nimiam sedulitatem in captandis praetextibus ut res infecta maneret, dum ipse manus victas dare videbatur ipsi rei conficiundae. Ne itaque ille nigra hac ureretur

tur nota, quasi a Reformatione abhorreret, sibi eam Spartam suscipiendam curavit, datisque ea de re epistolis ad Archiepiscopum Toleranum ipsum certiores fecit *in animo sibi esse hanc reformationis materiam non relinquere, sed ad prosecutionem intendere in curia*, Antonio Episcopo Portuensi, Petro tituli S. Stephani in Coelio monte Presbitero, & Alphonso S. Eustachii Diacono Cardinalibus ad id opus constitutis, adeo ut quivis posset *pro ipsa reformatione salutaria praefatis Cardinalibus in scriptis exhibere*, uti habemus in eius Encyclica data iv. Idus Martii An. 1428. Orbis interim spectabatur inani, emunctaeque naris homines, quique ex ungue leonem probe noscunt secum ipsi reputabant difficile factu esse cultores Romanae curiae suis ipsorum utilitatibus non solum nolle consulere, verum etiam, ultro oblati velle renuntiare, Apostolicis moribus jam omnino Romae oblitteratis. Nihil revera tam grande in ore hominum tunc temporis resonabat quam reformationis nomen, a quo tamen opera longissime abhorrebant; dumque inanes

voces

voces Romae & in Italia jactabantur, impotens Martini dominatus Constantinopoli obgerebatur, utpote qui a Legato suo Pontificio dicebatur *habere caeleste arbitrium, esse Dominum in terris, Regum Patrem, Dominum universi, orbis lumen*, atque hisce omnia densissimis utique tenebris offundebantur. Suam ipsius mentem satis aperuisse Pontificem duas simul personas uno eodemque tempore indutum, omnes profiteri cogeantur: & quis bardus adeo qui huiusmodi apertam simulationem non nosset? Arrectis tamen cordibus tempus advenire omnes exoptabant quo Concilium Basileae habendum erat, cui & Christianos Principes totis viribus studere comperatum erat, Sigismundum praecipue, qui tantas turbas numquam sensisset excitari posse, quantaecumque deinceps excitatae fuere.

Exoptata iam dies aderat, & Martino V. Apoplexia immatura correpto, eique suffecto Eugenio IV., Patres, Iuliano Cardinali S. Angeli Praefide, exordiendae Synodo intenti, primum quarto nonas Martii rite & Canonice inchoatum esse concilium, ut pote sancte

De coactum Basileae ex Capite Fre-
quens Constantientis Synodi, ex de-
 creto Senensis Concilii, ex constitu-
 tionibus Martini V. nec non Eugenii
 IV. sanxerunt: secundo, die 15. Fe-
 bruarii nullum, quavis praeditum au-
 thoritate, posse, ipso renuente, Concilium
 solvere, eiusque decretis quemvis, ip-
 sumque Romanum Pontificem obedire
 debere, iisque subdi quae Ecclesiae bo-
 num spectant, quae mores, causasque
 Fidei, schismatis, & censuram Morum
 Ecclesiasticorum *tum in Capite, tum in*
membris, communibus votis decrevere.
 His ita constitutis nullus erat ambigen-
 di locus, quin pace firmata, dolisque
 repulsis tandem aliquando antiqua spe-
 cie fulgeret Ecclesia, atque moribus
 redintegratis omnes non quae sunt eo-
 rum sed quae Iesu Christi quaeritarent.
 Vix tamen in Concilio rite sancita
 rescivit Eugenius, quod exarsit in iras,
 atque Capones Conciliorum reformi-
 dans, noscensque quam irrita ea fun-
 damenta sint quibus Romana curia in-
 nititur, veritus maiora, frigidiusculas
 causas effingens, Synodum Basileensem
 sol-

solvendam illico edixit; Bononiaeque
 iterum aliam cogendam, elapso inre-
 gro anno cum dimidio; ut Graecorum
 expostulationibus satisfaceret, decennio-
 que intercedente, Avenione aliam ha-
 bendam ex decreto Constantiensis Con-
 cillii, ut debitae Reformationi morum
 manus admoverentur. Omnium animi
 tunc horrore, veluti repentino ictu, per-
 culsi non sine metu subistere dolentes,
 paucorum iniquis conatibus, univer-
 sae Ecclesiae bono invideri, Concili-
 ique Patres, & Sigismundus Augustus
 non potuerunt quin Pontificis audaciores
 ausus retunderent, Conciliique partes
 tuerentur, instantes quod quae rite in-
 choata erant, rite etiam per Conci-
 lium absolverentur. Tertia itaque ses-
 sione, habita die xxix. Aprilis denuo
 confirmata fuere sancita jam in Con-
 stantiensi Synodo de auctoritate *Cuius-*
cumque generalis Concilii in ipsum Ro-
 manum Episcopum, quorum vi Syno-
 dus ipsa Eugenium iv. monet & obte-
 statur ut *praetensam Concilii dissolutio-*
nem, sicut de facto processit, de facto
revocet, & ipsam revocationem, quemad-

modum & dissolutionem fecit, per diversas mundi partes transmittat & publicet; utque intra tres menses vel accedat ipse ad Concilium, vel legatos mittat plenaria potestate: alioquin, prout iustam fuerit, & Spiritus Sanctus dicauerit, necessitatibus Ecclesiae providere curabit, & procedet secundum quod iuris fuerit divini pariter & humani. Doluit Pontifex eius terriculamenta fuisse inania prorsus & nulla, anxiusque nec tendi moras, miscendique turbas, dum quarta, quintaque sessio Basileae habebantur, communibusque suffragiis ratum fuerat nullius roboris habendas censuras. ea occasione per quemcumque, quavis, etiam Romani Pontificis, auctoritate, fulminatas, morteque intercedente Eugenii, perseverante Concilio, in eo fieret Electio Romani Antistitis, nullumque ex iis qui aderant invitum trahi posse vel evocari ad Romanam curiam, seu coram quovis iudice Ordinario ad causam dicendam, misit legatos ad Synodum Andream Episcopum Colossensem, Ioannem Tarentinum, Bertrandum Magalonensem, & Antonium de S. Vito

S. Vito Sacri Palatii causarum auditorem, eorum Eloquentiae confusus, iisque mandans ut supremam, absolutissimamque sui potestatem etiam in generale Concilium defendant pro viribus. Mandatis quidem non defuere Nuncii, quibus copia fandi pro lubito data est, luculentissimisque ii orationibus conati sunt, quae nec ipsi forte credebant, obtrudere: conticuere tamen, ac rationum momentis adacti, universalis Synodi auctoritatem revereri & ipsi debere; quocirca in sessione sexta Concilii Promotores contumaciam Eugenii IV. accusarunt, quod nec dissolutionem Synodi revocasset, nec Concilio ipse adfuisset cum Cardinalibus, de quo & conquestum est in sessione septima, in qua ut expostulationibus Legatorum satisfaceret de Cardinalibus tantum poena sumpta est, quorum beneficia permessa sunt Ordinariis collationi, nulla habita ratione reservationum sedis Apostolicae, atque in octava iterum Eugenio dictus est dies sexagesimus a die 18. Decembris anni 1432. intra quod intervallum nisi at-

ten-

tentatam Concilii dissolutionem, & alterius convocationem irritas decerneret, absque alia monitione ex severitate iuris in illum ageretur. Et quoniam adhuc vigeat rumor Bononiae cogi Concilium, a patribus provisum est decernentibus nullam rite haberi posse Synodum, alia manente, quae universam Ecclesiam repraesentat. Sigismundus interea, cui maxime cordi erat paci favere, sentiebatque nihil magis ei conferre posse quam Basileense Concilium, audito quod Pontifex in eum vel rulerat, vel ferret sententias *privationem Regnorum, Provinciarum, dominiorum, bonorum, & quarumlibet dignitatum forsitan continentes*, veritus religionem vulgi, qui pietatis specie, utpote ignarus, infandum quodque facinus patrare non renuit, Basileam accessit, Concilium adiit, atque in eum Sessione IX. exceptus est, in qua eius tutelae, aequae ac Willelmi Bavariae Ducis providens, universis Christifidelibus sub poena excommunicationis, & *privationis dignitatis cuiuslibet Ecclesiasticae vel mundanae*, interdixit ne Eugenio

xxx

genio Papae, aut alteri eius nomine in huiusmodi sententiarum executioni quis pareret. Immo ut occurrerent Patres rebus quotidie in deterius ruentibus, atque Eugenium quodammodo ad officium redire cogerent, sessione X. Uricensi Novariensique Episcopis mandarunt ut pro valvis solemniori ritu Pontificem proclamarent, utpote qui diem sibi dictum non curasset, iudicesque delegerunt ut expenderent, atque ad trutinam revocarent quae Pontificis causam cum Synodo spectabant. Sub haec Eugenius tum Sigismundi adhortationibus impulsus, tum ipsa rei aequitate forte victus xvi. Kalend. Martii Concilii Basileensis dissolutionem rescidit, secum ipse reputans hac re lenitos animos Patrum, facile remissuros esse vires quas exerere, prout iurasset, promiserant. Nondum, tamen decretum hoc, cuius initium *Ad Sanctum Petri Sedem*, Synodo innotuerat, quin immo per legatos Ioannem Mella Protonotarium, & Episcopum Cerviensem, duosque Abates ea certior facta fuerat, Eugenium persistere in sua sententia,

ac

ac tantum rogare patres ut æquo animo ferrent translationem jam indictam Bononiam, profitentem se etiam in hoc remittere *de jure suo*, cum de plenitudine potestatis potuerit eam *quovis modo alio transferre aut pro lubito dissolvere*. Quapropter undecima sessione habita die xxvii. Aprilis, in eo tota versata est Synodus ut expenderet decretum *Frequens* Constantiensis Concilii, ex quo sancivit Basileensem Synodum legitime in Spiritu Sancto coactam *etiam per Papam* prorogari non posse, aut congregatam dissolvi, seu transferri *sine ipsius Concilii expresso consensu*, obtestans patres ne ante completam Reformationem in capite & in membris dissolutioni consentiant aut loci mutationem fieri permittant ex causis iustis & manifestis; satis enim Eugenius suam aperuerat mentem in infirmando Constantiensi decreto, id quod subinde luculentissimo testimonio confirmatum est. Sigismundus Augustus receperat ab Eugenio litteras datas Viterbii die nona Maii querimoniae plenas contra Concilium, quasi sanxisset quae non decebat, tantis-

tisque refertas verborum ambagibus circa legatos, ut facilius ii missi intelligerentur ad novam instaurandam Synodum, quam ad Basileensem confirmandam, uti fuerat experitum. Accessit praeterea quod in iis omnis Concilii auctoritas conterebatur, aiebat enim Pontifex se eam contulisse potestatem legatis ut omnia negotia expedirent *cum Synodi Consilio*, quibus verbis Episcopos Consiliarios dumtaxat, non iudices, in concilio agnoscere videbatur. Huiusmodi iactantiam aequo animo non tulere Patres, & conscripta Synodica novos ausus rerundere aggressi sunt, ac rogatu tantum Sigismundi Caesaris in sessione duodecima inducias adhuc dierum sexaginta Eugenio concessere, infra quos nisi ex animo *is pure simpliciter, & cum effectu* dissolutionem revocet, Synodoque adhereat, Sancta Synodus *in virtute Omnipotentis Dei, a quo super omnes Christi fideles immediate potestatem vindicat, praeditum Dominum Eugenium manifeste contumacem, ab omni administratione Papatus in spiritualibus & temporalibus ipso facto suspendit, & suspensum declarat.*

Dum

Dum haec interim Basileae age-
 bantur, dieque undecima Septembris in
 Sessione XIII. cum Concilii promotores
 Eugenium tertio postulassent contuma-
 ciae, ac nisi intercessissent Ducis Ba-
 variae preces, cuius rogatu triginta
 dierum adhuc compendinatus indultus
 est, forte in ipsum tulissent depositio-
 nis sententiam, Pontifex urgente Au-
 gusto de sententia coepit excedere, flu-
 ctuans adhuc tamen, utpote suae ipsius
 dignitati, & tempori consulendi studio-
 sus. Anxium esse Eugenium, & ali-
 quanto remissius sentire de se & de
 concilio noverat Sigismundus, qui cun-
 ctando rem restituere satagens, Imperii
 insignibus ornatus Sessioni XIV., habitae
 septimo Idus Novembris, interfuit, in-
 stantique rogatu petiit ut tres adhuc
 induciarum menses Eugenio conceder-
 entur, quibus iam absolutis, Synodus
 iuxta sacrorum Canonum sanctiones,
 prout de iure, decerneret. Patres mo-
 rem ei gessere, atque interea cum &
 sexto Kalendas Decembris sessionem XV.
 habuissent, statuere ut singulis annis se-
 mel saltem Dioecesana Synodus ab Epi-
 scopo

scopo cogatur, provincialia vero Concilia infra biennium ab absoluteione generalis Concilii, ac deinceps quolibet saltem triennio habeantur. His ita gestis tempus jam properabat quo, compositis turbis ac simultatibus Pontificem inter & Concilium, nova rerum series exordienda erat, paci dandus locus, antiquus splendor Ecclesiae tandem aliquando redeundus promittebatur, auditoque quod Eugenius, missis ea de re litteris ad Concilium, veluti tesseris initaе secum concordiae, Synodo penitus adhaeserat, Orbis non potuit quin laetaretur, sibi que spem uberioris fructus promitteret. Nonis itaque Februarii Anni 1434. in Sessione XVI. Archiepiscopus Tarentinus, & Cervien-sis Episcopus exoptatas Eugenii litteras Synodo obtulerunt; quibus quidem expresse profitetur Pontifex *Sacrum Generale Basileense Concilium per Generalium Constantiensis & Senensis Conciliorum Statuta, ordinationesque Martini Papae V. ac suas, pro extirpatione haeresum, pace populi Christiani, ac generali Reformatione in Capite & in membris, & perti-*
nent-

nentibus ad ea legitime inchoatum, a
 tempore praedictae inchoationis suae legi-
 time continuatum fuisse & esse, prosecu-
 tionemque semper habuisse; continuari ac
 prosecutionem habere debere ad praedicta
 & pertinentia ad ea, perinde ac si nulla
 dissolutio facta fuisset: Quinimmo praesa-
 tam dissolutionem de consilio & assensu
 Cardinalium apud se existentium, ir-
 ritam & inanem declarat, seque ipsum Sa-
 crum Generale Concilium Basileense pure
 & simpliciter & cum effectu, ac omni
 devotione ac favore prosecui. Atque ut
 eius mentis integritas ac devotio quam
 ad Universalem Ecclesiam & Sacram Ge-
 nerale Basileense Concilium gerit, omni-
 bus constet evidenter tres litteras Ponti-
 ficias super dissolutione Concilii datas
 abrogat & revocat, primam scilicet
 quae incipit *Inscrutabilis* datam IX. Ka-
 lendas Augusti Anno. 1433., alteram
 cuius initium *In Arcano* datam Idibus
 Septembris eiusdem anni, tertiam quae
 incipit *Deus novit*, eadem die & anno da-
 tam, quam tamen veluti non fui foetum
 ablegat, & alias quascumque litteras,
 Acta, aut decreta in praedictum aut dero-

*gationem praedicti Sacri Conoilii Basile-
ensis, seu contra eius auctoritatem facta,
& attentata, seu asserta revocat, nulla-
que & irrita fuisse & esse declarat. Pa-
tres non semel, dum eae legerentur,
gratias egere Deo qui Ecclesiae peri-
clitantis bono occurrerat, Eugenioque
gratulantes aequae ac universae Synodo
sanxerunt: Pontificem per huiusmodi
litteras plene satisfacisse monitioni, cita-
tioni, & postulatis Concilii, prout in de-
creto Sessionis XIV., & in Scheda ibi-
dem inserta continentur; suo ipsorum
suffragio eas comprobarunt, atque in
Acta referri statuere.*

Ni novae deinceps inter Pontifi-
cem & Concilium simultates obortae
novas turbas excitassent; ni viri coe-
teroquin summi, & doctissimi, sed ni-
mium Conciliorum auctoritati inviden-
tes, Cardinales scilicet de Turrecre-
mata, Iacobatius, & Bellarminus lu-
cem obtegere studissent, & falsa pror-
sus pro veris obtrudere, numquam hic
narrationis filum abrumpere tentassem,
sed ventis utique datis velis, incoeptum
inter ad extremum usque nulla adhibita
mora peregissem. Patiantur itaque lecto-
res

res me brevia, & syrtes quibus minitor
hic expendere, ne peracto cursu non bene
fidae stationi navem arguar imprudens
credidisse, atque indecore cursum ite-
rare cogar. Audiamus igitur Ioannem
a Turrecremata qui luculentissimas Eu-
genii litteras quibus Basileensi Synodo
adhæsit; nihil habere roboris ad ipsi-
us decreta confirmanda totus exsudat
ostendere. Is libro II. *Summæ de Eccle-
sia* Capite centesimo ponit;

I. Eugenium quidem prosecutionem
Concilii, non tamen omnia eius
decreta approbasse, super quibus eius
Sedes numquam fuerat consultata:

II. Suam in his mentem satis Eu-
genium aperuisse cum Iuliano S. R. E.
Cardinali Concilii partes tutanti res-
pondisse fertur: *Nos quidem progressum
Concilii approbavimus, volentes ut proce-
deret uti incoeperat, non tamen approba-
mus eius decreta.*

III. Forte compulsus metu, ne
totus orbis Christianus ab eo deficeret,
Eugenium Apostolicas literas Concilio
dedisse, atque ex iis conatur arguere
nullam habendam fidem decretis, quæ
sex-

sexdecim sessionibus in Synodo sancita
fuere.

Quis haec audiens temperet a
risu videns hominem salo oppressum
algam ipsam arripere, atque ei veluti
cortici nando confisum interim ruere,
interim emergere ex undis? Libenter
utique tacuisssem huiusmodi obiectiones,
quae cordatis viris excitant bilem, quae-
que tales sunt, quae valeant in pro-
ferentem ipsum consistere invidiam; sed
quis mihi non exprobrasset dolum ma-
lum, quasi consulto praeteriissem ea qui-
bus non possem respondere? Veritatis
cultores, omnesque ii quorum interest
inquirere uri res sese habuerint, non
uri mendax ut plurimum fama vendi-
tavit, nunc temporis adeo suspiciuntur,
tantaque cura in scirpo nodus inquitur,
ut si obiectioni quamvis putidae non fa-
tisfecerint, in eos insurgitur quam ve-
hementissime. Ut itaque iniquo huic
tempori inserviam quodammodo, quis
nam sanae mentis in dubium revocare
poterit Eugenium Synodo, eiusque de-
cretis non adhaesisse, qui eam *Gene-
ralem* prorsus vocat, qui coactam a-
gno-

gnoscit & profitetur pro extirpatione
 haeresum, pace populi Christiani. Reformatione Ecclesiae in Capite & in membris, & pertinentibus ad ea; qui aperte fatis declarat Concilium legitime inchoatum semper prosecutionem habuisse, ac debere habere ad praedicta & pertinentia ad ea, perinde ac si nulla dissolutio facta fuisset; revocansque tres apostolicas litteras, eiurat omnia & singula quae in praeiudicium aut derogationem praedicti Sacri Concilii Basileensis, seu contra eius auctoritatem facta & attentata, seu asserta essent? Si verbis utique danda fides inter homines, quis immo inficias ierit umquam Pontificem non esse professum, Basileense Concilium, ut pote Universam Ecclesiam representans, fuisse infallibile in definendis, explicandisque dogmatibus, ac rite & sancte sancivisse proinde auctoritatem Concilii supra Romanum Episcopum, qui ab eo reformari potest? In meridiana luce profecto caecutiret qui de his adhuc ambigeret, aut inique in summa re, proh nefas! ludentem induceret Pontificem, universamque Eccle-

clesiam mentitis verbis propudiose decipientem. Videant quorem deducant ii quorum interest Romano Pontifici fucum facere, ut suis ipsorum assentionibus utiles sibi dignitates cauponantes emant. Me sane puderet & somniantem id mecum reputasse; neque is ego sum qui credam Eugenium ultro voluisse proferre quae refert Cardinalis a Turrecremata, suo scilicet suffragio non comprobasse Concilii Sanctiones, quas uti legitime factas *pro generali reformatione Ecclesiae in capite & in membris* per quam apertissime pronuntiaret; suo enim ense se ipsum iugulasset, verenda ipse sua aperuisset, seque verisipellem & mendacem ostendisset, non Petri, sed Ananiae & Sapphiraе sectatorem. Praeterea Eugenius puerulus ne ita erat, atque adeo imbellis animi, ut compulsus metu litteras humanitatis plenas conscripserit, iis Concilio adhaeserit, & mentem simulans, se *cum effectu ac omni devotione & favore Concilium prosequi* declaraverit? De quovis ignoto, atque infimae plebis homine vix ac ne vix quidem haec som-

forniare, quae Eminentissimi auctores, ut putidas de Romano Episcopo opiniones defendant, pro veris jactant in vulgus, & quasi nemo ita sit rationis compos, ut res inter se valeat componere, aniles fabellas obiectant, quae emunctae naris hominibus stomachum movent, & iram. Ni velimus itaque Eugenium vel aequo nimium inani timore abreptum contra omnes fas putare, vel universae Ecclesiae indecore mentientem inducere, oportet nos porro ipsum Basileensi Synodo consensisse credere, cum illa suam univisse sententiam, atque eidem consona prorsus scripsisse, nec non idcirco *pure & simpliciter* Concilium Basileae rite coactum, & *legitime continuatum* usque ad sessionem XVI. suo utique suffragio comprobasse (1). Neque ex eo quod

(1) Praestat & hic referre luculentissimum aliud testimonium, quo Eugenii mens detegitur, eius litteras scilicet Florentiae datas nono Kalendas Iulias anni 1434. cum rescivit, Synodum eius legatos debito honore esse prosequutum. In iis primum significat se cum patribus semper in idem conspirasse, etsi

quod intentos nos videant in hanc
veritatem adstruendam ab Iacobario
docti, atque a Bellarminio, arma rur-
sus arripiant, sibi que plaudant quasi
ipsi

etsi tantum in loco celebrandi Concilium, salva semper pietate, dissenseris. Nec id mirum, cum SS. Paulus & Barnabas propter Ioannem cognomento Marcum ad invicem dissidentes separati sint, quos tamen Christi Evangelium copulabat. Subdit praeterea: Optavimus pacem, optavimus Ecclesiae reformationem: ob hanc rem non solum cessimus vobis, sed etiam per litteras nostras decreto vestro, quemadmodum dictastis, annuimus. Et infra: Hoc nostrum propositum est, hic noster affectus, vos amare ut filios, observare ut fratres, & in benedictionibus dulcedinis, una nobis praecipua Charitate constringi. Sic etiam de vobis confidimus, ut non alii apud vos sitis, sed pro ipsis Apostolicae Sedis reverentia fideles & devotos animos ad Nos habeatis. Huius siquidem confidentiae signa perspeximus, primo quod ex nostro consensu ad Sacrum Generale Concilium Basileense plurimum lactati estis. Iterum quod praesidentes nostros affectu & opere amodo sic vobis coniunctos, ut pene unum invicem esse videamini, audivimus. Ex his congratulamur plurimum devotionibus vestris, congratulamur Ecclesiae Sanctae, cui profectum evenire speramus. . . . Superest ut eo affectu quo coepistis, in Deum quotidie succrescentes, ad Generalem Ecclesiae Reformationem sine ulteriori mora vigiles sitis. . . . Nostis enim quantum ea indigeat Religio Christiana; quia, ut ait Propheta: a planta pedis usque ad verticem non est in ea sanitas. . . . Quantum ad nos pertinet

ipsi nobis non constemus, atque divi-
nam Conciliorum auctoritatem defen-
dentes, suffragium Romani Episcopi
quaeritemus, ut Synodi alicuius decre-
ta facta recta habeantur; siquidem pro-
fitemur, Concilium Oecumenicum in-
dependenter a quavis confirmatione
auctoritatem suam nosse immediate a
Christo, & a Spiritu Sancto, *Vigor enim
definitionis*, ut verbis utar Cardinalis Ni-
colai de Cusa in Lib. III. *de Concordantia
Catholica* Cap. 4. *non est ab ipso Primo
omnium Pontifice, sed ex communi omnium
& ipsius & aliorum consensu dependet*;
atque iuxta Catholicae Ecclesiae do-
ctrinam tenemus: nullam aliam confir-
mationem Romani Pontificis ad Oecu-
menicae Synodi auctoritatem declaran-
dam necessariam esse, quam illius cum
Patribus consensum cum eius potissimum
sit Generalia Concilia uti quatuor Evan-
ge-

*net, omnes operas nostras pro his rebus libenter of-
ferimus, nihil pro nostro officio praetermittentes,
quo gloriam Deo, pacem & salutem populo Chri-
stiano ex his sanctis operibus vindicemus. Et am-
bigetur adhuc Eugenium Basileensi Concilio, eius-
que decretis ex animo non adhaesisse?*

gelia habenda esse docere, toti mundo praeberere servanda, exequenda opere; Gelasius namque primus *Universalis Ecclesiae Statuta* asseverat *nullam esse sedem, quam magis exequui oporteat, quam primam.*

Atque ut haec missa faciamus, quae luce clariora per se resplendent cuique non lippis oculis intuenti, atque historicam, quam instituimus, narrationem instauremus, vix Basileensis Synodus supremam auctoritatem qua pollebat declaraverat in XVI. Sessione, quod paulo post, octavo scilicet Kalendas Maias anni 1434. Eugenii legatos *nominibus privatis* aliis patribus cooptavit, juraturos tamen, quod uni Concilio, eiusque decori actu studerent, eius sanctiones pro viribus defenderent, atque in primis decretum Constantiensis Concilii de suprema Conciliorum generalium auctoritate, eorumque potestate in Romanos Pontifices *in iis quae pertinent ad extirpationem schismatis, & ad generalem reformationem Ecclesiae in capite & in membris*, darentque salubre consilium in quavis re, neque a Concilio recederent absque venia; atque his condi-

tio-

tionibus sexto Kalendas Maii, in sessione XVII. illis datum fuit ut praesiderent Synodo *nomine, vice, & loco Eugenii*, ea tamen lege ut Acta Concilii *Bulla, & Sigillo* eiusdem Synodi obsignarentur: ac sexto Kalendas Iulias Patres in sessione XVIII operae pretium duxere duo Constantiensis Concilii Statuta iterum renovare, quorum altero sancitum est: *Generale Concilium potestatem a Christo immediate habere, cui quilibet, cuiuscumque status vel dignitatis etiam Papalis, obedire tenetur in his quae pertinent ad fidem, & extirpationem Schismatis, & ad generalem reformationem Ecclesiae in capite & in membris*: altero vero cautum est. *Quod non obediens Mandatis & Statutis huius Sanctae Synodi, aut cuiuscumque alterius Concilii generalis legitime congregati super praemissis, seu ad ea pertinentibus, factis vel faciendis, debite puniantur, cuiuscumque status & dignitatis, etiamsi Papalis existant*: tantae molis erat antiquo Ecclesiae decori, quae Hierarcice regitur studere, antequam cetera curarentur. Instabat interim petitio Graecorum qui

anno iam superiore ad Synodum scripserant, illis maxime cordi esse ut Concilium Oecumenicum utriusque Ecclesiae haberetur, sperantes hac una ratione unitatem fidei posse firmari inter utramque. Basileenses itaque Patres rati opportunum tempus se natos, rei tanti momenti obsequendi, in sessione XIX. decrevere Ioanni Palaeologo Graecorum Imperatori, & Iosepho Constantinopolitano Patriarchae suadendum ut cum Episcopis Basileam convenirent, vel Italicam civitatem eligerent, eo promittentes, exacto mense ab ipsorum adventu, Concilium transferre quo se contulissent, rogandunque Eugenium ut incoeptis faveret pro rei dignitate ac momento. Praeterea fancierunt nonnulla, quae Iudaeos atque alios infideles spectant, aequae etiam in vigesima sessione habitae undecimo Kalendas Februarias Anno 1435. Canones quam opportunos tulere in Clericos concubinarios, eorumque filios; statuere eos tantum vitandos esse excommunicatos qui tales omnibus haberentur, non subicienda Ecclesiastico interdictui loca ex noxa cuius
cum-

cumque personae, nec secundo appellandum *super eodem gravamine, aut interlocutoria sententia*. Haec atque alia huiusmodi maximi sane momenti erant, sed, ut pote jam in aliis Conciliis sancita, minus afficiebant eorum animos qui exoptatae Reformationi inhiabant. Illis vero coeptum est morem gerere die nona Iunii in Sessione XXI., in qua primo cautum est ne tum in Romana Curia, tum alibi *quid penitus ante vel post exigatur pro confirmatione electionum, admissione postulationum, Beneficiorum collatione, praesentatione, atque aliis de causis, ratione Litterarum, Bullae, Sigilli, annatarum, communium & minorum servitiorum, primorum fructuum, deportuum, aut sub quocumque alio titulo, colore, vel nomine, praetextu cuiusvis consuetudinis, privilegii vel Statuti*; necnon statutae sunt poenae simoniacorum in huiusce Canonis transgressores, provisumque est ut *si Romanus Pontifex, qui prae ceteris universalium Conciliorum exequi & custodire canones debet, adversus hanc sanctionem aliquid faciendo Ecclesiam scandalizet, Generali Con-*

Conciio deferatur. Saluberrima deinde lata sunt decreta quae divinum externum cultum spectant; cumque Idibus Octobribus in Sessione XXII. Libellus Augustini de Roma Nazareni Archiepiscopi damnatus fuisset *tumquam non sanam, & erroneam in fide doctrinam continens*, in XXIII. Sessione habita VIII. Kalendas Aprilis Synodus constitutiones de ratione eligendi Romani Pontificis a Generalibus Conciliis firmatas suo roboravit suffragio, Iuramentum ab Electo praestandum praescripsit, Cardinalium numerum ad viginti quatuor redegit, omnesque *Pontificias reservationes* abolevit, exceptis iis quae in corpore juris habentur, atque sacrarum electionum ius Capitulis, ex antiqua consuetudine, voluit omnino tribui, quo decreto impotentis Curiae Romanae dominatus reformationi praecipue occurrebatur.

Aequo profecto animo id non tulit Eugenius, ratusque infecta omnia fore quae Concilium sanciverat, si Graecos sibi magis quam Basileensibus obsecundantes reddidisset, dum in
XXIV.

XXIV. Sessione de sumptibus ac tritempibus Graecis suppeditandis, de Indulgentiis eis tribuendis, deque uno ex Italiae locis maritimis constituendo, pro ipsorum voluntate, ut ibi exoptata Synodus utriusque Ecclesiae haberetur, differebatur, Pontifex Concilio Urini, vel Florentiae civitates a se electas edixit, ut pote quae magis, ob loci opportunitatem, graecis ipsis arrisissent, & sibi, qui confectus senio, & morbis saepe laborans, longum iter arripere non valebat. Iterata nimium haec in Graecos Eugenii studia veteres cum Pontifice simulates in mentem cuiusque revocarunt, & eo magis ea erexere animos nonnullorum ex Patribus, quominus ipsum noverant Concilio, eiusque pro Graecis curis, favere; quocirca in sessione XXV. habita Nonis Maii Anni 1437. tanta efferbuere ira, ut tumultus & turbae dein non componendae fuerint exortae; exinde enim Episcopi, in duas partes divisi, in contrarias inter se sententias ivere. Hinc Pontificii Legati cum paucioribus ex Patribus contendebant morem gerendum

d

Eu-

L
Eugenio qui Florentia vel Urini habendam Synodum cum Graecis jam decreverat, illinc Ludovicus Cardinalis Arelatensis cum ceteris vindicandum jus Concilii assererat; & quoniam unanimi utrique consensu Patres Constantinopolim miserant legatos exploraturos Graecorum voluntatem, atque si reu-
lerant tum Palaeologum, tum Patriarcham nihil haesitasse quin oblata a Concilio reciperent, contendebant vel Avenione, vel in Sabaudia celebratum iri Concilium, timendum namque de eius libertate in Italia, quae Romani Episcopi nutu ut plurimum regebatur. Utrique igitur tamquam pro aris & focis invicem pugnaturi sententiam suam defendere aggressi sunt, utrique decre-
tum tulere quod suae parti faveret, utrique adeo debacchati sunt, ut vix credidisses eos pro veritate pugnare. Concilii praeses non semel in tanto re-
rum tumultu iras comprimere tenta-
vit, non semel animos consociare, mandans de more suffragia a Patribus exposci, id quod negabant debere fieri Legati, sed consuetudinis robore adacti, de sententia prius cedere nonni-
hil

hii visi sunt; dein Sigillum Concilii
 resuerunt dare; ne Sanctio habita a plu-
 ribus obsignaretur; ac ni praeses iterum
 obsecrationibus; atque minis facinus a-
 movisset edicens; Sigillum tribus arbitris
 credendum; quorum opera decrerum mu-
 niretur; forte tunc Patres manus inter se
 conferere visi essent: adeo iniquum est
 studio partium abripi quomodocumque.
 Legati interim spe concepta frustrati
 dolos & astus mente volutare coepe-
 runt; atque discissa capsula in qua
 Concilii Sigillum servabatur; remotis
 arbitris, decrerum quod ipsi confece-
 rant obsignarunt; posthabita quavis tum
 fidei; tum dignitatis ratione; dummo-
 do suae ipsorum voluntati obsecunda-
 rent; nec verum quod brevi revelatum
 facinus eos infando afficeret pudore.
 Vix id rescitum fuit revera; vixque Ta-
 bellari Legatorum deprehensi non paten-
 tia monumenta dedere ex epistolis quas
 deferabant; quod in Tarsensem Ar-
 chiepiscopum; aliosque eiusdem fari-
 nae viros conquestum est; & cum ha-
 beretur Sessio XXVI. pridie Kalendas
 Augusti in ius advocatus est Eugenius

ad diem sexagesimum, se purgaturus in Concilio ab illatis sibi criminibus; putabant enim Patres patrata a Legatis esse uni Pontifici referenda, qui & nihili fecisse Synodi Sanctiones arguebatur. Percussae tunc fuere omnium mentes eorum quorquor inopinata audierunt, ac praecipue Iuliani Cardinalis Concilii Praesidis, qui semel, iterum, & tertio Patres instantibus obsecrationibus rogavit, ne decretum ferrent quod conscripserant, quodque Ecclesiae unitati & paci dire nimium obfuisset. Irritam tamen omnium conatus fuere: Eugenio dictus est dies, additaeque praeterea minae: atque ut magis cuique mens Concilii innoresceret in sessione XXVII. Sexto Kalendas Octobris abrogata est nova inauguratio Cardinalium facta ab Eugenio contra sanctionem Synodi; uti commentitias, falsoque affictas Concilio litteras de nominatione Florentiae & Urini, quamvis Sigillo Synodi obsignatas, atque eius nomine in vulgus obtrusas, habendas esse edictum est, ac civitatis Avenionensis alienatio prohibita; increbuerant enim rumores Eugenium eam vendere decrevisse ad sumptus

ptus Graecis suppeditandos; & Kalendis ipsis Octobribus in sessione XXVIII. elapso jam sexaginta dierum intervallo, quod Patres Basileenses Pontifici condixerant, ipsum contumaciae accusarunt: Synodusque *ad ulteriora contra illum processum* iri decrevit, *consideratis necessitatibus, & utilitatibus Universalis Ecclesiae.*

Refugit animus infandum hic renovare dolorem quo laboravit Ecclesia. tunc temporis, ac libenter quae spectant reliquam huiusce Synodi historiam praeterire, ingens enim horror mentem angit cum ea mecum ipse repeto parrium studia, quibus homines haerebant non veritate adacti, non amore pietatis, sed sibi, sed suis gratificantes, obliti penitus eorum, quae Christiani nominis gloriam & decus maxime decent. In eo ipse sum ut duas veluti instructas acies inter se digladiantes ob oculos lectorum ponam, quae invicem insensae altera diris alteram devovebat, & collatis signis immane prorsus decertabant, hinc scilicet Basileenses Patres Synodi auctoritatem pro viribus tutantes, inde Eugenius, qui Marii Mercatoris mendaciam

dacissimæ impudentiæ, frētus irritas te-
 ntabat reddere sanctiones. Conciliorum
 tum Constantiensis, tum Basileensis,
 ut suae Sedis impotentem domina-
 tum latius extenderet. Nullus hic ta-
 men putet me velle in tanto rerum
 discrimine turriusque partis momenta
 expendere, quasi iudicis personam in-
 duerim. Meum hic est historicum re-
 ferre, turbas narrare, minime invidens
 lectoribus, cuius maluerint sententiam
 rueri pro lubito, dummodo quisque
 teneat Oecumenicum habendum esse
 Basileense Concilium in iis quae san-
 cta fuerunt donec Ferrariam transla-
 tum fuit, id enim constat, ut cetera
 omittamus, ex epistolis ipsis Eugenii
 datis Romae xii. Kalendas Augusti an-
 no 1447. ad Sedis Apostolicae Lega-
 tos in Conventu Praelatorum & Prin-
 cipum Nationis Germanicae, in qui-
 bus haec leguntur: *Nos, ipsi, Regis
 & Electorum supplicationibus inclinati,
 ad imitationem SS. Patrum Praedecesso-
 rum nostrorum, quorum vestigiis inhae-
 rentes, gratum Divinae Majestati obse-
 quium praestare non dubitamus: sicut illi
 Generalia Concilia suis temporibus rite
 insti-*

instituta, atque canonice celebrata recipere, amplecti, ac venerari consueverunt: sic generalia Concilia Constantiense, ac Basileense ab eius initio usque ad translationem per nos factam cum omni reverentia, & devotione suscipimus, amplectimur, & veneramur.

Vix interim Eugenio innotuit se in ius advocatum a Concilio, cum statim Kalendis ipsis Octobris, quo die sessio XXVIII., ut supra innuimus, Basileae habita est, Synodum transferendam Ferrariam decrevit, inchoandamque cum illuc Graeci appulerint, si Basilenfes decreta sua emendaverint, sin minus illico veluti inchoatam habendam, oblati tantummodo triginta dierum induciis, ut Bohemorum causa quod ad communionem sub utraque specie absolveretur. Hisce auditis infremuere Patres, ac rati minime ab ipsis dandas esse victas manus Pontifici, qui postquam Conciliorum auctoritatem revereri dixerat, nihili eius sanctiones faciebat, in Sessione XXIX. quarto Idus Octobris, Synodi solutionem, eiusque translationem irritas sancivere, iusseruntque illas

las revocarēt, alioquin iis afficeretur poenis quae latae sunt in decreto XI. Sessionis, atque a Pontificia dignitate deiectus, nisi infra quatuor menses resipuisset, censeretur: illum praeterea obrestabantur Ecclesiae bono consuleret memoria repetens quae ipse probarat ac confirmaverat, priori Concilii solutione eiurata. Ut vero quae Eugenius iusserat de Bohemis viderentur tanti facere quanti oportebat; eo magis quod ea maxime conducebant ad tollendos de Ecclesia errores, in Sessione XXX. habita decimo Kalendas Januarii decretum tulere quo sancitum est: *Proficere digne communicantibus ad salutem, sive quis sub una specie, sive sub duplici communicet; nec ullatenus ambigendum esse, quod non sub specie panis caro tantum nec sub specie vini sanguis tantum, sed sub qualibet specie, est integre totus Christus. Atque adeo consuetudinem communicandi laicum populum sub una specie... pro lege habendam esse, nec alicui licitum eam reprobare, aut sine auctoritate Ecclesiae eam immutare. Non ramen movere Patres Pontificis repetitae minae,*
non

non Principum, ac Caesaris praecipue, quaerimoniae quin incoepa prosequerentur, immo in reformationis opus maiori sedulitate incumbentes Nono Kalendas Februarii An. 1438. in Sessione XXXI. primo statuerunt *ut quaecumque causae, exceptis maioribus in iure expressis, terminentur & finiantur ab iis, qui de iure aut consuetudine praescripta cognitionem habent: secundo frivolas & desultorias appellationes prohibuere, ventantes ante diffinitivam sententiam ad quemcumque, etiam ad Romanum Pontificem appellari: tertio Gratias expectativas & Reservationes Beneficiorum iam factas vel faciendas a Romano Pontifice penitus abolendas decrevere, iubentes Viris litteratis & graduatis beneficia certo ordine conferri ab Ordinariis, ab iisque institui Theologum, qui semel vel bis in hebdomada lectionem habeat: quarto denique Eugenium ab omni Pontificatus administratione tum in spiritualibus, tum in temporalibus suspensum dixere, Synodo omnem eius auctoritatem devolutam profitentes ex eius contumacia, nam contra universalis Concilii*

cilii sanctiones translatum voluerat Ferrariam, ac dissolutum Basileense Concilium, Non unus interim ex Patribus Basilea discessit, atque inter eos Cardinalis ipse Iulianus, qui futuros rerum tumultus praeydens, autumanfque ex tanta animorum dissensione infanda quaeque processura, Ferrariam se contulit & ipse acturus causam Graecorum. Quoniam vero praeside carebat Concilium ex eius recessione, Basileenses ei suffectum volvere Ludovicum Aretatensem, cuius doctrina & integritas probe perspectae erant cuicumque, illique ut Synodo, atque omni Christianae rei praesfer communibus suffragiis mandarunt, eoque auctore in Sessione XXXII. habita nono Kalendas Aprilis decretum tulere, quo Ferrariensem Synodum uti contra omne fas, ac statuta Basileensis Concilii coactam damnabant, in ius iterum advocantes Eugenium, ut iis quae sui erant posthabitis, veritati studeret & paci. Surdo tamen canebant fabulam Patres, eoque iam deductae res erant, ut vix unitati consuli posset, dissociatis animis omnium, atque adeo studio

studio partium abreptis, ut quivis ipsos
inter se componere esset aggressus non
posset quin alterutram partem offen-
deret. Instabant revera Principes ne a
Basileensibus incoepa perficerentur, at-
que obtestabantur Pontificem ut de Con-
cilio remissius sentiret. Quotidie nova
utrisque proponebantur ut inter se coi-
rent; Nurembergae, Moguntiae atque
in Gallia plures conventus hac de re
habiti tunc fuerunt; nihil intentatum
relictum est; irrita tamen omnia: nisi
enim principiis obstes, difficile malo
occurres quod inveterascit alendo, nec
medeberis ulceri, nisi ad vivum reseca-
ta carne, omnem causam morbi aufer-
re studueris. Recte igitur tunc tempo-
ris optimi quique principes viri mone-
bant rerum iniquitati consulendum, at-
que tum Basileensi tum Ferrariensi Sy-
nodo abrupta, alibi aliam instauran-
dam esse, in qua inter dissidentes pax
tandem aliquando iniretur. Optime qui-
dem medici de pharmaco; sed quid
dolemus si aegroti renuant quae recu-
perandae valetudini conducunt? Euge-
nio non arridebant quae de suprema

Con-

Concilii auctoritate sancita fuerant, nec quomodo abrogari possent sentiebatur; iis adhuc praecipue superstitibus qui, illis veluti scopulo haerebant, ac totus in eo erat, ut si non omnes valeret infirmare sanctiones tum Constantiensis tum Basileensis Synodi, posset novas nubes offundere, quibus eae obscurarentur. Huic rei conficiundae Marii Mercatoris commenta aptissimum ipsi sternebant iter penes Graecos; Basileenses vero Patres rem maturandam contra Pontificem contendebant; *neque sibi licere, neque utile esse Reipublicae Christianae, ut iudicio contra Eugenium supersederetur, utve mutatio alia Concilii fieret, quoniam nihil aliud esset mutare quam dissolvere Concilium, & iudicium contra Eugenium iuste & necessarie inceptum frustrari.* Decimo-septimo itaque Kalendas Iunii anno 1439. in Sessione XXXIII. tres articulos, uti totidem veritates fidei, sanciverunt habendos, quorum primus est *de Potestate Concilii supra Papam, & quemlibet alterum; alter quod Papa Concilium generale actu legitime congregatum, sine eius consensu nullo*
latenus

latenus potest dissolvere, aut ad aliud tempus prorogare, aut de loco ad locum transferre; tertius quod his veritatibus pertinaciter repugnans est censendus haereticus. Et septimo Kalendas Iulii in Sessione XXXIV. tulere sententiam depositionis in Eugenium tanquam notorium & manifestum contumacem, mandatis Ecclesiae Universalis inobedientem, violatorem canonum Synodaliū, pacis & unitatis Ecclesiae perturbatorem, simoniacum, periurum, incorrigibilem, schismaticum, a Fide devium, haereticum, dilapidatorem iurium & bonorum Ecclesiae, inutilem & damnosum. Modum hisce rebus imponere jam impossibile omnibus habebatur, atque in tanto rerum discrimine, cui haerendum parri, a qua recedendum esset nemo audebat proferre, adeo ut quivis nec mentis inops, nec praedudicis adactus in neutram inclinabat partem, exoptabatque diem advenire in qua, privatis eiuratis studiis, & pace firmata, tandem aliquando quae Ecclesiae sunt omnes aequo animo curarent. Quae Basileenses sancibant irrita & vana pronuntiabat Eugenius, quae tum

Fer-

LXII

Ferrariae decernebantur, tum Florentinae, quo commicare adacti fuere Graeci cum Pontificiis, pestifera intercedente lue, a Basileensibus in ius revocata damnabantur, qui interim in Sessione XXXV. lato decreto de stabilitate Concilii, etsi quis ab eo recesserit, & in XXXVI. declarata doctrina de Immaculata Conceptione Dei-parae Virginis, e lictoque quod in universa Ecclesia eiusdem Sanctae Conceptionis festum celebraretur, omnem movebant lapidem ut quam citissime quis in Eugeni locum sufficeretur. In id praecipue intenderunt Patres Sessionibus 37., & 38. in quibus de ratione eligendi, de forma consensus, professionis, & iuramenti ab Electo praestandi actum est, & sancitum quod triginta duo cum ex praelatis, tum ex aliis Ecclesiasticis viris designarentur, qui cum Cardinale Arelatensi, atque aliis Cardinalibus, si qui adessent, novum eligerent Pontificem. Non diu inter electores disceptatum est, cumque jam mundo innotuisset nomen & virtus Amedei Sabaudie ducis, qui, filius cre-

creditis habentis regiminiis; in secessu
 Ripallienti Gebennensis Diocesis a
 pluribus annis Religiosam vitam agebat;
 post diem quintum, ex quo Conclavem
 adierant, illum in Summum Pontificem
 elegerunt, non sine omnium laetitia, ea-
 que electio decimoquinto Kalendas De-
 cembris in sessione XXXIX. promulga-
 ta est uti rite canoniceque facta, &
 Kalendis ipsis Martii Anni 1440. in
 quadragesima Sessione, eiusdem Amedei,
 Felicis V. nomine nuncupati, consen-
 sus cum fidei professione ab ipso edita
 publice lectus est, iussumque a Syno-
 do ut universi Christifideles ipsi obe-
 dientiam tamquam Romano Pontifi-
 ci omnino profiterentur. Intumuit ira
 Eugenius cum haec rescivit; anxiusque
 animi, eo magis diris devovere tum
 Felicem tum Synodum aggressus est, quo
 videbat Burgundios, Gallos, Austriae
 Duces & Bavariae, Sabaudiam, Medio-
 lanum, & Elvetios favere Basileensibus;
 Alemannos neutralitati devotos, ple-
 rasque Universitates sibi insensas, at-
 que Italiam tantum stare pro se, cui
 & parum fidendum autumabat; in ea
 enim

enim permultae civitates imperio vulgi tunc regebantur, Principesque viri foederibus magis quam viribus potentes facile, ut rebus obsequerentur suis, valebant a sententia recedere. Arma ergo quae poterat tractabat, & tempori inserviens, conviciis, & anathematibus insectabatur Patres, qui ut vices rependerent, in Sessione XXXXI. Eugenii libellum damnarunt veluti scriptum famosum, schismaticum, haereticum, nulliusque momenti habendum: *illorum enim declaravit Synodus scripta recipi non debere quorum damnantur auctores*. In tanto rerum tumultu, ac dum interim hinc inde peculiare conventus tum in Gallia tum in Germania habebantur, atque praecipuae Universitates Consilia conscribebant quibus auctoritas Concilii, Felicisque inauguratio, uti rite canoniceque facta, defendebantur, maiores excitatae turbae universo orbi incubuere, eaque mala portendebant Ecclesiae, quibus utrique laborasset ad interitum, ni Deus Virtutum & Pacis fuisset in Israhel. Caroli VII. Christianissimi Regis imperio

rō Gallicana Ecclesia comitia habebat
 Avarici Biturigum, eoque convenerant
 tum Eugenii Legati, tum Basileensium
 oratores, quique suam ipsorum causam
 acturi; petentes scilicet Pontificii I. *Ut*
Rex a tempore translationis Basileensis
Concilii Ferrariam, Basileense Concilium
reprobaret, & Ferrariense Concilium &
in eo acta approbaret: II. *Ut* nullo mo-
 do Eugenii depositioni consentiret, nec
 electionem per Basileense Concilium factam
 de Duce Sabaudiae probaret: III. *Ne in-*
consulto Eugenio oratores mitteret ad
conventum Imperii a Friderico III. Au-
gusto indictum Moguntiae: IV. *ut Prag-*
maticam Sanctionem suspenderet: Basi-
 leenses vero obrestantes Regem ut Ge-
 neralis Concilii auctoritatem supra Ro-
 manum Episcopum tueretur, Oecume-
 nicum agnosceret omnino Basileense,
 suoque suffragio comprobaret electio-
 nem Felicis V., atque Eugenii IV. ex-
 auctorationem. Libelli eorum suppli-
 ces excepti sunt, cumque deliberatum
 esset ab Episcopis de Legatorum po-
 stulatis, communicata re cum Carolo,
 Regis

Regis nomine responsum est: I. *Se paratum esse audire Ecclesiam legitime congregatam*: II. *Quod Basileense Concilium ut legitimum agnoverat, ad ipsum Oratores miserat, eaque omnino approbabat quae multa bona constituerat, nec unquam congregationem Ferrariensem pro Concilio habuerat, aut habebat*: III. *Quod de mittendo Moguntiam opportuno tempore deliberaret*: IV. *Quod pragmaticam sanctionem inviolabiliter observari vellet; & si quae duriora in Concilio Basileensi viderentur, temperari possent*. De ceteris vero se Eugenio adhaerere profiteretur usque dum per generale aliud Concilium, vel Gallicanum alium conventum is certior fiat de veritate istius causae, dubitatio enim est non modica an suspensio, depositio, & subsequens electio facta Basileae sint rite, iuste, canonice, & legitime celebrata, cum dubium adhuc super sit an illa congregatio illis diebus, quibus haec agitata & facta sunt, sufficienter repraesentaverit Ecclesiam Universalem ad tantos & tam arduos actus exequendos, qui de proximo respiciunt totam Ecclesiam. Men-
se

se praeterea Maio Anno 1441. Con-
ventus Principum Germaniae habitus
est Moguntiae quo pariter missi sunt tum
Pontificii tum Basileenses legati, defensu-
ri illi auctoritatem nullis circumscriptam
finibus Romani Episcopi, Concilii ge-
neralis isti potestatem etiam supra Pon-
tificem confirmaturi. Tunc revera in-
notuit cui in tantis turbis rei praeci-
pue studeret Eugenius, undecim enim
obtulit propositiones, quae etsi reiectae
tunc prius fuerint, utpote a veritate
alienae, atque ut plurimum a Sacra Scri-
ptura, & a Traditione absconae, ta-
men quoniam illis adhuc innititur to-
ta contendens Romana Curia, eas hic
non pigebit referre, ut cuivis constet
illam semper eandem fabulam canere;
quamvis non semel risu exceptam, &
exlibilatam. Contendebant itaque 1. *Claves Ecclesiae soli Petro, & eius successoribus
datas.* 2. *Papam non nisi in causa hae-
resis a quopiam esse iudicandum, sed
propria potestate se ipsum iudicaturum.* 3. *Papam dispensare posse de iure divino &
humano, super quae potestatem habet.*

4. Papam omnibus Christianis praeesse, & ita Concilio generali, ut illi potestatem tribuat. 5. Generale Concilium non habere potestatem immediate a Christo sed a B. Petro & eius successoribus. 6. Legibus & Statutis omnibus generalium Conciliorum Papam posse contravenire legitime. 7. Haec verba: Quaecumque alligaveritis super terram &c. non esse dispositiva, aut Clavium collativa. 8. Summum Ecclesiae Tribunal, & in terris supremum iudicium apud Papam solum esse. 9. Nemini licere Summo Pontifici dicere, cur ita facis? 10. Exercitium Clavium in plenitudine potestatis in terris, Papae tantum competere, quia omnia potest in terris. 11. Concilium generale veluti arenam sterilem esse, nisi a Papa foecundetur. Hisce auditis Principes non solum suum ipsorum suffragium non contulerunt, verum neque rati sunt opportunum respondere iis, quae si probarentur, in uno Romano Episcopo profiteretur summam inesse Ecclesiasticae potestatis, contra sancita in generalibus Conciliis; & una cum oratoribus Caesaris, & Chri-

Christianissimi Regis in eam sententiam
 ivere omnes: *Pro pace Ecclesiae esse congregandum generale Concilium in alio loco extra Basileam & Florentiam: Caesarem, cum aliorum principum assistentia, contendentes interpellaturum, ut ad Concilium veniant concordiae causa: Si contendentes, vel alter eorum, locum eligere noluerint, Caesarem electurum, Conciliumque generale omnino inchoandum Kalendis Augusti An. 1442.: Caesarem, Reges, ac Principes duros operam ut Praelati & alii ex suis provinciis Concilium petant. Hoc uno revera occurrere poterat ingruentibus malis, ni novae simultates intercedentes in dies optatam pacem protraxissent, quae longo veluti postlimino revocata tandem affulsit Christiano orbi Anno 1447. Eugenio I V. e vivis sublato, in eiusque locum successore Nicolao V., qui Principum suffragiis fultus in tollendo Schismate totus incubuit. Basileenses jam quatuor aliis sessionibus quae Felici V., atque aliorum tutelae conducebant, providerant; atque ne absolutum monino Concilium putaretur, Lausanam eius-*

LXX

eiufdem Bifuntinae Provinciae urbem translatum declaraverunt, ibique Frederici Romanorum, Carolique Gallorum Regum opera Anno 1449. Nicolaum V. Pontificem renuntiarunt, abdicata iam a Felice V. Romana Sede, qui Sabinenfi Ecclefiae praefectus fuit, atque honoribus undique cumulus.

Non unus Raynaldus cum fpondano & Bzovio diras criminationes congerit in Bafileenfes Patres, quos & antiquo odio laboraffe in Eugenium IV. gratis utique non veretur profiteri, Cardinalem praecipue Arelatensem, & Amedeum Ducem Sabaudiae, atque hos uti Romanae Ecclefiae infenfiffimos hoftes, & fchifmate ab ea avulfos non femel traducit. Meum tamen hic non eft illorum effraenem iracundiam coërcere qui & rationi ipfi valedicunt, dummodo male laboranti Romanae curiae quoque modo opem ferant. Vellem vero ipfos femper fibi conftare, atque, uti probum quemque decet, dum nodum quaerunt in fcirpo ut damnent quemvis qui rerum fumam non

ex

ex sententiis, sed ex earum natura pen-
 fitat, non diris temere devoveant
 quos Romani ipsi Pontifices non me-
 diocri honore sunt prosequuti. Lubens
 omitto quae Nicolaus V. tribus con-
 stitutionibus in Basileensium criminato-
 res sancivit, quasque videre est in li-
 bro cui titulus *Amedeus Pacificus* a Pe-
 tro Monodo conscripto, & tantum
 obiciam decretum Clementis VII. da-
 tum die nona Aprilis Anno 1527. quo
Ludovicus Alemannus Cardinalis Arela-
tensis inter Beatos refertur, & sacris
 dignandus honoribus & cultu censetur,
 a cuius tamen nutu tota Basileensis Sy-
 nodus pendeat, eiusque ductu patrata
 sunt quae hucusque retulimus. Huiusce
 rei pondus sensit & ipse Raynaldus,
 qui carybdim vitans incidit in scyllam,
 scribensque: *Adoranda est itaque mi-*
sericordia divina, quod exiguo temporis
fluxu Ludovicum ipsum nefandi, & per-
niciosissimi schismatis authorem, propaga-
torem haereseos, qui ex erronea consci-
entia innumera mala in Dei Ecclesiam
invexerat, ac tot annorum cursu in per-
ti-

*tinacia obfirmatus, profanarat sacramenta, poenitentem ac reversum in gremium Ecclesiae, ad sanctitatis culmen evexeris; obtrudere minus cautis studuit merum commentum in Ludovico de poenitentia facti, de quo semper ubique altum silentium. Si inflatis buccis hinc inde crepant esurientes Romanae Curiae assentatores id quod humani passus est Aeneas Sylvius, quid non ova-
rent in Ludovici poenitentia, cum aliquod eius extaret monumentum? Operam itaque perdit, & vigilans etiam somniat noster historicus suae partis in hoc, uti in aliis oblitus, nam quin religiose referat quomodo res sese habuerint, invidiam in hunc, in illum amorem conflare studet pro lubito, & muliercularum vel infantium more, qui minores in rixa, & viribus adversariorum impares vel in fletus & questus erumpunt, vel probra jaciunt & convicia; totus is est in eo ut Basilenses Patres quasi schismaticos traducat, perditis ipsorum moribus obdu-ratos iacitet, Ecclesiae velit osos, quam-*

quamvis Romani ipsi Pontifices, si Eugenium unum IV. exceperis, ab huiusmodi dictariis semper abstinuerint. Cui vacat adeat hac in re Articulum VII. Dissertationis VIII. Natalis Alexandri in Secul. XV. & XVI. Ne tamen & in hoc opera nostra desideretur, ad expendendam schismatis ideam progredimur, ex quo, spero, constabit eorum insana audacia, qui ab unitate recedunt, & mutui amoris vincula dirumpunt, cum, ut propriis faveant studiis, vel suis ipsorum opinionibus obsecundent, alios iniuriose nimium & iniuste laceffentes schismatis nota adurunt.

1. 1.

DE SCHISMATE

DISSERTATIO.

SI omnibus idem omnino sonaret vox Schisma, ac quisque, non ut illi prorsus arridet, sed ex ipsius rei veritate mente conciperet nomine respondentem ideam, nullus in hanc arenam descenderem, mole enim sua vel ruerent quae ex hac non probe ad intellectum relata voce idemtidem oboriuntur dissidia, vel necdum enata interirent. Quantae tamen non artes nocendi in isto nomine inventae sunt a male feriatis hominibus? Immane quantum voce hac terrori composita iniquas ii rixas excitarunt muliercularum religionem ut patrocinarerentur? Nimius profecto essem si, historia duce, tantum innuere vellem quoties privata studia ea ipsa voce, veluti stricto gladio, saevierint, & quot quantasque turbas exciverint: quid tamen nostra refert de-

te-

terum reprehendere flagitia, nisi ipse quibus inficimur mala emendemus? Nunc etiam temporis, quando scilicet nulli non sibi plaudunt quod luce Philosophiae illustrati res omnes habeant probe perspektas, ea a plerisque loquendi ratio usurpatur, ut facile animadvertenti cuique innotescat, vel iam falsam in mentibus ideam de Schismate inolevisse, vel data opera quosdam homines, nullius avaros praeter vulgarem auram, studere hac voce ut invidiam conslent in eos, quorum eor sapit, quique si cum iis conferrentur, animos omnium ad sui nutum & sensum converterent quam facillime. Neque tamen mihi mens est hosce lateres lavare, neque fert animus cum illis congredi, qui conviciis impetunt quotquot verba non venditantes, rationum momentis eos aggreduuntur, quique desperire mallent quam ab iurata sententia recedere: quapropter mihi detur rem ipsam citra invidiam expendere, germanamque Schismatis notionem in medium asserre, ut si qui sunt praedudicata opinione a vero abalienati, valeant ad meliorem mentem redire. Quoniam vero idea quam ipsa vox Schisma

refert ab Unitatis idea potissimum, meo quidem iudicio, pendet, ne gravetur quisquam me in ea explicanda nonnihil immorari, ita enim facilius arreptum illud iter emetiar, quod intendi.

I. Unam Ecclesiam esse, etsi ea variis multiplicibusque nationibus coalescat, non solum ex Scripturis docemur, quia una dicitur Columba Dei, una speciosa eius, ac praeterea unus Dominus una Fides, unum Baptisma, nec non unus idemque Spiritus qui fidelibus Gratiā impertitur, perinde ac una anima vitam corporeis membris, verum etiam semper futuros sollicitos servare unitatem spiritus in vinculo pacis monemur ab Apostolo; unus enim Ecclesiae gubernator & rector, invisibilis quidem, Christus existit, quem Pater Caput dedit esse super omnem Ecclesiam, quae est corpus eius. Hoc ipsum profecto Caput non modo repetitis vicibus tum verbis, tum exhortationibus admonuit ut nos membra eius in ipsius unitate arctissimo Charitatis vinculo copularemur, sed Patri etiam rem ipsam commendavit dicens: Ioan. 17. Rogo ut omnes unum sint, sicut

sicut tu, Pater, in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint: *in quo, ut Cyprianus innuit Lib. de Orat. Dom. desiderium rogantis Christi animadvertendum est*, ut hinc quoque possit intelligi quantum delinquat qui unitatem scindit & pacem. *Praeterea ipsum nostrum Caput quasdam veluti unitatis tesseras dedit, quibus fideles inter se cohaerentes agnoscerentur, omnes enim voluit una eademque doctrinae veritate imbutos, iisdem munitos Sacramentis, nec non illi innixos Petrae, supra quam Ecclesiam suam aedificavit, ut unanimes in domo Dei inabitaremus quotquot vocati sumus in agnitionem eius qui regnaturus in Isdrael novit triticum, novit & paleas, & in eandem spem sumus adducti per ipsum. Is itaque in unitate manet qui non argutus in semetipso, sed simpliciter ambulans & fidenter videt nunc per speculum in aenigmate quae cognoscet alias quomodo sunt; qui ex ipsis iustitiae fontibus baurit unde sitim extinguat, & unde propriam ipsius frimet imbecillitatem; qui immotus consistit in fundamento Apostolorum, in ipso*

ipso scilicet Angulari lapide Christo, qui facit utraque unum, voluitque Petrum Primum inter Apostolos gerere ut una eius Ecclesia, una Cathedra monstraretur. Cum una sit fides, ea utique ab omnibus eadem prorsus tenenda est, & quisque de Deo falsa pronuncians, sibi que fidens quod semper, quod ubique, quod ab omnibus receptum est reicit, fidem negavit, atque infideli deterior falso suo dogmate unitatem violat cui baerere debebat Ecclesiam audiens, in qua una Veritas est; Cumque una pariter sit Ecclesia Agni coelestis Sponsa, quae, ut Cyprianus ait Lib. de Unit; incorrupta & pudica unam domum novit, uniusque cubiculi sanctitatem casto pudore custodit, quaeque omnes nos Christo peperit, lacte nutrit, quivis iniquis dissensionibus a fraterna charitate dissilit, is profecto unitatem scindit, recedit a Matre, adulterae iungitur Schismatici nomine censendus, neque Ecclesiae catholicae haerens habebitur, uti Augustinus innuit Lib. de Fide & Symb. Cap. 10. num. 21., etsi ea quae nos credimus ipse credat. Hanc unitatem itaque ser-

servant Catholici tantum, nam haeretici sacrilego eorum dogmate fidei veritatem perfida praevaricatione corrumpentes ab Ecclesia defecerunt, fontem aquae vitae dereliquerunt, atque avulsi a radice non possunt quin arescant; ii quibus rite ac legitime anathema dictum est, cum tamquam ethnici & publicani a fidelium albo expuncti, donec a veterno quo premuntur resipiscant, invite amplius non sunt; & Schismatici iniqua discessione facti infideles Christo, Ecclesiae foecunditate, ut pote fracti rami, non vigent. Quapropter nec Haeretici pertinent ad Ecclesiam Catholicam; ait Augustinus Lib. de Fid. & Symbol. Cap. 10., quae diligit Deum, neque Schismatici quoniam diligit proximum; utrique enim pro viribus inconsutilem Christi vestem dissuere conantur.

II. Hisce igitur unitatis ideam dilucidandi causa, atque ostendendi quibus rationibus ea prorsus scinditur, constitutis, ac posthabitis iis quae de haeresi dici possent, aequae ac de extorribus ab Ecclesia factis canonice ob graviora flagitia, nostram nunc spartam suscipimus; ideam scilicet Schismatis, uti superius
in-

inuimus expendendam. Atque ut a nominis definitione nostra profiscatur oratio, Schisma nihil aliud sibi velle debet Theologis quam: = Voluntaria alicuius, vel nonnullorum ab Ecclesia catholica discessio ea mente facta, ut coetum alium ii sibi constituent, cum nolint, opinione aliqua dissentientes, unitatem cum ceteris tenere =. Ut quis ergo merito Schismatici nomine traducatur I^o. ut se ab aliis discernat est opus: ipse enim S. Thomas 2. 2. Q. 39. A. 1. ait: Proprie Schismatici dicuntur qui propria sponte, & intentione ab unitate Ecclesiae se separant: II^o. ut alteri coetui extra catholicam Ecclesiam constituto studere arguatur, mendacique, non tamen adhuc damnatae, opinioni, Schisma namque S. Augustinus Lib. 2. contra Crescon. Cap. 7. asseuerat esse Recens Congregationis ex aliqua sententiarum diversitate discessio. Ecclesiae vero unitas in duobus maxime attenditur, ait S. Thomas loc. sup. cit., scilicet in connexionem membrorum ad invicem, seu communicatione, & iterum in ordine omnium membrorum Ecclesiae ad unum Caput. Hoc

f

autem

autem caput est Christus, cuius vicem in Ecclesia gerit Summus Pontifex; & ideo Schismatici dicuntur & illi qui canonicè subesse renuunt Pontifici, & qui membris Ecclesiae ei subiectis communicare recusant. *Ne quis tamen putes ex quavis similitudine, quae inter membra oriri possit, vel etiam nonnullas inter peculiare Ecclesias, Schisma statim exurgat; vinculum enim quo constringimur, vetat nos ab Universali Ecclesia recedere quae ex pluribus in toto orbe constitutis Ecclesiis sub uno capite coalescit, atque totius veritatis est radix. Id sane innuit S. Optatus Milevitanus cum Donatistas arguit, quosque idcirco Schismaticos esse ostendit quod ab Ecclesiarum totius orbis communione discessissent; namque videndum est, ait, quis in radice cum toto orbe manserit, quis foras exierit; ac S. Augustinus eosdem hoc argumento saepius urget, contendens ea potissimum de causa Donati partem Schismati manus victas dedisse, quod ab universali Ecclesia ea discreta, in Afris peculiarem coetum, vel si mavis Diaboli Synagogam coegerit. Praeterea eadem ipsa pecu-*

peculiares Ecclesiae nonnumquam, integra adhuc unitate, possunt a mutua ipsarum communione seiungi, cum utrisque pleraque aliae Ecclesiae communificent, cumque Neutra, uti Van-Espenius Tom. III. Par. III. Tit. IV. animadvertit, se a reliquis Ecclesiis universalitatem constituentibus seiungat; & rudis omnino in historia Ecclesiastica habendus esset qui negaret nonnumquam, unitate catholica prorsus incolumi, aliquam posse intercedere divisionem inter peculiarem Ecclesiam, & ipsam Romanam, in qua unitatis centrum habetur. Irretortis utique oculis me quispiam hic adspectabit, uiresque obtusas auebit ne me sibi blasphemum audiat: temperet is tamen nonnihil ab ira, neve me iniudicatum dimittat, nihil enim magis cavere ex animo studeo quam, ne dicam errorem, ipsam suspicionem erroris. Quam protuli sententiam, ipsa ex meis expressit labiis explorata veritas in celeberrimis Ecclesiae Asiaticae quaestionibus cum Victore de celebrando Paschate expendendis, nec non iis quas cum Stephano Romano Episcopo habuere Ecclesiae Africanae, Cypria-

no duce, & quis in dubium revocare poterit, tunc temporis hasce Ecclesias a Romana, fuisse sua communione privatas, nec tamen idcirco ab universalis Ecclesiae unitate seiunctas? Omitto cetera, ne nimis in referendis iis quae in medium possem asserere, quaeque iam satis innuere iis, qui, despectis rivulis, ex ipsis fontibus amant probatissimam aquam haurire.

III. Mirum quidem in modum exempla rerum indubia conducunt veritati adstruendae, verum cum ea sit rationalis hominis natura ut quae rationi consona noverit, eo libentius & alacrius complectatur, abs re prorsus non erit iis quibus possum momenti adfertam iam veritatem firmare. Numquam profecto inficias iho maximum unitatis argumentum semper fore cuicumque indicia communionis cum Romana Ecclesia exhibere, uti & contra non leve Schismatis argumentum futurum seiunctio ab eius unitate, attamen, licet ea Primatum praeter ceteris teneat, veluti una peculiaris Ecclesia habenda est relate ad Ecclesiam Universalem, ad quam & ipsa pertinet cum
 reli-

reliquis. Non ideo ea Catholica dicitur quia Romana, sed quia communionem servat cum ceteris, ex quibus, veluti viventibus ramis, arbor existit, quae in multitudinem latius incremento foecunditatis extenditur. Apostolica quidem in ea Sedes est, verum & aliae Apostolicae sunt appellandae utique & habendae; in fundamento enim Apostolorum & ipsae consistunt, & perpetua Ecclesiae traditio docet cum Cypriano Epist. 42. Unitatem a Domino, & per Apostolos Episcopis successoribus fuisse traditam. Sicuti ergo, ut in Concilio Chartaginensi, cui praeebat Cyprianus Clarus a Mascula, Sancitum fuit credendum, Episcopos Apostolis successisse eadem qua ipsi potestate Ecclesiam gubernantes, pro certo itidem habendum quod Cyprianus ait Epist. 27. Scilicet quod ex quo Christus supra Petram Ecclesiam suam voluit fundatam inde per temporum & successionum vires Episcoporum ordinatio, & Ecclesiae ratio decurrit, ut Ecclesia super Episcopos constituatur, & omnis actus Ecclesiae per eosdem Praepositos gubernetur; id enim divina lege fundamentum.

tum. Praeterea ipsemet Cyprianus de unitate Ecclesiae differens cum in Ecclesia Episcopatum unum, atque indivisum asseveret dicens: Episcopatus unus est, cuius a singulis in solidum pars tenetur, profecto arguitur unumquemque Episcopum in sua Ecclesia principium esse unitatis, eique ab omnibus obtemperari oportere, dummodo in fide maneat, ac cum aliis Episcopis Ecclesiae Catholicae communicet. Ii dant itaque manus victas Schismati qui a suo unitatis principio se remouent, quique alteri adhaerent; omnia enim secundum ordinem fieri debere monuit Apostolos.

IV. Ulro fortasse quispiam hic me compellabit an Schisma quis vitare possit etsi a proprio Episcopo ex se seiunctus, communionem tamen adhaerens Romano Antistiti, qui in catholico orbe Primatum tenet, ac penes quem unitatis centrum existere docet Ecclesia. Huic uni tabulae confisi permulti Haeretici studuerunt utique primis Ecclesiae temporibus sibi minus, quam christiano orbi fucum facere, communionis tesseras a Sede Petri surripientes, uti Athanasii aetate ea infanda monstra,

stra, quae Arii partibus studebant, nec
 procedente tempore defuere, qui persona-
 ti Schismaticorum notam vitare hac arte
 curarunt, externi in dolum compositi, &
 charitatis & obsequii forinsecus habitus
 induti, ut minus cautos seducerent. Ro-
 mani itaque Episcopi docti nil ita san-
 ctum quod humana malitia non contemnat
 violare, ut fallacias improborum homi-
 num ipsi fallerent, nullum in sui commu-
 nionem recipere constituerunt, nisi sui ipsi-
 us Episcopi donatum litteris, quibus ve-
 luti indubiis signis certiores fierent com-
 mendatum fide, & spiritu unitatis suae
 principio canonice prorsus adhaerere. Men-
 tiuntur ergo, ac sibi ipsi profecto illudunt
 qui ad incitas per proprium malum sensum
 redacti, asyli jura in Romana Sede con-
 quirunt, qui ut Bernardus ait: Posita
 est jus unicuique suum servare non in-
 videre; nam cum & ea veluti una par-
 ticularis Ecclesia habenda sit relate ad
 universalem Ecclesiam, ut superius in-
 nuimus, hinc fit quod non manet in uni-
 tate, qui a proprio Episcopo recedit, etsi
 cum quovis alio putet Ecclesiasticae com-
 munionis vincula indivisa servare. Inde

Schif-

Schismata & haereses obortae sunt, ait
S. Cyprianus Epist. 69. ad Florentinum
Pupianum conscripta de obrectatoribus,
 & oriuntur adhuc, dum Episcopus qui
 unus est, & Ecclesiae praest, superba
 quorundam praesumptione contemnitur,
 & homo dignatione Dei honoratus,
 indignus hominibus iudicatur. Quis
 enim hic est superbiae tumor, quae
 arrogantia animi, quae mentis inflatio
 ad cognitionem suam praepositos &
 sacerdotes vocare, ac nisi apud te pur-
 gati fuerimus, & sententia tua absolu-
 ti, ecce jam sex annis nec fraternitas
 habuerit Episcopum, nec plebs prae-
 positum, nec grex pastorem, nec Ec-
 clesia gubernatorem, nec Deus Sacer-
 dotem? Scire debes Episcopum
 in Ecclesia esse, & Ecclesiam in Epi-
 scopo, & si quis cum Episcopo non
 sit, in Ecclesia non esse, & frustra sibi
 blandiri eos qui pacem cum Sacerdo-
 tibus Dei non habentes obrepunt, &
 latenter apud quosdam communicare
 se credunt, quando Ecclesia, quae Ca-
 tholica & una est, scissa non sit, ne-
 que divisa, sed sit utique connexa, &
 choae-

cohaerentium sibi invicem Sacerdotum glutino copulata. Utinam haec S. Martyris verba, quibus Sanctorum omnium Patrum testimonia respondent, alte insiderent animo fidelis cuiusque, tunc enim nec quisque suo lubito sibi effingeret unitatis ideam & Schismatis, nec tam facile Episcopatus privatae cognitionis auctoritati, uti nostro hoc tempore, firmandus tribueretur. Cum singulis Pastoribus itaque, ut cum Cypriano loquar Epist. 55. ad Cornelium, a Domino portio gregis sit adscripta, quam regat unusquisque & gubernet, rationem sui actus Domino redditurus, oportet utique eos quibus praesumus non circumcursare, nec Episcoporum concordiam cohaerentem sua subdola & fallaci temeritate collidere, unitatem profecto scindere dicendi sunt, qui ab ipsius unitatis principio, proprio scilicet Episcopo, se separant, etsi Romano ipsi Pontifici, vel cuivis alteri, quoquo modo putent haerere. Hierarchice utique regitur non Monarchice Ecclesia Catholica, atque idcirco, ut sancte riteque ea ordinis oeconomia, quam Christus ipse constituit, omnino servetur, oves cuique legi-

simo Pastori commissae oblata pascua recusare non debent, ni velint uti morbi-
dae ab ovili reici, & tamquam alienae depelli, aeterna fame laboraturae, ni Pastoris voci & virgae paruerint. Cum divinum audis Romani Pontificis Primatum, centrum Unitatis audis, adeoque tibi credendum corde, & ore etiam confitendum nostrum invisibile Caput Christum Petro contulisse munus confirmandi Fratres in fide, quos tamen ipse elegerat ad proprio jure, collataque eis potestate irent, & fructum afferrent. Ex hoc ergo Petri munere colligis quod eius est labantem fide erigere, a matre alienum revocare, devium etiam corripere, fratres de errante certiores facere, ac postremo etiam, adhibito Ecclesiarum consilio, perditum fratrem a propria Sede pronuntiare deiectum, atque uti mercenarium a curandis ovibus amovere. Dixi adhibito Ecclesiarum consilio, nam cum unitas ex universorum charitate & fide coalescat, & Episcopus quisque debeat cum fratribus catholicam communionem servare, necesse est ut qui Petri cathedram tenet coëpiscopos certiores faciat de cri-

crimine quo a matre devius is arguitur, cui ex praecepto Dominico unitate debent copulari. Ignarus profecto totius antiquitatis habendus esset, ac censendus nunquam vidisse Patrum opera, vel Ecclesiasticam Historiam perlustrasse, qui haec revocaret in dubium: quapropter ne in te certa diutius immorer & Patrum scientia, & historiae monumenta proferens, ad alia non minoris momenti discutienda progredior.

V. Si de Ecclesiae regimine, eadem semper sensissent homines, ac nisi eo infamando tempore, ipso scilicet octava seculo, in qua nil aliud valebat addiscere nisi veritatis ignorantiam, viri gloriae & auri percupidi magni venditassent commenta & fabulas, ipsique Romani Episcopi utraque manu essent amplexi quae videbant ipsorum rebus opitulari, antiquae Ecclesiae splendor vigeret adhuc, nullae ortae essent de Principatu contentiones, facta recta haberentur antiquorum Patrum Statuta, & si qua dissidia interdum ex hominum malitia caput atollerent, brevi sancitorum canonum auctoritate sublata evanescerent. Ex qua tamen Romae canonum loco habetur mend-

datissimi Mercatoris collectio, quamvis undique propudiose exhibitata, atque ibi nefas ab ea transversum digitum, aut latum ungem recedere putatur, hinc factum novimus Pontifices ea omnia sibi iura vindicasse quae universae Ecclesiae Christus donarat; ac sententiae in dies adeo abnormes emergere, ut plerumque idem nunc plurimis sonet Pontifex, & Ecclesia. Inde illae voces antiquitus ignoratae prolataeque contra scripturarum sensum: Papa omnia potest: Cum is loquitur veritas ipsa loquitur: Illi caece parendum: is est infallibilitate donatus: Ipsi acceptam referre debent Episcopi auctoritatem qua pollent: Is unus Ecclesiae magister & Rector: Per illum unum ad vitam donatur aditus, ac sexcentae aliae, quas nec ipsi credentes, effutire coacti sunt ut quoque modo potioribus momentis rationum respondere viderentur Baronii affectu, Bellarminii, atque eorum omnium huiusce farinae virorum, quibus cordi fuit atque etiam nunc est vel primos honores ita cauponari, vel pauperum spoliis hac una ratione ditari. Non sine lacrimis ea praefecto

secto mecum ipso reputo cum praecipue
 video Romanos Pontifices istorum dolis ir-
 retitos de Ecclesiastica Monarchia certare
 tamquam de ara, id quod dissidentes fra-
 tres magis urget, atque obdurat. Uti-
 nam dies aliquando illucescat; inter Fi-
 dei doctrinam & Scholarum opiniones na-
 turale discrimen aperiatur; quae divini
 juris sunt, quaeque humani una sintul
 non copulentur, atque ex ipsa Petri ca-
 thedra rursus audiat quod Pelagius se-
 cundus ad Episcopos Istriae quondam scri-
 psit C. 19. specialis Synodaliū Con-
 ciliū causa est fides, quidquid er-
 go praeter fidem agitur, Leone do-
 cente ostenditur, quia nihil obstat, si
 ad iudicium revocetur, namque ut Ter-
 tullianus De Virgin. Vel. C. 1. ait. Re-
 gula quidem fidei una omnino est,
 sola immobilis, & irreformabilis; at-
 que hac lege fidei manente, cetera iam
 disciplinae & conversationis admittunt
 novitatem correctionis, operante sci-
 licet, & proficiente usque in finem
 Gratia Dei: id quod confirmatur etiam
 luculentissimo Augustini Testimonio, qui
 L. 1. Cap. 3. de Bapt. asseverat: Ipsa
 plc.

plenaria (*Concilia*) Saepo priora a posterioribus emendantur, quum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat, sine ullo typo sacrilegae Superbiae, sine ulla inflatae cervicis ignorantiae, sine ulla contentione lividae invidiae, cum sancta humilitate, cum pace catholica, cum charitate Christiana. Si ergo quae praeter fidem a Conciliis sancita sunt emendationi sunt obnoxia, quid non Romae retradari poterunt tot tantaque gesta, quae vel ex ignorantia facti prodire, vel privatis ex studiis, quaeque utpote invalida fundamento substructa fatiscunt & corruunt? Hoc uno pax undique redintegraretur, ac quisque intra fines quos Christus ipse constituit degens, ea brevi sublata videremus dissidia, ex quibus tot tantaque indies contentiones oriuntur inter fideles, ut vix unitas integra servetur & firma. Tunc malignantium ora obstruerentur, ac si quis non antea exisset ab Ecclesia, vel si non ita egisset, ut mereretur canonice ab ea repelli, numquam diceretur Schismati studuisse, etsi seclusus non
recto

recto hominum iudicio extrinsecus appareret. Praestat hic huiusmodi veritatem enucleare, ut eo magis ipsa pateat, atque ea penitus comperta ac probe explorata, tandem aliquando qui data opera mentiuntur obmutescant, quique ex praeiudicatis opinionibus consuevere loqui, intimo conscientiae sensu convicti, ultro falsos fuisse minime renuant profiteri.

VI. Nullum ab Ecclesia reici posse iniudicatum, illumque tantum habendum esse ab ea extorrem qui canonice monitus, ac rite constituto examine iudicatus fuerit, repertusque pertinax, nemo prorsus inficias ierit, qui Conciliorum in hac re sanctos canones viderit, vel leges ipsas naturae, omniumque gentium concordem sententiam expenderit. Praeterea accedit quod cum omnium maxima poena sit spiritus vita privari, atque a matris ubere abstrahi, hinc fit quod non tantum maxima scelera hac ipsa poena sunt coerceda, verum etiam quodvis faciendum est periculum aequam excommunicationis in quempiam feratur sententia, vel quis Schismatici nota aduratur, ne in id incidatur mali, quod cavendum Origenes

mo-

monuit, quod scilicet foras ille mittatur, qui intus sit, & ille foris sit qui intus retineri videtur. Longius aequo mea sane protraheretur oratio si tantum innuere vellem incommoda quae Ecclesiam, malo rerum fato, affecere ex iniquis sententiis, quae nullo jure latae interdum fuerunt, nulloque adhibito Ecclesiarum Consilio, immo eo tantum instituto examine quo non veritas, sed privatum studium, sed impotens dominatus, sed auri sacra fames pateret, atque ea cuique cultu digna, & honore paene divino putanda exhiberetur. Quidquid prolatum Romae, incompto quodam jure postulatur ut demissis auriculis quisque suo ipse calculo comprobet, detque manus victas, iniquo Theta notandus, quoties vel aliquis cunstationis arguatur. Non utique in dubium revoco maximi facienda esse ea Pontificum decreta, quibus ii pro officio promunt ex communi traditione communem Ecclesiarum fidem; quomodo tamen in eorum Syllabo computanda erunt, quae nullo Consilio lata sunt, quae nihil in fide versantur, quae tantum Ecclesiasticae Hierarchiae iura, contra omne fas,
vin-

*vindicanda uni Romano Episcopo exposcu-
lant? Rationabile obsequium nostrum
erga Deum ipsum futurum monuit Apa-
stolus; quid non rationabile igitur etiam
erga Romanum Pontificem? Si Cypriano,
ut innumeros alios praeteream, vertere
vitio nemo, nisi inique, audeat, quod in
maxima Causa Fidei a Stephano dissen-
sit, ac noluerit, etsi errore seductus, ve-
ritati dare manus victas, nisi audita Ec-
clesia, quis adeo impudens atque excors,
qui in re satis aperta, cum disceptatur
de iure, Schismaticum appelleret contenden-
tem ipsum Petri successorem coerceri de-
bere canonum viribus; ad trutinam re-
vocari posse eius decreta; ab universa Ec-
clesia posse cagi, ut quae inconsulto, ac
praeter rationem protulit, revocet atque
irrites? Ex iis profecto colligitur imma-
ne quantum ab iustitia recedant qui Schis-
matis reos agunt illos, qui Concilium ap-
pellant Iudicem in causa Pontificii ali-
cuius decreti, nam si idem sonat Schisma
ac recessio ab Ecclesia, quomodo ab ex-
dicendus recessisse, qui immo ipsi actu haere-
ret, atque afflagitat ab illa de se ferri
sententiam? Is ab inferiori iudice ad su-*

periorem provocat; atque hac ipsa provocatione satis ostendit suae potestatis nihil demere ab inferiori, quamvis superius noscat Tribunal ad quod provocavit, nihilque tam alienum a Schismate perpetrare potuit, quam solemniori actu profiteri Catholicae Ecclesiae irreformabile iudicium, cui quidem corde haerens, atque ab eius ore nutuque pendens cum iis omnibus communicare studet, ex quibus universa Ecclesia coalescit, quam appellavit. Non me quidem fugit sequioribus Ecclesiae seculis scholasticos, ut plurimum rerum vacuos, nominibus tamen etsi barbaris foecundissimos, ut mentibus tenebras offunderent, invexisse in Scholas duplicem Schismatis ideam, contendentes illos active habendos Schismaticos qui ab Ecclesia se removere, ea de causa ut peculiarem sibi Ecclesiam constituent, quemadmodum olim Donatistae, passive autem eos qui quavis ratione reiecti a Communione, in unitate consistere non sunt censendi. Non is ego sum qui nunc velim expendere num secus an rite facta putanda sit huiusmodi distinctio, & lubens Schismati passive obnoxios illos dicam qui quacumque haerese imbuti, atque errore convicti, obli-

natiore voluntate persistunt, aequè ac qui ob perpetratum scelus ab Ecclesia reici meruere, quamquam alteros Haereticos lubentius appellarem, alteros sacris interdiktos; nollem attamen malitiosos homines hac voce abuti causa decipiendi ignaros, iisque fucum faciendi, servandique sibi effugium, si quando contigerit quod rem habeant cum viro nec ignaro, nec vocibus tam facile obsequenti. Novi ingenium Eristicorum, quibus maxime cordi sunt argutiae, atque omne eorum studium in eo versatur, ut sermonis vires devitent, putidam aliquam distinctionem effutientes, vel quampiam inpositam vocem; quapropter nemo mihi vitio vertat si expertus, rem maturius videor expendere, neque tam cito alienae fidei acquiescere.

VII. Huiusmodi distinctioni devotos ut plurimum illos video, qui facilius in Ecclesiastico jure peccant, quique ut frigidam Romanae curiae suffundant Schismaticos eos appellant qui Monarchicum jus negant in Cathedra Petri inesse, contenduntque Pontificem nec infallibilitate donatum esse, neque ejus iudicium irre-

for-

c. 12.
formabile, immo ipsum Universae Ecclesiae iuris vindicem primum debere se ostendere, ac Conciliorum sanctiones toti mundo factas rectas servandas praebere. Si passivum igitur Schisma somniarunt id ut hosce homines apertissima calumnia impeterent, eliminandam prorsus futilem hanc distinctionem pronuncio. Quid iniquius enim quam nigra hac nota inurete viros omni utique calculo probatos, ac prae ceteris Ecclesiae addictos? Novi jam quo Sychophantae rem adducere conentur, ut scilicet meticulosi timorem incutiant, ut vitae integris, scelerisque puris quovis modo tentent officere, ut veritas, quae ipsorum pudenda revelat, a mundo abiciatur, atque infanda ea secula iterum revocentur, in quibus ex ignorantiae tenebris monstra tantum & errores exsurgunt. Ipsis inest animo illos veluti reos agere qui tot fabellas exhibitant, qui Jesuitarum dolos patere jubent in recantata illa atque effusa haeresi, cuius gratia bonum quemque vexatum novimus, beatamque Ecclesiae pacem sublatam duobus hisce postremis seculis; qui ab Ecclesia discretos negant tot Episcopos etsi minus cau-

caute, nec recto iudicio ditis immane
 prorsus devotos, quique uberibus certe la-
 crumis deslent viros, omni sane numero
 absolutos, in ipsa Roma Schismati obno-
 xios praedicari, atque etsi nullo canonico
 iudicio damnatos, tamquam ethnicos pro-
 pelli. Nulli non constat quae quantaque
 perpeffa sit Catholica Ecclesia Foederati
 Belgii ex quo Iesuitarum invidia atque
 impotens audacia ipsum Achëronta in il-
 lam movere studuit; quibus & quantis
 rationibus ea pietatem & pacem ab ipsa
 Petri Cathedra esagitavit; quos quantos-
 que viros compellavit, ut illi quomodo-
 cumque opem ferrent, & a Romano Pon-
 tifice iusta ipsius causa exaudiretur; &
 omnes pariter norunt ipsos illius libellos
 supplices non modo nihili factos, verum
 etiam damnatos, totidem veluti haereses,
 ac blasphemias. In comperto itidem est
 in Ecclesiam illam immane saevitum fuisse
 ea de causa quod legitimis eius Pasto-
 ribus cordi fuit, uti & hunc est; anti-
 quos ipsorum mores, Episcopatus iura,
 leges, Conciliorum sancita servare; &
 quoniam ex jam editis ipsorum atque a-
 lio-

litorum scriptis luculentissimis ambages omnes & malignantium doli detecti fuere, in ius iterum iterumque vocantur, argunturque Ianseniana haeresi, spectro illo scilicet ac phantasmate, quo malitiosi homines tot Pontificum pietatem ac fidem decipere sunt aggressi, ac cuiusque boni integritatem minuere, ac commaculare studuerunt.

Nostrum hic non est iam collum recoquere, & longius forte quam par erat nostra iam profluxit oratio. Vela itaque colligere monet utique tempus, nec non instituti nostri ratio, qua Schismatis ideam, non aequè omnibus probe perspectam, aperire contendimus. Veritatis osiores, quique tenebras amant irretortis quidem oculis me prospicient, auguror; nihil tamen mea intererit quidvis in me jacent probri, cum ipsorum noverim mores, & ingenium. Si veritate detecta me errasse ostenderint, ultro ipse profitebor errores, eruntque mihi velut alteri Dii; pertinaciae spero non arguar: si me vero maledictis impetiverint, vel propudiose, ut adsolent, conviciis contumelisque proscide-
rins

erunt, numquam eos tanti faciam ut ani-
mi quietem, atque hilaritatem vultus
amittam, doctus a Philemone in Eccli-
crazomene apud Stobaeum Sermone 19. quod

Ἡΐον οὐδέν, οὐδὲ μουσικώτερον

Ἔστ', ἢ δύνασθαι λοιδορούμενον φέρειν.

Ο' λοιδορῶν γὰρ, ἂν ὁ λοιδορούμενος

Μὴ προσποιῇται, λοιδορεῖται.

The first of these is the fact that the
 system is not a simple one. It is a
 complex one, and it is not possible to
 describe it in a few words. It is a
 system of many parts, and it is not
 possible to describe it in a few words.
 It is a system of many parts, and it is
 not possible to describe it in a few words.
 It is a system of many parts, and it is
 not possible to describe it in a few words.
 It is a system of many parts, and it is
 not possible to describe it in a few words.

TRACTATUS

*Almae Universitatis Cracoviensis super auctoritate
Sacrorum generalium Conciliorum Universalem Ec-
clesiam repraesentantium, adhaesionem per ipsam U-
niversitatem factam Sacro Basileensi Concilio, &
Sanctissimo Domino Nostro FELICI PAPAE V.
continens. Incipit ut sequitur.*

Reverendissimo in Christo Patri Do-
mino Nostro Episcopo Cracovien-
si, Almae Universitatis studii Cracovien-
sis Cancellario dignissimo, Rector, Do-
ctores, & Magistri Universitatis ejusdem
devotas in Domino Orationes.

Deliberantibus nobis quid super in-
stanti requisitione clarissimorum viro-
rum, videlicet Marci Bomfilii Sacrae Pa-
ginae Interp., Praepositi Tridentinensis,
& Canonici Cracoviensis in Artibus libe-
ralibus Magistrorum Interpp. Decretorum
Doctoris Archidiaconi Cracoviensis &
nobilis Guillelmi de Barina Sacrosanctae
Generalis Synodi Basileensis in Spiritu
Sancto legitime congregatae Universa-
lem

lem Ecclesiam repraesentantis, & Sanctissimi Domini Felicis Papae V. Oratorum, & Nuntiorum responsuri sumus: Verbum illud Propheticum: *Erraverunt ab utero, locuti sunt falsa* in primis nostrae considerationi occurrit. Et quidem Sancti Doctores duobus modis exponunt, aliquos errare ab utero Sanctae Matris Ecclesiae, quae sola genitos regenerat ad vitam, & ita demum prolabi ad falsa, aut quia nec concipiuntur in utero ejus, nec nascuntur ex ea per Fidei susceptionem, aut si fidei Sacramentum susceperunt, scelestis tamen operibus degeneres effecti ab Unitate ipsius dividuntur; quemadmodum enim carnalis Mater in carnali sobole certas vicissitudines observat, & tempora, quoniam puer primo in utero nascitur, & alitur, demum in lucem hanc vitae praesentis emissus matris manibus ut crescat gestatur, ut tandem ablactatus ad mensam patris accedat solidiore nutriendus cibo; in hunc quoque morem quos Sancta educat Ecclesia prius quasi in ejus concipiuntur utero,

utero, dum rudimenta Fidei Christianae in Catechismo, & Exorcismo, & deinde per Baptismi, & aliorum Sacramentorum perceptionem quasi ad lucem jam in eis formata virtute generantur; tandem quasi manibus bajulantur Ecclesiae, & lacte nutriuntur dum simpliciiori, & feliciiori doctrina imbuuntur, donec a lacte simplicis sensus abstracti, accedant ad mensam Patris, ut sic valido, & grandium cibo vescantur, pane videlicet Angelorum, ex quo si quis manducaverit vivet in aeternum, erudianturque cibo sanae doctrinae, ne aberrare videantur ab utero Matris suae, & ad falsa prolabi, deserto tramite veritatis, quae iuxta sententiam Beati Gregorii (in Moralibus haec ponuntur verba XXIII. q. 1.) Quia ex sola Ecclesia Catholica conspicitur, ideo merito falsa loqui dicitur quisquis ab ejus utero errat, & alienatur, & nedum errare quis ab utero falsa loquendo dicitur, sed & ubi necessitatis emergit articulus, in quo Fidem expresse confiteri oporteat, si tegatur

veritas ipsa silentio, occasione cujus in errorem qui erudiri poterant pertrahuntur; unde Gregorius in II. sui Pastoralis: *Sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum silentium eos qui erudiri poterant in errore derelinquit.* Veritas quippe praetermitti non dicitur, quando aliqua res vera taceretur, sed quando veritati illi praeiudicium generatur, quod quidem accidere potest vel ex doctrina contraria, vel ex aliquorum taciturnitate, inquit Beatus Thomas in Scripto III. D. XXXVIII. in sumptione articuli tertii q. illius, *Utrum veritas propter scandala sit dimittenda;* utroque enim casu ipsi veritati derogatur, & infirmi, & debiles scandalizantur, quorum utrumque mortale est aedificans ad gehennam. Ne igitur, Reverendissime Pater, requisitionem a nobis factam praeterire videamur silentio, sicque errare, quod absit, ab utero Matris Ecclesiae, cum parati esse debeamus vocem reddere omni poscenti de ea quae in nobis est fide, censuimus postulantibus morem gerere,

gerere, ut edisseramus pro posse veritatem circa auctoritatem Universalis Ecclesiae, & Concilii Generalis ipsam pro tempore repraesentantis, ac electionem novi Summi Pontificis Domini Felicis Papae Quinti, ut appareat quid & nos ipsi de iis sentire videamur, quatenus innixi stabili & inobliquabili fundamento, quid de consequentibus sentiendum sit cunctis in Christum Dominum credentibus liquida ratione ostendamus. Sed antequam descendamus mare in navibus, facientes operationem in aquis multis de Navicula Petri, invocandus est nobis primo Pater omnium, qui ipsam Ecclesiam, de qua nobis loquendum occurrit, Filio suo per Incarnationis mysterium copulavit; invocandus est nobis & Christus Dominus sponsus ejus, qui cum ipsa usque ad finem saeculi pollicitus est se mansurum; invocandus est & ipse Spiritus Sanctus, qui ipsam docet omnem veritatem, quatenus ipso inspirante nil aliud quam quod ut ipse efflagitat ex Scripturis Sanctis, id ipsis rebus, de quibus agen-

dum est, verum testimonium proferamus.

Ut autem distinctius determinari iuve prosequamur propositum, cum de Ecclesia nobis nunc sit sermo habendus, opus esset distinguere Ecclesiam in membra, & in partes suas, quae a Sanctis positae sunt, & distinctae. Sed cum haec divisio Ecclesiae apud tractatores Catholicos notissima sit, censuimus pro compendio omittere. Non est itaque nobis sermo habendus de Ecclesia materiali, de qua dicebat Prophetia: *in Ecclesiis benedicam te Domine*, & ipse Paulus ad Cor. xi. *Numquid non habetis domos ad manducandum, aut Ecclesiam Dei contemnitis*, sed potius de spiritali non malignantium, de qua scriptum est: *Odivi Ecclesiam malignantium*, quae corpus est Sathanae, & ipse eius caput, iuxta sententiam beati Gregorii lib. XIX. *Moralium* Cap. vi. quam beatus Augustinus in processu Libri de Civitate Dei vocat Civitatem Mundi; sed de Ecclesia spiritali Fidelium, quae est domus Dei, de qua dictum est ore prophetico: *Domine*

nine dilexi decorem domus tuae, & non particulari, sed de Ecclesia universali; non quidem de Ecclesia praedestinatorum, quae est multitudo omnium salvatorum, & salvandorum, de qua dicit beatus August. super Ioan- nem dicens: Quae autem peperit Abel, Noe, & Enoch, & Abraham, ipsa peperit & Moysen, & Prophetas tempore posteriores ante adventum Domini, & quae istos, ipsa & Apostolos, & Martyres, & omnes bonos Christianos; omnes enim peperit qui diversis temporibus nati apparuerunt, sed societate unius Populi continentur, & ejusdem Civitatis cives labores huius peregrinationis experti sunt, & quidam eorum nunc experiuntur, & usque in finem ceteri experientur (ponuntur verba XXXII. q. III. Recurrat); sed de Ecclesia universali militante vera vel epraesentativa; vera, inquam, quae est congregatio omnium Christianorum con- nens in se omnes Fideles bonos, & malos, quae Virginibus prudentibus, & stultis comparatur, & sagenae mislae

in mare; & haec est multitudo omnium baptizatorum, credulitatem Fidei habentium, & communionem in Sacramentis, cujus Ecclesiae confessio in symbolo continetur ibi: *Sanctam Ecclesiam Catholicam*; repraesentativa, inquam, quae est, vel esse solet in Concilio Generali in Spiritu Sancto legitime congregato, ipsam repraesentante. Sed cum nostri sit propositi haec differere, antequam ad alia procedatur, inquirendum est de Essentia Ecclesiae spiritualis militantis, quid sit, ut facilius sit ad dicenda processus. Est igitur Ecclesia Corpus mysticum, organicum, Fide Christi animatum; primo Corpus ponitur pro genere; additur organicum, idest habens organa, quia, secundum Apostolum, sicut in uno corpore naturali multa membra habentur, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi sumus unum corpus in Christo, singuli autem alter alterius membra, & sicut unum membrum servit sibi, & toti corpori, sic in Ecclesia militante diversi in diversis statibus, &

Offi

officiis sibi, & aliis in Ecclesia subministrant; additur mysticum, quia secundum Apostolum; sicut corpus unum est, & multa membra habet, omnia autem membra corporis cum sint multa unum corpus sunt, ita & omnes nos, qui in Christo baptizati sumus unum corpus constituimus. Ecclesiae, Paul. ad Cor. XII.; additur, Fide Christi animatum, quia sicut anima corpus, sic Fides animam vivificat, dicente Scriptura: *Iustus ex Fide vivit*, ex quo fit quod omnes baptizati habentes Fidem Christi sive informem, sive formatam constituunt Ecclesiam militantem; sicut scriptum est ad Ephesios III. *Unum Corpus, unus Spiritus, unus Dominus, una Fides, unum Baptisma*, intelligendo causaliter, videlicet, quod Ecclesia est unum Corpus propter unum Spiritum, unum Dominum, unam Fidem, & unum Baptisma. Item ex hoc sequitur, quod nulli haeretici sunt in Ecclesia militante, vel pars Ecclesiae militantis, sed sunt in Ecclesia malignante; & pars ejusdem; patet ex hoc, quia

quia haeretici non sunt Fide Christi animati. Hanc autem Ecclesiam fundat appropriate Gratia gratum faciens, quæ quidem Gratia est dispositio in creatura rationali a Deo infusa, quæ per modum formæ inexistenti rationali creaturæ facit eam gratam Deo, sive in beatitudine, sive ad beatitudinem, quoniam quaedam est Gratia gratum faciens in esse beatum, sicut in Patria, alia ad esse beatum, sicut in via; prima Gratia in Patria est ipsamet beatitudo formalis, quæ beatitudo per modum formæ est beatificatio; & totalis consummata creaturæ rationalis deificatio; secunda Gratia in via est beatitudo formalis hic in via non consummata, sed inchoata, de qua loquitur Salvator Matthæi V. Beati pauperes spiritu &c. & hæc Gratia in quocumque viatore sive prædestinato, sive præscito est miræ dignitatis. Nam licet libertas mentis creatæ, sive voluntas ejus libera sit magnæ dignitatis, naturalis gratia tamen in via longe excedit libertatem voluntatis, & liberam voluntatem, quoniam

niam illa libertas in malo homine non sufficit eum liberare a morte perpetua & inducere ad vitam aeternam, sed minima Gratia gratum faciens, dum in termino viationis creaturae rationali inexistit, liberat a morte perpetua, & perducit ad vitam aeternam; & pro quocumque tempore viatori sive praescito, sive praedestinato inexistit, facit eum protinus carum, & gratum Deo, bonum, & justum, & Filium Dei, & sic membrum Corporis Mystici; omnis enim sive praescitus, sive praedestinatus inexistens in gratia est membrum vivum Ecclesiae militantis, & ex hoc ista Gratia gratum faciens fundat Ecclesiam universalem militantem; sed non solum ex hoc, quod soli in gratia existentes sint in Ecclesia militante, cum & mali carentes ista gratia, fide Christi dumtaxat animati, sunt etiam membra, sed arida Ecclesiae militantis, & per consequens sunt in Ecclesia militante. Sicut enim homo habens duas manus, unam aridam non suscipientem influxum a capite, aliam
vivam

vivam influxus capacem, dicitur habere duas manus, sic omnis Christianus habens Fidem informem est membrum Ecclesiae militantis, non suscipiens influxum vitae a Capite Christo. Hinc est quod beatus Augustinus contra Donatistas dicit. *Si cujus manus est arida, verum quidem est membrum, quamvis sine sanguine sit inefficax, & mortuum, sic & fides cum sit vera, tamen sine operibus mortua est,* (habentur verba l. q. 1. sicut urgeri.) Est enim triplex vinculum, quo aliqui Christo tanquam Capiti in Ecclesia militante colligantur, scilicet Fides, Spes, & Charitas. Et si Charitas, si etiam & Spes in aliquo membro deficient, Fide remanente, illud membrum quamvis mortificatum, adhuc tamen Corpori Ecclesiae, & Capiti per talem fidem utrinque est mystice colligatum; si autem fides in aliquo deficiat, ut in haeretico, mox vinculum illius membri ad Corpus Ecclesiae, & Caput mysticum penitus tollitur, & destruitur. Hanc igitur Ecclesiam militantem, sicut praemittitur, continen-

tem

tem bonos, & malos necesse est ponere, cum de ea Scriptura Prophetica, & Evangelistica expresse loquatur, quæ Virginibus prudentibus, & fatuis comparatur Matth. XXV., super quo dicit beatus Gregorius in Homelia: *Sancta quippe Ecclesia decem Virginibus similis esse denunciatur, in qua quia mali cum bonis, & electi cum reprobis sunt admixti, recte similis Virginibus prudentibus, & fatuis esse perhibetur.* Item comparatur arcae, unde dicit beatus August. de Fide ad Petrum Cap. XIII. *Firmissime tene, & nullatenus dubites arcam Dei esse Ecclesiam, & in ea usque ad finem sæculi frumento paleas commixtas contineri, & infra: in fine vero sæculi bonos a malis etiam cum corpore separandos, quando veniet Christus habens Ventilabrum in manu sua, & mundabit arcam suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili.* Ad idem est Chrysostomus super illo: *Collegerunt bonos in vasa sua* Math. XIII. sic dicens, *Ecclesia media est inter*

*ter coelum, quod est locus tantum bonorum, & infernum, qui est locus tantum malorum: ipsa vero Ecclesia media est, quia indifferenter bonos & malos colligit, quod significatum est in Arca, ubi animalia mitia sunt cum immitibus, in qua quidem Ecclesia iuxta Catholicam doctrinam homines dupliciter dicuntur esse, quidam numero tantum non recipientes influxum a Christo Capite, alii, numero, & merito omnium bonorum spiritualium a Christo Capite fluentium, tanquam membra viva participes, & capaces, quam participationem Propheta optabat dicens: *Participem me fac Deus omnium timentium te, & custodientium mandata tua*, quae quidem Ecclesia etsi in se contineat malos, non ideo hoc de ea est sentiendum, quod Sancta dici non debeat, aut possit; Sancta enim dicitur & immaculata sine macula, & ruga iuxta doctrinam Apostoli ad Ephesios v. dicentis: *Christus dilexit Ecclesiam, & semetipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret mundans eam lavacro**

vacro aequè in Verbo Vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta, & immaculata, propter quod Beda super Canticum dicit: Semper Ecclesia casta est fide, munda opere, semper luens, & fervens charitate, & quidquid pravitatis, aut immunditiae eam attigerit, numquam illud suscipit, nunquam in illud consentit, sed corrigit, aut punit, aut exterminat; nam Ecclesiae omnes nequitiae extraneae sunt, quas aut cupit remittere, aut omni conatu expurgare, aut contra eas saevit, & procedit usque ad excisionem, haec Beda. Unde sicut corpus materiale animale requirit de necessitate ad sui essentiam materiam, & formam, secundum quod partes materiales continue variantur manens idem secundum formam, ut dicit philosophus in Primo de generatione, sic Ecclesia Sancta militans cum sit corpus mysticum fide Christi animatum de necessitate debet habere aliquid pro materia, & aliquid pro forma

ma, sed cum personae hominum quasi partes per accidens, & materiales esse continue fluant, & defluant sibi invicem succedentes, secundum quas Ecclesia continue variari necesse est, praeter illas partes materiales dare unam formam, quae eadem in numero semper manens facit illud compositum mysticum semper manere unum, haec autem forma mystica est fides Iesu Christi, eo quod unica est fides omnium Christi fidelium praeteritorum, praesentium, & futurorum, sicut dictum est supra. Exemplum ad rem familiare apparet in flumine Wisla qui Vandalus dicitur qui semper idem in numero hic manet quo ad formam, quamvis partes illius fluvii quotidie variantur sibi invicem succedentes. Ita haec forma mystica scilicet vera fides Christi est sicut quidam mysticus fluvius, in quo fluunt, & defluunt personae sibi invicem succedentes sicut partes materiales, & per accidens Ecclesiae Catholicae, semper manente eadem Ecclesia quo ad formam, id est veram fidem Iesu Christi, quae

quae forma semper manet, & manebit
 recta, sana, & immaculata quoad se,
 & in se, ita quod ei nullum falsum sub-
 est, nec subesse potest, aut aliquis er-
 ror, & si cum plures haeretici, quantum
 in eis est, conentur eam depravare, &
 maculare, ipsa tamen in se semper San-
 cta, & immaculata manet, iuxta Ver-
 bum Domini: *Et portae inferi non prae-
 valebunt adversus eam*. Igitur sicut Ec-
 clesia militans semper manet eadem quo-
 ad formam, sic semper manet Sancta,
 & immaculata, non habens in se ali-
 quam maculam, aut rugam; & licet
 partes materiales multae habeant ma-
 culam, & rugam per diversa peccata
 mortalia inquinatae, nihilominus Ec-
 clesia manet Sancta; quemadmodum e-
 nim in composito naturali rationali,
 ut in homine, culpa homini imputatur,
 non ratione corporis, sed ratione for-
 mae, ut animae; ita in illo corpore
 mystico culpa, macula, sive ruga non
 ex parte partium materialium, sed ex
 parte formae debent imputari; alioquin
 si Ecclesia diceretur Sancta ratione par-
 B tium

tium materialium, profecto nec Ecclesia praedestinatorum esset Sancta, cum multi praedestinati sint in peccatis mortalibus pro tempore sordescences, immo & aliqui exciderint a fide ad tempus, & alii ad fidem nondum venerint; sic quoque nulla Ecclesia esset Sancta, quod est hæreticum, quia contra unum Articulum Symboli Apostolorum: *Credo Ecclesiam Sanctam Catholicam*. Alia quoque est responsio, qua dicitur, quod Ecclesia Sancta dicitur non propter Sanctitatem personarum in ea existentium, sed propter Sanctitatem Sacramentorum, quae in ipsa conferuntur, nec inquinari possunt per malitiam ministrorum, sed semper placent Deo, & profunt fuscipienti non ponenti obicem, sive per bonos sive per malos ministros dispensentur; sic dicimus, quia sic legimus ex Sacrorum Canonum auctoritate: *Non potest quantumcunque pollutus sit Sacramenta divina pollueri, quae purgatoria cunctarum contagionum existunt; qualiscumque Sacerdos sit, quae Sancta sunt coinquinari non possunt*. XV. quæst. ult.

ult. c. ult. & sequitur: *Sumite ergo ab omni Sacerdote intrepide Christi mysteria, quoniam omnia in fide Christi purgantur.* Alias profecto Sacramenta novae legis sicut & Sacramenta veteris legis non placerent Deo ex opere operato, sed tantum ex opere operantis, & sic non essent maioris dignitatis, & efficaciae quam Sacramenta veteris legis, quod est error, cum ex se non procurent gratiam quam figurant, sed ex Ministro conferente, & ejus bonitate. Et hoc sit dictum de Ecclesia universali militante vera.

De Ecclesia vero universali repraesentativa, scilicet de Concilio generali, quod dicitur Ecclesia universalis repraesentative, ratione universalis iurisdictionis, auctoritatis, & Ecclesiasticae potestatis, ut apparebit infra, aliquid breviter dicendum est. Est autem Concilium generale congregatio legitima auctoritate facta ad aliquem locum ex omni statu hierarchico totius Ecclesiae Catholicae, nulla fidei persona quae audiri requirat exclusa, ad tractandum,

& ordinandum salubriter ea, quae debitum regimen ejusdem Ecclesiae in fide, & in moribus respiciunt, prout colligitur ex XVI., & XVII. Dist. per totum. Generale enim Concilium universalem Ecclesiam repraesentans, de qua dictum est, est regula a Spiritu Sancto directâ, & a Christo tradita, ut quilibet cujuscumque status, etiamsi Papalis, existat, eandem audire, & illi obedire teneatur, alioquin habendus est sicut Ethnicus, & Publicanus, prout hoc colligitur ex verbis Veritatis Matthaei XVIII., prout infra clarius videbitur; & etiam quia in omni materia Fidei, & Ecclesiastica recurrendum est cum omni reverentia ad auctoritatem Ecclesiae quasi ad Canonem divinitus inspiratum, amplius quam ad Sacram Scripturam, vel quamcumque rationem, exemplo beati Augustini, qui pro ejus reverentia, & inobliquabili auctoritate in libro contra Faustum dixisse legitur: *Ego Evangelio non crederem, nisi me auctoritas Ecclesiae commoneret, quoniam tanta est auctoritas Ecclesiae, ut illa dumtaxat Scriptura*

ptura Sacra habenda sit, quam ipsa Sacram esse declaravit. Propter quod omnes Doctores Catholici suas merito sententias ipsius declarationi submittunt, & nisi eorum libri approbentur ab ipsa, Catholici esse non possunt, quia omnis auctoritas immediate est a Spiritu Sancto, ut dicit Symbolum Apostolorum: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam.* Omnes enim veritates Catholicae de septem Sacramentis Ecclesiae, de Clavibus, Officiis, & Censuris Ecclesiae, de rebus, de liberrariis Ecclesiae, de moribus, ritibus, & caeremoniis, de veneratione Reliquiarum & Imaginum, de Indulgentiis, de Religionibus in Ecclesia, de Institutionibus vivendi, & singulis fidem, & salutem animarum concernentibus sub hoc articulo fidei continentur: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam,* quasi diceret, Credo quod omnia facta, instituta, & dicta Ecclesiae Catholicae sunt immediate, & principaliter a Spiritu Sancto veluti a causa eam totaliter, & singulariter dirigente,

& in eam dona, & gratias influente, ac ejus rectoribus veluti instrumentis utente.

His sic in genere de Ecclesia præmissis, ut ad ulteriora progrediamur, sit ista ad nostrum propositum Conclusio prima. Unam Sanctam Ecclesiam Catholicam, quae in iis, quae Fidei sunt, & salutis errare non potest, confiteri cuilibet homini viatori est de necessitate salutis. Haec conclusio habet duas partes; prima, quod Unam Sanctam Ecclesiam Catholicam confiteri cuilibet homini viatori est de necessitate salutis; secunda pars, quod Una haec Ecclesia Sancta Catholica in iis quae fidei sunt, & salutis errare non potest; quae conclusio quoad primam sui partem multa probatione non eger, cum veritas ejus in Symbolo Apostolorum, & Nicaeno sit sufficienter expressa, nec aliquis nisi hostis fidei de hoc habeat dubitare: articulus enim est Fidei credere unam Sanctam Ecclesiam Catholicam, quod fidelis quilibet credere est adstrictus, de quo si aliter pertinaciter senserit

fenferit pro haeretico est habendus. De
veritate hujus conclusionis quoad hanc
partem est etiam expressa auctoritas in
Cap. Firmiter. de Summa Trin., & Fid.
Cathol. ubi dicitur: *Una vero est fide-
ium universalis Ecclesia, extra quam
nullus omnino salvatur.* Cujus Ecclesiae
Unitatem, & Sanctitatem tangit Apo-
stolus ad Ephesios 5., ut supra allega-
tum est, dicens: *Christus Ecclesiam suam
dilexit, & tradidit semetipsum pro illa,
ut eam sanctificaret, & ideo ut sit San-
cta, & Immaculata.* Et II. ad Corinth. 6.
ipsis Corinthiis in persona Ecclesiae scri-
bens: *despondi*, inquit, *vos uni viro vir-
ginem castam exhibere Christo*, ubi in sin-
gulari loquitur; nec ponimus differen-
tiam quantum ad praesens inter trium-
phantem, & militantem Ecclesiam, quæ
pro una reputantur Ecclesia, statu, con-
ditione, & loco distinctae, quæ speciem
non diversificant; cujus una pars re-
nat, alia militat, una praemiatur, al-
tera meretur, una gaudet, altera ge-
rit, una igitur est via in ea, & *unum
baptisma, unus Dominus, una Fides,*

unus Dominus Deus & Pater omnium,
qui super omnes est. Ad Ephesios 4.
Cujus Ecclesiae membra habent unitatem
in corpore per fidem, pluritatem intr
se per naturam, diversitatem in officiis
per donorum distinctionem. Sancta ve-
ro dicitur, quia ratione fidei, quae est
forma ejus, & ratione baptismatis, &
aliorum Sacramentorum Sanctos efficit,
& regnat in vitam aeternam. Catholi-
ca autem dicitur secundum Sanctum Isi-
dorum de Summo Bono Cap. XXI. quia
universaliter per totum orbem diffusa est;
unde secundum eundem VIII. Lib. Ethi-
cor. Catholica graece dicitur, universalis
latine, quasi simul amplectens. Beatus
Cyprianus in Epistola ad Novatianum
dicit: Ecclesia una est, quae in multitu-
dinem latius incremento fecunditatis exten-
ditur, quomodo solis multi radii, sed lu-
men unum, & rami arborum multi, se-
robur unum tenaci radice fundatum, &
cum de uno fonte rivi plurimi defluunt,
numerositas licet diffusa videatur exun-
dantis copiae largitate, unitas tamen ser-
vatur in origine. Avelle radium a soli
corpor

corpore, divisionem lucis unitas non capit; ab arbore frange ramum, fructus germinare non poterit; a fonte praeſcinde rivum, praeſciſus areſcit; ſic & Eccleſia Domini luce perſuſa per orbem totum radios ſuos porrigit: unum tamen lumen eſt quod ubique diſſunditur, nec unitas corporis ſeparatur, haec ille. Hanc unitatem beatus Auguſtinus XVIII. de Civit. Dei Cap. 46. dicit eſſe figuratam in miſſione Spiritus Sancti; dicit enim ibidem: *Chriſtus aſcendit in coelum, & poſt dies decem miſit promiſſum Spiritum Sanctum, cujus venientis in eos qui crediderant tunc ſignum erat maximum, & maxime notum, ut unusquiſque eorum linguis omnium gentium loqueretur; ita ſignificans unitatem Catholicae Eccleſiae per omnes gentes futuram, ac ſic omnibus locuturam; haec ibi. Extra hanc autem Eccleſiam dicit ipſe Auguſtinus neminem poſſe ſalvari in libro de Fide ad Petrum dicens: *Firmiſſime tene, & nullatenus dubites, non ſolum omnes Paganos, ſed omnes Iudaeos, Haereticos, atque Schiſmaticos, qui extra Eccleſiam Catholicam praesen-*
tem*

tem vitam finiunt, in ignem aeternum ituros, qui praeparatus est Diabolo, & Angelis ejus. Haec pars conclusionis ampliori probatione non indiget, licet probatione ipsius adduci alia plura possent.

Secunda pars Conclusionis probatur sic: Ecclesia Catholica regitur a Spiritu Sancto, sed Spiritus Sanctus errare non potest, ergo nec Ecclesia. Secunda pars nota est, quia Spiritus Sanctus dicitur Spiritus Veritatis, & cum sit Deus, qui est prima Veritas, errare non potest: innuitur tam in Symbolo Apostolorum, quam in Nicaeno, ubi statim post Articulum Spiritus Sancti, cum dicitur *Credo in Spiritum Sanctum*, subjungitur Articulus de Ecclesia, videlicet *Sanctam Catholicam Ecclesiam*, ut sit sensus: *Credo in Spiritum Sanctum, dirigentem videlicet & gubernantem, & sanctificantem Catholicam Ecclesiam, immo & vivificantem*; unde Albertus in expositione Symboli, quam ponit in tractatu de Officio Missae sic dicit: *Iacobus Minor respiciens ad hoc quod Spiritus*

tus

tus Sanctus datur, & mittitur ad sanctificandam Creaturam, quae Sanctitas numquam fallit in Ecclesia, sed nonnumquam fallit in persona; dixit Sanctam Ecclesiam; & quia omnis articulus fundatur in divina, & aeterna veritate, & non super creatam veritatem, quia omnis creatura vana est, & non habet solidam veritatem, ideo iste articulus sic resolvendus est ad proprium opus Spiritus Sancti, hoc est Credo in Spiritum Sanctum, non solum secundum se, sicut dicit praecedens Articulus, sed etiam Credo in eum secundum proprium ejus opus, quo sanctificat Ecclesiam, quam Sanctitatem profundit in Sacramentis & virtutibus, & donis, quae dat ad Sanctitatis perfectionem, & eandem in miraculis & donis gratisdatis, sicut sunt sapientia, scientia, fides, discretio spirituum, operatio Sanctitatis, & prophetia, & hujusmodi, quae dat Spiritus Sanctus ad Sanctitatis Ecclesiae demonstrationem, haec Albertus. Secundo Christus promisit Ecclesiae suae assistentiam usque ad consummationem saeculi. Matth. ultimo: promisit etiam se esse in medio congrega-

gregatorum in nomine ejus . Matth. XVIII.: promisit etiam se daturum Ecclesiae doctrinam Spiritus Veritatis, cum dixit Io. XIII. *Rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis* . Et iterum: *Paraclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia* . Et iterum: *Adbuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo; cum autem venerit ille Spiritus Veritatis docebit vos omnem veritatem*: per quae datur manifeste intelligi concessum fuisse regimen Ecclesiae Spiritui Sancto, Christo praesentia corporali ab ea recedente, secundum illud: *Nisi ego abiero Paraclitus non veniet ad vos, si autem abiero mittam vobis eum* . Et quod Spiritus Sanctus docuerit Ecclesiam omnem veritatem necessariam ad salutem, apparebat hoc in visibili missione ipsius, cum datus fuerat in die Pentecostes in linguis igneis, quibus omnes gentes fidem, & doctrinam Spiritus Sancti suscepturae erant, postquam *in omnem terram exivit sonus eorum*, qui tunc eundem Spiritum acceperunt .

perunt. Constat autem quod haec promissio facta per Christum de missione Spiritus Veritatis non erat facta alicui singulari personae, sed toti Ecclesiae universali; cum Petrus post missionem Spiritus Sancti, qui erat princeps Apostolorum, circa observationem Legalium videbatur errasse, propter quod fuerat a Paulo reprehensus ad Galatas II. Toti ergo Ecclesiae, & non uni singulari personae haec assistentia Spiritus Sancti est promissa, unde Isidorus: *Spiritus Sancti praesentiam testatur congregatio Sacerdotum*. Et Chrysostomus in homelia super illo verbo: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi &c.* ad hoc propositum dicit: *Quia vero eis magna iniunxerat, erigens eorum sensum dixit: Ecce ego vobiscum sum, quasi dicat, ne dicatis difficile esse iniunctum negotium: ego sum vobiscum, qui omnia facio levia. Non autem cum illis solum dixit se futurum esse, sed cum omnibus, qui post illos credunt; non enim usque ad consummationem saeculi Apostoli mansuri erant, sed sicut uni corpori fidelium loquitur.*

quitur. Haec Chrysostomus. Tertio probatur veritas istius secundae partis, dicit enim Dominus Ioannis V. *Oves meae vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & ego vitam aeternam do eis, & non peribunt in aeternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.* Si ergo oves Christi non peribunt in aeternum, neque rapiuntur de manu ejus, oportet quod sit aliquid quod easdem oves infallibiliter ducat, inducat, & reducat; & hoc est vel esse debet per id, quod per se est infallibile, & exemptum ab omni errore, & hoc est Ecclesia, quae est mater omnium, & magistra. Quarto Ecclesiae est annexa notitia omnis necessariae veritatis, ex quo Christus, qui est Veritas non mentitur, cum dicit: *Spiritus Veritatis docebit vos omnem veritatem*; ad quod propositum dicit beatus Thomas secunda secundae art. 3. *Obiectum Fidei est Veritas prima, secundum quod manifestatur in Scripturis, & doctrina Ecclesiae, & subdit: Quicumque non inbaeret Ecclesiae sicut infallibili, & divinae regulae, talis non habet fidem de Articulis Fidei,*

dei, sed opinionem secundum propriam voluntatem, & ibidem in responsione ad secundum argumentum dicit, quod omnibus Articulis Fidei inhaeret Fides propter unicum medium, scilicet propter Veritatem primam propositam ex Scripturis, secundum doctrinam Ecclesiae intellectam, quod est notabile verbum; si enim Ecclesia aliquando posset errare, Doctores Sancti non submitterent dicta sua Ecclesiae, quod tamen faciunt, & nemo debet majorem fidem dictis eorum adhibere, quam ipsimet sibi ipsis adhibuerunt, vel aliis adhiberi voluerunt; sed ipsi in dictis, & propositionibus ipsorum saepe dubitabant, & ne damnabiliter errarent, in omnibus se & sua dicta correctioni Ecclesiae submittebant; ergo & fideles non debent expositiones Doctorum certitudinaliter veras reputare, nec eis fidem adhibere, nisi in quantum fuerint per Ecclesiam approbarae; unde nec Augustinus crederet Evangelio, nisi eum Ecclesiae auctoritas commoneret, ut supra allegatum est, & beatus Thomas secunda secundae quaest.

ft. 10. art. 12. & quodlibeto 2. quæ-
ft. 7. dicit, quod magis standum est au-
ctoritati Ecclesiae, quam Augustini, vel
Hieronymi, vel cujuscumque alterius Do-
ctoris; haec est enim regula, & men-
sura omnis veritatis; sicut enim fit in
doctrinis aliarum scientiarum, quod con-
clusiones reducuntur ad principia, quæ
per se vera sunt, in quibus est status,
sic quod contra negantem ea non est
arguendum; ita etiam est in doctrina
Catholicae veritatis, si doctores sint ad
invicem contrarii, & orta fuerit in eo-
rum dictis ambiguitas, id reducendum
erit ad primam regulam, & mensuram,
scilicet ad auctoritatem universalis Ec-
clesiae a Spiritu Sancto directae, & id
quod ipsa definierit & teneri mandave-
rit, illud est inconcusse tenendum; &
si quis hanc ejus auctoritatem, & infal-
libilem veritatem ei annexam negave-
rit, non est contra eum tanquam con-
tra negantem primum principium, am-
plius disputandum; haec est enim regu-
la & mensura, quæ errare non potest.
Lex vetus, novae legis figuram gerens,
prae-

praecepit Deuteronomii xvii. Si aliquid difficile, & ambiguum apud te iudicium perspexeris esse inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & iudicium inter portas tuas videris variari, surge & ascende ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quaeresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicii veritatem, & facies quodcumque dixerint qui praesunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus, sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, vel ad sinistram. Ecce in praedicta auctoritate nihil aliud innuere voluit, nisi quod recursus fieri deberet omnibus fluctuantibus ad congregationem Sacerdotum, tanquam regulam infallibilem, quae errare non posset propter assistentiam Spiritus Sancti; & signanter dictum est ad Sacerdotes pluraliter, quia plurium auctoritas uni praefertur, exemplo Christi, qui in gradibus correctionis ab uno jubet ascendere ad plures. Si, inquit, te non audierit, adhibe tecum unum, vel duos,

C

notans

notans per hoc, iudicium duorum fortius esse iudicio unius, Matthaei xviii. Unde & Apostoli in primitiva Ecclesia ortis dubiis de certis observantiis recursum habebant ad multitudinem discipulorum pro inquirenda veritate, ut plurimum testimonio veritas clarius eluceret; & beatus Apostolus pro certitudine sui Evangelii, quod non ab homine acceperat, ad ipsum stabiliendum, non ad Petrum solum recursum habuit, sed ad plures Apostolos, scilicet Petrum, Ioannem, & Iacobum, cum quibus veritatem sui Evangelii conferre studuit, qui principales erant inter Apostolos, de quo dicit ad Galatas 2. *Deinde post annos quatuordecim ascendi Hierosolymam, Barnabam assumpto, & Tito; ascendi autem secundum revelationem, & contuli cum eis Evangelium Dei, quod praedico in gentibus &c.* Ecce quanta certitudo veritatis in Ecclesia, ut etiam Paulus in tertium Coelum raptus, & ibi divina revelatione edoctus, adhuc Evangelii confirmationem, & stabilimentum ab Ecclesia recepit, ne in vacuum cucurrisset. Sexto si necesse est confiteri unam Sanctam Ecclesiam, ut dicit

dicat prima pars Conclusionis, ergo nunquam errantem, cum Sanctitas omnem excludat errorem; nihil enim erronei, aut falsi subest aut subesse poterit articulis fidei, cum obiectum fidei sit veritas prima; sed Ecclesiam esse Sanctam est articulus fidei, igitur nihil erronei in ea subesse poterit, neque falsi. Sequitur ergo quod Ecclesia universalis errare non potest in iis, quae sunt fidei, & salutis, quae fuit secunda pars Conclusionis. Et quidquid dicitur de Ecclesia universali, idem sentiendum est de Concilio generali legitime congregato ipsam repraesentante, de quo infra dicetur; & tantum de prima Conclusionem.

Sed quoniam Ecclesia universalis, quae, ut dictum est, errare non potest, est universum corpus habens diversa membra iuxta doctrinam Apostoli, & dictum Augustini XX. Lib. de Civit. Dei Cap. VI. quod corpus sine capite esse non potest; ideo ut habeatur cognitio, seu notitia de capite istius corporis, sit haec Conclusio secunda. Sicut unum caput principale, verum, & immediatum est totius Ecclesiae, quod est Christus Jesus,

sus, sic unum caput ministeriale; & vicarium est ejusdem Ecclesiae, & singulorum ejus membrorum, quod est Pontifex Romanus. Haec Conclusio duo dicit; dicit enim primo quod Christus est caput principale, verum, & immediatum totius Ecclesiae; secundo dicit quod Pontifex Romanus est caput ejusdem Ecclesiae ministeriale, & vicarium; quae Conclusio quoad primam ejus partem multa probatione non eget, cum de hoc Apostolus doctrinam suam, quam non accepit ab homine, manifeste expresserit: dicit enim Apostolus ad Coloss. primo: *Adimpleo ea quae desunt passioni ejus, scilicet Christi, in carne mea pro corpore ejus quod est Ecclesia*. Ecce appellat Ecclesiam corpus Christi saltem mysticum; & si Ecclesia corpus Christi mysticum est, oportet quod Christus sit ejus caput, cum aliud membrum esse non possit, quia nec pes, nec oculus, neque manus. Item ad Ephesios iv. cum beatus Paulus multas donationes, & gratias enumerasset in Ecclesia, *alios*, inquit, *Apostolos*, *alios Prophetas*, *alios Evangelistas*, *alios Pastores*,

flores, & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, & subdit, in aedificationem corporis Christi; ecce iterum dicit Ecclesiam corpus Christi, cujus ipse caput. Item primae ad Corinth. xii. ait: unum corpus est & multa membra habet, omnia autem membra corporis cum sint multa, unum corpus sunt, ita & Christus; etenim in uno Spiritu &c. ubi dicit glossa: ita & Christus etiam caput est unum, quod manifestius exprimit Apostolus ad Ephesios primo dicens: Ipsum dedit caput. super omnem Ecclesiam, quae est corpus ipsius, & plenitudo eius; & merito Christus dicitur caput Ecclesiae, est enim eminentior, ut dicitur in Psal. 88. Ego primogenitum ponam illum excelsum super regibus terrae; Est dignior, quia princeps regum terrae, Apocalypsis primo. Est potentior, de quo dicitur Matthaei ultimo: Data est mihi omnis potestas in Coelo, & in Terra: dignior, inquam, quoad regiam dignitatem, justitiae perfectionem, & gratiae plenitudinem; potentior vero, quia potenter iudicans, semper manens, recte gubernans.

nans. Secundo Christus in sua humanitate aliquando fuit caput Ecclesiae cum in terra conversatus est, & nunquam subduxit praesentiam suam ab Ecclesia, seu assistentiam, alioquin verax non esset in promissis, quibus dicebat: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi* Marthaei ultimo. Cum ergo fuit, & non desit esse, ergo sequitur quod adhuc est caput Ecclesiae, cum se non subdixerit a regimine ipsius. Ad quod clarius ostendendum, in capite possumus tria considerare, secundum beatum Thomam in 3. part. q. viii. art. 1. scilicet ordinem, perfectionem, & virtutem; ordinem, quia caput est prima pars hominis incipiendo a superiori, & inde est quod omne principium consuevit vocari caput, secundum illud Ezechielis xvi. *Ad omne caput viae aedificasti signum prostitutionis tuae*; perfectionem autem, quia in capite vigent omnes sensus interiores, & exteriores, cum in ceteris sit solus actus, & inde est quod dicitur Isaiae ix. *Longaeuus & honorabilis, ipse est caput*; virtutem vero, quia virtus & motus

motus & gubernatio ceterorum membrorum in suis actibus est a capite propter vim sensitivam, & motivam ibi dominantem. Unde rector dicitur caput Populi secundum illud primi Regum xv. *Cum esses parvulus in oculis tuis, caput in tribubus factus es.* Haec autem tria competunt Christo spiritualiter, primo enim ordinem habet ratione propinquitatis ad Deum, & ideo prior, & gratia altior, quia omnes alii acceperunt gratiam respectu ad gratiam ipsius, secundum illud ad Roman. viii. *Quos praefecit, hos & praedestinavit conformes fieri imaginis filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.* Secundo perfectionem habet quantum ad plenitudinem omnium gratiarum secundum illud Ioannis primo, *de plenitudine eius omnes accepimus*, haec beatus Thomas. Ex quibus manifeste ostenditur Christum esse caput Ecclesiae; igitur prima pars Conclusionis vera: & vidimus eum plenum gratia & veritate. Tertio virtutem habet influendi gratiam in omnia membra Ecclesiae secundum illud Ioannis primo: *Et de plenitudine eius*

nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia.

Secunda pars Conclusionis, quae plus videtur habere ambiguitatis, sic ostenditur; dicitur enim in C. *Ita Dominus XIX. Dist. quod Dominus Iesus Christus munus potestatis clavium ita ad omne Apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro Apostolorum summo principaliter collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet. Ecce dixit Petrum, & per consequens quemlibet successorem suum, caput Ecclesiae, de quo etiam in C. *fundamenta* de elect. lib. VI. Nec potest hoc intelligi de capite vero, ut Papa dicatur: verum Ecclesiae caput, cum Christus sit caput verum Ecclesiae ex prima parte Conclusionis: esset nempe Ecclesia biceps, aut bicipitalis, & monstruosa, si haberet duo capita aequae prima; unde sicut Papa non dicitur Episcopus universalis Ecclesiae, ut in C. *Ecce xcix. Dist.* quia sic Ecclesia universalis diceretur vacare mortuo Papa, quod est ridiculum; sic etiam non dicitur verum caput*

put Ecclesiae, quia eo decedente videretur esse acephala: dicitur ergo caput secundum quamdam metaphoram; ablato enim capite a corpore desinit vita corporis, & tamen ablato Papa ab Ecclesia, non cessat vita Ecclesiae, cum Ecclesia sine Papa vivat; solus igitur Christus est caput Ecclesiae dans & sensum, & motum, & omnem spirituales influxum, unde & Scriptura Evangelii cum faceret mentionem de abscissione membrorum scandalizantium, commemoravit oculum, manum, & pedem Matthaei v. & xviii. *si oculus tuus scandalizat te &c.*, & numquam fecit mentionem Scriptura de capite, ad innuendum quod verum, & immediatum caput Ecclesiae est Christus, quod non potest Ecclesiam scandalizare, & ita nec reiici. Papa vero potest Ecclesiam scandalizare; si ergo ipse esset caput Ecclesiae verum, etiam dictum fuisset de capite abscindendo, sicut de oculo, vel de manu. Deinde considerandum est quod Ecclesia universalis consideratur dupliciter; uno modo ut est corpus mysticum, & isto modo consideratur prout a Christo regitur dominis,

nis; & charismatibus gratiarum, quae est corpus vivum, vivens semper vita spirituali, fide, & caritate, per quam Christus eam ut sui sponsam respicit, & gubernat, nec permittet eam maculari, & a se separari, quia sibi spiritualiter assistit defendens eam ab erroribus, & isto modo proprie caput Ecclesiae est Christus iuxta regulam Apostoli ad Ephesios primo. Alio modo consideratur Ecclesia ut est corpus politicum, secundum quod consideratur sicut alia communitas, aut societas politica, quae etiam absque influxu gratiarum & charismatum, ac spirituali Christi assistentia; quantum est ex humano iudicio, potest debite regi humana aut divina lege; & isto modo posset dici quod Papae competeret dici caput Ecclesiae; sed prout Ecclesia est corpus mysticum, non proprie sibi competit esse caput Ecclesiae, sed posset dici vicarius, & minister capitis. Constat enim quod ei non conveniunt conditiones capitis, scilicet quod influat in Ecclesiam sensum, & motum gratiarum, & donorum spiritualium, nec effi-

efficienter ut Deus, nec meritorie & excellenter ut Christus. Et ut appareat secundum quam conditionem conveniat Papae esse caput Ecclesiae, & secundum quem influxum pro isto notat beatus Thom. in 3. part. quaest. viii. art. vi. in responsione principali, quod caput in aliqua membra influit dupliciter: *uno modo; quodam intrinseco influxu, prout virtus motiva, & sensitiva a capite derivatur ad cetera membra: alio modo, secundum quamdam exteriorem gubernationem, prout secundum visum, & alios sensus, qui in capite radican- tur, dirigitur homo in exterioribus actibus.* Interior igitur fluxus gratiae non est ab aliquo nisi a solo Christo, cuius Humanitas ex hoc quod est Divinitati coniuncta habet virtutem iustificandi; sed influxus in membra quantum ad exteriorem gubernationem potest alicui convenire, & secundum hoc aliqui alii possunt dici capita Ecclesiae, secundum illud Amos vi. *Optimates, capita populorum:* differenter tamen a Christo, primo quidem quantum ad hoc quod Christus est caput omnium eorum qui ad Ecclesiam pertinent

tinent secundum occasionem, locum,
 tempus & statum: alii autem homines
 dicuntur capita secundum quaedam spi-
 ritualia loca, sicut Episcopi suarum Ec-
 clesiarum, vel secundum determinatum
 tempus, sic Papa est potius Ecclesiae
 caput secundum tempus sui Pontifica-
 tus, & secundum determinatum statum,
 prout scilicet est in statu viatoris; etiam
 quia Christus est caput Ecclesiae pro-
 pria virtute, & auctoritate: alii autem
 dicuntur capita in quantum gerunt vi-
 ces Christi secundum illud II. ad Co-
 rinth. Cap. II. *Nam & ego quod donavi si-
 quid donavi propter vos in persona Christi;*
 & ibid. Cap. V. *Pro Christo legatione*
fungimur tanquam Deo exhortante per
nos, haec beatus Thomas; ex qua au-
 ctoritate apparet quod Papa sit caput
 Ecclesiae ratione influxus exterioris gu-
 bernationis, & secundum determinatum
 tempus, & statum, sed non est caput
 universalis Ecclesiae, ut ostensum est,
 neque etiam Concilii generalis ipsam
 repraesentantis, sed bene respectu Ec-
 clesiarum particularium, & singularium
 membrorum Ecclesiae. Quod non sit
 caput

caput Concilii generalis patet, Ecclesia enim prout consideratur in Concilio generali potius se habet ut corpus mysticum, quam ut corpus politicum; Christus enim ibi assistit in medio adiuvens, & defendens, & influens suam gratiam & dirigens in agendis approbando, & confirmando sententiam quae fit a Concilio, propter quod facta Concilii attribuuntur Spiritui Sancto, Actuum xv. ubi dicitur: *Visum est Spiritui Sancto, & nobis*. Ex quo apparet quod Spiritus Sanctus simul operatur, & iudicat cum iis qui sunt in Concilio. Constat autem quod haec respiciunt Ecclesiam ut est corpus mysticum, ex quo procedunt ex influxu gratiarum, & charismatum Spiritus Sancti. Non ergo potest dici quod Papa sit caput Concilii, cum principale agens, scilicet Christus, ibi per se, & immediate operetur, & ideo non est opus ibi facere aliquam mentionem de instrumento. Si enim Papa diceretur caput Concilii, & haberet potestatem cohaesivam cessaret libertas quae reperitur in Conciliis ad dandum vota, quia *ubi Spiritus*

Spiritus Domini, ibi libertas, ut dicit Apostolus. Nec obstat quod dicitur Papam habuisse interdum praesidentiam in Conciliis generalibus, ut in Cap. *in Nomine Domini* xxiii. dist. & in Cap. *ad Apostolicam* de re iudicata in VI. & in aliis juris concordantiis; illa enim iura & alia similia intelligenda sunt de honoraria potestate ad beneplacitum Conciliorum eis data. Facit ad hoc dictum Caput *in Nomine Domini*, ubi dicebat Nicolaus Papa, *si placet fraternitati vestrae*, & ita in Cap. *ad Apostolicam*. Poterat habere Papa praesidentiam ex concessione, & permissione Concilii, vel ex tolerantia patientiae. Constat enim quod in pluribus verustissimis Conciliis Papa non fuit praesidens, ut patet in illis in quibus Romani Pontifices non faciebant definitiones, sed ipsum Concilium per se dicendo, *Placuit Concilio*, ut patet in Capitulis, quae incipiunt *placuit* de Conf. Dist. iv. & in pluribus aliis, & in Conc. Apostolorum iv. de quo Actuum xv. Petrus licet fuerit princeps, sententiam tamen non pronunciat, sed Iacobus dicens *Placuit Apostolis, & senioribus*,

nioribus, & omni Ecclesiae &c. Unde & in Concilio Basileensi, cum Legati Papae venissent Basileam de anno Domini MCCCCXXXIV. Cardinalis Sanctae Crucis in Ierusalem, Archiepiscopus Tarentinus, Episcopus Paduanus, & Abbas Sanctae Iustinae, & praesentatis litteris adhaesionis, quibus ipse Eugenius tunc Papa approbaverat Concilium, & ei adhaeserat post primam revocationem retractando, & corrigendo omnia per eum prius indebite facta, peterent se admitti ad praesidentiam nomine Papae vigore litterarum, quas habebant, non fuerunt statim admissi, sed dati fuerunt Doctores in magno numero de toto orbe peritissimi, qui revolutis Scripturis & Sacris Canonibus deliberare deberent an ipsi praesidentes essent admittendi ad praesidentiam auctoritativam, & cohaesivam, prout petebant; qui in deliberatione persistentes per tempus satis notabile visum est ipsis, quod non admitterentur ad praesidentiam auctoritativam, & cohaesivam, & post ventum est ad deputationes, & scrutatis singulorum votis conclusum est iu-

xta deliberationem illorum, & ex post facta sessione publica, praesente Sigismundo Imperatore in apparatu Imperiali, & Electoribus Imperii, ubi aderant Cardinales in notabili numero, tres Patriarchae, Ambasiatores Regum & Principum, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates in maximo numero de singulis nationibus, Nuncii Studiorum generalium, & Doctores legis divinae, & humanae in maximo numero de toto orbe peritissimi, decretatum est in illa sessione publica quod domini Praesidentes non essent admittendi, nec admitterentur nomine Papae cum potestate cohaesiva, vel praesidentia auctoritativa, sed sicut alia supposita Concilii, repraesentantia tamen personam Papae; qui Praesidentes sic admissi praestiterunt iuramentum Concilio, sicut alia supposita Concilii facere consueverant, nec illi decreto tunc facto contradicebant, nec aliquis alius nomine Papae contradixit, immo nedum ipsi, sed & ipse Papa idem decretum tunc factum, sicut & alia omnia decreta facta, & fienda approbavit expresse. Ex quibus
parer,

patet, ut supra dictum est, ipsum non esse caput universalis Ecclesiae, neque Concilii generalis ipsam repraesentantis, sed bene est caput respectu Ecclesiarum particularium, & singularium membrorum Ecclesiae, respectu quorum dicitur habere plenitudinem potestatis, cum sit Vicarius Christi. Unde ne suae potestati per haec videatur derogatum esse, aliquid de ea commemoremus, de ejus namque potestate dicit beatus Thomas in tractatu contra Errores Graecorum in C. LXVI., in quo asserit eum Pontificem primum, & maximum inter omnes Episcopos, & allegat Chrysostomum super illud Matthaei XVIII. *Accesserunt ad Jesum Discipuli dicentes, quis putas major est in regno Coelorum?* ubi dicit Chrysostomus quod tam magnum scandalum conceperunt quod jam in se occultare non poterant, & tumorem cordis non sustinebant in eo quod viderent Petrum sibi praeferri, & praehonorari. Item allegat beatus Thomas ad idem Chrysostomum super Act. Apostolor. dicentem: *Petrus est vertex sanctissimus, veri Apostolici Chori Pastor bonus,*

D

et si

& si sic, ergo & quilibet ejus successor. Item ad idem est beatus Thomas in tractatu item contra Errores Graec. C. LXVII. allegans Chrysostomum super Matthaeum dicentem: *Filius qui Patris est potestatem Petro universaliter concessit ubique terrarum, & homini mortali omnium quae in Coelo sunt dedit auctoritatem dando ei claves ad hoc ut Ecclesiam ubique terrarum amplifcet; & super Act. Apostolorum dicit idem: Petrus a Filio super omnes qui filii sunt accepit potestatem, non sicut Moyses in gente una, sed in universo Orbe.* Item pro hac auctoritate Papae est auctoritas Cyrilli Hierosolymitani Patriarchae, quem allegat beatus Thomas in dicto tractatu contra Errores Graec. C. LXXXIX. qui dicit ex persona Christi ad Petrum: *Tu cum sine, & ego sine sine cum omnibus quos loco tui ponam plene & perfecte sacramento, & auctoritate ero, & sicut sum tecum.* Ad idem est Cyrillus Alexandrinus Episcopus in lib. Thesaurorum, quem allegat B. Thomas ibidem, qui dicit, quod Apostoli in Evangeliiis, & Epistolis affirmaverunt in omni doctrina Petrum esse loco Domini in eius Ec-

Ecclesia, eidem dantes locum in omni consilio & synagoga, in omni electione, & confirmatione, & cui, scilicet Petro, omnes iure divino caput inclinant, & primates Mundi ipsi, tanquam Domino, omnes obediunt. Unde Chrysostomus ex persona Christi dicit: *Pasce oves meas, idest loco mei esto praepositus fratrum*, cujus potestatem admirans beatus Augustinus in Sermone de Apostolis dicit: *Quis, inquit, plebeum piscatorem Apostolorum crederet fieri principem, regibus obsistere, reges sanctificare, regnis omnibus imperare, mundum legibus fraenare, daemones sub pedibus calcare; magna potestas ejus est, quia totius orbis obtinet principatum* ix. q. iiii. *Cuncta per mundum*, cujus Sedes a Domino primatum obtinuit xxii. dist. *Sacro sancta*. Et ideo ei etiam si peccator sit ab omnibus obediendum est, quamdiu enim ab Ecclesia toleratur, *sanctissimus* dicitur, non quidem ex vitae merito, sed ex sanctificandi officio, prout hoc clare deducit Augustinus de Ancona in libro de Ecclesiastica potestate q. iiii. art. 2. unde glo. sup. illo ver-

bo I. ad Corinth. iii. *sive Cephas*; ubi dicit, *quoniam maximus est; quia igitur maximus, & summus est non potest ab aliquo homine judicari* ix q. iii. *Facta*, ubi dicitur: *Facta subditorum judicantur a nobis, nostra vero a Domino judicantur*; & in Cap. *aliorum*, ibidem dicitur: *aliorum hominum causas Deus voluit per homines terminari, Sedis istius Praesulum suo sine quaestione reservavit arbitrio*, & hoc est quod quotidie dicitur, quod Papa non habet superiorem in terris, sed haec intelligenda sunt in respectu ad Ecclesias particulares, & membra singularia Ecclesiae, quoniam judicari potest ab Ecclesia universali, & a Concilio generali ipsam repraesentante in casu haeresis, & notorii scandalis, & sic de aliis ut infra videbitur. Ex his igitur apparere potest in quo sensu Papa dicitur caput Ecclesiae, & quam potestatem habere dicitur super membra Ecclesiae universalis, de cujus etiam potestate infra dicendum erit. Et tantum de secunda Conclusionem.

Et quoniam Ecclesia universalis habens sic, ut praedicitur, Christum pro capite

capite vero, & immediato, summum vero Pontificem pro capite vicario, & ministeriali, nunquam potest simul esse congregata in unum, nam Ecclesia constat ex praeteritis, praesentibus, & futuris fidelibus in diversis mundi partibus constitutis; praeterita sunt translata; futura nondum advenerunt; praesentia sunt locorum distantia separata. Unde nunquam legimus totam universalem Ecclesiam in una congregatione fuisse unitam, quaedam enim ejus membra sunt in potentia, quaedam in actu; constituitur namque Ecclesia ex omnibus membris quae sunt, erunt, & fuerunt, & quae nunquam simul fuerunt, nec erunt a principio mundi usque in finem, *neque quantum ad esse naturae; neque quantum ad esse gratiae*, ut dicit beatus Thomas in III. parte q. viii. art. iii. in responsione principali, quae quidem membra invicem in una fide; & unitate Sacramentorum iuncta unam faciunt Ecclesiam Catholicam, quorum omnium caput est Christus ex Conclusionem praecedenti, quae continuatur in suis membris, licet distinguatur in mi-

litantem, & triumphantem, quae Ecclesia militans areae comparatur, iuxta illud Lucae III. *Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto, & igne, cujus ventilabrum in manu eius, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili.* Unde beatus Augustinus in Libro de Fide ad Petrum: *Firmissime tene, & nullatenus dubites aream Dei esse Ecclesiam Catholicam, & in ea usque ad finem saeculi frumento permixtas paleas contineri &c.* Ex quibus patet Ecclesiam compositam ex bonis, & malis, praeteritis, praesentibus, & futuris, ut etiam supra dictum est; unde constat ipsam non posse in unum simul actualiter congregari ex omnibus membris ejus, & ita ex quo congregari non potest, nequit exire in actum executivum actualis iurisdictionis, quam habet auctoritative, & in habitu dum congregata non est; ideo ut possit exire in actum executivum suae iurisdictionis, & potestatis, oportet eam interdum congregari in suis certis suppositis, & membris principalioribus, & aliis, quod fieri

ri poterit, & fit in Concilio generali legitime congregato ipsam repraesentante. Et ideo ad hoc propositum fit haec Conclusio tertia. Quodlibet Concilium generae in Spiritu Sancto legitime congregatum repraesentat universalem Ecclesiam, & habet potestatem immediate a Christo. Haec Conclusio non eget magna probatione, cum fundamentum, & probationem sumat ex Decreto Concilii generalis Constant. cujus verba sunt ista in forma, ne in sequentibus opus sit ea resumere: *Haec Sancta Synodus Constant. generale Concilium faciens, & universalem Ecclesiam repraesentans declarat, quod ipsam potestatem habet immediate a Christo, cui quilibet cujuslibet status, vel conditionis, aut dignitatis etiam papalis existat, obedire tenetur in iis quae pertinent ad fidem, extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiae in capite, & in membris. Item declarat quod quicumque cujuscunque conditionis, status vel dignitatis etiam papalis existat, qui mandatis, ordinationibus, seu praeceptis hujus Sacrae Synodi, & cujuscunque alterius Concilii generalis legitime congregati super*
prae-

praemissis, seu ad ea pertinentibus, satis vel sciendis obedire contumaciter contemserit, nisi resipuerit, condignae poenitentiae subiiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris suffragia, si opus fuerit, recurrendo. Ista est Constitutio Concilii Conf., quae sufficere debet cuilibet credenti ad assentiendum huic conclusioni, cum sit dictum universalis Ecclesiae, cui sancti doctores dicta sua submittebant, quia quidquid approbat tenendum est, quidquid reprobat fugiendum: unde nec Augustinus dixit se velle credere Evangelio, nisi eam Ecclesiae auctoritas commoveret, & B. Hieronymus in disputatione contra Luciferianum dicit: *poteram hoc unico sole omnium tuarum disputationum rivulus exsiccare*: vocat autem unicum solem auctoritatem Ecclesiae. Praeterea si Concilium generale non praesentaret universalem Ecclesiam, non recte dixisset Jacobus Act. xv. *Placuit Apostolis & senioribus, & omni Ecclesiae &c.* constat enim quod ibi non fuerat omnis Ecclesia, ex quo humano modo loquendo non est possibile eam simul congregari in unum locum, nefas est autem
dice-

dicere quod illud non recte dictum fuerit, cum & illius Concilii facta attribuantur *Spiritui Sancto, & nobis*, qui Spiritus Sanctus cum sit Spiritus veritatis errare non potest, cum sit Deus. Sed quod Concilium generale habeat immediate potestatem a Christo, manifestum est ex verbis Christi, qui dicebat Collegio Apostolorum: *Ubi duo vel tres in nomine meo congregati fuerint in medio eorum sum.* Matth. xviii. Nec adest sine auctoritate, & potestate, cum nulla creatura sine eo aliquid dicitur posse; quanto magis interesse eum credendum est turmis sanctorum modo singulari, ut influat in eos gratiam Spiritus Sancti, propter quod dicebat Caelestinus Papa in Epistola ad Synodum Ephesinam: *Spiritus Sancti praesentiam indicat congregatio Sacerdotum, nec ibi putanda est deesse Divinitas Trinitatis; quae sanctificat Concilium, & sanctum reddit.* Dicit enim Isidorus in libro Conciliorum in gestis tertiae Synodi Toletanae ponens verba Caelestini Papae: *Valde necessarium esse perspexi vestram in unum convenisse multitudinem, habens sententiae divi-*

*divinae fidem, quae dicit: Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo &c. Credo enim beatam Sanctae Trinitatis Divinitatem interesse huic sacro Concilio, & ita tanquam ante conspectum Dei in medio vestrum fidem meam pertuli: haec ille. Si ergo in Concilio est Divinitas Christi, quae est eadem totius Trinitatis, quis dicat potestatem Concilii immediate non a Christo procedere? nemo, inquam, dicet nisi hostis Ecclesiae: quis dicat Concilium non esse Sanctum, ubi est Divinitatis singularis assistentia, etiamsi Praelati in ea interdum sint mali, qui non obstante deformi vita eorum adhuc possent tractare, & definire ea quae sunt fidei, & salutis, cum non ipsi sint qui loquuntur, sed Spiritus Patris coelestis, qui loquitur in eis; si enim propter vitia loqui veritatem pro utilitate, & salute Ecclesiae non possent, jam portae inferi praevalere adversus Ecclesiam viderentur, quod obstitit irrefragabili sententiae Christi, qua dictum est: *Et portae inferi non praevalerunt adversus eam* Matth. xvi. Unde & Balaam misus per regem Baalach maledicere populo*

pulo Domini non maledixit, sed benedixit dicens regi: *non possum aliud loqui nisi quod jusserit Dominus*, & ibid. dicitur: *cui cum Dominus occurrisset posuit verbum in ore eius*. Numerorum xxiii. & ibidem xxiiii. dicebat Balaam: *Si dederit mihi Baalach plenam domum argenti, & auri non potero praeterire sermonem Dei mei, ut vel boni quid vel mali proferam ex ore meo, sed quidquid Deus dederit hoc loquar*. Et si sic est, quanto magis credendum est, quod Dominus assistens Concilio generali iuxta promissionem suam modo singulari ponet verbum in ore illorum, qui pro salute & fide membrorum ejus convenerunt in unum in nomine ejus, pro qua fide ipse oravit Patrem, estque pro sua reverentia exauditus, ut dicit Apostolus ad Hebraeos v. Cum ergo assistit Concilio generali ut caput & rector ejus, & sui praesentia sanctificat illud, non permittit fieri ibi contrarium fidei aut saluti Ecclesiae suae. Sanctum igitur dicitur Concilium, propter haec quae dicta sunt, quem titulum quodlibet Concilium generale etiam ex usu Ecclesiae habente funda-

fundamentum ex Scriptura, & ex usu Romanorum Pontificum sibi jam expresse adscripsit; dicitur enim in titulo cujuslibet Concilii generalis *Sacrofancta Synodus generalis &c.* quem titulum approbat totus Orbis. Summique Pontifices scribentes Concilio in suis Litteris eodem titulo jam utuntur. Quia igitur Sanctum est, & sanctitatem habet a Christo, & quia sanctam Ecclesiam repraesentat, merito potestatem dicitur habere a Christo, qui est rector ejus, a quo in ipsum dona spiritualia profluunt, & charismata gratiarum. Et tantum de tertia Conclusionem.

Et quoniam Ecclesia universalis, & Concilium generale ipsam repraesentans potestatem habet immediate a Christo ex Conclusionem praecedenti, ideo ut cognitum sit quae & qualis sit ista potestas Ecclesiae universalis, & Concilii generalis ipsam repraesentantis, sit haec Conclusio quarta. Potestas Ecclesiae universalis ac etiam cujuslibet Concilii generalis legitime congregati ipsam repraesentantis superior est potestate Papae, & qualibet alia potestate in terris, cui
quili-

quolibet cuiuscumque dignitatis, status, aut conditionis etiamsi papalis existat, obedire, & subesse tenerur, & si non obedierit poterit condigna animadversione puniri. Ista Conclusio est fundamentum hujus totius negotii, & ideo circa probationem ejus erit diutius immorandum, & antequam accedatur ad probationem ejus, hoc prius praemittendum est: quod sicut Deus cuilibet creaturae dedit certam periodum, qua determinatur ad durandum in suo esse, & propriam virtutem innatam; & intrinsicam, qua possit corrumpentibus se resistere, & se conservare in esse, ex quo secundum Damascenum impossibile est substantiam esse expertem operatione naturali, & 4. Metheoror. dicitur: *Omne ens habet aliquam operationem, in quam dum potest dicitur tale &c.*; ita & Ecclesiae suae, quam voluit durare usque in finem saeculi dedit virtutem & potestatem, qua possit se conservare in suo esse, regere, & tueri, & conantibus ad sui destructionem resistere, quod videtur notari in verbis de Ecclesia dictis a Christo in sua fundatione; cum enim dixisset

fer

set quod *super se petram aedificaret Ecclesiam*, statim subiunxit: & *portae inferi non praevalerunt adversus eam*, quasi significaret quod eo ipso quod aedificata sit habet in se virtutem, & potestatem se conservandi in esse, & contrariis resistendi. Unde de ea dicitur in Canticis, quod est *terribilis ut castrorum acies ordinata*. Quomodo autem esset terribilis, si huiusmodi virrute careret, & si, ut dicunt quidam licet erronee, huiusmodi potestatem haberet ab extra, ut a summo Pontifice, cuius potestatem supra Ecclesiam efferre videntur, quod falsum est; sequitur quod deficere posset, cum enim non sit essentialis dependentia Ecclesiae ad Papam, qui pro suae dignitatis officio tenetur eam tueri, & defendere, si Papa moritur, vel eam tueri nolit, si tunc Ecclesia huiusmodi virtutem non haberet, sequeretur quod tandem deficere posset, quod sentire est insanum. Papa igitur non existente habet Ecclesia virtutem & potestatem, quam per creationem Papae, quae fit ex ordinatione Ecclesiae non perdit, quam potestatem a Christo ad sui regimen, & conservationem

nem accepit; principia enim essendi & se conservandi propria & immediata sunt intrinseca cuilibet rei; sicut ergo Ecclesia nec propter creationem Papae deficit a virtute essendi, ita nec a virtute & potestate se regendi, & conservandi in suo esse; haec autem potestas iuxta doctrinam Apostoli primae ad Corinth. XII. videtur inesse omnibus membris, sive toti corpori, non autem uni membro tantum; dicit enim Apostolus: *Corpus non est unum membrum, sed multa; si dixerit pes, quia non sum manus non sum de corpore, num ideo non est de corpore? & si dixerit auris, quia non sum oculus non sum de corpore, num ideo non est de corpore? si totum corpus oculus, ubi auditus? si totum auditus, ubi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra, unumquodque eorum in corpore sicut voluit. Quod si omnia essent unum membrum, ubi corpus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. Non potest dicere oculus manui, opera tua non indigeo: aut iterum caput pedibus, non es tibi mihi necessarii &c. Sed temperavit Deus corpus, ut non sit schisma in corpore,*

re, sed in idipsum proinvicem sollicita sint membra, & sequitur Vos estis corpus Christi, & membra de membro, & quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores &c. Apparet igitur ex hac auctoritate iunctis iis, quae Apostolus dicit ad Ephesios iv. quod potestas Ecclesiae se ipsam conservandi, regendi, & tuendi insit corpori Christi, sive omnibus membris simul, non autem quod ex unico membro dependeat in totum. Unde videretur haec potestas esse in Ecclesia, non sicut in quodam toto integrali, aut universali, cuius essentia & virtus participatur a singulis partibus subiectivis, sed sicut in quodam toto potestativo; quemadmodum virtus exercendi actus & operationes animae est in ipsa anima, & suis potentiis sicut in quodam toto potestativo, quae potestas, seu virtus non reperitur adaequate in aliqua suarum potentiarum, vel in una principali, ita ut ab illa totaliter aliis communicetur, sed est in omnibus simul potentiis ex virtute unius animae, sic videtur in Ecclesia esse huiusmodi potestas.

stas. Quae autem sit haec potestas Ecclesiae ad se regendum & conservandum, est communis sententia Doctorum, quod est potestas Clavium, videlicet scientia discernendi, & potestas judicandi, ligandi, &que solvendi, quae quidem potestas tantae est excellentiae, quod tota universitas hominum illam concedere non potest, sed eam a solo Deo accepit Ecclesia. Pater, nam in potestate communitatis, seu multitudinis hominum est aliquem, vel aliquos ex seipsis relegare, & a sua societate separare, sed quod ille qui ab eorum societate excluditur eo ipso sit separatus a societate Dei & Angelorum, hoc non est in hominis potestate; potestas autem clavium ad hoc se extendit, ut quae ligantur in terris ligata sint in Coelis Matth. XVIII. Et licet sint aliae potestates in Ecclesia, ut consecrandi Corpus Christi, absolvendi a peccatis, & sic de aliis, hic tamen principaliter intenditur de judiciaria potestate, an sit penes Ecclesiam principaliter, an penes Papam principaliter, ut quidam dicunt, & cuius iudicio potius standum est.

E. est.

est. Ad probandam igitur hanc conclusionem assumenda est quadruplex probatio: prima erit ex Scriptura Evangelii, ex Scriptura Sanctorum Doctorum ab Ecclesia approbatorum, & etiam ex Scriptura Sacrorum Conciliorum, vetustissimorum. Secunda probatio erit ex consideratione nominum, ac rei per illa significatae, quae in Sacra Scriptura dicuntur de Ecclesia. Tertia probatio erit ex conditione huiusmodi potestatis prout est in Ecclesia, & in Papa. Quarta erit ex habitudine quatuor causarum, scilicet finalis, efficientis, formalis, & materialis; quantum ergo ad primum, occurrit illa auctoritas, quae expresse loquitur de hac potestate Matth. xvi. *Tibi dabo claves regni Coelorum, & quodcumque ligaveris super terram erit ligatum & in Coelis, & quodcumque solveris super terram erit solutum & in Coelis*: haec autem auctoritas Evangelii, prout Sancti Doctores exponunt, verbum est potius promissionis, quam concessionis, & cum illi censeatur haec potestas promissa, cui fuit concessa, nunquam vero reperitur quod, per haec verba

verba Christus soli Petro hanc potestatem concesserit, sed etiam ipsi Ecclesiae, prout dicitur Matth. xviii. *Quaecumque ligaveritis super terram erunt ligata & in Coelis, & quaecumque solveritis super terram erunt soluta & in Coelis*; ergo sequitur quod haec potestas clavium non ad solam personam Petri, & suos successores, sed principaliter ad Ecclesiam pertinet, cui per eadem verba legitur concessa, quod patet ex serie textus Evangelii: constat enim quod Christus omnes Discipulos, simul, non autem solum Petrum interrogavit; & Petrus quasi omnium eandem exprimens intentionem respondit; & Christus sic responsionem accepit, quod manifeste Lucas Evangelista testatur in cap. ix. sic referens: *Dixit autem illis, vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit Christum Dei, & ille increpans illos praecepit ne quid dicerent*. Ecce manifeste patet, quomodo responsio Petri erat responsio omnium Apostolorum, quia dicit, *praecepit ne quid dicerent*. Cum ergo secundum Rabanum, & alios Doctores propter meritum con-

E 2

fes-

fessionis fidei sit dictum verbum potestatis; confessio autem fuerit non solum Petri, sed omnium Apostolorum; ergo & auctoritas potestatis ad omnes Apostolos & eorum successores dicitur pertinere; hoc autem pater ex iis quae postea dicuntur in Evangelio. Nam post haec dicta legitur: *Quod de maioritate fuit tribus vicibus contentio inter Apostolos* Matth. xviii. & xx. & Lucae xxii. Non autem de hac re toties contendissent, si intellexissent per praedicta verba: *Tu es Petrus, & tibi dabo claves &c.* vel per illa: *Tu vocaberis Cephas*, soli Petro, aut principaliter ad regendam Ecclesiam fuisse traditam potestatem. Ne autem iste sensus Scripturae videatur esse nova doctrina, vel dicatur excogitatus noviter, paret manifeste per auctoritates Sanctorum Doctorum exponentium verba praedicta, qui dicunt: quod cum Petrus claves accepit, Sanctam Ecclesiam significavit: quodque Ecclesia a Christo claves accepit proprie, Petrus autem figurative. Unde beatus Augustinus super Io. Ser-mone cxxv. loquens de Ecclesia inquit:

Hujus

Hujus Ecclesiae Apostolus Petrus propter Apostolatus sui primatum gerebat figurata generalitate personam, quod enim ad ipsum proprie pertinet, natura unus homo erit, gratia unus Christianus, abundantius gratia unus idemque primus Apostolus: sed quando ei dictum est: Tibi dabo claves regni Coelorum, & quodcumque ligaveris super terram erit ligatum & in Coelis, & quodcumque solveris super terram erit solutum & in Coelis, universalem figuravit Ecclesiam, quae in hoc saeculo diversis tentationibus, velut imbribus, fluctibus, & tempestatibus quatitur, & non cadit, quoniam fundata est super petram, unde Petrus nomen accepit; non enim a Petro Petra, sed Petrus a Petra, sicut non Christus a Christiano, sed Christianus a Christo vocatur: ideo quippe ait Dominus: Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam; quia dixerat Petrus: Tu es Christus filius Dei vivi. Super hanc ergo, inquit, Petram, quam confessus es, aedificabo Ecclesiam meam: Petra enim erat Christus. Super hoc fundamentum quippe aliud nemo potest ponere praeter id quod positum est, quod est

Christus Iesus . Ecclesia ergo quae fundatur in Christo claves ab eo regni Coelorum accepit in Petro , id est potestatem solvendi , ligandique peccata : haec beatus Augustinus , & sunt ejus verba sicut ponuntur in forma , prout videri poterit in originali . Ad idem est beatus Hieronymus , cuius verba ponuntur xxiv. q. i. Omnibus consideratis , ibi inquit , puto me non temere dicere alios ita esse in domo Dei , ut ipsi etiam sint eadem domus Dei , quae dicitur aedificari super petram , quae unica columba appellatur , quae est sponsa pulchra sine macula & ruga , & hortus conclusus , & fons signatus , & puteus aquae vivae , & Paradisus cum fructu pomorum , quae domus etiam claves accepit , & potestatem ligandi & solvendi : hanc domum si quis corrigentem , corripientemque contempserit sit tibi tanquam Ethnicus , & publicanus : haec beatus Hieronymus ; ubi expresse dicit Ecclesiam recepisse claves , & per consequens judiciariam potestatem . Ad idem est B. Augustinus Lib. primo de Doctr. Christ. C. xiiii. qui dicit : Est Ecclesia Corpus , sicut Apostolica

*solica doctrina commendat, quae coniux
etiam dicitur. Et paucis interpositis di-
cit: Has igitur claves dedit Ecclesiae suae,
ut quaecumque solveret in terra, soluta
essent in Coelo, & quae ligaret in terra
ligata essent in Coelo. Ad idem est In-
nocentius ille Doctor famosissimus in
Sermonem de beatis Apostolis, qui inci-
pit sic: Interrogabat Iesus Discipulos su-
o &c. qui inter cetera, quae de Eccle-
sia loquitur, dicit sic: In ea autem vi-
get coelestis auctoritas ad illud dignitatis
profecta fastigium, ut ejus sententia quae
poscitur in terris, etiam observetur in
Celis. Ad idem est beatus August. in
Lb. de Fide ad Petrum C. 11, ubi di-
ci: Numquam peccanti esset indicta pro
peccatis deprecatio, si deprecanti non esset
remissio concedenda; sed etiam poenitentia
peccatori tunc prodest, si eam in Ecclesia
Catholica gerat; cui Deus in persona be-
ati Petri ligandi atque solvendi tribuit po-
testatem dicens: Quaecumque autem liga-
veritis super terram erunt ligata & in
Coelis &c. Ad idem est Leo Papa in
Sermonem de Beatis Apostolis, ubi di-
cit, quod vis hujusmodi potestatis, & bu-*

jus decreti constitutio ad omnes Ecclesiae Principes commeavit, sed non frustra uni conceditur, quod omnibus intimatur. Ecclesiae igitur datae sunt claves principaliter: sed quod Scriptura dicit Petrum etiam eas accepisse, dicit beatus Hieronymus, quem allegat Magister n. iv. dist. xix. quod ideo Petrus dicitur eas accepisse, ut omnes intelligant, quod quicumque ab unitate Fidei, & Societate Ecclesiae se separaverit, nec peccatis solvi, nec Coelum ingredi potest: haec beatus Hieronymus. Ad idem est beatus Augustinus in Libro de Agone Christiano dicens: Non enim sine causa intr omnes Apostolos hujus Ecclesiae Catholice personam sustinuit Petrus, huic enim ecclesiae claves regni Coelorum datae sunt cum Petro: & quod ei dicitur ad omnes dicitur: Amas me, pasce oves meas. Ad idem est Rabanus doctor ille famillimus qui dicit sic: Quamvis soli Petro haec potestas data videatur, ceteris tamen Apostolis dabatur teste Christo, qui insusflavit in eos dicens: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis. Ad idem est beatus August.

gust. super Ioan. & habentur xxiiii. q. i.
Quodcumque. Si Petro tantum dictum est
 illud: *Quodcumque ligaveris super terram*
&c. non hoc facit Ecclesia, si autem in
 Ecclesia sit, utique quae in terra ligantur
 & in Coelo, & quae solvuntur in terra
 soluta sunt in Coelo, quia cum excommu-
 nicat Ecclesia, in Coelo ligatur excommu-
 nicatus, cum reconciliat Ecclesia, in Coe-
 lo solvitur reconciliatus. Si hoc ergo in
 Ecclesia sit, Petrus quando claves accepit
 Ecclesiam Sanctam significavit, quod ex-
 ponit Archidiaconus, idest sub signo & no-
 mine Ecclesiae accepit. Ad idem est Glos-
 sa ordinaria super illo ad Ephesios iii.
Quosdam quidem dedit Apostolos &c. di-
 cit Glossa: *vice Christi praedicantes, ac*
omnium ordinatores & iudices. Ad idem
 est Augustinus in lib. quaestionum no-
 vi, & veteris Testamenti q. lxxix. &
 in Sermone xiii. de Apostolis Petro,
 & Paulo, ubi dicit: *Dominus Iesus Chri-*
stus Discipulos suos ante passionem suam,
sicut nostis, elegit, inter quos paene ubi-
que Petrus solus totius Ecclesiae meruit
gestare personam, & propterea audire me-
rui: Tibi dabo claves regni Coelorum:

&

& sequitur: *has autem claves non unus homo, sed unitas accepit Ecclesiae.* Ad idem est auctoritas manifesta in C. *Firmiter* de summa Trin. & Fide Cath. ubi ponitur fides nostra, pro qua si necesse est, moriendum est; ubi dicitur quod Sacramentum Eucharistiae nemo potest conficere, nisi *Sacerdos qui rite fuerit ordinatus secundum claves Ecclesiae, quas ipse concessit Apostolis, & eorum successoribus Iesus Christus*: Ecce dixit claves Ecclesiae, non Petri, & eas concessas Apostolis & eorum successoribus, non soli Petro. Ex quibus auctoritatibus Sanctorum pater, quod Ecclesia accepit claves principaliter ex concessione Christi. Cum ergo quaeri oporteat ubi de hac commissione legatur in Evangelio, nec alius locus aptior sit, quam, ut dictum est, Matth. XVIII. *Quaecumque alligaveritis super terram erunt ligata & in Coelis, & quaecumque solveritis super terram, erunt soluta & in Coelis*; sequitur quod potestas clavium sit principaliter data Ecclesiae in personis Apostolorum, quod satis videtur probari ex dicto textu Evangelii
Matth.

Matth. xviii. attenta maxime historiae narratione, nam Matthaei xvi. Christus dixerat Petro verba promissiva: *Tu es Petrus, & tibi dabo claves regni Coelorum*; deinde in C. xvii. in fine mandavit Petro solvere staterem pro eo, & pro se; unde quia ex iis videbatur eum constituere capitaneum supra alios, ut dicit Glossa super eodem verbo, ideo statim continuative subditur in C. xviii. in principio: *In illa hora accesserunt ad Iesum Discipuli dicentes: quis putas est maior in regno Coelorum?* seu in Ecclesia, quia Glossa ibi exponit: *idest in Collegio iustorum*; unde patet quod Evangelista proprie loquitur de superioritate, & tunc quibusdam interpositis Christus volens solvere huiusmodi quaestionem de superioritate, de qua quaerebant Apostoli, subiunxit in eodem Capitulo: *Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te, & ipsum solum; si te audierit, lucratus es fratrem tuum; si autem te non audierit, adhibe unum vel duos &c. quod si non audierit eos, dic Ecclesiae; si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus,*

cus, & publicanus. Ecce dicit iudicium Ecclesiae esse superius iudicio Petri, & consequenter ut ostendat quale sit iudicium Ecclesiae, & quae sit ejus potestas, statim subnectit: *Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram erunt ligata & in Coelis, & quaecumque solveritis super terram erunt soluta & in Coelis*. Ecce loquitur Apostolis collective, & eorum successoribus, non soli Petro, *quaecumque alligaveritis, quaecumque solveritis* pluraliter; & exposita sic potestate Ecclesiae, sequitur de potestate Concilii generalis ibidem, quasi Christus velit respondere tacite quaestioni: potuissent enim dixisse Apostoli Christo, Domine, ecce sumus jam certificati de superioritate, de qua quaerebamus, & scimus ubi debeat haberi recursus; si frater fuerit incorrigibilis, quia ad Ecclesiam; & scimus quanta est potestas Ecclesiae, quia extendit se ad Coelum, & ad terram: dic ergo nobis quomodo futuris temporibus Ecclesiae tuae, quae per totum orbem dilatanda est, dicere poterimus, seu hoc dictum adimplere: *dic Ecclesiae, cum Eccle-*

Eccle-

Ecclesia nullibi simul congregata erit? ubi ergo querelas hujusmodi audire poterit? responder Dominus quasi velit dicere: Dicam vobis ubi Ecclesiam meam reperire poteritis, unde subdit consequenter: *Iterum dico vobis*, inquit Dominus Apostolis, *ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio eorum sum*; quod de celebratione generalium Conciliorum exponit Caelestinus in Epistola ad Synodum Ephesinam, ut dicit Isidorus in Lib. Controversiarum, quae auctoritas est supraposita; ecce ergo potestas generalis Concilii sumens fundamentum ex illis verbis Evangelii: *Ubi duo vel tres &c.* & ex illo dicto: *Quaecumque alligaveritis super terram erunt ligata & in Coelis, & quaecumque solveritis super terram erunt soluta & in Coelis*; ex qua auctoritate Evangelii, quatuor notari videntur. Primum, quod claves regni Coelorum, de quibus supra, huic Ecclesiae per haec verba sunt concessae, patet; cum eadem verba, sub quibus erat facta promissio hic exprimantur; dixerat enim Christus prius Petro reprae-

sen-

sentanti universalem Ecclesiam verba promissiva: *Tibi dabo claves regni Coelorum*; hic autem quod promiserat, expresse donat omnibus Apostolis, seu toti Ecclesiae in personis eorum dicens: *Quaecumque alligaveritis super terram erunt ligata & in Coelis &c.* Secundo notatur in illis verbis, quod haec concessio facta est Ecclesiae in omni stabili firmitate, patet per verbum quod in donatione praemittitur *Amen*, quod notat juramenti auctoritatem. Tertio, quod in hisce verbis intelligitur concessa potestas Ecclesiae non limitate, vel in certis casibus, seu super certas personas, sed in omni plenitudine; patet ex signis universalibus, *quaecumque alligaveritis, & quaecumque solveritis*. Quarto notatur ex dictis, quod Christus voluit iudicium Ecclesiae esse majus, ac supremum in terris, & huic iudicio Ecclesiae etiam ipsum Petrum, sive Papam debere acquiescere, & obedire, patet, nam verba praedicta, *si peccaverit &c.* Christus dicebat ad Petrum. Si ergo Petrum instituit recurrere ad iudicium Ecclesiae in hoc quod dixit ei, *dic Eccle-*

Ecclesiae; sequitur *Ecclesiae* iudicium esse superius; si enim iudicium Petri esset superius iudicio *Ecclesiae*, peccator post iudicium *Ecclesiae* non deberet reputari tanquam *Publicanus*, restaret enim iudicium Petri; qui tanquam superior examinare deberet iudicium *Ecclesiae*; cum ergo dicatur Petro quod incorrigibilitatem fratris debeat referre ad iudicium *Ecclesiae*, & non *Ecclesia* ad Petrum, sequitur quod iudicium *Ecclesiae* sit majus, supremum, & finale. Item quod Papa includatur sub iudicio *Ecclesiae* ex eo probatur, quod a correctione fraterna nemo fidelium excipitur; cum enim quemlibet liceat fraterne corrigere, & si non audiat debeat iuxta doctrinam praedictam deferri *Ecclesiae*, ita etiam si Papa nolit fraternae correctioni acquiescere, debet deferri ad iudicium *Ecclesiae*; frustra enim deferretur, si *Ecclesia* non haberet potestatem in eum ferendi iudicium; sicut enim qui secrete admonitus non corrigitur, licet eum admonere coram uno vel duobus testibus, ita coram iis admonitus si non acquiescit, licitum est

est eum deferre ad iudicium Ecclesiae ; cum ergo Papa non eximatur a primo, & secundo gradu correctionis fraternae, ergo nec a tertio, videlicet ut dicatur Ecclesiae ; unde illa auctoritas. *Dic Ecclesiae*, etsi iuxta communem sententiam exponatur de Praelato, tamen sicut Praelatus inferior cum admonitus contemnit, oportet dici non sibi, sed Praelato superiori ; ita erit de Summo Praelato ; cum ipse non habeat Praelatum superiorem se, si correctus doctrinae Evangelii nolit acquiescere, oportet dici Ecclesiae, si simul congregata haberi possit, sed quia non potest, dicendum est Concilio generali ipsam repraesentanti, cui Papa obedire tenetur, & si non obedierit, poterit puniri, ut patet ex Constitutione Concilii Constantiensis. Verum est enim documentum Apostoli : *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit* : Romanorum, & ita nec ab hac universalitate excipitur anima Papae, sicut nec a correctione fraterna. Quod autem Summus Pontifex comprehendatur sub nomine fratris, patet, quia Petrus in cujus locum succedunt

dunt Summi Pontifices, aliorum Ecclesiae membrorum se fratrem asseruit Act. primo, ubi dicitur: *Exurgens Petrus in medio fratrum dixit, (erat autem turba hominum simul fere centumviginti), Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam praedixit Spiritus Sanctus per os David.* Ecce ergo habemus ex auctoritate Evangelii, & dictorum Sanctorum probatum potestatem Ecclesiae esse superiorem potestate Papae, & quacumque potestate in terris, & quod dicitur de universalis Ecclesia intelligendum est de Concilio generali legitime congregato ipsam repraesentante.

Veniamus ulterius ad Decreta Sacrorum Conciliorum, & incipiamus a primo, recipiamusque primum in manus quatuor Concilia, de quibus fit mentio in Actibus Apostolorum; in primo namque Concilio, de quo Act. primo de electione Mathiae in Apostolatum habetur: quod licet Petrus, qui primus erat, unde dicitur *Exurgens Petrus in medio &c.*, sicut ceteris honorabilior, & prout spectat ad praesidentem, proposuit, & conclusit sic faciendum; a-

Etus tamen qui videntur notare auctoritatem, & jurisdictionem fuerunt omnibus communes, nam dicitur de omnibus quod *statuerunt duos, & dederunt eis sortes, & cecidit sors super Mathiam*. Ecce dicitur *statuerunt*, & non dicitur *Petrus statuit*. In secundo vero Concilio, de quo Act. vi. haec auctoritas Ecclesiae, & Concilii ipsam repraesentantis clarius exprimitur, nam dicitur ibidem, quod duodecim Apostoli convocantes multitudinem Discipulorum, dixerunt: *Non est bonum derelinquere nos verbum Dei, & ministrare mensis; considerate ergo ex vobis septem viros boni testimonii plenos Spiritu Sancto, quos constituamus super hoc opus; & ibidem dicitur quod imposuerunt eis manus; constat autem quod haec manifeste notant in omnibus Apostolis communem auctoritatem, quia dicitur, *Constituamus*, non dicitur, *Petrus constituit*, & dicitur, *imposuerunt*, non est dictum, *Petrus imposuit*. Ex istis inferuntur duo; primum quod nedum statuere, sed etiam ad concilium convocare est commune non soli Petro, sed & omnibus Apostolis,*

stolis, patet ex illo verbo, cum dicitur, *duodecim Apostoli convocantes &c.* ex qua scriptura ortum habere potuit Decretum Concilii Constantiensis, de perpetua Conciliorum generalium in futurum celebratione. Secundo infertur, quod non solum tractare causas fidei, sed etiam ministros Ecclesiae in eorum officiis, & beneficiis instituere pertinet non solum ad Petrum, sed etiam ad omnes Apostolos, & eorum successores, videlicet Pontifices, patet ex illo verbo cum dicitur: *Quos constituamus super hoc opus*; facit ad hoc quod dicitur ad Titum primo, ubi Paulus mandavit Episcopo Cretensi constituere Episcopos per Civitates, & ita non ad solum Petrum hoc pertinere videtur, & ita hodie decretum est in Concilio generali: Quod Archiepiscopi examinata electione, electos in Episcopos confirmant, ut redeat res in eum statum, in quo prius fuit. In tertio autem Concilio, de quo habetur Act. xv. satis hoc idem clare patet; cum enim Iacobus ultimo iudicavit, non dixit, quod Petrus qui praesens erat iudicavit, sed dixit, Simon

narravit. Iacobus vero sententiam dixit dicens, *propter quod dico: Ego iudico non inquietare eos, qui ex gentibus convertuntur*. Epistola etiam non nomine Petri, sed Apostolorum, & seniorum Ministrorum nominibus facta dicitur. In quarto etiam Concilio, de quo Aët. xvi. patet idem; quando Paulo fuit iniunctum a Congregatione seniorum, ut deberet se conformare in caeremoniis Legis Mosaicae, actio ibi notatur communis, quia subditur: *hoc ergo fac quod tibi diximus*. Similiter quod Petrus acquieverit iniunctis sibi, & ordinatis per Concilium, & quod obedierit Concilio patet manifeste Aët. viii. ubi dicitur, quod *Audientes Apostoli quod Samaria recepisset verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Ioannem: & Petrus absque ulla discussione statim iniuncta complevit*. Missio autem de sui ratione importat auctoritatem in mittente respectu missi, argumento ejus quod dicitur Lucae vii. *Nam & ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites, & dico huic vade, & vadit, & alii veni, & venit, & servo meo fac hoc, & facit*. Item patet

ter hoc ex Concilio magno Nicaeno sub Iulio Papa, & Constantino Principe celebrato, ubi inter cetera dicitur: *Haec est fides quam exposuerunt Patres, primum quidem adversus Arium blasphemantem, & dicentem Creaturam Filium Dei, & adversus omnem haeresim extolloquentem se, & insurgentem contra Catholicam Ecclesiam, quem cum auctoribus suis damnant apud Nicaeam Civitatem trecenti decem, & octo in unum congregati, quorum nomina cum provinciis ibidem sunt subscripta.* Ecce manifeste apparet auctoritas Concilii in Concilio Nicaeno repraesentante universalem Ecclesiam, scilicet quod Concilium habeat potestatem judicariam patet ex verbo *damnant*, quod notat sententiae prolationem. Item patet hoc ex Concilio Africano, in quo cum Legati Papae ostendissent literas, & proposuissent intentionem suam, remissio facta fuit ad Decreta Concilii Nicaeni pro deliberatione super propositis facienda. Ecce reverentia Decretorum Concilii generalis, de quibus dicetur infra in conclusione sequenti. Idem patet ex aliis Conciliis

generalibus, de quibus per Isidorum in Libro Conciliorum, in quibus reperitur sic dictum: *Sancta Synodus, vel Sacrum Concilium statuit, vel diffinit, declarat, anathematizat, vel placuit aut placet Sanctae Synodo*, & in subscriptione Episcoporum, qui intererant Synodis reperitur sic dictum: *Ego N. Episcopus diffiniens subscripsi, vel judicans, vel statuens*. Item patet auctoritas Concilii generalis supra Papam, & consequenter super alios omnes ex Decretis Concilii Constantiensis famosissimi, cui Ioannes Papa XXIII. in principio praesidebat. Cum enim, sicut habetur in gestis ejusdem Concilii, ipse Ioannes Papa de Constantia clandestine recessisset, ex ejus recessu quidam putabant Concilium esse dissolutum; statim successive factae sunt tres sessiones, in quibus decretatum est, quod per recessum Papae, & Praelatorum ceterorum non esset Concilium dissolutum, sed quod maneret in sua integritate, & auctoritate. Item decretatum est, quod ipse Ioannes non posset mutare, aut transferre ipsum Concilium Constantiense ad alium locum, neque

neque curiam ibi tunc existentem, decernendo censuras per eum factas vel fiendas in contrarium irritas, & inanes. Item quod non crearet novos Cardinales quos volebat pro non Cardinalibus haberi; nec Praelatos transferret in praeiudicium Concilii Constantiensis. Item tunc decretauit duo Decreta de potestate Conciliorum generalium. Item in alia sessione indixit tertiam formam procuratorii, per quam Ioannes Papa XXIII. deberet renunciare Papatui, seu constituere procuratores ad renuntiandum. Item eadem Synodus postea contra eundem Ioannem protulit sententiam depositionis, & ejectionis a Papatu propter simoniacam pravitatem, & alia scelera, de quibus fuerat Concilio delatus, quae omnia facta istius Concilii sunt & erunt sempiternum memoriale in generationibus. Ex quibus manifeste apparet an Concilium generale habeat jurisdictionem supra Papam, quod quilibet sanae mentis cognoscere potest. Item patet hoc idem ex sessione xxxii. Concilii Constantiensis, ubi factum est decretum de perpetua Concilio-

ciliorum generalium in futurum celebratione, ubi statuta est etiam forma iuramenti, quod quilibet electus in Romanum Pontificem praestare debet, & inter ceteras clausulas inseritur haec; *Quod Papa juret se tenere fidem secundum traditionem Sacrorum generalium Conciliorum.* Si ergo jurare debet servare fidem secundum decreta Conciliorum, non videtur quod ea passim possit ad suum libitum revocare, de quo tamen dicitur in sexta Conclusionem. Itaque cum Concilia generalia infligant poenas Summis Pontificibus propter perpetratos excessus, & statuunt ipsis legem, per quam suas in futurum dirigant actiones, & Ecclesia universalis, seu Concilium generale ipsam repraesentans deponat Papam, Papa autem non possit deponere, aut destituere Ecclesiam a sua dignitate, cum ipsa duratura sit usque ad finem saeculi, manifeste apparet superioritas Ecclesiae universalis, & Concilii generalis supra Papam, & praesertim cum agitur de fide, de extirpatione schismatis, & reformatione Ecclesiae in capite, & in membris, seu de pettinentibus

bus ad illa. Et si superior est ipso Papa, consequens est ut sit superior omnibus aliis membris Ecclesiae, quod sic adhuc ostenditur tali ratione. Licet enim unicuique rei insit virtus se conservandi in esse, & contrariis resistendi, hoc tamen non est in summo gradu ita quod possit fortiori potestati resistere, sed in tertio gradu, ita videlicet ut subiiciatur violentiae majoris virtutis, ut patet manifeste in animantibus, quae occiduntur, & consumuntur a fortioribus in virtute: in Ecclesia tamen virtus & potestas se conservandi a nulla superatur virtute in terris, quod patet manifeste ex illo verbo Christi Matth. xvi. *Et portae Inferi non praevalent adversus eam*; cum enim testante Iob xli. non sit virtus super terram, quae huic comparetur, scilicet potestati Leviathan, & haec non possit adversus Ecclesiam praevalere, sequitur quod a nulla creata virtute poterit superari. Item aliter probatur sic: Ecclesia Dei nihil est fortius, ergo sequitur quod nec Papa erit ea fortior, vel superior. Patet antecedens per beatum Chrysostomum in Homelia

lia quae incipit: *Multi quidem fluctus &c.* ubi dicit, quod *Ecclesia Dei nihil est fortius, quae carior est Christo quam Coelum, non enim est Ecclesia propter Coelum, sed Coelum propter Ecclesiam.* Praeterea Ecclesia universalis approbavit, & recepit Evangelium. Cum alii plures scripserint Evangelium, ut Thomas & Nicodemus; Ecclesia tamen solum quatuor Evangelia in auctoritate recepit, unde nec Augustinus crederet Evangelio, nisi cum Ecclesiae auctoritas commoneret, prout superius hoc hic repetitur. Similiter plures transfulerunt Bibliam, nec tamen omnes translationes sunt receptae. Similiter multa sunt, quae non continentur in Corpore Biblicae, quae tamen Ecclesia tenet, & approbat, sicut Evangelii veritatem, & hoc non est nisi ex eo quia in ea est summa auctoritas, & universalis potestas super omnia membra ejus, quae quidquid approbat tenendum, quidquid reprobat fugiendum. Praeterea si Concilium generale non habet jurisdictionem supra Papam, sequitur quod depositio facta de Ioanne XXIII. per Concilium

ciliū

cilium Constantiense non fuit iusta, neque valida, cum facta fuerit ab eo qui potestatem non habebat, & sequitur ulterius, quod electio facta de Domino Martino Papa non fuit canonica, cum facta fuerit vivente superstite; sequitur consequenter quod omnes Episcopi promoti per Martinum Papam non habebant titulum in suis Dignitatibus, nec erant pastores animarum, nec faciebant fructus suos, sed tenentur ad restitutionem, & similiter alii Beneficiati, & Rectores Parochialium Ecclesiarum promoti per Martinum Papam, & per Episcopos ab eo promotos, non habebant titulum in suis beneficiis, nec erant pastores animarum, nec habebant potestatem ligandi atque solvendi, quae si bene sonant, quilibet poterit judicare; omnia enim videntur inconvenientia, & alia plura quae sequuntur ex illis. Item nemo ambigit Concilium generale habere aliquam potestatem; vel ergo habet eam universaliter, vel particulariter; si universaliter, ergo haec potestas extendit se ad Papam, ut ipsius iudicio supponatur, quia de ratione universal-

versalitatís non exceptivæ est ad omnia posse extendi; si particulariter, hoc est contra dictum Evangelii, ubi dicitur toti Ecclesiæ in persona Apostolorum: *Quaecumque alligaveritis super terram &c.* Matth. xviii. quæ locutio est universalis, & tantum de prima probatione.

Secunda probatio, quod iudicium Ecclesiæ sit dignius & superius, sumitur ex consideratione nominum & rei significatione per illa, quæ in Sacra Scriptura dicuntur de Ecclesiâ, quæ tamen Papæ non possunt competere, dicitur namque de ipsa Ecclesiâ quod est *Mater* Ecclesiastici xxiv. *Ego mater pulchræ dilectionis*. Item dicitur *Dominâ gentium* Threnor. primo. Item *Reginâ* Psalmo XLIV. *Aslitit regina a dextris tuis in vestitâ deauratâ &c.* Item dicitur *Sponsa* Cantic. primo, & Apocal. xxi. *Vidi civitatem sanctam Jerusalem novam descendantem de Coelo; & iterum tanquam sponsam ornatam viro suo*. Dicitur etiam *Corpus Christi* ad Ephesios primo. Ex prima itaque appellatione cum Ecclesiâ sit Mater, Papa vero Filius ipsius, ratione igitur excellentioris

ris dignitatis quae est in matre, & ratione honoris & obedientiae, quae a filio debentur matri, censetur esse inferior matre sua: nec potest dici quod ipse propter sui excellentiam non sit filius Ecclesiae, dicit enim beatus Augustinus in Lib. de Symbolo tractatu iv. *Siquis ab Ecclesia separatus inventus fuerit, alienus erit a numero filiorum Dei, nec habebit Deum patrem, qui Ecclesiam noluerit habere matrem, & alibi dicit: Quod cum Ecclesia sit Sponsa Christi unica, quae omnes filios, quos Christus habet haec Ecclesia gignit, sive parturit.* Ex hoc sequitur multo minus dici posse quod Papa sit pater Ecclesiae, cum nullus sit pater suae matris; sicut enim Salvator Matth. xxiii. docuit *Quod unus est Pater noster qui in Coelis est*, sic in terris est unica Ecclesia omnium fidelium Mater. Secundo deduci potest superioritas in Ecclesia respectu Papae, ex eo quod Ecclesia dicitur Domina, Papa vero & Episcopi non Domini, sed iuxta auctoritatem Apostoli, dicuntur *Ministri, & dispensatores mysteriorum Dei.* Unde & Christus cum de maiori-
tate

tate doceret Apostolos, dixit Matth. xx. *Quicumque inter vos voluerit maior fieri, sit vester minister.* Item Lucae xxii. *Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat*, unde propter hoc convenit Papae appellari summum Ministrum Ecclesiae, & esse servum servorum Dei; quamquam sit Vicarius Jesu Christi, qui est Dominus & Sponsus Ecclesiae, Facit ad hoc quod dicitur communiter: Quod dominium rerum temporalium; quae ab Ecclesia possidentur, est apud Ecclesiam tanquam Dominam, apud Episcopos vero tanquam Dispensatores, & Ministros Sponsi. Tertio probatur superioritas in Ecclesia, ex eo quod Ecclesia dicitur Regina, est enim Coniux ejus, *qui est Rex Regum, & Dominus Dominantium, & Princeps regum terrae*, Apocalypsis primo, de quo supra allegata est auctoritas beati Augusti. in lib. de Doctrina Christiana. Item quarto ex eo quia Ecclesia est Sponsa Christi, Papa vero non dicitur Sponsus, sed Paranympus Ecclesiae, ut dicit beatus Bernardus in lib. de Consideratione ad Eugenium; Christus enim Spon-

Sponsus est Ecclesiae, Matthaei xxv., ex qua denominatione satis apparet dignior excellentia Ecclesiae respectu Papae, unde ex hac consideratione Augustinus in lib. de Symbolo dicit, quod Ecclesia totum possidet, quod a Viro suo accepit in dorem. Si totum possidet iuxta sententiam Augustini, ergo absque omni exceptione omnia sunt sibi subiecta, quae a Christo Sponso suo accepit, ipsa autem est subdita viro suo. Quinto probatur ex hoc superioritas in Ecclesia, quia ipsa est Corpus Christi, ut supra allegata est auctoritas Apostoli; Papa vero unum ex membris istius Corporis; omne autem corpus vivum organicum constituitur ex diversis membris, tanquam ex partibus integrantibus ipsum totum. Ecclesia autem est Corpus Christi mysticum, organicum, fide Christi animatum, vel Ecclesia est universitas fidelium bonorum, & malorum, orthodoxam fidem tenentium, in Sacramentis Ecclesiae habentium societatem. Cum ergo Papa non sit Corpus hoc, quod est Ecclesia; sed unum ex membris ipsius, iuxta doctrinam Apostoli, ut supra

pra allegatum est, sequitur quod Papa est pars Corporis ipsius, & ipsa Ecclesia est quoddam totum; communis autem animi conceptio est omne totum esse maius sua parte; ergo sequitur quod Ecclesia, quae est quoddam totum maior est, & excellentior ipso Papa. Maius autem non est intelligendum mole quantitatis corporeae, sed magnitudine virtutis, excellentiae, & dignitatis, sive potestatis. Ex his potest inferri, quod licet Papae conveniat suo modo dici Caput Ecclesiae, non propterea se debet Ecclesiae anteferre: quinimmo ex hoc forte inferri posset, quod eo ipso, quod sic contendit se praeferre Ecclesiae, facto, sive assertionem, tanquam male sentiens de auctoritate, & dignitate Sanctae Matris Ecclesiae, nedum quod non sit superior, sed etiam quod non sit de membris Ecclesiae tanquam carens recta fide; reputat enim se caput talis corporis, quod sibi assimiletur in conditione, videlicet quod sicut ipse potest errare, & deficere, ita & Ecclesia possit; eo enim ipso quod vult iudicium suum praeferrere iudicio uni-

universalis Ecclesiae, manifeste convincitur, quod aestimat eam errare posse, & sic eam non semper esse Sanctam & Catholicam, quae quidem assertio si sit de iis quae sunt fidei, aut de necessitate salutis manifeste constat, unde posset merito inferri quod separat se ab Ecclesia, & definit esse membrum eius, & per consequens Caput, quandoque enim reperitur divisio inter Ecclesiam, & aliquod membrum eius, sicut si inter Papam & Ecclesiam, notissimum est quod haec divisio non est ex parte Ecclesiae, de cuius ratione est semper esse unam ratione unius fidei, quae est forma eius; ergo sequitur quod haec divisio tenet se a parte membri, scilicet Papae, qui cum sit mortalis per naturam, & saepe moriatur per culpam potest effici membrum putridum, vult se in dignitate praeferre Ecclesiae Matri suae, quae est Sponsa & Corpus Christi, & semper vivit in Fide, & Charitate, nec est usque in finem saeculi desitura, & de hac excellentia Ecclesiae super omnia membra sua dicit Augustinus tractans illud Proverbiorum

ultimum : *Mulierem fortem quis inveniet?* ubi dicit per mulierem fortem Ecclesiam debere intelligi, & inter ceteras laudes dicit, quod ipsa Ecclesia iuxta auctoritatem divinae Scripturae pretiosior est omnibus suis lapidibus pretiosis; vocatque lapides pretiosos filios, & Sanctos ejus, unde dicit quod quantumcunque sit aliquis magnus, ipse tamen si lapis pretiosus est & ornamentum ejus, quia omnis lapis pretiosus est ornamentum ejus, & ipsa est pretiosior omnibus pretiosis; si autem Papa esset superior Ecclesia, iam ipsa non esset pretiosior omnibus lapidibus pretiosis, nec hujusmodi lapis pretiosus esset ornamentum ejus; sequitur ergo quod Papa non sit ea superior, nec aequalis; & tantum de secunda Probatione.

Tertia Probatio principalis, per quam probatur superioritas potestatis Ecclesiae supra Papam sumitur ex conditione hujusmodi potestatis prout est in Ecclesia, & in Papa; est namque in Ecclesia haec potestas continue, permanenter, & perpetue; non est enim
 assi-

assignare diem, horam, vel momentum, in quo Ecclesiae deficiat haec potestas, & durabit usque ad consummationem saeculi: in Papa vero non est sic, cum non semper vivat, posset etiam privari, & sic carere hac potestate, possetque de novo eligi, & iterum eam haberet; & quoniam omne permanens & continuum praefertur variabili, interpellato, & temporali, sequitur quod potestas, sive auctoritas Ecclesiae praeemineat potestati Papae. Secundo, quia potestas haec in Ecclesia semper fuit, est, & erit recta quoad ea quae juris sunt, & fidei, nec unquam Ecclesia a Fide deviavit, Papa vero frequenter; cum igitur in Ecclesia haec potestas est inobliquabilis, ita quod nedum nunquam erravit, sed nec errare potest in iis, quae sunt fidei, de ipsa namque dictum est Oseae secundo: *sponsabo te mihi in fide in sempiternum*; hoc autem non competit Summo Pontifici, ut eo ipso quod aliquis creatur in Papam sit impeccabilis, manifeste patet superioritas Ecclesiae supra Papam. Tertio, quia in Ecclesia est cogni-

tio omnis necessariae veritatis ad salutem, iuxta illud Io. xvi. *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem*, & primae ad Timotheum iii. dicitur quod *Ecclesia est columna Dei vivi, & fundamentum veritatis*, glossa in se sustinens veritatem ne corruat, quae duo verba scilicet *columna*, & *fundamentum* denotant manifeste inobliquabilitatem iudicii. Summus vero Pontifex saepe indiget ab aliis doceri etiam de veritatibus ad salutem necessariis, per Ecclesiam autem innotescit multiformis sapientia Dei, nedum hominibus, sed etiam principatibus, & potestatibus, prout dicit Apostolus ad Ephesios iii. Igitur haec superioritas videtur esse maior in Ecclesia, ex quo infertur quod auctoritas Ecclesiae habet se ut mensura, & regula respectu actionum Papae: Patet quia rectum est Iudex sui, & obliqui, ut dicit Philosophus primo de Anima, & omne quod obliquabile est deficereque & errare potest, regulari, & ordinari habet per aliquod inobliquabile, & indeficiens; sic est de auctoritate Papae respectu Ecclesiae. Ex iis inferri potest quod

quod licet potestas, de qua supra, sit in Ecclesia & in Summo Pontifice, non tamen est diversa sed eadem; *accidentia enim numerantur numeratione suorum subiectorum*, ut dicit Philosophus V. Metaphysicae; sed cum sit idem hic subiectum potestatis istius, scilicet Ecclesia, Papa enim non est distinctum suppositum ab Ecclesia, cum sit unus de Ecclesia, sequitur quod haec potestas sit in eodem subiecto, scilicet in Ecclesia, & ita est una & eadem, & non plura: est etiam eadem quia est propter eundem finem, & circa idem obiectum, & ab eodem auctore; sed ex quo est una & eadem potestas utrobi-que; quomodo potest esse in Ecclesia maior, & in Papa minor? Respondetur, quod hoc est propter diversum participandi modum; Ecclesia namque, ut praemissum est, sic habet istam potestatem, quod in ea est continue, perpetue, & inobliquabiliter, & annexa est illi notitia omnis necessariae veritatis, prout dictum est in probatione primae conclusionis, ad quod allegata est auctoritas beati Thomae secunda secun-

dae Quaest. v. Art. iii. quod non habet locum in Papa, qui errare potest; unde sicut videmus in simili, quod unum & idem est liberum arbitrium in viatoribus & beatis quoad coactionis immunitatem, in quantum tamen comparatur ad id ad quod ordinatur, scilicet ad servandam rectitudinem; isto modo liberum arbitrium in beatis est maius, quia semper hanc rectitudinem servat, ex quo confirmatum est per gratiam, sic quod errare non potest: in viatoribus vero deficit a gratia confirmationis, nec semper huiusmodi rectitudinem servat, sed ab ea frequenter deficit; ideo secundum communem sententiam Doctorum potestas liberi arbitrii in beatis est major, in viatoribus minor; sic suo modo loquendi est in proposito, quia Ecclesia est sic a Christo fundata supra petram, quod errare non potest in iis quae fidei sunt, & necessaria ad salutem. Ideo haec potestas, prout consideratur in Ecclesia, videtur habere quamdam gratiam confirmationis quoad hoc propter promissionem Christi, quia promisit quod mitteret Paraclitum, qui maneret

neret cum fidelibus in aeternum, quodque oravit Patrem, ut non deficeret fides Ecclesiae, & quod ipse est cum fidelibus usque ad consummationem saeculi. Et quoniam haec inflexibilitas ad errorem non sic est in Summis Pontificibus, de quibus a fide plures leguntur errasse, ideo merito potestas in Ecclesia superior est, propter huiusmodi inflexibilitatem ad errorem, in Papa vero inferior; & sicut fideles tenentur credere revelationibus Angelorum, quod sciunt fallere non posse; unde & Zacharias percussus fuit silentio, quia Angelo dicenti credere noluit Lucae 1., ita etiam fideles tenentur stare determinationi Ecclesiae, quam sciunt errare non posse; si enim ab Ecclesia discunt Angeli, & eius doctrinae reverenter acquiescunt, secundum Apostolum ad Ephesios III. quanto magis homines, qui sunt ignari, & peccabiles tenentur stare determinationi, & dispositioni Ecclesiae? Summus vero Pontifex eo amplius ad hoc tenetur, quanto se in domo Matris suae prae aliis membris fulgere cognoscit, sicque eam am-

plus honorare tenetur; non enim accepit dignitatem Papatus ut cum Ecclesia ante suam electionem reputaretur Sancta, Catholica, immaculata, & verax in iudicio, quod post electionem suam haec auferantur ab ea, & transferantur in Papam, & quod potius fideles teneantur stare iudicio Papae, quam iudicio Ecclesiae, quod contingeret si iudicium Papae deberet praeferri iudicio Ecclesiae. Hanc enim dignitatem, quod errare non potest, habet Ecclesia a Christo, & usque in finem saeculi habebit, nec hanc conditionem transfert Ecclesia in Papam, cum ipsum in Sede Papatus constituit, sed apud se retinet; unde ratione hujus dotis, quam a Christo recepit, primatum, & potestatem habet super omnes homines in terra, nec cuiquam est subiecta nisi Christo sponso suo, & ita nec Papae, sed e converso, Papa subiectus est Ecclesiae.

Quarta Probatio, per quam probatur superioritas Ecclesiae supra Papam, & consequenter super omnia alia membra Ecclesiae capitur ex habitudine

ne quatuor causarum. Primo ex habitudine causae finalis, licet enim omnium quae sunt a Deo constituta Deus ipse sit primus finis, & principalis, tamen constat etiam quaedam in iis ordinari ad suos fines primo Ethicorum; manifestum est autem quod inter haec duo, scilicet esse alterius finem, & ordinari in aliud tanquam in finem primum, potius convenit Ecclesiae, quam Papae: id enim finis dicitur alterius, ad cuius bene esse alterum ordinatur, Ecclesia autem non ordinatur ad bene esse Papae, sed e converso Papa omnes actiones suas ordinare debet ad bene esse Ecclesiae: unde tunc actiones Papae sunt bene ordinatae, quando ex ipsis provenit bonum Ecclesiae, male vero, quando ab hoc fine deficiunt, sive eidem contrariantur. Hoc autem videtur dicere Apostolus primae ad Corinth. iii. *Omnia vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Caephas, sive vita, sive mors, sive praesentia, sive futura, omnia vestra sunt. Vos autem Christi, Christus autem Dei.* Super quem locum dicit Glossa ordinaria *Omnia vestra sunt, vos autem Christi*

non puri hominis, & ideo non in homine gloriamur, sed in Christo, cujus sumus creatione, & recreatione: hoc autem videtur dicere Apostolus, ut sicut haec nobis, seu propter nos concessa sunt, ita & nos Christo subiicere debemus: unde manifeste apparet quod Caephas potius est Ecclesiae, & ad eam ordinatur tanquam ad finem, & ipsius iudicio subiicitur, quam e converso. Secundo probatur hoc idem ex habitudine causae efficientis: habet enim se Ecclesia in ratione efficientis principalis, sicut anima cum sit finis corporis habet se ad omnes actiones in ratione principalis efficientis, cum ergo huic corpori, quod est Ecclesia male comperant operationes quae habent exerceri per membra sua ad bene esse huius corporis, & ad ipsius virtutem, sequitur quod ipsum corpus se habet ad ipsas operationes in ratione principalis agentis: membra vero eius ut minus principalia sive ut instrumenta, sicut potentiae animae dicuntur quasi quaedam instrumenta ad operationes animae. Papa igitur licet sit membrum nobilissimum Ecclesiae sub Capite Christo, tamen quia

quia in ipsius corporis virtute, & fide, & ad eius finem operari debet, non sibi competit respectu Ecclesiae habitu-
do principalis agentis, aut instrumenti
primarii; quod autem se habet ad aliud
in ratione principalis agentis praefertur
ei quod est in ratione secundarii seu
instrumenti. Cum igitur Ecclesiae com-
petat ratio principalis agentis, Papa
vero se habeat ut instrumentum, sequi-
tur quod auctoritas Ecclesiae praefertur
auctoritati Papae, & per consequens
praefertur cuilibet membro inferiori Ec-
clesiae. Tertio probatur hoc idem ex
habitudine causae formalis, omne nam-
que iudicium quod se habet inconcusse
& inobliquabiliter ad rectitudinem ve-
ritatis, sive legis, est forma illius iudi-
cii, quod potest ab huiusmodi rectitu-
dine declinare: sic autem est de iudi-
cio Ecclesiae respectu actionum Papae,
quia Ecclesia nunquam deviat, nec ab-
errare potest a fide recta, ut supra
ostensum est, Papa vero frequenter. xix.
dist. *Anastasius*: ideo iudicium Ecclesiae
dignius est iudicio Papae. Quarto pro-
batur hoc ratione causae materialis si-
ve

ve subiecti; Papa enim & omnia alia membra inferiora sunt subiectum sive materia iudicii Ecclesiae, quia potest omnia membra, & etiam ipsum Papam judicare, deponere, suspendere ad tempus vel perpetuo, ut patet ex Decreto Concilii Constantiensis: Papa autem respectu Ecclesiae hoc non potest, cum ipsa duratura est usque ad finem saeculi, nec Papa potest praecipere, aut statuere quod nullus in Ecclesia oraret, laudaret Deum, vel baptizaret, & sic de aliis. Cum ergo Ecclesia possit Papam privare, sive suspendere ab actionibus, quae sibi in quantum talis est competunt, constat quod Papa se habet ut subiectum, sive materia, supra quam Ecclesia potest exercere iudicium, non autem e converso: materia autem habet rationem inferioritatis, ut notum est; ergo sequitur quod ipse est inferior Ecclesia. Nec obstat C. *si Papa* xl. dist. ubi dicitur: *Si Papa animas subditorum ad inferos deduceret, nullus mortalium posset eum judicare, nisi deprehenderetur a fide devius*; illud enim solvit seipsum cum dicitur: *Nullus*
moria-

mortalium, denegatur enim iudicium singulis mortalibus, sed non universali Ecclesiae, neque Concilio Generali, quod potest ipsum distingere si delinquit, quod potest per rationem naturalem fortificari supposito illo quod Papa sit Caput ministrale Ecclesiae respectu membrorum singularium. Vidimus enim quod licet caput in corpore humano sit ordinatum ad directionem & gubernationem membrorum, non sitque licitum membra a capite, idest ab obedientia capitis recedere, si tamen caput in corpore humano efficiatur languidum seu infirmum, licitum est membris illud ligare, & cauterizare, ne totum corpus languor invadat, si dolor non fuerit curatus in capite. Ita etiam quod si Papa efficeretur furiosus, & habens enssem in manu. exiens palatio quos sibi obviam reperiret, occideret, utique liceret subditis inferioribus eum capere, & ligare, & si hoc liceret subditis pro salvatione corporis, multo magis licere debet Concilio generali universalem Ecclesiam repraesentanti pro salute animarum, quando Papa male regendo, &

Eccle-

Ecclesiam scandalizando animas subditorum ad viam damnationis induceret. Similiter non obstat praedictis quod dicitur quotidie, quod Papa non habet superiorem in terris; verum est enim quod non habet superiorem Praelatum, cum ipse sit summus Praelatus, habet tamen superiorem se Ecclesiam universalem Matrem, Dominam, & Reginam, ac Sponsam Christi; sed quod dicitur Summus Pontifex, dicit beatus Bernardus in lib. de Consideratione ad Eugenium, quod Papa est summus non consummative, sed comparative, non comparatione meritorum, sed ministeriorum, est enim summus inter ministros, & Summus Pontifex respectu aliorum Pontificum; summus igitur est respectu personarum officialium, non respectu universalis Ecclesiae, in quam jurisdictionem exercere non potest, quae est Sponsa, & Corpus Christi. Similiter non obstat illud quod dicitur in C. *Nemo* 1x. q. iii. ubi dicitur: *Nemo judicabit primam Sedem*, & sequitur: *Neque enim ab Augusto, neque ab omni Clero, neque a Regibus, neque a Populo Index judicabitur*

bitur, & Glossa ibidem dicit quod si totus mundus sentiret in aliquo negotio contra Papam, videtur quod sententiae Papae standum est xxiv. q. i. *haec est fides*; illud enim intelligendum est quando non subest causa judicandi, alias si subest causa, scilicet notorium scandalum, potest judicari, & puniri per Concilium Generale, si sit incorrigibilis, ad quod propositum dicebat Glossa C. *Nemo*, quod cum Papa peccat; potest peccatum ejus Ecclesiae denunciari secundum admonitionem Evangelii, cum & ipse subsit Evangelio; nec obstat dictum Hostiensis in Cap. *Proposuit*, de consuetudine praebendae, ubi videtur dicere, quod *Ecclesia procedendo secundum admonitionem Evangelicam non potest judicare Papam*, quoniam salva pace sua illud mandatum Evangelii *si peccaverit*, omnibus fuit dictum, & contra omnes peccantes, etiam contra Papam, sicut contra alios, quando Papa peccat notorie in scandalum universalis Ecclesiae, sicque practicum fuit in Concilio Constantiensi contra Ioannem Papam XXIII. Facit pro auctoritate Conciliorum; quod habet

habetur xvii. dist. *Hinc etiam*, ibi dum dicitur, *scientes quia ejus Sedi primum Petri Apostoli meritum, deinde secuta jussione Domini Conciliorum venerandorum auctoritas singularem in Ecclesiis tradidit potestatem*, quamvis Glossa ibidem hoc dictum moderetur, dicens *quod Ecclesia Romana potestatem principaliter habuit a Domino, & secundario a Conciliis*, cui concordat Gloss. C. *Dudum* 111. q. vi. Sed quamvis ita sit, hoc non infert Papam non subiici Concilio quando notorie Ecclesiam scandalizaret: attento quod Petrus potestatem accepit a Christo ut minister Ecclesiae, & ita cum onere scilicet quod esset submissus ipsi Ecclesiae dominae suae, quando notorie illam scandalizaret, supra quam non accepit potestatem, neque jurisdictionem, sed super Ecclesias particulares, quod notat verbum *Ceteris* in C. *Quamvis* xxi. dist. ubi dicitur *quod universae per orbem Ecclesiae sunt unus thalamus Christi, & Ecclesia Romana ceteris Ecclesiis est praelata*, non dicit quod sit praelata thalamo, sed ceteris Ecclesiis, quod est dignum nota: ad glossam autem C. *Nemo* prius

prius allegata, ubi dicitur *quod si totus mundus &c.* dicendum est quod Glossa loquitur argumentative arguendo pro & contra, sed non decisive, unde dicit *Videtur*, & quidquid in hoc passu hactenus per glossas, & doctores interdum affirmative, interdum negative fuerit opinatum, standum est hodie definitioni factae per Concilium generale Constantinense quoad casus in decreto ejus expressos, videlicet cum agitur de fide, extirpatione schismatis, & de reformatione Ecclesiae in capite, & in membris, & de pertinentibus ad casus praemissos, sicut est casus notorii scandalii, & sic de aliis, quod in his Papa sit inferior Concilio generali, & si quis contrarium pertinaciter assereret, haereticus esset censendus. Sed pro probatione secundae partis conclusionis, scilicet quod Ecclesiae universali, & Concilio generali ipsam repraesentanti quilibet cujuscumque dignitatis, status, aut conditionis, etiam si Papalis existat obedire, & subesse teneatur, & si non obedierit poterit puniri condigna animadversione, non est opus adducere Scri-

H

pturas

pturas supra Scripturam Veritatis Evangelicae, quia dicitur: *Si Ecclesiam non audieris sit tibi tanquam Ethnicus, & publicanus*, & potest probatio huius parere sufficienter ex praedictis. Et tantum de quarta Conclusionem.

Sed cum Ecclesia universalis, seu Concilium generale ipsam repraesentans sit quaedam Communitas, seu multitudo Fidelium, quae regulari debet legibus, decretis & constitutionibus, quas ex potestate summa sibi a Christo tradita ex praecedenti conclusione potest condere, quibus plurimi reniti, & contraire sine poena conantur, ideo ut appareat hoc eis non esse licitum, pro isto sit haec Conclusio quinta. Decreta universalis Ecclesiae, seu Conciliorum generalium ipsam repraesentantium ab omnibus Ecclesiae membris, quacumque etiam si Papali praefulgeant dignitate, sunt inobliquabiliter observanda, quorum transgressionem quicumque cuiuscumque status, conditionis, aut dignitatis, etiam si Papalis sit, ex contemptu incurrerit, poterit condigna animadversione puniri. Conclusio duo dicit; primo, quod decre-

ta

ta universalis Ecclesiae ab omnibus sunt
 servanda: secundo dicit de poena non
 observantium. Quantum ad primam par-
 tem probatur Conclusio. Universalis Ec-
 clesia, & Concilium generale ipsam re-
 praesentans habet potestatis plenitudi-
 nem, & iurisdictionem universalem su-
 per omnia membra Ecclesiae, ex Con-
 clusione praecedenti; ergo sequitur quod
 legibus & constitutionibus eius obedire
 quilibet est adstrictus, esset enim incon-
 veniens, & rationi dissonans aliquem
 esse subiectum alicui, & eius iussioni-
 bus contraire, ut dicit Canon *Ridicu-
 lum, & satis abominabile dedecus, ut
 traditiones, quas antiquitus a patribus
 suscepimus infringi patiamur* XII. dist. *Ri-
 diculum*, & praesertim traditiones uni-
 versalis Ecclesiae; si enim constitutio se-
 dis Apostolicae, seu Ecclesiae Romanae,
 quae subiecta est universali Ecclesiae tan-
 quam pars toti ex prius dictis omnes
 stringit, & ad eius observantiam omnes
 tenentur, ut in C. ult. de Constit. mul-
 to magis constitutio universalis Eccle-
 siae, aut Concilii generalis ipsam re-
 praesentantis omnes obligat, & adstrin-

git, propter quod in Concilio Toletano statutum fuit, ut omnes Archiepiscopi suis Ecclesiis notificent quae in Conciliis statuuntur. xviii. dist. *Decernimus*; & non ex alio, nisi quia omnes huiusmodi statuta servare tenentur: Canonum namque statuta ab omnibus sunt servanda, de Const. C. primo, maxime autem Summus Pontifex, qui praecellentiam habet in Ecclesia tanquam principale membrum sub capite Christo, ad huiusmodi decretorum observantiam adstrictus esse videtur; si enim in principio assumptionis suae ad Pontificatum iurare debet se velle tenere fidem secundum decreta generalium Conciliorum, prout decretatum est in Concilio Constantiensi, non videtur quomodo ea passim remove possit, quod attendebat ipsa Synodus Constantiensis condendo decretum, de quo supra, ubi statuit quod *quicumque cujuscumque status, conditionis, vel dignitatis, etiam si Papalis existat, qui mandatis, statutis, & ordinationibus, seu praeceptis hujus Sacrae Synodi, & cujuscumque alterius Concilii generalis legitime congregati super praemissis,*

*missis, seu ad ea pertinentibus, factis, vel
fiendis contumaciter obedire contempserit,
nisi resipuerit, condignae poenitentiae sub-
iiciatur, & debite puniatur, etiam ad a-
lia juris suffragia, si opus fuerit, recur-
rendo. Et rectissime mora est Sancta
Synodus ad condendum huiusmodi sta-
tutum, etiam quoad personam Papae,
qui est Pontifex primae Sedis, nullam
enim Sedem magis quam primam exe-
qui oportet decreta universalis Eccle-
siae xxv. q. 1. *Confidimus*, ubi hoc est
expressum; & merito, cum scriptum sit,
Patere legem quam ipse tuleris, de Con-
stit. *Cum omnes*; & impropere iis
a Domino, qui dicunt & non faciunt,
& qui aliis onera gravia imponunt, &
ipsi nec digito volunt ipsa movere Mat-
th. xxiii. Ex quo autem ipse est pars
universalis Ecclesiae, merito debet hu-
iusmodi decreta servare: unde sicut ha-
betur ad Galatas ii. quia Petrus dabat
occasionem ut alii fideles non observa-
rent decretum factum in tertio Conci-
lio, de quo Act. xv. Paulus *resistit*
Petro in faciem reddens causam resistenti-
ae, *quia reprehensibilis erat*, eo quod*

non ambularet ad veritatem Evangelii, ex qua auctoritate hoc singulare notandum, quod decretum ipsius Concilii ab Apostolo reputatur tantae auctoritatis, ut diceret quod veritas ipsius est veritas Evangelii. Constat enim quod non continebatur saltem expresse in Evangelio id, super quo Paulus reprehendebat Petrum, sed continebatur in Decreto Concilii, & forte ex verbo Apostoli greg. (*sic*) poterat sumpsisse occasionem ut diceret quatuor Concilia veneranda ut quatuor Evangelia xv. dist. *Sicut sancti*; quia Paulo licuit declarare videlicet contra actiones Petri, quod non ambularet ad veritatem Evangelii, quanto magis licebit Concilio generali legitime congregato respectu Summi Pontificis? Ex hac igitur auctoritate Scripturae, quae merito pro manuteneunda libertate Ecclesiae scribenda est litteris aureis, patet manifeste quod Summus Pontifex tenetur observare Decreta Concilii; nam si non teneretur, iniuste Paulus redarguisset Petrum. Item si non sequeretur, valde absurdum; ex quo enim Papa peccare, & errare potest

test XIX. dist. *Anastasius*, possibile est dari in futuro tempore Papam, Domino permittente, qui sit malus, ignorans, plenus iniquitate, & arbor mala quae non facit fructus nisi malos; si ergo in potestate sua erit revocare Decreta generalium Conciliorum, in quibus saepe actum est de Fide, & si Fideles ei in hoc tenebuntur obedire, sequitur quod Ecclesia erit tandem posita in magno periculo, quod videtur absurdum. Potius ergo debet Decreta Conciliorum venerari, quam ea revocare sine evidenti & urgentissima, ac rationabili causa, quae ab universali Ecclesia reputaretur legitima atque iusta: unde habetur Actorum XI. quod tempore Apostolorum in tanta veneratione erat Concilium, siue congregatio Apostolorum, & seniorum, quod putabatur non licere quidquam ardui etiam ipsum Petrum facere in contrarium absque aliorum Apostolorum, & seniorum deliberatione; unde quia Petrus baptizaverat Cornelium qui erat gentilis, & comedebat cum eo, quando reversus est ubi erat congregatio Apostolorum, disceptabant

adversus eum pro hoc opere bono, & ad quietandum eos oportuit eum reddere rationem de gestis: constat autem quod illud opus bonum erat, quia praedicare gentibus verbum Dei & baptizare iniunctum erat omnibus Apostolis Matth. ultimo. Ex quibus habetur quod omnes stringuntur ad observantiam Decretorum Concilii, etiam ipse Papa; nec obstat C. *Non debet* de consang. & affin. ubi Papa prohibitionem Concilii generalis reduxit ad quartum gradum, neque C. *Statutum* de Rescriptis lib. vi. ubi Constitutionem Concilii generalis de duabus Dietis reduxit ad unam Dietam; & ita videtur quod possit tollere Constitutionem generalium Conciliorum; sed dicendum illud ibi fieri per Papam in Concilio generali, ipso consentiente, & ex permissione ipsius Concilii, quod patet ex verbis textus illius, cum dicitur *Sacri Concilii approbatione &c.* Similiter in C. *Statutum*, illud quod factum est, est factum per Papam pro bono communi iustitiae, tanquam per ministrum & dispensatorem Ecclesiae, & in casu quo Concilium generale

& male non erat congregatum, neque ipse
 prohibitus fuerat facere sine consensu
 Concilii; posset enim de consensu Con-
 cilio, immo & dissoluto Concilio, potest
 condere statuta pro regimine Ecclesiae,
 interpretari constitutiones, vel eas mu-
 tare ex evidenti utilitate, vel urgenti
 necessitate, quia quoad hoc princeps
 non stringitur legibus, non sic ut ad ea-
 rum observantiam non teneatur, sed sic
 non stringitur quin possit leges inter-
 pretari, mutare, vel novas condere pro
 utilitate Ecclesiae, dummodo id expediat;
 isto enim modo, scilicet quantum ad mu-
 tationem, Principem esse supra legem,
 nec eum constrictum legibus, dicit Bea-
 tus Thomas prima secundae q. xcvi.
 art. 2. in responsione principali dicens,
quod lex humana in tantum recte muta-
tur, in quantum per eius mutationem com-
muni utilitati providetur; habet autem i-
psa legis mutatio, quantum in se est, quod-
dam detrimentum communis salutis, quia
ad observantiam legum plurimum valet
consuetudo in tantum, quod ea quae con-
tra communem consuetudinem sunt, etsi
sint leviora de se, graviora videntur; unde
de

de quando mutatur lex, diminuitur vis constrictiva legis in quantum tollitur consuetudo, & ideo nunquam debet lex humana mutari, nisi ex aliqua parte tantum recompensetur communi saluti, quantum ex ista parte derogatur, quod quidem contingit vel ex hoc quod aliqua maxima & evidentissima utilitas ex novo statuto proveniat, vel ex eo quod est maxima necessitas, ex eo quod lex consueta aut manifestam iniquitatem continet, aut eius observatio est plurimum nociva, unde dicitur a jurisperito, quod in rebus novis constituendis evidens debet esse utilitas, ut recedatur ab eo jure, quod diu aequum visum est: haec Beatus Thomas. Sic igitur & per istum modum Princeps dicitur esse supra legem, sed quantum ad vim directivam dicitur cum esse sub lege, sic etiam quantum ad vim dispensativam potest dici supra legem, in qua dispensare potest, de quo ponit notam Beatus Thomas, ubi supra Art. iv. quod dispensatio proprie importat commensurationem alicujus communis ad singula; aliquis autem dispensare dicitur in quacumque multitudine ex eo quod ordi-

ordinat qualiter aliquod commune praeceptum sit a singulis adimplendum. Contingit autem quandoque quod aliquod praeceptum, quod est ad commodum multitudinis ut in pluribus, non est conveniens huic personae, vel in hoc casu, quia vel per hoc impeditur aliquid melius vel induceretur aliquid malum; periculosum autem esset ut hoc iudicio cujuslibet committeretur, nisi propter evidens & subitum periculum; & ideo ille qui habet regere multitudinem, habet potestatem dispensandi in lege humana, quae suae auctoritati innititur, ut scilicet in personis, & casibus in quibus lex deficit, licentiam tribuat ut praeceptum legis non servetur: si autem absque hac ratione pro sola voluntate licentiam tribuat, ut praeceptum legis non servetur, non erit fidelis in dispensatione, aut erit imprudens; infidelis quidem, si non habeat intentionem ad bonum commune; imprudens, si rationem dispensandi ignoret, propter quod Dominus dicit Luc. xii. *Quis, putas, est fidelis dispensator & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam?* &

ex

ex iis patet veritas primae partis Conclusionis. Sed quoad secundam partem, scilicet quod propter transgressionem decretorum poterit quis animadversione condigna puniri, pro veritate istius partis ultra id quod expressum est in Decreto Concilii Constantiensis de quo supra, est Canon etiam alterius Concilii generalis. i. q. vii. *Si quis omnem, ubi dicitur: Si quis omnem traditionem Ecclesiasticam scriptam, vel non scriptam violat, anathema sit: & in C. Violatores xxv. q. 1. dicitur: Violatores Canonum voluntarie graviter a Sanctis Patribus iudicantur, & a Sancto Spiritu, instinctu cuius ac dono ditati sunt, damnantur, quoniam blasphemare Spiritum Sanctum non incongrue videntur, qui contra eosdem Sacros Canones, non necessitate compulsi, sed libenter aliquid aut proterve agunt, aut loqui praesumunt; nec videtur esse vere Catholicus, qui decreta universalis Ecclesiae non recipit, ut dicit Leo Papa scribens Episcopis Britanniae, & ponitur. xx. dist. de Libellis, ubi dicitur: Qui illa quae praediximus Sanctorum Patrum instituta, quae apud*
nas

nos Canones praetitulatur, sive sit Episcopus, sive clericus, sive laicus, non indifferenter convincitur recipere, nec Catholicam & Apostolicam fidem, nec Sancta quatuor Evangelia utiliter & efficaciter ad effectum suum retinere, vel credere probatur. Et tantum de quinta Conclusionem.

Et quoniam ex non observantia decretorum universalis Ecclesiae, vel contradictione eorum, quanquam ipsis contradicere non liceat ex praecedenti Conclusionem, Concilium generale Basileense quod nostris temporibus exortum vidimus, a quibusdam dicitur non fuisse legitime congregatum, vel si fuerit, dissolutum creditur a quibusdam, ideo pro isto sit haec Conclusio sexta. Sacra Synodus Basileensis a sui exordio usque in praesens fuit & est in Spiritu Sancto legitime congregata, & instituta, quam nullus, quacumque etiam dignitate papali praefulgeat, potuit sine eius consensu expresso dissolvere, neque potest. Conclusio duo dicit; primum, quod Sacra Synodus Basileensis in & a sui exordio usque in praesens fuit & est in Spiritu

ritu Sancto legitime congregata; secundo dicit, quod nullus cujuscumque potestatis existat, etiamsi papalis, poterit sine eius consensu expresso dissolvere, neque potest. Pro veritate primae partis Conclusionis satisfacit hoc, quod congregatio Concilii Basileensis habuit ortum ex Decreto Concilii Constantiensis habentis fundamentum ex scriptura, ut supra ostensum est, ubi inter alia decretatum est, approbante Martino Papa, quod post finem Concilii Constantiensis quinquennio continuo complero debeat celebrari Concilium generale, sicut & factum est, & demum post septennium immediate sequens debeat celebrari aliud Concilium generale pro reformatione Ecclesiae in capite & in membris; quod & factum est, & consequenter de decennio in decennium, & iuxta hujusmodi decretum Concilium Basileae fuit congregatum lapso dicto septennio, quod & ipse Eugenius Papa per suas patentes litteras in principio sui Pontificatus approbavit, misitque legatos suos ad praesidendum, qui in incorporatione per eos facta praestiterunt.

jura-

juramentum super decreto in dicto Concilio factis & fiendis manutenendis & observandis, & in dictis, & in aliis quampluribus litteris suis ipsum Concilium generale nominavit; unde & in Bulla sua, quae incipit *Moyſes*, quae ab eo post praetensam eius dissolutionem ultima emanavit, dicit ipsum Concilium fuisse generale, in aliis autem suis litteris, per quas revocavit primam dissolutionem praetensam per eum factam, etiam confiteretur dictam dissolutionem suam praedicti Concilii Basileensis praebere causam multis gravibus dissensionibus, decrevitque ipsam dissolutionem primam irritam, & inanem, declaravitque praefatum generale Concilium per se omni devotione, & favore prosequendum, ipsumque legitime inchoatum, & continuatum fuisse, & esse, ac si nulla dissolutio facta fuisset, revocavitque duas litteras in Palatio Apostolico promulgatas in praeiudicium praedictae dissolutionis, ac eorum quidquid nomine suo in praeiudicium & derogationem praedicti Concilii Basileensis, seu contra eius auctoritatem factum fuerat

rat & attentatum, pollicitusque est deinceps a novitatibus, & gravaminibus seu praeiudiciis inferendis ipsi Sacro Concilio, vel suppositis eius, & adhaerentibus eidem, realiter, & cum effectu desistere velle. Ecce ergo inchoationem, & continuationem Concilii Basileensis omni firmitate vallatam, nec a quoquam debere haesitari de eodem, aut de ipsius legitima congregatione; sic ergo patet prima pars Conclusionis, quod Concilium Basileense in & a sui exordio fuit & est Concilium generale in Spiritu Sancto auctoritate legitima congregatum. Pro secunda vero parte probatur Conclusio, scilicet quod Concilium Basileense non potuit neque potest per quempiam sine eius consensu expresso dissolvi: patet, quia si per aliquem, maxime per Summum Pontificem; sed hoc fieri non potest, Papa enim pro libitu suo non potest Concilium generale dissolvere; aut enim ipse volens dissolvere Concilium innititur auctoritati legis naturalis, aut legis positivae, aut auctoritati legis Evangelicae; non primum, quia Papa non videtur habere potestatem

tem a iure naturali, cum iure naturali omnium sit una libertas 1. dist. *Jus Naturale*. Nec etiam potest se iuvare iure positivo, quia Ecclesia universalis, & Concilium generale ipsam repraesentans nullo iure positivo stringitur aut ligatur, cum sit sponsa Christi immaculata, quae a Christo capite suo summam in terris obtinet potestatem ex quinta conclusione. Non etiam potest se iuvare lege evangelica, quia supra probatum est quod secundum legem Evangelii Papa subest Ecclesiae, cum sit dictum Petro *dic Ecclesiae*. Si ergo nullo iure potest se iuvare, sequitur quod ipsum Concilium dissolvere de iure non poterit sine consensu Concilii, nec transferre. Secundo probatur specialiter quod ipse Eugenius tunc Papa Concilium Basileense dissolvere non potuit, vel in Ferrariam aut in alium locum transferre; patet, nam post recessum clandestinum Ioannis Papae XXIII. de Constantia, si ipse Ioannes XXIII. dissolvisset Concilium Constantiense, vel in alium locum transulisset, quaeritur utrum huiusmodi translatio vel dissolutio tenuisset, vel non

tenuisset, seu robur non habuisset; si sic, sequitur quod Decretum Concilii Constantiensis super hoc factum de contrario erat iniquum, & iniustum, cum factum esset super re, de qua fieri non poterat; lex autem debet esse iusta, & possibilis IIII. dist. *Erit autem*; & sequitur quod Concilium Constantiense in hoc errasset, quod usque huc nemo dicebat; recedente enim ipso Ioanne XXIII. de Constantia fugae praesidio decretatum fuerat, quod ipse Ioannes non posset mutare aut transferre ipsum Concilium Constantiense ad alium locum, neque ipsam Curiam ibi tunc existentem, decernens censuras per eum factas, vel fiendas in contrarium irritas, & inanes, ipseque Ioannes nondum erat deiectus a Sede Papatus; si autem non tenuisset, seu robur non habuisset huiusmodi dissolutio, quae fuisset facta per Ioannem, ergo nec ista habet robur, quae facta est per Dominum Eugenium de Concilio Basileensi; patet, quia eadem est potestas illius & istius Concilii, cum per utrumque eadem Ecclesia universalis repraesentatur, cuius

cuius Caput est Christus, & illi duo Pontifices Ioannes, & Eugenius fuere paris potestatis. Tertio probatur specialius quod Concilium Basileense nondum dissolutum existit. Concilium Basileense in sui exordio fuit Concilium generale legitime congregatum ex prima parte conclusionis: ergo sequitur quod Papa tenebatur obedire eius statutis & ordinationibus, & si non obediret, posset puniri poena Canonica ex quinta conclusione. Sed quia in principio Concilii Basileensis in decreto xi. sessionis, quod incipit *Quoniam frequenter* decretatum est, quod nullus quacumque auctoritate etiam si Papali fulgeret, posset dissolvere Concilium Basileense, vel ad alium locum transferre, nisi duae partes Concilii consentirent; ergo & huic decreto Eugenius Papa obedire tenebatur, praesertim cum ipsum per suam subsequentem adhaesionem approbaverit, sicut alia omnia decreta facta vel fienda, sui-que Praesidentes super his praestiterunt iuramentum: sed quia nondum duae partes Concilii Basileensis consenserunt ad dissolutionem eiusdem Concilii, ergo se-

quitur quod nondum est dissolutum, & per consequens remanet in sua auctoritate, & integritate, sicut fuit in sui exordio; & si diceretur per partem adversam, epicheia, seu interpretatio legis semper manet in Principe, & si sic, poterat Papa interpretari Decreta Concilii Constantiensis, & Basileensis, & ita dissolvere Concilium pro libitu suo, vel de loco ad locum transferre, responderetur, quod epicheia est *quaedam virtus directiva justitiae legalis*, ut dicit Philosophus quinto Ethicor., & eo melior, & nobilior, quo per eam modo nobiliori, & perfectiori obeditur menti & intentioni legislatoris, pro eo quod ipsi legislatores statuendo leges frequenter respiciunt ad ea quae ut in pluribus accidunt, & raro de contingentibus provident, quia ad singula contingentia providere humanitus non valent, quibus de novo occurrentibus, & se in actionibus humanis offerentibus, fit provisio per hanc virtutem interpretativam legum, quae virtus semper remanet in Principe, nisi expresse sit ei prohibitum epicheizare per eum qui hoc potest.

Modo

Modo hic ei expresse prohibitum est per Concilium generale in Cap. *Quoniam frequens* ne dissolvat, ut reformatio in Ecclesia subsequi possit in capite, & in membris; epicheizare ergo non potest in hoc casu, maxime durante Concilio generali, & idipsum prohibente, habente potestatem supra Papam, ex prius dictis, cuius virtus prohibitiva intelligitur esse excepta in dicta epicheia. Sed obstare videtur praedictis C. *Significasti* de elect. ubi dicitur, quod per Ecclesiae Romanae auctoritatem omnia Concilia robur accipiunt, & ideo in eorum statutis Romani Pontificis patenter excipitur auctoritas; ex quo videtur argumentum colligi quod ex quo Concilia robur accipiunt ab auctoritate Romanae Ecclesiae, quod non possit aliquid Concilium congregari sine auctoritate Papae, de quo xvii. dist. per totum. Similiter ex quo auctoritas Romani Pontificis excipitur in statutis Conciliorum, videtur, quod Papa poterat interpretari decretum Concilii Constantiensis, & Basileensis, & ea in alium locum transferre. Responsio: Regulari-

ter Concilium generale non potest esse legitime congregatum sine auctoritate Papae, nisi quando immineret necessitas congregandi illud pro interesse universalis Ecclesiae, & Papa nollit congregare, de quo infra dicitur: sed postquam Concilia generalia auctoritate Papae vel alias legitime congregata sunt, potestas eorum non dependet a Papa, sed a Christo immediate tanquam a capite, ut supra ostensum est. Concilium autem Basileense non fuit congregatum sine auctoritate Papae, immo de auctoritate Martini Papae factum fuerat decretum in Concilio Constantiensi de celebratione Concilii Basileensis, & postea idem Concilium fuit per Dominum Eugenium tunc Papam confirmatum, ratificatum, & stabilitum; & dicebatur notanter, nisi immineret necessitas congregandi illud pro interesse universalis Ecclesiae; staret enim quod sine auctoritate Papae congregari posset aut potuisset, quia si nullo Papa existente Cardinales essent obstinati, & nollent eligere Papam, volentes turbare Ecclesiam, vel non possent convenire, vel essent
per

per tyrannidem impediti, aut incarcerationi, vel omnes mortui, vel si omnes Cardinales cum Papa essent haeretici, vel Papa esset scandalosus notorie, vel incorrigibilis, aut si Papa proferret cum Collegio sententiam dubiam, aut contrariam in materia fidei, & in hoc pertinaces essent, nolentes Concilium convocare, vel esset exorta dubitatio de contentione plurium de Papatu, nolletque Papa convocare Concilium, vel aliquis alter casus se offerret, qui vergeret in noxam Ecclesiae, constat quod in talibus casibus, aut aliquo eorum posset, immo deberet Concilium congregari sine mandato Papae, etiam ipso renitente; alias si non posset, tunc tota politia Ecclesiae esset posita in periculo, & magna turbatione: verum est ergo dicere, quod Concilium congregari potest etiam sine auctoritate Papae; de hoc tamen jam sufficienter provisum est per Concilium Constantiense, in quo factum est decretum de perpetua Conciliorum generalium in futurum celebratione: quandocumque erit congregatum aliquod Concilium, semper congre-

gabitur auctoritate Papae, & etiam universalis Ecclesiae, quae fuerat in Concilio Constantiensi congregata; sic etiam Concilium Basileense fuerat & est eadem auctoritate congregatum ex prima parte conclusionis, & ita standum est posteriori iuri facto in Concilio Constantiensi de celebratione generalium Conciliorum. Similiter quod dicebatur quod in statutis generalium Conciliorum Romani Pontificis excipitur auctoritas, verum est iuxta ea quae dicta sunt in conclusione praecedenti, quod intelligitur auctoritas huiusmodi excepta ad interpretandum, declarandum, & moderandum statuta Conciliorum secundum varietatem temporum, suadente evidenti utilitate, vel urgente necessitate cum consilio maioris partis Cardinalium, quod de honestate requiritur quandocumque Romano Pontifici pro bono reipublicae videretur faciendum; quae quidem auctoritas interpretandi dicitur epicheia, seu interpretatio legis, ut supra dictum est, in qua interpretatione semper intelligitur excepta auctoritas prohibitiva universalis Ecclesiae, & Concilii generalis

ralis ipsam repraesentantis, tanquam auctoritas superioris, ut quandocumque Ecclesia universalis, seu Concilium generale ipsam repraesentans prohibet epicheizare, sicut in casu C. *Quoniam frequens*, ibi non potest epicheizare, quia expresse per Ecclesiam prohibetur, ne dissolvat Concilium: si enim contrarium diceremus, sequeretur absurdum, scilicet quod Papa vigore dictae epicheiae posset derogare omnibus constitutionibus Sacrorum Conciliorum, & omnem bonam politiam Ecclesiae evertere, quod est valde inconveniens, cum non habeat potestatem ad destructionem, sed ad aedificationem 2. Corinth. 10. Apparet igitur ex his, quod Papa pro libitu suo non potest dissolvere Concilium generale, ista enim non concordant, dicere, Papam posse iudicari a Concilio in casu haeresis, quod Papa negare non potest, & ex alia parte dicere, Papam posse Concilium dissolvere ad libitum suum; aut enim aliquis Papa erit haereticus ante Concilium, vel tempore Concilii; si ante Concilium, ipse nunquam congregabit Concilium, si haeresim per-

tina-

tinaciter defendere voluerit, alias iniiceret sibi ipsi laqueum; si tempore Concilii erit haereticus, & sciret contra se ferendam sententiam, sicut & ferenda est contra pertinacem, statim dissolveret Concilium: si verum erit dicere quod ad hoc passim potestatem habeat, & ita nunquam sententia posset ferri contra Papam haereticum, & ita hoc ius quod dicit Papam in casu haeresis posse iudicari per Concilium erit ludibrio, & frustra; potius ergo dicendum est, quod in tali casu, & in simili, quando ipse scandalizaret Ecclesiam notorie, Ecclesia habet potestatem congregandi Concilium generale, prout decretatum est in Concilio Constantiensi, quod Papa pro libitu suo dissolvere non potest, & ita nec Concilium Basileense ipse Eugenius tunc Papa poterat tunc dissolvere sine eius expresso consensu: debebat quippe ipse Eugenius, cum transferre voluit Concilium Basileense, recordari illius Decreti, quod ipse per suam adhaesionem approbavit expresse, ubi decretatum est, & declaratum omne Concilium, quod isto durante contingeret alibi erigi, non fore

fore Concilium, sed schismaticorum conventiculum; intelligitur autem durare donec ex consensu duarum partium iuxta tenorem Decreti super hoc facti fuerit dissolutum: debebat etiam recordari quod, si iuxta decretum Concilii Constantiensis locum futuri Concilii alio tempore celebrandi sine consensu Concilii actu congregati consignare, & nisi ad loca ibidem declarata invitare non posset, nihilominus posset Concilium actu congregatum sine eius consensu dissolvere, vel ad alium locum transferre: debebat non oblivisci Decreti facti super conventionem Graecorum, per ipsum approbati, quo cavetur Concilium in Basilea firmiter permanens, donec Graeci ad portum pervenirent per Concilium Basileense nominandum; si haec ipsa advertisset, nullatenus transtulisset: si igitur transtulit, vel dissolvit, dicitur fecisse de facto quod nullius est roboris, vel momenti. Et tantum de sexta conclusione.

Et quoniam Sacra Synodus Basileensis, quae secundum veritatem nondum dissoluta existit, ex conclusione praecedenti,

cedenti, propter praetensam eius dissolutionem de facto praesumptam a quibusdam creditur in depositione Eugenii tunc Papae, & consequenter in electione Domini Felicis Papae V. perperam processisse, ideo pro isto sit haec conclusio septima & ultima. Suspendio & depositio de ipso Eugenio olim Papa IV. factae per Concilium Basileense, censendae sunt validae atque iustae; Electioque expost facta de Domino Felice Papa V. ad Romanum Pontificium per idem Concilium, censenda est canonica, qui solus pro Romano Pontifice vero & indubitato ab omnibus viatoribus necessario habendus est, eique obedientia praestanda est a cunctis Christianis sub periculo salutis aeternae. Conclusio tria dicit, primum de suspensione, & depositione Eugenii olim Papae IV. secundo de Electione Domini Felicis Papae V. & tertio dicit, quod ipsi Domino Felici omnes ad praestandam obedientiam sunt adstricti; haec conclusio magis ex processu hinc inde facto probationem suam accipit, quam ex scripturis, ad quem processum in hoc passu

su debet quilibet se referre, cum pro processu iudicis semper praesumendum est, donec probetur contrarium. In hoc autem casu non potest ostendi contrarium, cum talis iudex protulerit sententiam, a quo appellari non potest; tribunal namque universalis Ecclesiae supremum est in terris ex quarta conclusione, quod refutari non potest; per appellationem enim, cum iudex additur, superior sententia iudicis inferioris contemnitur, nec eius iudicio statuitur: sed quis dicat sententiam universalis Ecclesiae praesertim in iis, quae salutis sunt contemnendam, & Sponsam Christi refutandam? nullus nisi hostis fidei; quantum tamen possibile est, & proposito sufficit, ostendi potest sic prima pars conclusionis. Sensusio & depositio de ipso Gabriele tunc Eugenio Papa factae per Concilium Basileense, sunt factae a Concilio generali legitime congregato, nondum dissoluto ex praecedenti conclusione: Concilium autem generale potuit, & potest facere huiusmodi suspensionem, & depositionem, cum etiam potestatem habeat supra summum Pontificem

ex

ex quarta Conclusionē, summusque Pontifex tenetur, & est astrictus obedire decretis Concilii generalis, quibus si non obedierit, poterit puniri per Concilium generale ex quinta conclusione. Si ergo ipse Eugenius aliquid huiusmodi commiserit, sicut de facto commisit, propter quod de iure Papatu privari debeat, non dubium quin Concilium generale poterat eum congrua animadversione punire, etiam usque ad sententiam depositionis procedendo, ex quo incorrigibilis apparebat, & hoc patet specialiter ex decreto xi. sessionis, quod incipit *Quoniam frequens*, quod etiam ipse Eugenius approbavit per suam subsequentem adhaesionem, sicut & alia omnia decreta facta & fienda, in quo decretatum est, quod si Papa attentaret dissolvere, vel ad alium locum transferre Concilium Basileense, & infra quatuor menses ab huiusmodi facto non desisteret, quod eo ipso esset ab administratione suspensus, quae administratio deberet esse ad Concilium devoluta; quod si huiusmodi poenam per duos menses animo indurato sustineret, quod
contra

contra ipsum deberet procedi ad privationem inclusive per Concilium generale, quod & factum est exigentibus suis criminibus, & excessibus in processu & sententia depositionis nominatis, quae hic pro expressis habentur. Nec videtur obstare iis C. *Nunc autem* dist. xxi. ubi videtur dici, quod Concilium non habeat potestatem proferendi sententiam contra Marcellinum Papam de haeresi impetitam, quia sacrificaverat idolis, quamvis idem Marcellinus thurificationem huiusmodi confiteretur; verba enim ibi posita, non sunt verba Concilii, sed Nicolai Papae ad Michaellem Imperatorem, & quidquid ibi dicat dictus Nicolaus, veritas est quod Concilium non omisit condemnare Marcellinum de haeresi propter defectum potestatis, sed quia idem Marcellinus per merum coactus fuerat sacrificare idolis, & erat corrigibilis, & per consequens non debebat deponi xxiv. q. iii. *Dixit Apostolus*, ut dicit Glossa in dicto Cap. *Nunc autem*. Certum est enim quod de haeresi contra Papam potest agi dicto Capite *Si Papa*, in quo casu Concilium
gene-

generale est iudex, ut notavit Io. Andree, & Archid. C. III. *fidei*, de *haereticis* lib. VI. & non solum in casu fidei, sed etiam de quocumque crimine notorio, de quo scandalizaretur Ecclesia, posset accusari, & iudicari per Concilium, ut notat Gloss. in C. *Si Papa*. Quia ergo ipse Eugenius erat incorrigibilis, non est iste casus similis illi; ergo sequitur quod huiusmodi suspensio & depositio de ipso factae per Concilium sunt censendae validae atque iustae; igitur prima pars conclusionis vera. Secundae partis vero eiusdem conclusionis veritas, videlicet quod electio de Domino Felice Papa V. sit censenda canonica, sic ostenditur; huiusmodi enim electio facta est a Concilio generali habente potestatem a Christo ex tertia conclusione, quod potuit facere huiusmodi electionem, quamquam electio Romani Pontificis videatur pertinere ad coetum Cardinalium: pater hoc per decretum Concilii Basileensis a principio decretatum; in principio enim Concilii Basileensis decretatum est, quod si durante Concilio Basileensi contingeret

ret Sedem Apostolicam vacare, quod electio Romani Pontificis non in alio loco fieri deberet nisi in Concilio generali, quod decretum etiam ipse Eugenius per suam adhaesionem approbavit expresse, sicut & alia omnia decreta facta, & fienda. Ex quo ergo Sedes vacavit per depositionem, poterat electio huiusmodi fieri canonice, ac iuste praemissa citatione legitima contra Cardinales, & alios, sua interesse putantes. Sed videtur huic ob stare Cap. *Licet de vitanda, de electionibus*, ubi dicitur quod *Ecclesia Romana superior est aliis*, quia ibi ad superiorem non poterit recursus haberi, quod loquitur de difficultatibus emergentibus circa electionem Summi Pontificis; si ergo non potest ad superiorem recursus haberi, ergo nec ad Concilium, & per consequens non poterit electio fieri in ipso Concilio. Sed non obstat hoc, loquitur enim ibi Alexander III. habendo respectum ad tempus in quo vacante Ecclesia Romana Concilium generale non erat congregatum, nec sperabatur congregari; alias illo congregato posset ad illud ha-

K

beri

beri recursus super difficultatibus emergentibus circa electionem Romani Pontificis ar. Cap. *Si duo* LXXIX. *dist.* cum ibi notatur in Gloss. & per. Io. Andreae in *C. 1. de renunciatione lib. vi. In Novella*. Si enim non posset, iniuste intrromisisset se Concilium Constantiense de depositione Ioannis XXIII. & de electione Martini Papae, qui a toto orbe pro Summo Pontifice tentus, & habitus est, nec usque nunc per quempiam dictum esse contrarium repertum est. Constat igitur quod ipsa electio facta a Concilio Basileensi de Domino Felice fuit & est canonica, atque iusta; igitur secunda pars Conclusionis vera. Sed pro tertia parte Conclusionis, quod videlicet ipsi Domino Felici ab omnibus Christianis praestanda sit obedientia sub periculo salutis aeternae, probatio ex praecedentibus notissima est; si enim electio eius est canonica ex secunda parte huius conclusionis, igitur pro Summo Pontifice est habendus, & per consequens sibi obedientia a cunctis Christianis praestanda, pro quo possent adduci multi Canones, & patet hoc

hoc expresse per Extravagantem Bonif. *Unam Sanctam*, quae expresse determinat, quod subesse Romano Pontifici omni humanae creaturae est de necessitate salutis, & patet per illud Romanorum XIII. *Omnia anima potestatibus sublimioribus subdita sit*, non enim est potestas nisi a Deo, quae autem sunt a Deo ordinatae sunt. Itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit; qui autem resistunt sibi ipsis damnationem acquirunt. Item patet per illud Deuteronomii XVII. ubi dicitur: *Qui autem superbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, ex decreto iudicis moriatur homo ille*. Facit ad hoc quod dicit Maximus in Epistola directa Orientalibus, quem allegat beatus Thomas in tractatu contra errores Graecorum, cuius quidem Epistolae verba sunt ista: *Coadunatam & fundatam supra Petram confessionis Petri diximus universalem Ecclesiam secundum definitionem Salvatoris, in qua necessario salutis animarum est manere, & ei obedire suam servantes fidem, & confessionem*. Si itaque Ecclesiae universali obediendum est,

ut deductum est in quarta Conclusionē, ergo & Summo Pontifici ab ea electo, cum Ecclesia universalis non videatur errare posse circa electionem Romani Pontificis, ex quo hoc videtur esse de pertinentibus ad salutem.

Nec in hoc casu adhibenda est aliqua neutralitas, ut videlicet nec electo, nec deposito praestetur obedientia; probatio huius patet ex probatione tertiae partis istius Conclusionis. Si enim tantum Domino Felici obediendum est, & non alteri sub periculo salutis aeternae, non potest ibi esse aliqua neutralitas; esse enim in neutralitate aut est esse in Ecclesia, aut extra Ecclesiam, cum non detur medium, si secundum damnabile est; unde beatus Augustinus in Lib. de Fide ad Petrum dicit: *Extra Ecclesiam enim nemo salvatur*, ut in C. *Firmiter* de Sum. Trin. & Fide Catholica; & secundum beatum Hieronymum *Quicumque ab unitate fidei, & societate Ecclesiae se separaverit, nec peccatis solvi, nec coelum ingredi potest*, ut supra allegatum est. Si primum, scilicet in Ecclesia sic esse, est subesse Ro-
mano

mano Pontifici, vel ergo uni tantum, vel pluribus: non secundum, quia plures simul esse non possunt, quod probatione non eget; ergo sequitur, quod uni tantum; & si uni, vel ergo ab Ecclesia universali reprobato, vel ab Ecclesia universali electo: si primum, hoc est reniti universali Ecclesiae, & subtrahere se ab obedientia illius, quod est damnabile, ex quarta Conclusionē; quidquid enim Ecclesia reprobat, pro reprobato habendum est; unde & Evangelium si per eam non fuisset receptum, recipi non deberet, ut supra allegatum est; si vero ab Ecclesia electo, & hoc est subesse vero Summo Pontifici, & per consequens non esse in neutralitate. Praeterea non potest quis simul esse fidelis, & infidelis, cum Fides sit virtus quae consistit in indivisibili, nec sufficit credere unum articulum, nisi credantur omnes, cum Fides in se comprehendat credulitatem omnium articulorum, unde dicit beatus Thomas, secunda secundae q. v. art. iii. *Quod qui credit unum articulum fidei non habet habitum fidei formatam neque informis;*

& paucis interpositis dicit. *manifestum est quod ille qui inhaeret doctrinae Ecclesiae tanquam infallibili regulae, omnibus assentit quae Ecclesia docet. Alioquin si de iis quae Ecclesia docet, quae vult tenet, & quae non vult non tenet, non inhaeret Ecclesiae doctrinae, sicut infallibili regulae, sed propriae voluntati.* Haec beatus Thomas. Constat autem quod non inhaerere doctrinae Ecclesiae damnabile est: ex quo ergo iste casus, de quo sermo est, contingit fidem, quia articulum, quo creditur Ecclesiam esse Sanctam, ergo in hoc casu non potest quis esse neutralis sine peccato infidelitatis & sine periculo salutis aeternae; sicut enim peccatum mortale contrariatur charitati, ita etiam, secundum beatum Thomam, ubi supra, discredere unum Articulum contrariatur fidei; sed charitas non remanet in homine post unum peccatum mortale, ergo neque fides, postquam discredetur unus Articulus fidei. Nec cautum videtur in hoc casu, immo insanum, & damnabile sequi vocem, & tumultum populi, si in contrarium niteretur, cui non est commissum

missa defensio fidei, qui audire tenetur, & obsequi, non docere: docendus quippe est populus, non sequendus LXII. *dis.* *Docendus.* Nec in hoc casu Praelati Ecclesiarum referre se debent ad Summum Pontificem tantum, dicitur enim a quibusdam: videant illi qui dissident de Papatu, cum convenerint in unum, illum sequemur qui sequendus erit, res enim haec fidei est, cuius defensio pertinet non ad solum Summum Pontificem, sed ad omnes Praelatos qui succedunt in locum Apostolorum. Unde & Paulus non restitisset Petro in faciem, qui fuerat eo superior in administratione, nisi fuisset ei par in fidei defensione, ut dicit beatus Thomas secunda secundae q. xxxiii. art. iv. ad secundum argumentum. Nec in hoc casu utilis est dilatio ad adhaerendum uni parti, immo damnabilis; aut enim expectatur victoria unius partis, aut clarior informatio de veritate quaestionis in huiusmodi differentia sic exorta, sed utrumque erroneum est. Numquid enim si pars habens iniustam causam vincere videtur, licet in veritate non vinceret,

quia fides semper invicta manebit, sicut & Ecclesia cum vinci creditur sub pressuris, & tribulationibus, non vincitur, sed vincit, eidem adhaerendum esset? absit; quis enim diceret trucidatoribus Martyrum, & occisoribus Apostolorum, qui Fidem conabantur extinguere adhaerendum esse, etsi vincere videbantur, licet non vincebant, sed & trucidatos efficiebant victores, plusque trucidantes affligebantur quam trucidati, quibus fuit una mens, ut eos nec violentia frangeret, nec ira subverteret, nec a devotionis obsequio timor mortis cohiberet, ut dicit beatus Cyprianus in Epistola de laude martyrii. Nunquid si princeps, aut populus alicuius terrae a fide, veritate, & doctrina discedere vellet, vel actu discederet, sequendus esset? absit. Si autem in hac re dilatio eligitur ut habeatur clarior informatio, nonne hoc est se ostendere esse dubium in fide? dubius autem in fide, haereticus est; unde enim poterit expectari clarior, certior, & verior informatio, quam ab Ecclesia universali, cui Sancti Doctores sua dicta submit-

mittebant tanquam regulae infallibili,
 quae errare non potest, ex prima Con-
 clusione? Si alibi recepta fuerit, suspe-
 cta erit: Moneta namque recepta non
 de publica officina suspecta est, nec
 de bono metallo, & iusto pondere prac-
 sumitur fabricata, sic suspecta erit do-
 ctrina, quam expectant sub neutralita-
 te stare volentes, si eam receperint non
 de publica officina universalis Eccle-
 siae. Nonne moneta de falsitate suspe-
 cta afferenda est in publicam officin-
 am, ut probetur? Nonne si Doctores
 Catholici in materia Fidei sibi ipsis con-
 tradicerent, ad Ecclesiam esset haec dif-
 ferentia referenda, cuius determinatio-
 ni standum esset? Estne alicui in ca-
 su nostro, sicut & in aliis, hominibus
 plus credendum, quam Christo Filio Dei
 dicenti Petro: *si non audierit dic Ec-
 clesiae*, tanquam tribunali supremo, ubi
 est doctrina publica indeviabilis, & San-
 cta, cui nullus nisi hostis fidei contra-
 dicere potest? Non est ergo neutrali-
 zandum in hac re, cum sit res fidei;
 hoc enim est claudicare ad utramque
 partem more prophetarum Baal, qui-
 bus

bus dictum est per Heliam Prophetam
iii. Regum xviii. *Usquequo claudicatis
in duas partes? Si Dominus est Deus,
sequimini eum; si autem Baal, sequimini
illum.* Sed quid illis claudicantibus
acciderit scriptura ibidem testatur, quia
interfectio in torrente Cyson, & quod
illis in corporibus accidit, formidan-
dum ne id eveniat neutralizantibus in
animabus eorum, & praesertim quibus
cura animarum a Domino est commissa;
hoc est enim esse neque calidum
neque frigidum, Apocalypsis iii. *Utinam
esses calidus, aut frigidus; sed quia tepidus
es & nec calidus, nec frigidus, incipiam te
evomere ex ore meo.* Non recta quippe
est intentio neutralitatis viam amplectan-
tium & dicentium: cui parti alii adhaere-
bunt, illam sequemur: si de recte sapientibus
intelligeretur recte dictum esset; non haec
locutio sufficit ad professionem fidei Christianae,
iuxta dictum beati Gregorii in Homelia
dicentis: *In plebe Christiana sunt nonnulli,
qui Christum ideo profitentur, quia cunctos
Christianos esse conspiciunt. Nam si Nomen
Christi in tanta gloria ho-*

hodie non esset, tot professores Christi, Ecclesia non haberet: non ergo ad probationem Fidei vox sufficit, quam defendit a verecundia professio generalitatis. Haec ibi. Abiicienda est ergo opinio de hac ipsa neutralitate propter haec quae dicta sunt, ab omnibus qui videri & esse cupiunt Fidei Christianae cultores, vitamque optant promereri beatam, quam nobis praestet Deus per saecula benedictus.

Et haec est, optime Pater, sententia & professio veritatis nostrae, quam ex divinis, & Canonicis collegimus scripturis, & quam in hac Universitate pro Fidei sanctae custodia appositi, & regiae Maiestatis stipendiis foti, sub umbra protectionis vestrae quiescentes, cunctis, qui zelum Christianae Religionis habent, quibusque salus cordi est, & potissimum huic inclyto regno amplectendam, tenendam, & profitendam persuademus, & praedicamus; ne, quod Creator omnium & Redemptor avertat Deus, ut verba in exordio dicta recensamus, ab utero Sanctae Matris Ecclesiae per Concilium generale praedictum
vera-

veraciter repraesentatae aberrantes aliter, quam praediximus, de ipsa sentiendo ad devia, & falsa prolabi videamur: quoniam haec est sola, & unica Mater nostra, per quam regeneramur ad vitam, extra quam salus esse non potest; & ob hoc si quis eam deseruerit, si quis eam docentem tanquam veritatis Magistram non audierit, ut ad falsa corruat, falsa sentiat, & loquatur necesse est, Propheta testante: *Erraverunt ab utero, loquuti sunt falsa*. Quamobrem cum haec veritas talis sit, ut nulla ratione taceri debeat, aut possit, nos eam taliter ut praemisimus profitemur, oramusque Altissimum, & Spiritum veritatis, ut cuncti Ecclesiarum Praelati, & Fidei columnae, quibus est commissa Fidei defensio, tanto ferventiore spiritu, & promptiori animo eandem prosequantur, quanto maiori suarum, sibi que commissarum animarum involverentur periculo, si iam requisiti obmutescerent, aut quibuscumque suspensionibus ulterioribus indulgerent. Et ne sensui proprio inniti videamur, haec scripta nostra Ecclesiae universalis, quatenus necesse est, & demum Pater-

Paternitatis vestrae iudicio, in quo viget divini, & humani iuris peritia, corrigenda, limanda, & emendanda submittimus, parati in iis, quae minus oculata digesta forent, sentire, credere, & tenere, sicut sentit, credit, & tenet universalis Ecclesia, in qua error subesse non potest.

F I N I S.

L I T T E R A
FELICIS PAPAE V.

A D

REGEM FRANCIAE.

*Carissimo in Christo filio CAROLO Regi Francorum
Christianissimo salutem.*

QUIBUS ex causis oblatam nobis per
sacrum generale Basileense Con-
cilium Romani Pontificii praesidentiam
susceperimus per alias litteras nostras
Tuae Sublimitati plene contulimus; nunc
autem intelligentes praelatos & magna-
tes Regni ac dominiorum tuorum ad
tuam serenitatem supplices libellos de-
disse, teque cum eis super facto Eccle-
siae deliberationem capturum, iterum
tibi non solum scribere, sed oratores no-
stros ad tuam veram excellentiam du-
ximus destinandos, & venient ad te ve-
nerabilis frater noster Franciscus Epi-
scopus Orbinensis legatus, ac dilecti fi-
lii &c. &c. Nuntii & Oratores nostri,
quibus

quibus nonnulla commisimus tuae serenitati dicenda, quae Universalis Ecclesiae statum, & Romanae Sedis respiciunt & concernunt. Quare velis eisdem, aut ex eis quatuor in iis quae tibi nostro nomine dixerint plenam dare credentiae fidem, eosque ut speramus ad nos votorum expeditos remittere. Namque in hoc tribulationis tempore tanto te convenit universalem Ecclesiam in rem tuam pro melioribus adjuvare praesidiis, quanto res de qua agitur, nisi bene administretur, maius est illatura discrimen. Agitur modo, ut vides, de iustitia Sacri Concilii, de auctoritate Ecclesiae, de fide & unitate Christianorum: quas res etsi etiam alios omnes Principes, tum tuam excellentiam juvare decet, quae regno illi amplo & nobili praesidet, quod post acceptam semel Christi fidem monstris haeresum semper caruit, quodque propter ipsius constantiam in adversis, & propter defensionem & exaltationem Fidei Christianissimum non indigne meruit appellari; cuius Reges sacrorum Conciliorum generalium auctoritatem venerari

nerari semper & magnifice sunt soliti, sicut magni Constantiensis Concilii tempore claruit, cuius sententiis & censuris numquam in Regno Franciae defuit executio, nec audivimus umquam adversus generalium Synodorum decreta fuisse quidquam per Reges Franciae defensatum. Quorum vestigiis tua quoque sublimitas his temporibus inhaerens sacro Basileensi Concilio semper adhaesit, & favit, ipsumque repraesentare Universalem Ecclesiam ulla sine haesitatione cognovit. Verum, carissime fili, cum nostri ipsius Concilii, quod in annis jam pluribus veneratus es, auctoritas oppugnetur, opus est ut tua insignis exurgat virtus, tua probitas ostendatur, tuusque animus, qui semper optimus fuit, jam tandem se declaret, ut per tuum exemplum alii etiam Christianitatis Principes adhaereant veritati. Et enim cum magna in tuo regno doctissimorum Praelatorum copia sit propter studium litterarum, quae plurimum in Gallia clarent, multi Christianitatis Principes in te oculos suos vertunt, te intuentur, te expectant, facturi pro magna

gna parte quod tu ipse in huiusmodi
 negotio feceris; in qua re magna laus
 est tua, gloriam & magnum decorem
 imposuit Deus super Regnum tuum,
 quod ut perpetuo teneas & adaugeas,
 cor meum tandem filialis devotionis ex-
 hibitione laetifica, & potentiae tuae
 subsidio in iis quae sunt ad salutem
 Ecclesiarum, veritatis & iustitiae defen-
 sionem iniuncti nobis oneris allevia gra-
 vitatem. Quod si feceris & tu exinde
 apud aeternum Regem temporalis pro-
 speritatis augmentum, & perennis co-
 ronam gloriae promereberis; & nos in
 te gaudentes benedictionis filium, & sa-
 lutis repperisse ministerium, quae se-
 cundum Deum tibi ad honorem & com-
 modum redundare senserimus, paternis
 affectibus prosequemur. Datum &c.

L I T T E R A
F E L I C I S

A D

I M P E R A T O R E M.

*Cavissimo in Christo filio nobili viro FRIDERICO Duci
Austriae in Romanorum Regem electo salutem.*

Superioribus diebus dum adhuc in minoribus ageremus audita morte clarae memoriae Alberti Romanorum Regis patruī tui, qui sicut accepimus V. Kalendas Novembres apud Ungariam viam universae carnis ingressus nequitiam seculi huius evasit, alta cor nostrum maestitia & amaritudo percussit, tum quod illum pro ipsius excellenti virtute & scientia, atque in omnes placabilitate, singularitate colebamus, tum quod eo tempore rebus humanis ereptum ipsum cernebamus, quando Christiano populo necessarius existeret, tum quod videremus universalem

Eccle-

Ecclesiam diversis afflictionibus, calamitatibus, & maioribus in dies augeri procellis. Magna spes nobis erat per singularem illius industriam has turbationes excindi, cognita etenim nobis erat in commune bonum intentio, & animus suus erga Sacrum Basileense Concilium clare perspectus, quod ipse semper universalem Ecclesiam reprehendere cognovit totius conscius veritatis, & nisi illum defensio Ungarici Regni diutius occupasset, numquam, ut faciunt, hostes Ecclesiae cornua erexissent, unde fuit illius obitus toti Christianae Reipublicae luctuosus, ac nobis gravis & permolestus, qui magnos & iustos illius cogitatus imperfectos relinquit, Ecclesiamque eo magis turbationum fluctibus traditam iri cernebamus, cuius validus & perutilis protector occubuisset; quae res postea quoque nobis ad Romanum Pontificium assumptis eo durior atque acerbior esse coepit, quo pro suscepto Apostolicae servitutis officio ipsius bonum efficacius perquirere obligamur. Sed abstulit illum forsitan Dominus ante tempus, ut mundus in ma-

litia positus eius prudentia nosceretur indignus, & bona per illum excogitata, adhuc exurgentibus populi iniquitatibus, aliquantisper in longius traherentur. Non tamen potuit Dominus misericordiae suae viscera diutius continere quum gregem nobis commissum, & nos cum eo consolationis suae resciceret ubertate, ut sic nos tanto ferventius in sui amore accenderet, quanto ipse evidentius suam nobis gratiam exhibet. Etenim cum illius clarissimi principis essemus obitu consternati, afflicti, & moeroris nebulis involuti, utpote illo privati, cuius consilio & praesidio adiuti longe levius, longeque melius ministerium nobis iniunctum ferre & administrare confidebamus, non tum nobis consolationis suae Dominus gratiam denegavit. Ecce enim, clara virtute Fili, convenientes in unum Venerabiles fratres nostri, & dilecti filii nobiles viri Romani Imperii Electores post diligentem tractatum, quem de successore Imperii habuerunt, oculos suos in te unum inclinauerunt, teque unum, ut veraciter intelligimus, in Romanorum Regem unanimi-

nimiter & concorditer elegerunt. Itaque ille inter eos creditur extitisse qui facit in Domino unanimes habitare; ubicumque duo vel tres in suo nomine congregantur in medio est eorum, & de quacumque re in idem senserint fiat illis. Oh igitur mirificantem misericordias suas Dominum! Oh exuberantem divinae maiestatis clementiam! Quis hic cum Paulo non exclamet: *O altitudo divitiarum sapientiae & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & investigabiles viae eius?* Non quidem extincto Alberto respublica, ut tenebamus, ex toto decidit. En adhuc tu, Friderice, aderas qui restaurares Imperium, qui defensores Ecclesiam, qui fidem Catholicam exaltares. Nos quidem cum audivimus Electores praefatos in Francofurtum ad electionem celebrandam conventuros esse, oratores nostros illuc misimus, qui eis accuratissime suaderent ut princeps eligeretur qui tanti Imperii molem perferre posset, & antecessori suo digne succederet, nec alium quam te in nobis animus offerebat, quem unicum dare

advocatum & protectorem Ecclesiae gestiebamus, scientes illa in te concurrere quae hominem Deo acceptum reddunt fore Fidei fundamentum, iustitiae zelum & affluentiam Pietatis; quodque in seculo plurimum valet, affabilitatem tuam omnes commendant, beneficentiam probant, & extollunt spectatae industriae maiestatem; ob quas causas Omnipotenti Deo gratias agimus, qui te voluit Romani culmen tenere Imperii cum maxime oportebat. Collaudamus & ipsos Electores, qui te vere tanto fastigio dignum & aptissimum elegerunt, & quem sibi potissimum desideraret Albertus ipse succedere. Congratulamur itaque tibi in hac tua, ad quam vocatus es dignitate, gaudemusque tibi plurimum quoniam iuxta cor nostrum te Deus elegit imperaturum, qui ut Cleri amator, & iustitiae cultor existis, sic veritatis & Catholicae Fidei defensor eris, ac tum longe solidiori gaudio & maiori laetitia perfruemur cum te accepisse ministerii gubernacula cognoscemus, ad quam rem ut te toto praepares animo desideramus,

mus, ac per viscera misericordiae Domini nostri Iesu Christi te obsecramus ne diutius, vacante imperio, diversorum hominum crescat audacia, maiores pululent haereses, & ampliora scandala suscitentur. Accepta ergo imperium ut Ecclesiae prosis, sume honorem istum & onus ut Deo servias creatori, utque nos eius Vicarium hoc in tempore fluctuantis Ecclesiae iuves. En quid aliud Albertum illum ex te velle arbitraris, nisi ut suscepto Romano Imperio illud repares ac reformes, Universalem Ecclesiam honorifices, ut Basileense Concilium, & eius, immo verius Universalis Ecclesiae decreta manuteneas, ut salvum-conductum quomodo ipse concesserat iam confirmes, ut omni favore patres eiusdem Concilii prosequaris, cunctasque personas quas ipsa Sancta Synodus veneratur venereris, & quas respuit respuas, utque pro veritate teque primum declares, sicut & superviturus ipse fecisset. Age igitur bono animo, oblatum tibi imperium suscipe, teque in eius administratione magnanimum virum, ut es, constantemque osten-

de. In hac vero divisione qua vides Ecclesiam perturbari nemo tibi quam veritas carior fiat; ille tibi magis sit qui ait: *Ego sum via, veritas, & vita*. Deum verum sequeris, Christum sequeris. Verum autem nunc te scito amplecti quum determinationes generalium suscipias Synodorum, firmiter credens eos omnes qui generalibus Conciliis non obediunt, quantumcumque se nominent Christianos, institutis Dominicis obviare, & graviter oculos Divinae Maiestatis offendere, sicut in magna Constantiensi Synodo attestatur, & sacrarum probant testimonia Scripturarum. Cum ergo fide imperium suscipe, cumque proposito electioni praesta consensum; & licet idipsum Imperium modernis temporibus valde afflictum & conquassatum cernas, non tum idcirco differas acceptare, quin promptius te illi offeras libentius tuam illi sollicitudinem praestans, quo te ipsum necessarium magis esse cognoscis; nec te deterreant labores, etsi immanes futuri videantur, quoniam eo erit apud Deum maius praemium quo laboriosius fuerit obse-

obsequium. Comparere tuo Imperio sicuti & nos compassi sumus Ecclesiae, qui licet grandiori aetate premeremur, licet libenter in electa nobis quiete perseverassimus, tamen adacti fuimus onus subire ut audivimus a nobis per Ecclesiam flagitari servitium, quod nequicquam potuimus denegare. Sed coëgit nos misratio eius, & tamquam traxit ut ad tuendam auctoritatem Ecclesiae, quam ipsa Sancta Synodus reprehendit, ut non solum bona, quietem nostram, & corpus, sed & spiritum ipsum pro ea traderemus. Qualis enim ad nos Ecclesia venit, quam lacerata, quam afflicta, quam magna indigens reparatione! Trementes animum induximus, viresque nos admonebant ne immensum onus subiremus, verum regendam putavimus quum eam cognovimus magis tribulatam. Quid igitur tu Fili efficies qui juvenis, qui robustus, quique ad laborem aptissimus exstas? Age sic te florentem aetate & viribus validum amor trahat Imperii protegendum, sicut nos senio graves & viribus effoetos dilectio duxit Ecclesiae ut nostris tandem tempo-

temporibus, quantum possibile fuerit, Ecclesia & Imperium subleventur. Decet enim Deo amabilem Principem firmam habere erga Ecclesiam voluntatem, & ipsius protegendae desiderium, sic enim vere cor habebis in manu Dei, & Imperium cum pace multorum annorum, ut tua iuventus promittit, ad salutem Ecclesiae & bonum Reipublicae gubernabis. Nos autem sicut te minorem minores dileximus, sic maiorem maiores paterna prosequi charitate intendimus, tibi que nunc in hac tuae novae dignitatis assumptione omnes possibiles praestare favores sperantes, & coniuncta tua Imperiali pietate cum nostra Sacerdotali auctoritate conabimur, ut haereses jam tandem extirpentur, reparentur mores, decus in Ecclesia floreat, cultus Christianae Fidei amplificetur, & inimicis devictis, erroribusque detectis in pacis pulcritudine sedeat, & in pace opulenta quiescat populus Christianus. Datum &c.

Super

Super consultatione Reverendissimi in Christo Patris & Domini Domini Archiepiscopi Salzeburgensis, necnon Apostolicae Sedis Legati, deliberatio & Consilium Studii Viennensis 1442.

IN primis dicimus quod quantum de Iure & de facto hucusque cognoscere potuimus, non est nobis aliud visum quam quod Sacrum Basileense Concilium sit legitime incoatum & continuatum, ipsumque annis pluribus ab universo orbe, nemine contradicente, pro generali Concilio reputatum: Et nec usque modo aliquid adeo probabiliter de eius dissolutione ex dictis aut scriptis intelligere potuimus a quocumque sit, ut animi nostri ad id merito moverentur. Unde & pro constanti tenemus ipsum adhuc iuribus & auctoritatibus subsistere, & suam semper habuisse prosecutionem, ac ipsum nondum dissolutum nec translatum esse, vel fuisse legitime, rationibus quae ad nostram audi-

dientiam pervenire potuerunt, non obstantibus quibuscumque: Unde & ipsum tanquam generale Concilium universalem Ecclesiam reprehesentans recognoscimus, amplectimur, & reveremur, nec aliud securius & sine periculo a quocumque faciendum & sentiendum existimamus, donec causa tam clare de sua dissolutione constiterit, quam indubitanter de sua legitima incoatione & continuatione universis constabat. Unde quum quaeritur cui parti dissentientium adhaerendum sit, liquet ex dictis responsio nostra, quod indubitanter Sacro Concilio, quia optamus homines esse in hac re quales ipsi sumus.

Secundo videtur nobis quod in Dieta futura Francofordiensi rationabiliter non debeat aut possit esse difficultas de declaratione pro altero contendentium de Papatu, cum pro olim dicto Eugenio non liceat fieri declarationem, immo nec esset alicuius roboris, si in tali Dieta fieret aut attemptaretur, praefertim cum pro condemnato haeretico per orbem diffamatus existat, cui etiam nisi canonica purgatione praemissa, & legi-

legitima causae discussione a nullo foret fideli obediendum, etiamsi Concilium hodie desineret praesidere, si etiam nullus alius pro Summo Pontifice in Ecclesia Dei actu se gereret, aut praetenderet sibi de Summo Pontificatu jus quaesitum.

Tertio videtur expedire, immo necessarium fore, quod Regia Maiestas cum Reverendissimis Patribus, & Serenissimis Principibus Romani Imperii Electoribus, & aliis ibidem convenientibus omni conamine & totis viribus providere satagant, ut Sacrorum Conciliorum auctoritas inconcussa conserveatur, quae pro bono regimine & salubri statu militantis Ecclesiae non minus necessaria invenitur, quam sit mortali vitae panis & aqua. Quomodo enim alias deordinationes exortae in Ecclesia, & praesertim Summorum Pontificum exorbitantiae remediari possent, quum non habeant in terris, nec recognoscant super se iudicem nisi Concilium generale Universalem Ecclesiam reprehesentans, & ut etiam hoc animo sincero recognoscant, dissensiones etiam prin-

principum aut terrarum sine sanguinis effusione tolli possent. Unde propter multas rationabilissimas causas Spiritus Sanctus per organum Sacri Concilii Constantiensis militanti Ecclesiae alto & benignissimo consilio suo providendo decrevit deinceps pro vitiorum extirpatione & morum reformatione in capitibus & in membris, de decennio in decennium generalia Concilia semper futuris temporibus esse celebranda. Et super hoc etiam Summi Pontificis potestatem iuste & rationabiliter super retractatione huiusmodi decreti limitavit, ut quilibet Christianus sciat semper Concilium, quod supremus est in terra iudex, vel actu existere, aut terminum certum ad ipsum pendere.

Cum hoc etiam cavendum est diligenter ne auctoritas aut reverentia Summis Pontificibus debita quovis modo violetur, & hoc optime fieri potest cum utique status Concilii & Papalis dignitas sibi debita dignoscatur habere ius & potestatem; Iustitiae autem est tribuere unicuique quod suum est.

Quarto quod advisamenta certa in
Fran-

Francofordiensi dicta proxime praeterita super gravaminibus Germanicae nationi incumbentibus nostro iudicio non expediunt, neque sufficienter provident, sicut nec suum possunt fortiri effectum pro futuro, etiamsi quibuscumque fuerint sponsonibus ac litteris permunita, cum praedeceffor in his successorem obligare non possit, quia par in parem non habet imperium. Insuper praecozatur iam praetensis olim Eugenii Bullis quod soli Deo dignoscitur competere quod ipse super totam Ecclesiam congregatam, & dispersam plenariam habeat auctoritatem. Quomodo talis obligabitur ad servandum promissa, qui putat quod nec a tota Ecclesia sibi dici possit: Cur ita facis? Quod nefas est hominem mortalem sibi usurpare. Hoc enim Sanctus Iob soli Deo tamquam proprium attribuendum iudicavit, nisi forte, quod nemo crediderit, maior fuerit in olim Eugenio auctoritas & Sanctitas, quam in Apostolorum principe Petro primo & Summo Pontifice, quem non congregata Ecclesia, sed unus de Ecclesia in facie Antiochae
 nae

nae Ecclesiae coram omnibus iuste ausus est reprehendere, Paulus scilicet Apostolus, qui de se ait ad Galatas II. *Cum autem venisset Cephas in Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat.* Et infra dicit: *Sed cum vidissem quod non recte ambularet ad Veritatem Evangelii dixi Cephae coram omnibus: Si tu cum Iudaeus sis, gentiliter tamen & non Iudaice vivis, quomodo gentes cogis iudaizare?* Videntum insuper bene foret si haec quae in eisdem advisamentis in fine concluduntur Ligae principum expedirent, si honestatem Germanicae nationis concederent, si notam cuiusdam inobedientiae non saperent, aut verius cuiusdam inauditae singularitatis. Si autem in processu temporis Papa forte ea revocante, horum occasione bella intestina forensibus periculosiora subintrarent Germanicam nationem, uno processibus huiusmodi obediente, altero vero minime, sed satis videretur in hoc esse provisum nationi Germanicae, si Concilia generalia secundum Concilii Constantiensis decreta continuabuntur & in auctori-

toritate tenebuntur, quia multa advisata in Francofordia, Basileae sunt decretata.

Quinto visum est nobis quod praefata pax Ecclesiae, & reductio totius gregis Dominici ad unum pastorem, & etiam in materia Fidei plena pax procurari non possit nisi in Concilio generali ab omnibus, aut majori parte Christianitatis laudato, quia ea quae in Dietis fiunt aut facta sunt, auctoritate carent, nec aliquem Christianum iure ligare possunt. Ideo omnino videtur quod difficultates Ecclesiae tolli non possint ad praesens nisi in Sacro Basileensi Concilio, cum nec ipsum transferri possit eo nolente, nec aliud institui queat eo existente.

Errores inclusi in litteris missis ab olim EUGENIO Universitati Parisiensi contra Sacrum Basileense Concilium, sustinens veritatem in Concilio Constantiensi declaratam, scilicet quod generale Concilium universalem Ecclesiam repraesentans, potestatem immediate a Christo habet, cui quilibet cuiuscumque status vel dignitatis, etiamsi Papalis obedire tenetur in his quae pertinent ad Fidem, extirpationem schismatis, & generalem reformationem Ecclesiae in Capite & in membris.

Error primus.

Ecclesiae unitas impietate Basileensium violatur, sustinendo doctrinam de potestate Conciliorum universalium supra Romanum Pontificem: cum aut duas supremas potestates introducunt in Dei Ecclesiam, aut si unam tantum esse contendunt, auctoritatis summum apicem a Sede Apostolica evacuare conantur, quod & Evangelio, & Fidei haecenus observatae, ac omnium

nium sanctorum doctrinae, & verae rationi penitus contradicit.

Responsio.

In isto errore notatur quod doctrina Constantiensis & Basileensis Concilii superius praemissa est impia, & quod violat Ecclesiae Unitatem; quod est falsum, erroneum, & blasphemum, nam hoc esset condemnare Ecclesiam Unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam iam in duobus Conciliis tam solemniter congregatam, nec illa Doctrina praedictorum Conciliorum ponit duas supremas potestates separatas in Ecclesia, sed unam quae est Universalis Ecclesiae sicut totius, & Romani Pontificis sicut partis principalis in ipso toto, unde nec a Sede Apostolica evacuat suprematatem auctoritatis quae comperit Romano Pontifici, sicut membro principali & eminentiori in corpore Ecclesiae, & capiti ministeriali ipsius.

Error secundus.

Romanus Pontifex super universalem Ecclesiam conciliariter congregatam plenariam obtinet potestatem.

Responsio.

Istud est erroneum contra praedictam veritatem declaratam in Concilio Constantiensi, nam illa veritas ponit, quod Concilium habet immediate potestatem a Christo, cui etiam ipse Romanus Pontifex obedire tenetur, & insuper ibidem dicitur quod si ipse Romanus Pontifex staturis & praeceptis Concilii generalis legitime congregati contumaciter obedire contempserit, condignae poenitentiae subiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris remedia, si opus fuerit, recurrendo.

Error tertius.

Quod sustinentes praedictam doctrinam Constantiensis & Basileensis Concilii

cilii sunt corruptores Evangelii, & deciderunt in hanc impietatem ea ratione quod intelligentiam Scripturarum non a Catholicis, Sanctisque Doctoribus, sed ab Haeresiarchis, atque schismaticis vindicare voluerunt,

Responsio.

Istud est erroneum & blasphemum contra veram doctrinam Ecclesiae Catholicae, quae doctrina est fundata in Textu Evangelii, & doctrina Apostolorum & antiquorum universalium Conciliorum quam Romani Pontifices profiteri debent, & in dictis Sanctorum Augustini, Hieronymi, Gregorii, Ambrosii, Cypriani, & aliorum Doctorum.

Error quartus.

Quaecumque gesta Synodalia in quibuscumque plenariis Conciliis tam in pertinentibus ad Fidem quam in aliis nihil habent virtutis aut roboris, si Romanus Pontifex ea non velit confirmare, qui de ipsis Conciliis semper aucto-

ritative iudicare potest ex plenitudine potestatis.

Responsio.

Istud est erroneum dum designat quod nolente aut non consentiente Romano Pontifice Concilia plenaria, etiam licet sint congregata & celebrata legitime, ac quaecumque definita, decretata, & declarata per eadem, etiam in pertinentibus ad Fidem, salutem animarum, & unionem Ecclesiae, ac eius generalem statum, nihil habent virtutis, aut roboris, & quod ipse Romanus Pontifex tamquam superior ad ipsa Concilia & iudex super ea, semper potest iudicare de ipsis. Ita evidenter repugnant illi veritati dicenti, quod ipsa Concilia habent immediate potestatem a Christo, & quod Romanus Pontifex etiam obedire illis tenetur in his quae pertinent ad Fidem.

Error quintus.

Basileenses praedictam doctrinam de supremate Conciliorum generalium susti-

stinentes, nisi in clarissimo solis iubare caeci esse persistant, coguntur advertere quanto errore tenentur, & in illis dubitatur impleri: Haereticum hominem confundi posse, emendari non posse: dicit enim Apostolus: Haereticum hominem post primam & secundam correptionem evita,

Responsio.

Istud est erroneum & blasphemum quod imponit haeresim Universali Ecclesiae non solum in Basileensi, sed etiam in Constantiensi Concilio congregatae; si enim propter hanc doctrinam Concilium Basileense esset haereticum, quod absit, etiam Concilium Constantiense fuisset, quod eandem doctrinam dogmatizavit & declaravit; & Sedes Apostolica quae eisdem Conciliis adhaesit, & ea legitima atque Catholica etiam pro eo tempore in illis decretata reputavit, esset etiam de haeresi maculata, sicque error praedictus articulum *unam Sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam* evidentur offendit.

Error sextus.

Basileenses sustinentes doctrinam praedictam, ex impietate magna auctoritatem Apostolicae Sedis quae iam mille & quadringentis annis intemerata permanfit, nostris diebus temerare & mutilare contendunt, & submurmurant: Nos, inquit, olim Eugenium non potuisse Concilium Basileense submovere & Ferrariense substituere.

Responsio.

Erroneum est quod per Doctrinam Conciliorum Constantiensis & Basileensis temeretur & mutiletur auctoritas Apostolicae Sedis, sicut nec temeratur ex dicto Zofimi Papae dicentis: *contra statuta Patrum, nec huius Sedis valet auctoritas*, nam auctoritas Sedis non est in hoc quod Romanus Pontifex habeat repugnare Conciliis plenariis & legitimis, sed habet se illis conformare & eis obedire in his quae pertinent ad Fidem &c. & quoniam illa submotio
sive

sive dissolutio praerensa Concilii Basileensis, & substitutio Ferrariensis eo modo quo facta est, sine consensu ipsius Concilii Basileensis ex plenitudine potestatis, ut praetendebatur, cum adiectione censurarum & poenarum in illos qui manerent &c. evidenter repugnat veritati declaratae in Concilio Constantiensi, idcirco merito reprobantur; nec valet ad propositum quod allegatur de beato Leone contra Ephesinam Synodum secundam, quae non erat Synodus, sed esse desierat propter manifestam violentiam, sicut patet in gestis Calcedonenſis Synodi & Epistolis beati Leonis.

Error septimus.

Oportet decretum a patribus obedientiae, Ioanne vigesimo tertio tempore schismatis, Constantiae editum Sanctorum Doctrinae ac Fidei convenire, & quod de Sedis Apostolicae auctoritate super universam Ecclesiam docuerunt unanimi sententia & Fide comprobare, quoniam quicquid veritati isti
catho-

catholicae contradicit, alienum a Fide esse necesse est. Necesse est ergo talem illi decreto intelligentiam dare, ut veritati huic catholicae sine haesitatione concordet; quod si ad discrepantem ab hac veritate intelligentiam protrahatur, sicut Basileenses pro sua impietate contendunt, necesse est omnes huiusmodi sensum existimare falsissimum, & veritati catholicae repugnantem.

Responsio,

Illud est erroneum quod condemnat veritatem in Constantiensi Concilio declaratam, quod quidem etiam tunc erat verum Concilium Catholicam Ecclesiam repraesentans, quoniam ipsam veritatem declaravit, sicut patet per determinationem Sedis Apostolicae, & Papae Martini V. postea factam, approbante Concilio ex omnium obedientia congregato, ac etiam dudum renovatam in Sacro Concilio Basileensi tento pro vero & legitimo Concilio & a Sede Apostolica, & ab omnibus de obedientia Romanae & Universalis Ecclesiae.

Mani-

Manifestum est autem quod praefatus error hanc veritatem & Doctrinam Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ condemnat, dum notat eam esse a Fide alienam & falsissimam, ac veritati Catholicæ repugnantem, nisi ita intelligatur, quod Romanus Pontifex habet auctoritatem & potestatem super universalem Ecclesiam tam dispersam quam congregatam in plenariis, sicut illud dogma superius expressit, etiam designando quod semper possit de ipsa Universali Ecclesia & plenariis Conciliis auctoritative, & ex plenitudine potestatis iudicare, nec habeant aliquam virtutem Canones, Definitiones, Declarationes, ac quaecumque gesta ipsorum plenariorum Conciliorum, si Romanus Pontifex illis repugnare, aut ea non confirmare voluerit. Et cum tali sensui non possit concordare illa declaratio veritatis in praedictis Conciliis Constantiensi & Basileensi habita, quæ declarat ipsa Concilia Universalem Ecclesiam repræsentantia habere potestatem a Christo immediate, & quod eis Romani Pontifices obedire tenentur in his quæ pertinent

tinēt ad Fidem, & si contumaciter obedire contempserint, nisi resipiscant, debent condignae poenae subji, & debite puniri, ad alia etiam iuris remedia, si opus fuerit, recurrendo: clare apparet quod illud Dogma condemnat praefatam veritatem & Doctrinam Ecclesiae Catholicae & Apostolicae.

Compendium quoddam pro Iustificatione Concilii Basileensis contra olim EUGENIUM.

Iuxta beati Cypriani Martyris sententiam in Epistola sua ad Antonium, quam recitat beatus Augustinus in Epistola ad Vincentium Donatistam: Episcopatum tenere non potest qui Episcopus prius factus a coëpiscoporum suorum & Ecclesiae unitate recedit. Sequitur infra: qui igitur nec unitatem spiritus, nec coniunctionem pacis observat, & se ab Ecclesiae vinculo, atque a Sacerdotum Collegio separat; Episcopi nec potestatem habere potest, nec honorem, qui Episcopatus nec unitatem voluit tenere neque pacem. Unde cum praedicta verba dicta sint de Summo Pontificatu pote contra Novatianum, qui contra Cornelium contendebat de Papatu, faciliter & absque iurium magna allegatione, sed potius ex factorum consideratione declarari potest pro iustificatione Sacri Basileensis Concilii, olim

lim Eugenium Papatum tenere non posse, quia notorie a coëpiscoporum atque Ecclesiae unitate contumaciter recessit, & a Sacerdotum Collegio se separavit, horrendum schisma in Ecclesia perpetrando.

Certum est nec potest negari a quocumque fidelium quod Anno Domini 1431. Ecclesia Catholica fuit in Basilea Synodice unita & legitime congregata atque coadunata; sed heu! ab hac unitate Ecclesiae atque Sacerdotum Collegio sic coadunato, olim Eugenius bina vice se separavit: primo quidem per attemptatam ipsius Sacrae Synodi Basileensis dissolutionem, anno & Synodi & Pontificatus Eugenii primo, Ecclesiam universalem notorie scandalizando, lamentabiliter perturbando, atque scissuram in ea lamentabiliter faciendo. Ad quorum suppressionem divinae memoriae Sigismundus Imperator in propria Persona, ceteri vero Reges & Principes fere totius Christianismi per suos Ambassiatores Synodum ipsam Basileensem citissime vilitarunt, & ei sua praesidia & auxilia devotissime impenderunt.

Et

Et quia praefati Sigismundus in propria persona, & ceteri reges & principes per suos ambaffiatores ipsi Sacrae Synodo Basileensi adhaeserunt, & eidem se univerunt, inter quos etant dominorum Electorum Sacri Imperii ambaffiatores, ipse tunc Eugenius hanc adhaesionem regum & principum ipsi Sacro Concilio sentiens, monitionibus dicti Sacri Concilii tandem acquievit, & suam praetensam dissolutionem cassam & irritam fuisse declaravit, & eidem pure & simpliciter adhaesit, ipsum quoque Concilium, non obstante sua praetensa dissolutione, legitime fuisse & esse continuatum, continuationemque & progressum debere habere ad ea propter quae erat congregatum etiam declaravit; & insuper quicquid contra dictum Concilium & eius auctoritatem per ipsum aut suo nomine dictum aut factum erat, revocavit, & generaliter omnia effectualiter adimplevit quae per eum facienda Sacrum Basileense Concilium saepe dictum decreverat, & eis modo & forma quibus ipsum Concilium eidem imposuerat, prout latius patet per suas Bullas

Bullas patentes desuper confectas, & manibus propriis Cardinalium sibi assistentium subscriptas, necnon per decretum ipsius Concilii super illorum approbatione promulgatum, quo factum est ut Ecclesia ad suam unitatem reducta in pace tunc quieverit, & in hac unitate & pace perstitit quousque eam secundo turbare praesumpsit, ut statim dicitur. Videns autem Sacrum Basileense Concilium Ecclesiam universaliter sua unitate & pace gaudere, atque per praedicta submota esse illa impedimenta per quae fuerat haecenus multipliciter impeditum, coepit effectualiter laborare circa ea propter quae fuerat congregatum, scilicet circa generalem reformationem Ecclesiae in Capite & in membris, pacificationem principum & aliorum ab invicem dissidentium, atque extirpationem Haeresum; & Deo duce circa horum quaelibet magna & laudabilia facta fuerunt. Saluberrima namque decreta reformatoria edita sunt toti mundo nota, grata, & accepta. Hussitarum haeresis diuturnis disputationibus, crebris informationibus, salutari-
rique

rique ipsius Concilii doctrina suppressa est, & pro graecorum erroribus extirpandis, eorumque reductione Sacrum ipsum Concilium magna posuit antidota. Sed heu & iterum heu! dum haec gloriose prosequerentur, & Ecclesia bona pace & quiete frueretur, subsecuta est secunda turbatio, atque nefandissimum illud schisma, quod, proh dolor! hodie cernitur in Ecclesia, cuius quidem auctor rursus fuit ipse olim Eugenius, prout ex factis eius luce clarius ostendetur. Et utinam Reges & principes ad pacem reformandam modum prius recitatum tenuissent, aut adhuc amplecti vellent, & statim esset finis.

Ipse namque tunc Eugenius cum pro debito suae professionis decreta illa saluberrima debuisset primus recepisse, executioni mandasse, ac ceteros per orbem catholicos ad illorum observantiam induxisse, contrarium notorie per regiones & regna practicavit. Ecclesias namque plurimas pluralitate pastorum, seu rectorum turbare fecit, & schismatibus particularibus rectores eis praeficiendo contra promotos ad easdem

N

in

in vim decretorum praedictorum dam-
nabiliter supposuit; observantes & se-
quentes ipsa decreta excommunicavit,
interdixit, & privavit: attentantes ve-
ro contra illa & illorum impugnatores
magnis dignitatibus, beneficiis, atque
aliis donariis ditavit, & excommunica-
tos per Concilium propter non obser-
vantiam, aut repugnantiam absolvit,
tot scandala notoria perpetrando, quod
absque gravi offensa divinae maiestatis,
interitu animarum, nec non Ecclesiae
ruina irreparabili amplius dissimulari non
potuit.

Et huius rei gratia Sacrum Basi-
leenſe Concilium tam benigne tam ca-
ritative, & roties monuit seu exhorta-
ri fecit ipsum ut a talibus abſtineret,
& attentata repararet, quae nullam
apud Deum neque mundum praetendere
possunt excuſationem rationabilem, in
quo rursus a coepiscoporum corpore
& Sacerdotum collegio se separavit &
alienum reddidit: monitusque caritati-
ve obedire contempſit, unde nullus cau-
ſari debet si ipsum Concilium cui obe-
dire tenebatur iuxta decretum magni
Con-

Concilii Constantiensis, videns duritiam cordis eius, & mala profutura, rursus ipsum citari fecerit ad dicendum causas, si quas haberet, cur decreta reformationis generalis non reciperet, sed potius ea cum tot scandalis impugneret, & iis obedientiam debitam non redderet.

Et si praedicta sint adeo notoria, quod nulla possint tergiversatione celeri, alia etiam facta non minus notoria subscribentur, per quae ostendetur evidentissime ipsum fecisse hoc damnatum schisma, quod hodie, heu! viget in Ecclesia. Ipse namque tunc Eugenius, qui prius fuerat per ipsum Basileense Concilium correptus de prima dissolutione per eum attentata, quin immo eam fecisse non posse declaraverat, secundam attentare dissolutionem, seu translationem non erubuit contra voluntatem Concilii, contra compactata cum Graecis in facie Ecclesiae utriusque solemniter firmata, in quo rursus inevitabiliter schisma perpetravit, ad quod ostendendum bene notentur quae sequuntur.

Et primo quod per compactata cum Graecis utrinque solemniter firmata, & consensu tunc Eugenii Papae roborata, Sacrum Basileense Concilium tenebatur firmiter stare in Basilea usque ad descensum Graecorum ad ultimum portum Latinum.

Secundo quod descensum huiusmodi Graeci non fecerunt ante diem octavam Februarii anni 1438., ex quibus apparet quod cum ipsum Basileense Concilium usque ad praedictam diem & ultra facto in Basilea perstitit, & iure suae obligationis stare debuit, quod in Basilea fuit verum & legitimum Concilium usque ad diem praedictam: & cum tunc Eugenius tempore medio, scilicet sex menses ante praedictum descensum ipsum dissolvere seu transferre tentaverit, inevitabiliter hoc attentando, schisma perpetravit. Quis enim huiusmodi divisionis aut scissurae auctor fuerit, vel Concilium quod stare debebat, & suae dissolutioni restitit, vel ille qui eam attentavit pro tempore, pro quo nec per ipsum, nec per alium fieri licuit, iudicet totus mundus.

For-

Fortasse dicet quis excusando quod eam fecit gratia reductionis Graecorum, pro qua etiam ipsum Concilium tenebatur se transferre: sed hoc non valet primo quia translatio seu dissolutio Concilii Graecis advenientibus facienda, & dispositio loci pro Concilio Oecumenico ex compactatis cum ipsis Graecis ad Concilium pertinebat, nec causam aliquam id faciendi praetendere poterat, cum tunc non posset objci mora nimia Concilio, cum hoc fuerit per sex menses ante eorum descensum, quinimmo tunc non fieri poterat si venissent.

Rursum dicet quis quod non fecit eam pro tunc, sed pro tempore exequendam, cum Graeci advenirent: sed istud non stat, quia tunc expectare debuisset adventum ipsorum pro executione huiusmodi facienda, quod non fecit, sed illi translationi innitendo aliud fecit schisma inevitabile, de facto congregationem nomine Concilii in Ferraria instituendo per mensem ante descensum Graecorum; ex quo apparet eam non fuisse factam gratia adventus Graecorum, sed pro tunc.

Et aliter ostenditur ex textu ipsius attentatae dissolutionis, cum in ea expresse dicatur: quod si contra ipsum aut aliquem ex suis praesidentibus procederent Patres de Concilio, ex tunc dissolvebat, seu transferebat, unde cum, ut praemittitur, citatus fuisset, & ad ulteriora processum exriterit, processum est etiam contra Tarantium unum ex suis praesidentibus, trigesima die Decembris ante adventum Graecorum declaravit illam conditionem: Si contra ipsum &c. iam dictam fuisse purificatam, & propterea Concilium fore in Ferrara inchoandum octava Ianuarii proxime sequentis. Non igitur gratia reductionis Graecorum, sed in contemptum processum praecedens.

Erectio congregationis in Ferrara non Concilii Generalis seu Oecumenici per tunc Eugenium Papam die octava Ianuarii anni 1438. attemptata notorie & inevitabiliter fuit schismatica, nec a quoquam excusari potest, quia pro illo die, iure & facto persistebat Concilium Generale in Basilea; & cum non possint simul esse duo Concilia Generalia

ralia (Can. *Sicut Unica* Octavae sessionis) sequitur evidenter quod erectio huius inevitabiliter fuit schismatica, & ideo, sicut in dicto Canone dicitur, illa Congregatio dici non debet Concilium, sed conventiculum schismaticorum.

Unde cum ipse quondam Eugenius ab illo tempore & in antea in praedictis translatione seu dissolutione, & conciliabuli erectione per ipsum schismaticae factis perseveraverit, prout hodie incorrigibiliter & contumaciter perseverat, si schismaticus, si pertinax, & incorrigibilis debet reputari, iudicet totus mundus. Videant Reges & Principes quo pacto, cum quo honore, cum qua reverentia erga Deum & Ecclesiam poterunt amplius eum sustinere, seu eadem adhaerere, ipsumque pro Papa reputare, qui ne dum a Collegio Sacerdotum, sed etiam ab Unitate Ecclesiae se fecit alienum.

Olim Eugenius per Sacrum Basileense Concilium monitus ut attemptatam per eum dissolutionem, seu translationem revocaret infra quatuor mensium spatium, nec infra illud tempus

dictae monitioni paruit, quinimmo in eadem translatione, seu dissolutione contumaciter perstitit, prout adhuc de praesenti persistit, iuxta decretum undecimae sessionis ab omni administratione Papatus suspendi potuit, illo quarrimestri transacto, quod & de facto fecit Sacrum Basileense Concilium vigesima octava die mensis Ianuarii 1438. Unde cum pro illo die ipsum Concilium esset indubitatum, quia ante descensum Graecorum, nec postea fuerit ad administrationem restitutus, sed potius suis exigentibus demeritis a Papatu fuerit depositus, videant Reges, videant omnes Christiani ad ipsum tanquam administrum Ecclesiae recurrentes, quid faciunt, cum qua conscientia fieri potest, quid valeat quod facit, cum sub poenis & censuris dictum Concilium pro tempore, quo erat indubitatum, ad ipsum sic recurrere prohibuit. Dicit namque Concilium Constantinopolitanum octavum actione octava: *Si quis deprehensus fuerit synodalem sententiam definitivam spernens atque praevaricans, siquidem Clericus, gradu proprio*

prio decidat, laicus vero sequestretur, utpote qui non credit Dominico Verbo perhibenti, quaecumque alligaveritis super terram &c. Mira Res! alia decreta per dictum Concilium eodem die promulgata recepta sunt, istud vero negligitur. Regula est Dominica ore Christi prolata: *Qui Ecclesiam non audierit, sit sicut ethnicus & publicanus*. Ad haec dicunt seu enuntiant aliqui, Ambaxiatores Regum & Principum protestationem fecisse de non consentiendo dictae suspensioni: & si fortassis talis protestatio nominibus duorum vel trium emanaverit, de aliis non ostendetur esse factum: etsi, quod absit, alioquin inveniretur, salubrius & honestius foret talem sub modio ponere, quam in lucem adducere. Pollicitus erat namque Praesidens Sacri Basileensis Concilii nomine totius Ecclesiae Occidentalis & in facie sua solemniter, atque Ambaxiatoribus Graecorum praesentibus promiserat, Ambaxiatoribus Regum & Principum consentientibus pro suis Regibus & Principibus, & nemine in adversum reclamante hoc inter cetera quod usque

sque ad descensum Graecorum ad ultimum portum Latinum firmiter persisteret Concilium in Basilea, nec dissolveretur cessante legitimo impedimento. Hanc promissionem pro omnibus Christicolis praestitam violaverat ipse tunc Eugenius per suam attentatam dissolutionem seu translationem. Concilium volens persistere, sicut tenebatur, illi resistebat & ut illam translationem auferret de eorum consensu primum de Concilio ipsum monuit sub poena suspensionis ab administratione Papatus, ut praemissum est. Adveniente igitur termino monitionis in quo ad ulteriora ipse processerat, aliam Congregationem nomine Concilii erigendo, & schisma, ut praemissum est, quod hodie cernitur faciendo, in quo notorie constabat de contumacia, pertinacia & scandalo quod toti Ecclesiae contra promissionem solemmniter factam, & non sine nota perjurii, tandem suspendit, & suspensum esse declaravit. Quaeritur si quod Concilium illi favere debuerunt, aut ipsi Concilio sic fideliter decretanti assistere, unde quam honesta esset huiusmodi

di

di protestatio, iudicent Domini Reges ac Principes, ac etiam suo honori consulant.

Cum Graeci non applicuerint ad ultimum portum Latinum ante octavam diem Februarii anni 1438., & per compactata sicut promissum est firmata, ipsi Concilio concessum fuit unius mensis spatium ad se transferendum, in Basilea Concilium fuit usque ad octavam diem Martii sequentis.

Tempore illo currente ipse olim Eugenius civibus Basileensibus per suas literas mandavit ut Patres Concilii a sua civitate expellerentur, principibus Germaniae ut suos salvos conductos revocarent, atque ut ipsos Patres Sacri Concilii tanquam Fidei hostes & suos tractarent, prout in promptu de hoc fides fieri posset; & insuper si Basileenses non expellerent dictos Patres, inhibebat victualia illuc portari, portantes capturari & spoliari & generaliter omnes ad Basileam euntes & redeuntes male haberi, quibus factum est ut plures a Concilio recedentes, & ad ipsum venientes capturati fuerint &c.

Ex

Ex praecedentibus declarari potest, absque iurium allegatione, quod adhuc hodie debet ab omnibus reputari esse verum & legitimum Concilium in Basilea, etiam dato, licet non concessio, quod illud praetensum decretum de translatione ad Florentiam vel Ferrariam, quod ipsi Concilio, licet falso, adscribitur, alioquin viribus subsistat, quoniam illis bene pensatis, adveniente termino in quo Concilium se ipsum transferre iuxta illud debuisset, non patebat Patribus Concilii tutus de Basilea exitus, nec ab ea progressus versus Ferrariam, neque Ferraria erat eis locus tutus, quia sub potestate ipsius olim Eugenii taliter in eos, ut praemissum est, saevientis, nec non Domini illius civitatis sibi colligati, iurati, & confoederati constituta erat. Ipse etiam locus propter schismatice conventionis praesentiam factus est inhabilis, omnesque ad illum accedentes gratia Concilii se ipsos schismaticos reddidissent. Ideo ad locum illum ire amplius non tenebantur nec fuissent obligari, nec subsequenter locus alius ad rem illam electus aut nominatus.

minatus exitit iuxta compactata, quia etiam ipsi Graeci sua voluntate & absque primi Concilii consensu cum praedicto conventiculo se univerunt. Et ut amplius dicam, ipsi per litteras suas ipsi Basileensi Concilio intimaverunt se non teneri ulterius ad compactata, nomine cuius recusarunt venire cum indubitaris & veris Concilii Ambaxiatoribus ab omnibus concorditer electis pro eorum adductu ad eos transmissis. Sed causante ipso olim Eugenio, alio pacto venerunt, & cum eo se sociarunt. Quas ob res non obligatur amplius Concilium ad se transferendum propter eorum adventum: unde cum usque ad illud tempus fuerit indubitatum, ut deductum est, & ab illo tempore nec Concilium ipsum se transtulerit, aut quicquam aliud unde censeatur translatum fecerit, nec ab illo tunc ipse olim Eugenius translationem in ipsum praetendere potuit: sequitur irrefragabiliter adhuc hodie in Basilea esse verum illud Concilium, quod pro legitimo per ipsum tunc Eugenium pro tali fuit declaratum.

Cum

Cum statutum sit in Ecclesia perpetuo duraturum quod si Romanus Pontifex pro dissolutione aut translatione Concilii suspensus, per duos menses animo indurato suspensionem sustinuerit, usque ad privationem talis per Concilium generale procedatur: unde cum praedictus olim Eugenius ne dum per duos sed per decem & septem menses suspensionem sustinuerit, & per illos indefesse mala malis addiderit, rationabiliter ab ipso Concilio ex hoc capite deponi potuit.

Rursum cum per prius propter rebellionem contra reformationem Ecclesiae in magna parte factam, alia quoque gravia crimina notoria citatus extitisset, propter quae & quilibet Romanus Pontifex talia perpetrans & incorrigibiliter persistens privari posset, contumacemque se reddiderit, & Concilium ipsum talem declaraverit, & deinde spatio viginti trium mensium ad ulteriora procedendo expectaverit substantiales terminos observando, iterumque contra eum obiecta crimina probata exstiterint, attestationsque publicae,

catae, fueritque ad dicendum contra testes eidem assignatus terminus, tandem post tam longam expectationem visum est patribus Sacri Concilii quod absque gravi offensa Dei non erat amplius tolerandus, & audita de criminibus suis publica relatione, tandem per deputationes, in quibus fuerunt fere trecentae personae deliberantes, nullo ex deliberantibus reclamante, unanimi consensu, primo in deputationibus, & deinde in Congregationi generali conclusa fuit eius depositio, & demum in sessione solemni cum omni pace & quiete celebrata, nullo ibidem tunc reclamante, privatus a Papatu extitit & pro tali publicatus & denunciatus cum inhibitionibus sub poenis & censuris, ne de cetero sibi tamquam Papae obediretur.

Res miranda atque tremenda! de trecentis eo circa non fuit unicus qui diceret quod non esset deponendus, aut quod in processu contigisset aliquis defectus.

Res iterum miranda! de Ambaxiatoribus Principum ante deliberationes pro-

protestantium quod nominibus Principum suorum in depositionem vel privationem non consentiebant, similiter non fuit unus auditus qui diceret eum non esse deponendum, & si etiam eis videbatur quod non esset deponendus, cur in tanta re non acquietabant se, & veniebant ad declarandum cur non deberet deponi. Sed bene auditum est sub silentio ab eorum aliquibus istud verbum: quis vos impedit, cur non facitis facta vestra? notate bene verba nostra, negative dicimus, non consentimus, voluntates nostrorum Principum non scimus, mandatum ab eis in hac re non habemus, immo eorum aliquis concurrit in summa dictanda: nec unquam sessio cum tanta quiete inibi fuit celebrata, quod Spiritus Sancti assensum indubie attestatur. Unde per hoc clausa est ianua pascendi gregem Dominicum. Scriptum est autem in actis Synodi octavae Constantinopolitanae quod: *Siquis ianuam quam Sancta Synodus clausit aperire tentaverit, Dei bonis invenietur, & ostendetur super terram & in Coelis.*

Iusti-

*Iustificaciones depositionis olim Eugenii a
Papatu factae per Sacrum Basileense
Concilium.*

Quia nunquam acquievit, immo resistit ut fieret reformatio Ecclesiae in Capite & in membris, & hoc notorie constat, quia per quinque annos continue admonitus & requisitus nunquam voluit acceptare decreta facta pro reformatione in Conciliis Constantiensi ac Basileensi; quin immo observantes ea excommunicavit, non observantibus autem favores & beneficia praestitit, & quod gravius est ab Episcopis & aliis per eum provisus exegit publica iuramenta ut nunquam observarent praedicta decreta; clamat autem Doctrina Sanctorum, quod violatores Canonum blasphemant Spiritum Sanctum, & quod ab ipsorum obedientia est recedendum per subditos.

Item quia erat notorie simoniacus, etenim beneficia vendebantur in sua o-

O

lim

Im Curia Romana sicut carnes in macello, nec tamen de illis sicut de carnibus erat constitutum pretium, ut cui-libet volenti darentur, sed dabantur etiam indignis plus offerentibus, dignis repulsis; & si aliquando beneficia non vendebantur, causa erat quia deficiebant emptores; Christus autem eiecit de templo vendentes oves & boves, etiamsi venderentur pro sacrificio; unde etiam non potuit tolerari Vicarius suus qui contra eius mandatum vendebat beneficia & Episcopatus.

Item quia erat periurius; iuravit namque & vovit pro Deo & Sanctis eius, ac promisit Ecclesiae suae Sanctae solemniter per tres vices, scilicet antequam esset in Papam electus, ac deinde postquam fuit electus, & demum postquam fuit coronatus iterum confirmavit, decernens de huiusmodi iuramento ex certa scientia Literas Apostolicas habentes vim perpetuae legis, atque inviolabilis Decretalis, asserendo in eis praeteritis temporibus fuisse erratum quia non fuerunt servata quatuordecim capitula quae dicebat esse necessaria

cessaria ad conservandum statum Romanae Ecclesiae, & Monarchiam Ecclesiasticam, quae omnia inviolabiliter in omnibus & per omnia simpliciter & bona fide servare, & effectualiter adimplere iuravit & vovit Deo & Sanctis eius, & Ecclesiae suae Sanctae promissit. Istorum autem Capitulorum inter alia illud fuit, quod Romanam Curiam in Capite & in membris reformaret; & tamen nec ipse reformavit, immo ut praedictum est, reformationi restitit.

Item quod assignari faceret iuxta antiquam consuetudinem medietatem omnium proventuum Romanae Ecclesiae Cardinalibus pro eorum sustentatione.

Item quod sine eorum consensu non daret aliquam ex terris Ecclesiae Romanae in Feudum.

Item quod non moveret bellum, neque confederationes faceret.

Item quod non imponeret gabelas novas.

Item quod nihil alienaret de iuribus Romanae Ecclesiae, nec alienata de iuribus aliarum Ecclesiarum confir-

Item quia scandalizabat Ecclesiam universalem: hoc autem crimen notorie constat ex praedictis; scandalum namque est dictum vel factum minus recte praebens aliis occasionem ruinae, & facta praelatorum facile trahuntur a subditis in exemplum: quapropter omne notorium crimen in Summo Pontifice non unum, sed quasi omnes scandalizat fideles. Et tamen iuxta Doctrinam Evangelicam expedit scandalizanti unum ex pusillis suspensa mola asinaria in collo eius demergi in profundum maris.

Item quia fuit contumax tam detestabili contumacia, ut similis vix aut nunquam fuerit audita: Vocatus namque ad iudicium tamquam reus, non solum venire contempsit, sed usurpans sibi iudiciariam potestatem, quantum in se fuit iudicem suum interemit. Sacra autem scriptura docet eum qui protervus & contumax est, & salubria monita audire contemnit etiam dignum esse morte.

Item fuit condemnatus propter suam rebellionem; citatus namque ut

se excusaret de praedictis & aliis criminibus de quibus erat notorie diffamatus; surrexit in Sacrum Concilium iudicem suum criminando, & illud imponendo, quod non esset in eo libertas, quod falsum erat notorie; itemque negando iurisdictionem eius, & quod gravius est, quantum in se fuit, dissolvendo ipsum sub conditione turpissima, videlicet si contra eum procederetur, aut contra aliquem suorum.

Item quod omnino importabile, excommunicando, privando, inhabilitando omnes illud celebrantes ultra terminum assignatum per eum si exercerent actus conciliares etiam in causa fidei: & tamen tunc erant in Concilio solemnes oratores Regni Bohemiae cum quibus acerrime disputabatur super causa fidei; & in termino per eum assignato invalescebat gravior disputatio.

Item fuit condemnatus quia notorie introduxit schisma gravissimum in Ecclesia Dei, erigendo in Italia in loco sibi placito conventiculum schismaticorum; quorum ipse erat caput. Nec habet excusationem propter reductionem

Græ-

Graecorum, quia expresse dicit se fecisse dissolutionem, ne contra eum procederetur; etiam quia hoc fecit ante adventum eorum. Unde quia etiam secundum eum Concilium Basileense duraturum erat usque ad adventum Graecorum, & tunc etiam succedebat unus mensis in quo se habebat transferre; Ipse tamen, durante Sacro Basileensi Concilio, erexit praedictam Congregationem Ferrariensem sub nomine generalis Concilii, & ideo erat notorie schismaticus in adventu Graecorum, & erat etiam tunc legitime suspensus ab administratione Papatus. Unde quia erexit altare sacrilegum contra altare legitimum, & nunquam voluit desistere: a praedicto schismate, merito per Sanctam Synodum fuit condemnatus tamquam schismaticus. Sacra autem Scriptura docet contra huiusmodi erigentes altare sacrilegum etiam bello publico esse insurgendum.

Item dictus olim Eugenius fuit olim condemnatus tamquam notorius haereticus; prout evidentissime patet in alia cedula informationis.

Illud autem sciant omnes fideles quod tenentur de necessitate salutis magis impendere auxilium ad expellendum de Sede Apostolica eum qui est notorie haereticus, quam Regem infidelium expugnare volentem terras Christianorum: hic enim est periculum temporalis substantiae aut corporum, sed illic evidens interitus animarum, qui tanto maiores vires assumit, quanto ille diutius in Papatu stare permittitur: habet enim multos ministros per Ecclesiam ubique dispersos, qui sub eius nomine & auctoritate non solum decipiunt, & inducunt, sed etiam per censuras nituntur compellere ad sequendam eius haeresim & errorem: Ipsosque de beneficiis & officiis illis solum provideret qui suo adhaerent errori, & praeter hoc cum Principibus nititur praticare, ut etiam per violentiam ad suum dogma tenendum compellantur.

Quod autem dictus Eugenius fuerit ac permaneat continue notorius haereticus, licet constaret hoc evidenter Sacro Basileensi Concilio ante eius depositionem, ipse tamen postmodum fecit

cit notissimum esse toti mundo, quoniam per suam praetensam definitivam sententiam latam in conventiculo Florentino, dicit se condemnare, ac reprobare veritates fidei declaratas per Sanctum & magnum Constantiense Concilium, in quo manifeste & notorie demonstrat se pertinacem esse in haeresibus & erroribus suis. Adhuc etiam hoc idem in dies expresse notificat per suas publicas literas missas ad multos Principes & Universitates generalium studiorum, in quibus ultra alias haereses & errores expressos in illis, intolerabilis ille error exprimitur, quia negat Sanctum & magnum Constantiense Concilium.

Unde quemadmodum fideles Christiani insurrexerunt contra Arium & sequaces suos, qui negabant Christum esse verum Deum, postquam talem infiniti Martyres coram Tyrannis Principibus confitendo fidem Christi, tamquam verus Deus esset, mortui fuerant in fide illa, ita nunc merito contra praedictum olim Eugenium insurgere debent omnes Christiani, quia ne-

gar

gat Sacrum Constantiense Concilium, pro cuius fide sustinenda quantum ad Communionem Eucharistiae sub altera tantum specie in Regno Bohemiae & partibus circumvicinis mortui sunt quasi centum millia personarum: qui enim hanc rem tam apertissimam, viventibus adhuc illis qui interfuerunt, non veretur negare, quid faciet de veritatibus aliis Catholicae Fidei?

Nec dubium alicui esse debet quoniam omnis haereticus superbus & animosus est, quod semper conabitur ad imitationem rerum in alio & alio statu, graviora semper in dies scandala suscitabit: etenim quemadmodum omnis haereticus subversus est in semetipso, ita & omnes alios subvertere nititur: ut namque docet Philosophus: *qualis unusquisque est, talia dicit & operatur.*

Est igitur circa dictum olim Eugenium observanda Apostolica doctrina, scilicet post primam & secundam correptionem devitandum esse, quia subversus qui eiusmodi est, & delinquit proprio iudicio condemnatus.

Ex

*Ex Consilio Universitatis Viennensis dato
Domino Archiepiscopo Salzeburgensi An-
no 1440.*

Nemini nisi hosti Fidei Orthodoxae dubium esse potest quin Sacrum Concilium Basileense legitimum habuerit initium & processum, nec super his quae facta forent, ut de compactatis non servatis, quaeque allegant in dissolutionem Concilii standum aut credendum esset cuicumque, cuiuscumque dignitatis existeret, Sacro Concilio contradicente.

Sacrum Concilium Basileense habuit potestatem plenariam ad instituentium & prosequendum processum contra olim Eugenium quod ad eius suspensionem & depositionem, & alterius Summi Pontificis institutionem: nec potest Sacro Concilio obici rationabiliter indiscretio minimae praecipitationis in tanto negotio.

Quando

Quando est dissensio inter Papam & Sacrum Concilium non est licitum neque iustum utrique obedientiam subtrahere, ut in casu praesentis neutralitatis, sed in his quae fidei sunt aut ad schismatum extirpationem, aut morum reformationem in Capite & in membris Ecclesiae respiciunt, numquam licet Christiano homini a Sacro Concilio legitime congregato appellare, neque debet Christianos principes movere umquam metus litium aut bellorum, neque allicere pax terrestris, seu quies politiarum, secundum temporum quietem, ut pro ea relinquatur pax Dei quae exsuperat omnem sensum, quae non habetur nisi in custodia & observantia legis divinae.

Stantibus rebus ut nunc stant, scilicet post electionem factam per Concilium Basileense nihil aliud cuicumque suadendum est nisi ut obediat & gratum habeat processum Sacri Concilii, laudet & approbet iuxta decreta Conciliorum perapprobata.

Ex

Ex Consilio Universitatis Erfordiensis dato Domino Archiepiscopo Moguntino Anno 1440.

Nullo modo conveniens erit in ista neutralitate vel unione quomodocumque nominetur diutius residere, sed aliter partium necesse est obedire.

Quod Generali Concilio & Papa, etiam existente Papa, discordantibus, seu contraria praecipientibus, illustrissimi Principes, Electores, & cuncti Christiani relicto Papa, Concilio tenentur & debent obedire.

Quod Sacro Basileensi Concilio & olim Eugenio contra praecipientibus, iterum ipsi Sacro Concilio, & non ipsi olim Eugenio tenentur Christiani obedire, quinimmo ipsum Papatu privatum sentire.

Quod etiam Sanctissimo Domino Felici in Papam auctoritate Concilii electo saepefati illustrissimi Principes & ceteri tenentur & debent obedire.

Ex

*Ex consilio Universitatis Colonienſis dato
Domino Archiepiſcopo Colonienſi An-
no 1440.*

Ecclēſia Synodaliter congregata ha-
bet ſummam Iurisdictionem in ter-
ris, cui omne membrum Eccleſiae, cu-
iuſcumque dignitatis fuerit, etiam Pa-
palis, obedire tenetur.

Nemo Eccleſiam Synodaliter con-
gregatam ſine ipſius Eccleſiae Synodali
conſenſu diſſolvere vel transferre po-
teſt.

Animorum ſuſpenſio principum non
recipientium mandata vel proceſſus Iu-
ſtitiae generalis Synodi aut Sedis Apo-
ſtolicae eſt, quantum fieri poterit, de
medio tollenda.

Dicta animorum ſuſpenſio non eſt
conformis juri divino, naturali & hu-
mano quia inducit ſcandala in Eccle-
ſiam Dei, propter quae ſi diu durave-
rit enervabitur contemptibiliter pote-
ſtas

stas Ecclesiae in grave praejudicium Ecclesiae Catholicae.

Quod nisi dicta animorum suspensio cito tollatur sic descendendo per vacillationem periculosissimi dubii, parabitur via tyrannidi Antichristi.

Super dubio, ut intelleximus, principaliter orto quia famatur Synodus Basileensis transtulisse se ipsam, quia de facto non sumus plene informati, consulendum est Regi Romanorum ut cum Principibus in Dieta congregandis desuper quaerat informationem.

Concistorium summum & irrefragabile tribunal est Ecclesia Synodaliter congregata, in quo mala in his diebus orta in Ecclesia tolli debent.

Ecclesia Synodaliter congregata fuit indubie in Basilea, & adhuc est, si non est legitime translata. Ergo ante omnia procuretur informatio certa.

Ex

*Ex tractatu Universitatis Cracoviensis mis-
so Domino Archiepiscopo Cracoviensi eius-
dem Universitatis Cancellario.*

UNam Sanctam Ecclesiam Catholi-
cam, quae in his quae fidei sunt
& salutis errare non potest, confiteri
cuiuslibet homini viatori est de necessita-
te salutis.

Sicut unum caput principale ve-
rum & immediatum est totius Eccle-
siae Christus Iesus, sic unum caput mi-
nisteriale & vicarium est eiusdem Ec-
clesiae, & singulorum eius membro-
rum, quod est Pontifex Romanus.

Quodlibet Concilium generale in
Spiritu Sancto legitime congregatum re-
praesentat Universalem Ecclesiam, &
habet potestatem immediate a Christo.

Potestas Ecclesiae Universalis, ac
etiam cuiuslibet Concilii generalis le-
gitime congregati ipsam repraesentan-
tis superior est potestate Papae, atque
alia qualibet potestate in terris, cui
quili-

quilibet cuiuscumque dignitatis, status, aut conditionis, etiamsi Papalis existat, obedire & subesse tenetur, & si non obedierit poterit condigna animadversio-
ne puniri.

Decreta Universalis Ecclesiae seu generalium Conciliorum ipsam repraesentantium ab omnibus Ecclesiae membris, quacumque etiamsi Papali praefulgeant dignitate, sunt inviolabiliter observanda.

Sacra Synodus Basileensis in & a sui exordio usque in praesens fuit & est in Spiritu Sancto legitime congregata & instituta, quam nullus, quacumque etiamsi dignitate Papali praefulgeat, potuit sine eius consensu expresse dissolvere, nec potest.

Suspensio & depositio de ipso Eugenio olim Papa IV. factae per Concilium Basileense, censendae sunt validae atque iustae. Electio quoque exposita de Domino Felice Papa V. ad Romanum Pontificatum per ipsum Concilium, censenda est Canonica: qui solus pro Romano Pontifice vero & indubitato ab omnibus viatoribus neces-

P

sario

fario habendus est, eique obedientia praestanda est a cunctis Christifidelibus sub periculo salutis aeternae.

*Ex secundo & breviori Tractatu eiusdem
Universitatis Cracoviensis.*

Quilibet homo viator Sacrosanctae Basileensi Synodo de necessitate salutis tenetur obedire.

Papa tenetur generalium Conciliorum statuta & decreta recipere, approbare, servare, & defendere.

Papa non potest immutare Conciliorum decreta.

Papa propria auctoritate sine consensu Concilii non potest dissolvere Sacrum Concilium.

Quilibet homo viator de necessitate salutis debet obedire Sanctissimo Domino Nostro Felici V.

Quilibet homo de necessitate salutis subesse Papae tenetur.

Non tenentes Felicem V. post deposi-

positionem Eugenii esse Papam verum peccant mortaliter.

Catholice credendum est quod sine auctoritate Felicis Papae V. in actu vel voto nullus potest salvari.

Summo Pontifici malo, saltem malitia morum, de necessitate salutis est obediendum, tamen magis necessario ad salutem Sacro Concilio Basileensi, quam Papae est obediendum, saltem si mandent contraria.

Licet Papa convocet Concilia, non tamen potestas eius est major quam Conciliorum.

Potestas Sacri Concilii est maior quam Papae in auctoritate, iurisdictione & executione.

Declaratio Articulorum Fidei non pertinet ad solam personam Papae, sicut ad solum Sacrum Concilium.

Sacro sanctae Basileensi Synodo, & Sanctissimo Domino Nostro Felici Papae V. sub eadem rite electo & instituto a quolibet se salvare volenti, obediendum est necessario.

Ex Tractatu Universitatis Lipsensis.

TAM potestas Ecclesiae est a Deo immediate, quam Synodi Generalis in Spiritu Sancto legitime congregatae.

Potestas Ecclesiae vel Concilii universalis est superior seu maior in potestatibus humanis.

Omnis in hoc mundo viator universalis Concilii legitime congregati iudicio stare, & eidem obedire obligatur.

Concilium universale congregatum legitime nullus homo mundi, vel purus viator potest sine eius consensu dissolvere.

Ex

*Ex Concilio Universitatis Viennensis data
Domino Archiepiscopo Salzeburgensi An-
no praesenti videlicet 1442.*

Dicimus; quantum de jure & de facto hucusque noscere potuimus, non est nobis aliud visum quam quod Sacrum Basileense Concilium sit legitime incoatum & continuatum, unde pro constanti tenemus ipsum adhuc viribus & auctoritatibus subsistere, & suam semper habuisse prosecutionem.

Videtur nobis quod in Dieta futura Francofordiensi, rationabiliter non debeat aut possit esse difficultas de declaratione de altero contendendum de Papatu.

Videtur nobis quod in dicta Dieta pro quondam dicto Eugenio non liceat fieri declarationem, immo nec esset alicuius roboris si in tali Dieta fieret vel attentaretur, praesertim cum pro damnato haeretico sumatur, qui & per orbem diffamatus existit.

Videtur nobis quod olim Eugenio à nullo foret obediendum, etiam si Concilium hodie desineret praesidere, si etiam nullus alius pro Summo Pontifice in Ecclesia Dei actu se gereret, aut praetenderet sibi de Summo Pontificatu jus quaesitum.

Videtur nobis omnino quod difficultates Ecclesiae tolli non possunt ad praesens, nisi in Sacro Basileensi Concilio, cum nec ipsum transferri possit ipso nolente, nec aliud institui queat eo existente.

Videtur nobis quod pax Ecclesiae, ac reductio totius gregis Domini ad unum pastorem, & etiam in materia Fidei, procurari non possit nisi in Concilio generali ab omnibus, aut maiori parte Christianitatis laudato, quia ea quae in Dietis fiunt, aut facta sunt, auctoritate carent, nec aliquem Christianum jure ligare possunt.

TRACTATUS

Quod Sacrum generale Concilium Basileense non sit translatum vel dissolutum.

AD ostendendum evidenter quod Sacrum generale Concilium Basileense non sit translatum vel dissolutum, ponitur primo talis distinctio: quia aut esset dissolutum per Dominum olim Eugenium de plenitudine potestatis sine consensu ipsius Concilii, vel esset dissolutum de consensu eius: & primo ponuntur rationes probantes quod nullo modo est dissolutum vel translatum iuxta primum modum, deinde quod nec iuxta secundum modum.

Quantum ad primum supponitur declaratio facta per Ecclesiam in Sacro Concilio Constantiensi de auctoritate Conciliorum generalium, qua dicitur, quod Concilium generale universalem Ecclesiam repraesentans potestatem a Chri-

sto immediate habet, cui quilibet cuiuscumque status & dignitatis, etiam si Papalis obedire tenetur in iis quae pertinent ad Fidem, extirpationem schismatis & generalem reformationem Ecclesiae in capite & in membris; & insuper quod si quis cuiuscumque dignitatis, etiam si Papalis, mandatis, statutis, sive ordinationibus & praeceptis cuiuscumque Concilii legitime congregati in praedictis, & pertinentibus ad ea contumaciter obedire contempserit, condignae poenitentiae subiciatur & debite puniatur, ad alia iuris remedia, si opus fuerit, recurrendo.

Ex praemissa autem declaratione manifestum est quod Concilium generale universalem Ecclesiam repraesentans non solum Constantiense, sed etiam quodlibet aliud legitime congregatum habet jurisdictionem in praedictis & pertinentibus ad ea, etiam respectu Summi Pontificis, sibi immediate a Christo datam, & quod ipse Summus Pontifex tenetur Concilio obedire. Itaque si contumaciter obedire contempserit potest condignae poenitentiae subici, ad alia
etiam

etiam remedia iuris procedendo. Ut supra igitur Summus Pontifex non habet potestatem praecipendi auctoritative Concilio. ut ab extirpatione haeresum, & reformatione Ecclesiae in capite & in membris desistat, nec ipsum ad hoc compellendi; tum in illis Concilio obedire tenetur; nam si posset compellere auctoritative Concilium ad desistendum ab illis, & quod Concilium in illis haberet obedire praecepto suo, clarum est quod ipse Summus Pontifex non teneretur in illis Concilio obedire, nec possunt stare ista contraria simul, quod uni & eidem teneatur obedire & non teneatur, ac possit in contrarium praecipere respectu eorundem.

Ex quo clarissime sequitur quod ipse Summus Pontifex Concilium congregatum pro extirpatione haeresum vel pro reformatione Ecclesiae in Capite & in membris, vel extirpatione schismatis non potest auctoritative dissolvere sine consensu ipsius; quia cum Concilium per talem dissolutionem prohibeatur a procedendo ulterius in praedictis & quibuscumque aliis, si teneretur obedire Papae

pae in tali dissolutione, tunc deberet cessare ab illis quotiescumque Papae placeret, nec haberet iurisdictionem in Papam respectu praedictorum, sed magis e. contra Papa haberet iurisdictionem in Concilium.

Item nullum ius, nulla ratio capit quod quis sit iudex alicuius, & tamen ille cuius est iudex possit ei praecipere auctoritative ut a iudicio desistat, & ulterius non procedat, vel etiam quod ad aliud tempus iudicium differat vel in alium locum transmutet. Cum ergo Concilium sit iudex cui Papa in praedictis obedire tenetur, clarum est quod Papa non potest auctoritative ordinare quod Concilium in praedictis ab iudicando, ordinando, statuendo, praecipiendo, vel procedendo desistat, & per consequens non potest ipsum auctoritative dissolvere sine eius consensu, quia per talem dissolutionem, Concilium, ut dictum est, compelleretur cessare ab omnibus illis.

Item si Papa contumaciter obedire contempserit statutis, praeceptis, & Ordinationibus Concilii in praedictis,
&

& pertinentibus ad ea potest condignae poenitentiae subici, & debite puniri. Igitur Concilium potest procedere ad coercendum & puniendum Papam contumaciter obedire contemnentem. Si autem Papa posset mandare auctoritative quod Concilium dissolveretur sine consensu eius, tum quoties Concilium vellet procedere ad subiciendum Papam condignae poenitentiae, posset Papa ipsum Concilium dissolvere, & haec manifeste repugnant.

Item postquam Concilium subiecit Papam condignae poenitentiae, potest ad alia iuris remedia procedere, ut dicit praefata declaratio: igitur Papa non potest ipsum impedire quominus ad illa procedat; unde clarissimum est quod non potest ipsum invitum dissolvere.

Sic etiam dudum ante octo annos fuit demonstratum in responsione data per Concilium oratoribus Domini olim Eugenii, quae quidem responsio incipit *Cogitanti*, ubi sic dicitur: *Cum Papa teneatur obedire statutis, Ordinationibus & praeceptis uniuscuiusque Concilii,*
in.

in iis quae pertinent ad fidem, schisma, & reformationem Ecclesiae in capite & in membris, & si non obediret puniri potest, constat in iis casibus ipsum inferiorem fore Concilio, & Concilium maius eo, cum possit reformare, mandare, statuere, & punire. Inferior autem legem superioribus tollere non potest, nec ipsum suum superiorem extinguere vel annihilare, alioquin implicaret evidentem contradictionem, tenetur obedire, & non teneatur, quia potest dissolvere. Haec habentur in praefata responsione.

Ex quibus apparet quod determinationi factae per Ecclesiam in Concilio Constantiensi supradicto evidenter repugnat quod Papa Concilium generale Universalem Ecclesiam repraesentans possit dissolvere vel differre auctoritative sine consensu ipsius, & quod Concilium Constantiense determinando unam veritatem determinavit & aliam quae ex ea manifeste & evidenter sequitur. Sicut si scriptura determinat quod Abraham sit pater Isaac, sequitur quod etiam illud habetur determinatum per eam quod Isaac est filius Abrahamae,

brahae, licet non expresse diceret. Dum ergo determinat Concilium Constantiense quod Papa in praedictis tenetur obedire Concilio habenti immediate potestatem a Christo, manifeste determinat quod respectu eorundem, ipse Papa non habet potestatem auctoritative praecipiendi Concilio, & ipsum compellendi ut a talibus desistat eum dissolvendo vel differendo.

Si autem haec intellexit & decrevit Ecclesia etiam ante dictam declarationem de auctoritate generalium Conciliorum factam per Concilium Constantiense, patet manifeste ex alio decreto eiusdem Concilii publicato in sessione secunda quae immediate praecessit illam in qua primo facta est dicta declaratio. Cum enim Papa Ioannes XXIII. recessisset de loco dicti Concilii, & scripsisset mandatum, iubens ipsum poni Constantiae in valvis Ecclesiae, per quod omnes officarii Romanae Curiae familiares sui, & Sedis Apostolicae cuiuscumque dignitaris exinde recederent, & irent ad ipsum in Scafusiam, Concilium decretavit in praedicta

dicta sessione declarando quod per recessum dicti Papae Ioannis de loco Constantiae, vel etiam per recessum aliorum quorumcumque, non esset dissolutum ipsum Concilium, immo quod remanebat sua integritate, & auctoritate etiam si quae ordinationes in contrarium factae essent, vel fierent in futurum.

Ecce manifestum testimonium quo etiam ante dictam declarationem Ecclesia intellexit quod Papa non posset dissolvere generale Concilium absque eius consensu. Item quod celebratio Concilii etiam actu congregati non dependet ex auctoritate Papae, sed quod auctoritas haec permanet in remanentibus, etiam si Papa cum multitudine Praelatorum inde recesserit: ira enim dimiserat praesidentes loco sui Ioannes Papa qui inde recessit, immo recesserant cum eo novem Cardinales & multi Praelati.

Item ex dicto decreto patet quod quaecumque Ordinatio facta per Papam super dissolutione Concilii sine eius consensu illa est inanis, nec umquam legitur

gitur aliquod Concilium dissolutum per Papam contra eius consensum, unde patet quod ista est veritas, cuius notitia etiam ab antiquo fuit in Ecclesia, tertiae Sessionis Concilii Constantinensis in quo fuit definitum etiam ante processum incoatum contra Ioannem quod Dominus Ioannes XXIII. Romanam Curiam & officia publica, seu illorum officarios de Civitate Constantiensi ad alium locum non mutaret aut transferret, seu personas dictorum officiariorum ad sequendum eum directe vel indirecte cogeret sine licentia & auctoritate ipsius Concilii, & hoc quod ad illos officarios & illa officia per quorum absentiam Concilium verisimiliter dissolveretur vel laederetur, & si quod fecisset in futurum aut aliquos processus seu mandata contra dictos vel alios quoscunque illi Concilio adhaerentes, & censuras etiam in eos aut alias poenas ut ipsum sequerentur fulminasset aut fulminaret, seu fulminarentur, esset irritum & inane, nec iisdem processibus censuris & poena tamquam irritis & inanibus cuicumque obediendum fore:

ecce

ecce quod ipsum Concilium Constantiense sentiebat quod ipso ita ordinante, non posset privare Concilium aliquibus suis personis per quarum absentiam Concilium verisimiliter dissolveretur; ergo multo minus Papa potest ipsum Concilium renitens & dissentiens dissolvere & ipsum annullare, atque compellere Concilium ut in tali dissolutione sibi obediat.

Item conformiter ad hanc doctrinam dudum facta est declaratio in secunda sessione Concilii Basileensis in qua dicitur: quod ipsa Synodus Basileensis decernit & declarat quod ipsa pro haeresum extirpatione & morum generali reformatione Ecclesiae in Capite & in membris ac pace inter Christianos procuranda in Spiritu Sancto legitime congregata per nullum quavis auctoritate, etiamsi Papali praefulgeat dissolvi, aut ad alium locum transferri, seu ad aliud tempus prorogari debuit aut potuit, debet aut potest, debebit aut poterit in futurum absque eiusdem Synodi Basileensis declaratione aut consensu.

Item definit, ordinat & decernit
ibi-

ibidem Sancta Synodus quod nulla persona cuiuscumque status, dignitatis, seu conditionis fuerit in eadem Synodo actu existens, aut in futurum eidem incorporata, seu incorporanda a tempore arrepti itineris ad ipsum Concilium sine fraude & dolo continuati ad recedendum ab eodem a quocumque, quavis auctoritate, etiam si Papali dignitate praefulgeat, directe vel indirecte in laesionem & perturbationem dictae Sanctae Synodi requiri, moneri, compelli, citari, evocari ad alium locum, etiam Romanam Curiam valeat, seu ne ad eandem Synodum veniat, possit aut debeat quomodolibet impediri. Si autem a quocumque, quavis auctoritate, etiam si Papali dignitate praefulgeat, ut praemittitur, in quocumque attentatum fuerit, seu attentaretur in futurum, aut processus poenales vel mandata, etiam censuras Ecclesiasticas, vel translationes Praelatorum, iurium privationes, seu inhabilitationes eorundem, seu aliorum beneficiariorum quorumcumque; aliasve poenas quascumque continentes ut ab eadem Sancta

Q

Syno-

Synodo recedant, vel non accedant ad eandem, vel eidem non adhaereant fulminati fuerint, fulminentur, vel fulminarentur in futurum, totum sit irritum & inane, nec eisdem processibus, censuris & poenis tamquam irritis & inanibus quomodolibet obediendum fore, praedictosque processus & censuras, quatenus praecessissent, aut procederentur in futurum cassat, irritat, & annullat, & pro cassis, irritis, & nullis habendas decernit, definit, ordinat, & declarat. Eodem igitur hanc declarationem determinante, & deficiente quod Papa Concilium pro praedictis congregatum dissolvere non possit, & quod pro cassis omnes eius vel aliorum conatus habendi sint, cui dubium esse potest quod Concilium in casu talis dissolutionis non tenetur Papae obedire, sed magis e converso?

Item in quarta sessione eiusdem Concilii dicitur quod ipsa Sacrosancta Synodus decernit, ordinat, statuit, & declarat quod quicumque & singuli Cardinales, Patriarchae, Episcopi, Abbates, Praelati, Reges, Principes, Duces,

ces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, Vicarii Ecclesiae, Romani Vassalli, Comunirates, Romanae Curiae officiales, Summi Pontificis familiares, sive alii cuiuscumque conditionis existant, sive quibuscumque nominibus censeantur, propter iuramenta, promissiones, vel quascumque alias obligationes praefato Summo Pontifici, seu alteri ad hoc eius mandato deputato, seu quibuscumque aliis, quomodolibet super quacumque re aut causa, & sub quacumque verborum formula praestita vel praestanda nullatenus adstringantur, aut se impeditos a veniendo ad hoc Sacrum Concilium occasione dictorum iuramentorum, promissionum, vel aliarum obligationum praetendere possint, aut poterint in futurum quominus absque periurii, & infamiae nota ad ipsam Synodum teneantur accedere qui de iure aut consuetudine sunt adstricti; ceteri vero qui vocati & requisiti fuerint, & omnium praedictorum procuratores obedire & adhaerere ipsi Concilio, & libere accedere possint & teneantur, & eidem licite interesse: ibi-

que interim adiciuntur cassatio processuum, censurarum, sententiarum etiam periurii, & aliarum poenarum.) Si igitur Ecclesiastici viri iuramento vel alia quacumque obligatione adstricti Summo Pontifici, non teneantur obedire in tali facto dissolutionis, sed potius ad Synodum venire adstringantur, manifestum est quod Concilium in tali casu non tenetur obedire Papae, sed magis e converso.

Item in undecima sessione eiusdem Concilii in decreto quod incipit *Cum frequens*, ipsa Sancta Synodus statuit & decrevit quod si Romanus Pontifex ipsum Concilium quoquo modo de facto impedire, mutare, prorogare, dissolvere operam dederit, & infra quatuor menses cum reali satisfactione non resipuerit, ex tunc ipse Romanus Pontifex a Papali administratione sit ipso facto suspensus, quae quidem administratio Papalis ad Sacrum Concilium ipso iure devolvatur: & si poenam praedictam per duos menses post ipsos quatuor animo sustinuerit indurato, quod in ipsum Romanum Pontificem usque
ad

ad privationem inclusive per Concilium Generale procedatur. Statuit quoque in eodem decreto Sancta Synodus quod non obstante quacumque etiam Romani Pontificis prohibitione omnibus cuiuscumque status & conditionis existant, etiamsi sint Romanae Ecclesiae Cardinales, liberum sit ad Concilia Generalia proficisci, quamquam ipse Romanus Pontifex ad ipsa Concilia Generalia accedere volentibus contraheret. Et insuper declarat ibidem Sancta Synodus quod Concilium actu congregatum dissolvi aut de loco ad locum mutari sine ipsius Concilii expresso Consensu per Romanum Pontificem nullatenus possit, cassatque, irritat, annullat si quod forsitan contra haec vel etiam inderogatorum aut impredientium ipsius Concilii Generalis personarumque & Praelatorum, censurasque Ecclesiasticas vel aliter quomodolibet in futurum contigerit attentari.

Item hanc eandem doctrinam dudum tradidit ipsum Sacrum Concilium Basileense tam in supradicta responsione Synodali quae incipit: *Cogitanti*, ubi per rationes divini & humani iuris

Q 3

haec

haec probatur plenissime, quam in altera responsione incipiente: *Separavis* data Oratoribus ipsius olim Domini Eugenii XIV. Kal. Iulii Anni 1433. ubi late exponitur quod Concilium nullo modo debebat pati quod praetensa dissolutio prima vice attentata per ipsum Dominum olim Eugenium haberet locum, & ibidem ponuntur haec verba: = Quibus remediis uti poterimus ut statutis hic promulgandis non conveniat, si ipsum Concilium per quod statuta sunt irritari patiamur? Malumus mori, quam tanto errori per ignaviam cedere =. Et infra: = hic articulus de quo disceptamus fidem concernit, qui sine interitu salutis negligi non potest. Si Dominus Eugenius Ecclesiae stare non auderet, quam hoc Concilium repraesentat, oportebit tandem eum habere sicut ethnicum & publicanum. Si Ecclesiam amplius offendere non vult, recognoscere necesse habet hoc verum fuisse & esse Concilium, ipsumque dissolvere nequivisset =.

Ex quo etiam apparet non esse verum quod ab aliquibus dicitur quod paulo

paulo ante sententiam novissime laram
 contra Dominum olim Eugenium num-
 quam actum fuerat de hac re tamquam
 de facto fidei, tum in praedicta respon-
 sione expresse dictum fuerat eius ora-
 toribus quod hic articulus de quo erat
 disceptatio, tunc ante septem annos
 inter Concilium & Papam qui erat su-
 per potestate dissolvendi Concilium con-
 cernebat fidem, & prius in praefata
 responsione *Cogitanti* fuerat dictum quod
 haereticus est si quis decreto Concilii
 Constantiensis supraposito contumaciter
 contradicat. Item ibidem dictum est
 quod si haereticus est qui Romanum
 Ecclesiae Primatum aufert, quanto ma-
 ior haereticus ille erit qui eam Eccle-
 siam in qua Romana continetur, quae
 praest super omnes Ecclesias & omnes
 homines, potestatem habere negat? haec
 in praefata responsione habentur, & sic
 apparet repugnare illi decreto Concilii
 Constantiensis quod manifestabatur ad
 materiam fidei pertinere, in quo de-
 creto evidenter continetur, ut dictum
 est, quod Papa non potest auctoritati-
 ve compellere Concilium ad desisten-

dum a reformatione, & extirpatione
haeresum.

Item quod in decreto duodecimae
sessionis eiusdem Concilii fuit monitus
ut praefatam dissolutionem per eum at-
tentatam penitus revocaret, & ipsum
Concilium a tempore suae incoationis
legitime continuatum fuisse & esse de-
clararet, quod si non adimpleret cum
effectu infra quadraginta dies suspensio-
nem ab administratione Papali incur-
reret ipso facto, procedereturque ad
ulteriora usque ad sententiam finalem
inclusive: in quo etiam decreto com-
memoratur quomodo ipse olim Euge-
nius oratores suos ad Concilium trans-
miserat non ut emendarent, sed erra-
ta defenderent, patresque in Concilio
existentes increparent quod mox dis-
solutioni suae non paruissent: quibus
oratoribus per responsiones ipsius Sacri
Concilii veritas tam iuris divini quam
humani, quod scilicet sine consensu Con-
cili dissolvi ipsum nequiverat, quoniam
facti quod causae praetensae dissolutionis
verae non fuerant, extitit & luce cla-
rius patefacta veritas.

Item

Item in decreto XIV. sessionis fuit sibi indicta certa forma secundum quam haberet praedictam praetensam dissolutionem revocare, itaque si hoc non faceret, infra nonaginta dies poenae in decreto antedicti monitorii contentae eo ipso inflictae essent, & esse intelligerentur.

Ex quibus omnibus satis apparet quomodo evidenter fuit declaratum per Sacrum Concilium quod in tali actu dissolutionis non tenebatur obedire Concilium Summo Pontifici, sed magis Summus Pontifex in revocatione talis dissolutionis Concilio obedire tenebatur, fueruntque haec facta in Concilio Basileensi eo tempore quo Dominus tunc Cardinalis S. Angeli Sanctae Sedis Apostolicae legatus & alii sex Cardinales Ronumensis, Placentinus, S. Petri, S. Eustachii, Rothomagensis, Firmanus, nec non Ambasiatores Imperatoris, Regis Francorum, Arragonum, Electorum, Ducum Burgundiae, Sabaudiae, Mediolani, & aliorum Principum, Universitatum Colonienfis, Parisienfis, Vienneus, & aliarum, pluresque alii famosi

mosi doctores erant in ipso Concilio, inter quos erat etiam tunc Nicolaus de Cusa vir in praedictis laborans, nec istae res sunt de novo introductae per illos patres qui iam actu sunt in Concilio Basileensi, qui solum in hoc se exhibent defensores doctrinae Ecclesiae, ut ipsi & omnes fideles tenentur, & ipsemet Summus Pontifex illo tempore praedicto Concilium in hac doctrina perseverans approbavit, eique adhaesit, ac dissolutionem per eum factam nullam, irritam, & mancā declaravit, ipsumque Concilium, illa non obstante, legitime continuatum fuisse; ac etiam revocavit quidquid per ipsum aut suo nomine assertum erat contra auctoritatum Concilii Basileensis, aliaque plura in confirmationem auctoritatis ipsius Concilii professus est & declaravit, prout patet ex tenore Bullae suae adhaesionis, quae talis est.

„Eugenius Episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.
„Dudum Sacrum Generale Basileense Concilium per generalium Constantiensis & Senensis Conciliorum statuta ordinatio-
„nesque

„nesque felicitis recordationis Martini Pa-
 „pae V. ac nostrarum pro extirpatione
 „haeresum, pace populi Christiani, ac
 „generali reformatione Ecclesiae in ca-
 „pite & in membris, & pertinentibus
 „ad ea legitime incoatum ex certis cau-
 „sis in aliis nostris litteris expressis de
 „fratrum nostrorum S. Rom. Ecclesiae
 „Cardinalium consilio dissolvimus. Ve-
 „rum cum ex dicta dissolutione ortae sint
 „graves dissensiones, & graviores oriri
 „possent, nihilque magis optemus quam
 „quod praedicta sancta opera debitum
 „sortiantur effectum, de consilio & assen-
 „su Venerabilis fratris Iordani Episcopi
 „Sabinensis, & dilectorum filiorum An-
 „tonii S. Marcelli, Francisci S. Clemen-
 „tis, Angeleti tituli S. Marci praesbite-
 „rorum, ac Luridi S. Mariae in Cosme-
 „din, & Ardetini SS. Cosmae & Da-
 „miani diaconorum S. Rom. Ecclesiae
 „Cardinalium decernimus & declaramus
 „praefatum Generale Concilium Basileen-
 „se a tempore praedictae incoationis suae
 „legitime continuatum fuisse & esse, pro-
 „secutionemque semper habuisse, conti-
 „nuari, ac prosecutionem semper habe-
 re

„re debere ad praedicta ac pertinentia
„ad ea, perinde ac si nulla dissolutio fa-
„cta fuisset; quinimmo praefatam disso-
„lutionem irritam & inanem de Consi-
„lio & consensu simili declarantes, ip-
„sum Sacrum Generale Basileense Con-
„cilium pure, simpliciter, & cum affe-
„ctu & omni devotione prosequimur &
„prosequi intendimus. Praeterea ut men-
„tis nostrae integritas ac devotio quam
„ad universalem Ecclesiam & Sacrum Ge-
„nerale Basileense Concilium gerimus om-
„nibus constet evidenter, duas nostras li-
„teras pridem in Apostolico Palatio pro-
„mulgatas, nam tertias, quarum tenor
„de verbo ad verbum inferius describi-
„tur; quae dicuntur incipere: Deus no-
„vit, cum a nobis, aut de scitu no-
„stro numquam emanaverint, licet super-
„fluum videatur quod non exeat revo-
„care, tamen quia petatum est, & ad
„cautelam, si ullo umquam tempore ap-
„parerent, & alias quascumque, & quid-
„quid per nos aut nostro nomine in prae-
„iudicium aut derogationem praedicti Sa-
„cri Concilii Basileensis, seu contra eius
„auctoritatem factum & attentatum, seu
„asser-

-, assertum est, cassamus, revocamus, irritamus & annullamus, nullas & irritas fuisse declaramus. ,, Et infra subiungitur: ,, Nos autem deinceps a novitatibus seu praeiudiciis inferendis ipsi Sacramento Concilio vel patribus eius, & adhaerentibus eidem realiter & cum effectu desistimus. ,, Haec in praedicta adhaesione habentur, & advertendum quod in praedictis litteris in palatio Apostolico promulgatis, quarum una incipiebat *In Arcano*, & alia incipiebat *Inscrutabilis*, & etiam in illis quae incipiebant *Deus novit* plura dicebantur contra auctoritatem Sacri Basilensis, & aliorum Conciliorum Generalium, ut patet inspicientibus eas, quae omnia ibidem revocata fuerunt.

Manifestum est igitur quod Summus Pontifex non potest Concilium congregatum pro extirpatione haeresum, aut reformatione Ecclesiae in capite & in membris aut extirpatione schismatum dissolvere aut transferre sine consensu ipsius, nec in hoc suffragatur quod dicunt, quod & causa potest; nam ad cognoscendum an causa sit sufficiens vel non

non pro tali dissolutione vel translatione facienda, non est standum iudicio Papae contra iudicium Concilii, sicut patet ex praedictis, & etiam practica superiori tempore observata per Ecclesiam ostendit. Nam ipse olim Eugenius in ipsa prima dissolutione allegabat quod pro facto Graecorum necessarium erat tunc celebrari Concilium Bononiae infra annum cum dimidio, & propter hoc cum aliis causis dissolvebat Concilium Basileense, & scribebat per Bullas suas quod talem dissolutionem ex bonis & iustis causis fecerat, & nihilominus non stetit Ecclesia iudicio suo sed iudicio Concilii, & Concilium mandavit illi sub poenis, ut dictum est, ut illam dissolutionem revocaret sub certa forma, quod & fecit.

Nam etsi permetteretur quod in causa dissolvendi Concilium Papa haberet iudicare contra iudicium Concilii, faciliter posset dissolvere Concilium quando ageret de reformatione ipsius vel correctione in fide aut moribus, vel etiam extirpatione schismatis, dicendo quod haberet agere in alio loco cum Graecis

cis, vel Armenis, vel Turcis, vel Tartaris, aut aliam causam allegando, unde Concilium considerans practicas quas tenebat ipse olim Eugenius pro evitanda reformatione, & supprimenda auctoritate Conciliorum sub colore Graecorum, iudicavit non esse expediens quod se transferret ad locum quem ipse volebat; arbitrabatur enim Concilium ex hoc magnum ruinam Ecclesiae nostrae Catholicae imminere, & etiam in alio loco quam in Ferraria poterat laborari ad unionem Graecorum, in quo pariter fuisset conservata auctoritas Conciliorum, & reformatio Ecclesiae debitum habuisset progressum. Singulariter autem illud nullatenus dissimulare aut permittere potuit quod ipse olim Eugenius auctoritative, licet nulliter, & de facto transtulit Concilium ad Ferrariam, timebat enim ne ulterius a Concilio procederetur, & fieret aliqua novitas contra ipsum, & Cardinales S. Rom. Ecclesiae, & praesidentes suos qui in Concilio fuerant, aut contra aliquem ipsorum, ut magis infra dicetur; sed satis est ad praesentem articulum prae-

praedicta praemisisse ad ostendendum quod ipse olim Eugenius non potuit dissolvere, aut transferre Concilium de plenitudine potestatis sine consensu ipsius, praetermissis ad praesens allegationibus plurium auctoritatum quae in hoc allegari possent, & quae in diversis responsionibus Synodalibus latius deducuntur.

Restat nunc ostendendum quod ipsum Basileense Concilium nullo modo de consensu eius est translatum vel dissolutum.

In hac secunda parte ostendendum est quod Concilium nullomodo est translatum vel dissolutum de suo consensu, quapropter nec ea quae allegantur per adversarios in quadam cedula quam appellant conventionaleni, nec conclusio partialis facta per legatos Apostolicos, & quosdam sibi faventes, neque alia possunt valere ad ostendendum Concilium esse translatum vel dissolutum de suo consensu. Hoc autem deducitur notorie.

Primo ex iis quae intervenerunt
tem-

tempore ordinationis dictae cedulae in qua se fundant adversantes.

Secundo ex iis quae contigerunt tempore quo legati olim Eugenii, cum paucis sibi faventibus dixerunt, faciendam esse electionem de Florentia.

Tertio ex iis quae postea subsequuta sunt, & facta fuerunt per Concilium, etiam ipsis legatis Papae cum suis faventibus consentientibus.

Quarto ex iis quae postea facta sunt per ipsum olim Eugenium.

Quantum ad primum notorie est falsum, quod adversarii dicunt esse principale fundamentum suum, videlicet quod cedula, quam allegant pro se, fuit conventionalis, per quam Concilium conclusit & disposuit die vigesima tertia Februarii an. 1437. quod infra triginta dies a tempore recessus quatuor oratorum suorum, Avenionenses contentarent Capitaneum Galearum de triginta millibus & octingentibus florenis, & residuum pecuniarum, usque ad summam septuaginta millum, traderent realiter in pecunia numerata, quodque infra duodecim dies sequentes praefati

R

Ora-

Oratores & Avenionenses tenerentur certificare Concilium de praedicta satisfactione, alioquin ex tunc Concilium posset & teneretur alium locum eligere, ac sibi & universali Ecclesiae aliunde providere. Si enim fuit ibi aliqua pactio aut contractus, aut fuisset Concilii cum se ipso, & hoc dici non potest, quia necessaria est differentia realis seu personalis inter contrahentes, aut fuisset huiusmodi contractus inter Concilium & alium, vel alios qui non essent Concilium, seu de corpore eius, utpote inter Graecos de quorum unionem agebatur per Concilium, vel inter Concilium & Avenionenses de quorum actu disponebat dicta cedula; sed constat quod non, quia ibi neuter horum nominatur, sed solum dicitur quod Concilium sic conclusit, aut dicitur quod inter patres Concilii fuit ad invicem ista conventio, eo quod primo inter eos fuissent disceptationes, & per hoc reducti fuerunt ad concordiam. Et hoc stare non potest quia eodem modo posset dici fere de quocumque decreto Synodali; vix enim

aut

aut numquam contigit quod cum ponitur aliqua materia in deliberatione, statim concordent omnes personae Concilii, sed antequam conveniant in eandem Sententiam etiam in materiis fidei, nonnumquam sunt inter ipsos graves disceptationes, unde Symbolum Nicaenum, aut articuli Fidei, & alia declarata in generalibus Conciliis, similiter & quaecumque fere Synodalia decreta, deberent ea ratione dici cedulae conventionales.

Item in eadem cedula non exprimitur quod primo fuissent differentiae inter distinctas partes in Concilio, utpote inter nationes Germaniae & Italiae, aut Franciae & Hispaniae, sed Synodus dicit sic in praedicta cedula: „Pro felici expeditione dominorum Ambassiatorum in Graeciam iturorum visa sunt haec deputatis in materia graecorum infra scripta: primo quia domini Ambassiatores &c.,: ita quia ibi nulla mentio fit de aliqua differentia quae primo esset inter patres, quasi essent duae partes diversae, omnes enim reputant se eiusdem Concilii membra, nec aliquis vult reputari quasi non

fit de corpore Concilii, aut quod fit adversarius aliorum, ut sic inter partes dicatur esse adversaria contentio.

Si vero diceretur, quod licet non specificetur, tum primo erat contentio inter Concilium & Legatos Papae facientes partem determinatam a Concilio, quod tamen non ita se habebat, adhuc isto modo intelligendo, multo minus potest dici quod fuerit actus conventionalis, aut per modum contractus; in huiusmodi enim requiritur utriusque partis assensus: enimvero ad dictam Cedula[m] dissenserunt expresse, & protestati sunt in contrarium Legati Papae.

Unde evidentissime patet esse falsum illorum fundamentum, quod dicta Cedula censenda sit conventionalis, fuit enim illa conclusio Concilii intra se, nec erat aliqua persona distincta a Concilio cum qua facerent conventionem aliquam; tamen oportuisset illum cum quo Concilium convenisset esse personam distinctam ab ipso Concilio, cum de natura conventionis sit, quod fiat inter partes diversas & distinctas, ut praemisum est; unde solum illa
verba

verba „ posset & teneretur „ importabant simplicem voluntatem & ordinationem Concilii, quam immutare & revocare poterat & ab ea recedere, si ei videretur, sicut de hoc iura facili-ter possunt allegari.

Secundo ruit eorum fundamentum quia non attendunt ad obligationem per dominos Abbatem Bonevallis & Raimundum Taloni factam ex parte Concilii civibus Avenionensibus, qui Abbas & Raimundus missi fuerant a Concilio cum potestate dandi cautionem ipsis Avenionensibus, & iuxta tenorem potestatis eis datae, fecerunt obligationem & pactum cum eis de Avenione, quod haberent decretationem electionis locorum Basileae, Avenionis, & Sabaudiae, & impositionis decimae, antequam exbursarent illam summam septuaginta millia florenorum, ac etiam ypothecarent eis pecunias ex indulgentiis & decimis provenientes. Et haec facta fuerunt per eos ante conclusionem praedictae Cedulae; sed Concilium non habebat adhuc notitiam de iis quae per dictam Cedulam conclusit, quae si co-
gno-

gnovisset nullatenus praedictam cedulam conclusisset. Unde manifestum est quod Concilium non debuit, sive non potuit, aut saltem numquam suae intentionis fuit venire contradictam obligationem factam suo nomine, & sic cessabat effectus principalis dictae cedulae, videlicet quod primo tradere deberent pecuniam, & postea fieri decretationem: obligatio namque facta nomine suo habebat contrarium, & oportebat Concilium servare obligationem factam nomine suo.

Tertio invalidum est fundamentum eorum; nam posito quod dicta obligatio non praecessisset, & cedula fuisset conventionalis, quod non erat, nihilominus obligatio in ipsa contenta intelligenda erat, legitimo impedimento cessante, & sine dolo & fraude. Sic enim dicitur in conventionem inita inter Concilium & Graecos in decima nona Sessione, & „quod praedicta omnia & singula intelligi debent bona fide, sine fraude & dolo, & absque impedimento legitimo & manifesto„. Constat autem notorie quod ipsis Avenion-

nensibus hoc tempore intermedio supervenit impedimentum legitimum & manifestum : siquidem his diebus, infra terminum in dicta cedula praefixum, ad Avenionem missi ab olim Eugenio & Archiepiscopus Cretensis & Iacobus de Racaneto clericus Camerae Apostolicae, qui ex parte illius iteratis vicibus perhibuerunt iisdem civibus, & prout potuerunt, institerunt, ut nullatenus mutuarent Concilio dictam summam septuaginta millium ducatorum, & cum ipse olim Eugenius esset dictae civitatis, manifeste patet de impedimento legitimo. Item tempore quo accesserunt dicti oratores Concilii in Avenionem, contigit Dominum Cardinalem de Frixo Legatum & Gubernatorem civitatis, cum aliis principibus eiusdem civitatis, esse apud dominum Regem Franciae, qui tunc erat in Lingua ocatana; itaque non fuit eis utile tempus totum in cedula contentum, ut in decem, vel minus diebus qui restabant eis, possent providere ad tam magnam rem. Praeterea si in ea re intervenerit dolus aut fraus, non est ad praesens dicere.

Quatro

Quarto ruit fundamentum adversantium quod ad hoc quod dicunt non fuisse satisfactum per Avenionenses in tempore. Equidem cum ultimus oratorum recesserit de Concilio ultima Februarii, litterae ipsorum quatuor oratorum, videlicet Episcoporum Lubicensis, Parmensis, Vifensis, & Lausannensis certificantes de satisfactione applicuerunt Basileam undecima Aprilis fero, & hoc erat infra illos duodecim dies, infra quos dictum erat quod Ambassiatores Concilii & Avenionenses tenerentur certificare Concilium, & sequenti die fuerunt publicatae in congregatione generali. Item aliae Litterae ipsorum oratorum plenius specificantes factum fuerunt publicatae Concilio quattodecima die eiusdem, nec postea inter praesentes movebatur quaestio super discordia temporum, & solum utrum per hoc, quod littera oratorum dicebat, quod de residua summa fecerunt eos cautos & securos, censetur satisfactum esse dictae cedulae per cives Avenionenses.

Exinde autem satisfecerunt sufficienter

ter intentioni Concilii, etiam si non tradiderint realiter in pecunia numerata dictam summam ad manus ipsorum oratorum, uti apparet ex sequentibus. Et primo quia iuxta obligationem factam eiusdem nomine Concilii, ipsi nihil tradere tenebantur, nisi primo haberent decretationem locorum, ac impositionis decimae, quae per eos petebatur a Concilio pro legitima cautione tantae summae mutuandae, videlicet septuaginta millium ducatorum, tamen ipsi, absque obtentu alicuius ex istis, contentarent Capitaneum de triginta millibus & octingentis ducatis, & de residua summa securos & cautos fecerant oratores Concilii sic, quod certificatio de hoc venit ad Concilium in termino contento in cedula, modo supradicto.

Item secundo quia tempore accessus ipsorum Oratorum Concilii, principales gubernatores non erant in Civitate praesentes, & sic non videbatur eis tempus curandi rem.

Item tertio quia impedimenta fuerant eis praestita, & prohibitio facta
ex

ex parte olim Eugenii Papae ne traderent Concilio dictam summam, qui pro tunc erat dominus eorum, quod apud omnes, & maxime intelligentes, debet censei legitimum & sufficiens impedimentum.

Item quarto, quia cum iam hypothecata fuissent eis omnia emolumenta praedicta, & ipsi contentassent Capitaneum de tam grandi summa triginta millium & octingentorum ducatorum, qui Capitaneus fuerat deputatus ad ducendas Galeas per totum Concilium, cui etiam Reverendissimus Dominus Cardinalis S. Sabinae tradiderat manu propria in generali Congregatione baculum & vexillum Capitaneatus, & ipsum etiam Concilium pacta & conventiones cum eo fecerat, nam res non erat integra ut procederetur ad electionem aliam: itaque rationabiliter Concilium indicavit eos satisfecisse praedictae ordinationi sufficienter & quod ad intentionem Concilii; hoc est enim quod principaliter requirebat Concilium, se certum fore ac securum de habenda ab eis summa praedicta perpetua.

ptuaginta millium ducatorum: nam & hac securitate habita non restabat nisi per Concilium quin haberet pecunias cum vellet, ex quo amplius non stabat per Avenionenses quin pecunia expediretur, habita decretatione locorum & decimarum, quam decretationem Concilium poterat expedire quodcumque volebat, ad quam etiam erat obligatum per pacta facta ab Ambassiatoribus suis, ut dictum est; & sic iam non imputari debebat ipsis Avenionensibus retardatio expeditionis pecuniarum, & hanc certitudinem & securitatem dederunt sufficienter ipsi quoque oratores Concilii, quibus erat commissum perhiberent testimonium quod de residuo eos securos & cautos fecerunt.

Id etiam unum circa hoc venit in publico manifestandum, quod non expediebat, immo erat ruptura negotii ipsius unionis, de qua agebatur, si per Concilium processum fuisset ad aliam electionem, primo propter difficultatem in concordando; experientia namque monstravit quot angustias passum erat Concilium in faciendo prius ipsam

ipsam electionem locorum, & quantae difficultates ingestae fuerant circa loca Italiae, de quibus cum non haberetur securitas quo ad habendum pecunias & alia necessaria, propterea quod de Florentina & Utino, licet non plene, ac terris Ducis Mediolanensis, hae dominationes ita invicem sibi adversabantur, quod dux Mediolanensis protestabatur non pari fieri transitus per terras suas, aut suorum amicorum & confederatorum, & revocabat omnes salvos conductus si iretur Florentiam pro Concilio; unde non poterat eligi Florentia sicut locus tutus pro Concilio, adversus quem tot comminationum impedimenta fiebant, similiter erat praesumendum quod faceret de Utino in patria Foriulii sub dominio Venetiarum.

Tertio etiam, quia expertum fuerat in diebus nostris quod astutia Romanorum Pontificum tam facile dissolverentur Concilia in Italia, absque hoc quod in eis fieret refomatio, ad quam congregata fuerunt, ut manifeste legitur de Pisano, Romano, Papiensi, & Seniensi, unde inclytae memoriae Sigismun-

mundus advisaverat Concilium quod non transferret se, nec nominaret locum in Italia, quia hoc esset Concilium dissolvere, prout pater in cedula signata nomine suo per Georgium Fisel oratorem ipsius die 28. Septembris anno trigesimo sexto. Idem expresse hoc dictum est postea per Episcopum Argensem Ambassiátorem suum in congregatione generali die 19. Iunii, & per litteras suas signatas in congregatione die 17. Iulii, & specialiter quod Florentia non esset locus pro Concilio, & quod esset sibi inimica, multa-que similia & graviora apponebantur contra electionem loci, si in Italia deberet fieri,

Iterum Concilium tractatum fecerat cum Capitaneo de parandis Galeis, & ipse iam dicebatur quasi in totum parasse, fueratque contentus nomine Concilii in triginta millibus ducatorum & octingentorum, & prout dictum est, erant ypothecata civibus Avenionensibus emolumenta provenientia ex Indulgentiis, & impositione decimae. Iam ergo cum res non erat
in-

integra, Concilium non poterat honeste procedere ad aliam electionem.

Item si tentasset alicuius electionem facere, transisset multum de tempore, & multo tardius Galeae poruissent applicare Constantinopolim, unde ex iis manifeste pater quod Concilium procedere non habebat ad alicuius electionem.

Item non potest ad intentionem adversantium valere quod dicitur Ioannem Dissipatum fuisse protestatum contra electionem factam de Basilea, Avenione, & Sabaudia, primo quia ipse Dissipatus non poterat protestari adversus decretum in quod ipsi Graeci expresse consenserant, & in quo expresse Sabaudia nominabatur, atque etiam ipse dicebat quod ipsi puntualiter vellent stare in illo decreto, nec ab eo quovismodo recedere, nec etiam ad hoc ostendit mandatum aliquod ex parte Imperatoris Graecorum; immo quando venit exhibuit primo unam litterarum credentiae, & explicando credentiam suam in congregatione generali, nihil dixit de illa materia, quia
etiam

etiam nihil poterat scire de huiusmodi electione quando ex Constantinopoli recessit, sed postquam fuerat Basileae per aliquot dies illam protestationem exhibuit in latino eloquio, non quidem compositam per eum, qui vix linguam latinam explicare parum sciebat, sed per aliquem dictum iuristam, ad quam fuit responsum in congregatione tam per Dominum Cardinalem Arelatensem, quam per procuratorem fiscales, sicut conveniens erat, & declaratum quomodo Concilium fecerat nominationem locorum iuxta decretum concordatum, & post haec supradicti quatuor Episcopi ituri Avenionem & in Greciam, ex deliberatione totius Concilii pro executione eiusdem electionis, ab Archiepiscopo Bituricensi solemniter Missam celebrante in Concilio, ivērunt in Avenionem.

Contra hoc etiam quod dicebat praefatus Ioannes Dissipatus Graecos non esse venturos per mare Siculum, manifeste facit quod cum audiverunt Graeci in Constantinopoli Galeas parari in Ianua fecerunt magnum gaudium, &
ite-

iterum cum certius audierunt eas parari in portu Pisano, ad quos portus venire habebant per mare Siculum, per quod mare Ianuenses, Catalani, & alii assidue vadunt, nec de hoc faciunt difficultatem, quod etiam dicebat Dissipatus Graecos per Sabaudiam intellexisse patriam ultra montes in Italia, manifestum est contrarium, quia dicebatur in decreto extra Italiam Vienna, Buda, Sabaudia, & ita in hoc non erat standum verbis ipsius Dissipati.

Item nec potest valere illud quod allegatur ex adverso dicentium quod cum in dicta cedula taceatur quod post lapsum tredecim dierum Concilium posset & teneretur ad aliam electionem procedere, quod ergo eo ipso expiravit electio prima per Concilium facta de Basilea, Avenione & Sabaudia, illa enim electio non diceretur cassata nisi per actum contrarium, etiam si Concilium disposuisset facere aliam electionem, quemadmodum si quis facit testamentum & disponit de volendo facere aliud, licet illud iamdiu facere inci

incipere, non censetur primum esse cassatum donec fecisset aliud, clausula namque ipsius cedulae, quod concilium possit & teneatur procedere ad electionem alterius loci, non habet vim annulationis, vel nullitatis electionis primo factae, etiamsi tempus praeteriret.

Item, prout sunt iura vulgaria, nemo potest sibi imponere legem a qua non possit recedere, ac de suo actu aliter disponere quam primo ordinavit: esto enim quod quis iurasset non vendere librum, si postea vendat, teneret venditio, quia non posset sibi ipsi imponere legem; unde cum dicta Cedula nullatenus fuerit conventionalis, sed quoddam advisamentum vel ordinatio Concilii, liberum erat ipsi Concilio, iuxta circumstantias, vel aliam electionem facere, vel in prima manere. Et ex eo quod aliam non fecit censetur primam manere, cum Concilium non processerit ad actum contrarium, sed perstiterit in primo; nec censetur Concilium fuisse negligens ut sic dicatur devoluta potestas eligendi ad pauciores; non enim imputari po-

S

test

test Concilio negligentia contra factum electionis, immo diligenter deliberavit Concilium quid in hoc esset agendum, & habita matura deliberatione, omnibus circumstantiis consideratis. conclusit persistere in prima electione, quam fecerat de Basilea, Avenione & Sabaudia, & in hoc revocavit tacite illam ordinationem, & conclusionem suam prius factam de procedendo ad aliam electionem, si aliquam vim habere videretur, sicut revocare poterat, ut supra dictum est, indicavitque magis expedire Reipublicae, & bono Ecclesiae, ut persisteret in prima electione, quam ad aliam electionem novam procederet, attentis circumstantiis rerum, nec in hoc poterat minor pars resistere praeferendo iudicium suum iudicio minoris partis in duplo.

Item nec in isto casu habet locum devolutio, quia devolutio non fit ad minorem partem nisi in casibus expressis in iure: hoc autem non reperietur in casu nostro.

Secundo & principaliter deducitur intentum, videlicet quod Concilium
non

non fuit dissolutum ex suo proprio consensu, ex iis quae contigerunt tempore quo Legati tunc Papae dixerunt, se fecisse electionem de Florentia, Utino &c.

Primo quia cum fuerit statutum Synodaliter in decreto undecimae Sessionis incipiente *Quum Frequens* ut Basileense Concilium per neminem, etiam si Papalis fuisset dignitatis dissolvi, aut de loco ad locum mutari posset, nisi de expresso consensu duarum partium cuiuslibet deputationis, votis singulorum scrutatis in ipsis deputationibus, ac etiam deinceps facta scrutatione votorum in congregatione generali, & duabus partibus ipsius congregationis concurrentibus, manifestum est quod numquam in electionem Florentiae, aut Utini, quam procurabant dicti Legati, consenserunt duae partes cuiuslibet deputationis, immo neque tertia pars, & in aliqua deputatione ubi erant octoginta patres, solus unus formam illius praetensae declarationis partialis deliberavit habendam, & dixit se nomine ipsius deputationis Concilii ita sentire

de re ; nec habet sanioritas allegari in minori parte , cum numerus in duplo excedit , prout de hoc facile jura possunt allegari .

Item secundo quia non fuerunt scrutata vota singulorum in generali congregatione , prout requirebatur ; unde cum absque praedicta forma Concilium etiam per Papam dissolvi aut transferri non poterat , multo minus per dictos Legatos cum suis paucis faventibus , resistente eis multitudine Patrum , plusquam in quinque aut sex partibus .

Nec obstat id quod dicitur ex adverso , quod illud decretum undecimae sessionis fuit revocatum in decimanona cum pactum est initum cum graecis , quasi Concilium consenserit in translationem sui post adventum Graecorum infra mensem ; manifestum est enim quod illa decima nona Sessio non contradicit undecimae praedictae , ut censeatur per eam revocari ; nam etiam necesse est intelligi quod ante translationem Concilii in adventu graecorum , oportebat notare aliquem specifice ,

cifice, quia sic erat compactatum, ut per oratores Concilii ituros in galeis notaretur locus Graecis, quem Concilium acceptaverat pro celebranda Synodo oecumenica, etiam alii patres noscerent ad quem ex septem locis nominatis per Graecos se deberent transferre, & in illa electione specifica loci, sine qua non poterat fieri translatio, restabat adhuc, & fieri habebat illa scrutatio votorum contenta in praedicto decreto *Cum frequens*. Item si illud decretum *Cum frequens* poterat revocari per aliam conclusionem Concilii, ut adversarii dicunt, quod fuerat per omnes concorditer conclusum, & in sessione publica solemniter decretatum, licet etiam in eo poneretur quod Concilium non posset alio modo dissolvi vel transferri quam illo, qui ibidem determinatus fuit, quanto magis praedicta simplex conclusio facta contradicentibus praesidentibus Apostolicis, in qua fundant totum factum suum praedicti adversarii, potuit per aliam conclusionem revocari?

Item

Item attendendum est quod in illa conclusione speciali, quam dixerunt decretum, non reperitur quod fecerint aliquam electionem de dictis locis Florentia, Utino &c. dicunt enim sic: *Cum autem tempus ista exequendi in foribus instet, cupiens haec Sancta Synodus suis penitus pollicitationibus satisfacere, & tam pium negotium, quo hoc tempore salubrius excogitari nequit, totius viribus ad optatum finem perducere, ad hanc suis deputationibus, ac deinde in generali congregatione conclusionem devenit, ut videlicet civitas Florentina, aut Utinum in patria Foriulii, ponenda in manu Concilii, seu quicumque alius locus tutus in decreto comprehensus, Summo Pontifici & Graecis accommodus pro oecumenico Concilio eligatur, ille videlicet de praedictis qui citius paraverit & expedierit galeas, pecunias, & alia necessaria, datis etiam securitatibus necessariis.*

Ex ista clausula manifeste patet quod per illam partialem conclusionem nullus locus censetur electus, sed dicit quod eligatur in futurum, & sic
non

not potest dici quod Concilium umquam elegerit Florentiam aut Utinum &c. ut sic censeatur obligatum ad transferendum in talem locum, tempore accessus Graecorum. Et si tunc dixerunt se facere dictam partialem conclusionem, numquam aliquis eorum locorum fuit per eos electus, & manifestum est quod etiam nec postea fuit electus, quia nullam aliam electionem dicti legati cum paucis faventibus suis dicunt se fecisse, neque existentes Basileae, neque Bononiae, neque alio quocumque loco mundi.

Item quarto, posito quod ad dictos legatos cum suis adhaerentibus devoluta esset potestas eligendi locum, ut dicunt, in negligentiam Concilii, quod tamen nullam competentiam habet, ut ostensum est, illi adhuc non potuerunt se nominare sanctam Synodum, nec oratores sui mittendi ad Constantinopolim, dicendi erant oratores Concilii. Contractus autem de quo fit mentio in XIX. Sessione erat inter Concilium & Graecos, non autem inter Graecos & Legatos Papae cum suis paucis adhae

haerentibus. Symbolum namque Nicaeni Concili non dicitur esse illa doctrina quam decem & septem Episcopi dissentientes a multitudine patrum asseruerunt esse veram, sed potius illa definitio quae facta est a maiori multitudine patrum. Similiter contigit de articulis declaratis in primo Ephesino Concilio, quorum contrarios fecit Nestorius cum suis paucis adherentibus; & ita de definitionibus aliorum generalium Conciliorum, a quibus per nonnullos facta est dissensio. Unde si haec ianua aperiretur quod in generalibus Conciliis pauci dissentientes a multitudine patrum possent se appellare Synodum generalem, nunquam quasi in futurum in Ecclesia Dei posset esse certum fraenum & stabile in iis quae pertinent ad fidem & mores; faciliterque posset quamplurima scandala contingere, utpotequod pauci, contradicente maiori parte Concilii etiam in duplici & amplius, legerent cedulam unam de depositione summi Pontificis, privatione vel translatione Imperii, similiter & Regum, vel Principum aut Praelatorum,

rum, vel Ordinum, & ita de infinitis aliis periculosis actionibus, & quod maxime animadvertendum est, nusquam legitur ab initio celebrationis generalium Conciliorum, quod pauci dissentientes a multitudine Patrum ausi fuerint se nominare Sanctam Synodum generalem; aut quod eorum conclusio partialis fuerit attemptata, tamquam Synodalis constitutio. Haec namque iam ab antiquo fuit facta declaratio in Nicaeno Concilio, ubi sic definitum est: *Sane si consensu rationabiliter approbato secundum Ecclesiasticam regulam, duo vel tres animositate ducti per contentionem contradicant, obtineat plurimorum sententia Sacerdotum.* Item in Toletano: *Cum vero in qualibet Sancta Synodo quid agitur, aut pacifice inter pontifices quidpiam definitur, si pauciores per contentionem forte dissentiant, aut commoniti plurimorum cedant sententiis, aut cum dedecore confusionis abscedant, aut exactionis annatae summam luant.* Unde cum dicti Legati cum suis paucis adhaerentibus non possent se nominare Concilium, resistente eis maiore multitudine

ne

ne Patrum in duplo, manifestum est quod ipsi non potuerunt facere aliam electionem, sicut praetendunt: cedula enim dicebat quod Concilium teneretur & posset, non autem quod legati Papae, qui in eam non consenserunt cum suis paucis adhaerentibus; immo cum ipsi dictae cedulae repugnaverint, iniquum censetur ut ex ea iuvare se velint. Itaque omnibus volentibus animadvertere liquide pater, quod Concilium Basileense numquam fuit dissolutum de proprio consensu, attentis iis quae contigerunt tempore quo dicti Legati cum paucis faventibus conati sunt procedere ad illam quam praetendunt electionem de Florentia, Utino &c.

Tertio ordine probatur intentum principale ex iis, quae postea subsequuta sunt, & facta fuerunt per Concilium, etiam in id expresse consentientibus dictis legatis Papae cum adhaerentibus suis.

Primo quia cum Sacrum Concilium veller plumbare suum synodale decretum de electione Basileae Avenionis,

nis, & Sabaudiae, nec clavigeri per Concilium deputati ad hoc possent habere bullam, quia erat in manibus legis & sibi adhaerentibus instabant quod sua conclusio sola bullaretur, tamquam decretum, aut simul cum alio, nihilominus ipsi consenserunt expresse quod tres domini, videlicet Cardinalis S. Petri primus Apostolicorum legatorum, Archiepiscopus Panormitanus ambasciator Regis Aragoniae, & Episcopus Burgenfis ambasciator Regis Castellae haberent plenam potestatem super bullationem litterarum de quibus agebatur, & earum destinatione; qui quidem bullaverunt dumtaxat decretum de electione locorum, & partialem conclusionem praesidentium, & sibi faventium reiecerunt, ut ipsimet in generali congregatione decima prima die Iunii confessi sunt, Synodaliaque decreta facta a duplo maiori parte super praefata electione, & impositione decimae, & alias litteras dirigendas super his in Avenionem & Constantinopolim per ipsos bullatas, miserunt

runt praefati tres domini per dominos Rodulphum de Rudefshen cantorem Wormatiensem, & Archidiaconum Metensem.

Ex quo manifeste apparet quod ipsi praesidentes, & sui faventes per actum contrarium destiterunt a prima partiali conclusione sua, bulla namquam est testimonium Synodalis consensus; & cum impossibile sit uno & eodem tempore in duo contraria consentire, Concilium eo ipso quod omni communi consensu apposita est vera bulla Concilii praedicto Synodali decreto, manifestum est testimonium quod in eo solo consensit Sancta Synodus, non autem in illo quod ipsi contrariabatur. Itaque iudicandum est dumtaxat fuisse Synodale decretum illud videlicet, in quo omnes consenserunt apponi verum testimonium Synodalis consensus, hoc est Sigillum, seu bulla Sacri Concilii.

Evidentissimum est namque quod inter praedictum Synodale decretum, & illam partialem conclusionem legatorum Papae erant multae contrarietates,

res, in illo enim solum nominantur
 loca Basilea, Avenio, Sabaudia, in
 ista autem Florentia, Utinum &c; Item
 ibi disponitur electio facta de praesen-
 ti, in hac autem dicitur quod eliga-
 tur in futurum. Item in illa datur fa-
 cultas Oratoribus Concilii quod nomi-
 nent Graecis portum dictis tribus locis
 propinquiorem & aptiorem, in ista au-
 tem nominantur portus Venetia, Ra-
 venna, Ariminum, quem ex iis Grae-
 ci mallent eligere. Item in illo de-
 cima iam imposita per Concilium &
 conclusa decretatur & statuitur quod
 exigatur & persolvatur; in ista autem
 dicitur quod decima neque eligeretur,
 sicut etiam aliae multae contrarieta-
 tes, & contradictiones de quibus di-
 cere supersederetur ad praesens. Suffi-
 cit autem intelligere quod ex quo di-
 cti legati cum suis adhaerentibus con-
 senserunt expresse, illud esse validum
 quod fieret per privatos tres dominos,
 & per consequens consenserunt dictam
 electionem locorum Basileae, Avenionis,
 & Sabaudiae confirmare, & consigna-
 ri vera bulla Sacri Concilii tamquam
 Sy-

Synodale dectetur, & suam partialem conclusionem a bullatione reiici, nec unquam in hoc contradixerunt, eo ipso censetur destitisse a sua partiali conclusione. Unde manifeste & evidenter convincuntur confiteri quod sua partialis conclusio nunquam fuit Synodale decretum, quod, ut praemissum est, duae ordinationes sibi invicem contradicentes non possunt simul fieri ab uno & eodem Concilio, uno & eodem tempore; blasphemum enim est & erroneum quod spiritus Sanctus loquatur diversas sententias contrarias super eadem re uno & eodem tempore. Quinimmo, dato hoc per possibile aut impossibile quod Deus, qui mentiri non potest, non diceret sententias Synodales intelligendo totum esse humanum quicquid agitur in Concilio, evidentissimum est quod uno & eodem tempore Concilium non posset duas contrarias Sententias proferre. Itaque si quis vigor fuisset primo in sua partiali conclusione, hic intelligitur evacuatum fuisse per ipsorum expressum consensum, quod electio facta a multitudine Patrum

trum bullaretur tamquam verum Synodale decretum, & quod sua partialis conclusio teiceretur.

Item hoc pater ex eadem ratione per alium consensum suum, videlicet quia consenserunt quod dictum decretum Synodale per oratores sub nomine Concilii mitteretur in Avenionem, & traderetur; fuit enim commissum nuntiis Concilii, quos praefati domini miserunt nomine Concilii in Avenionem, ut deberent dicere civibus Avenionensibus quod licet occasione ordinationis a Concilio factae eo tempore quo dicti quatuor oratores missi fuerunt ad eos pro recipiendo dictam summam, non modica contentio orta est in Concilio, tamen post multas & varias agitationes Sacrum Concilium. deliberavit destinare bullas per eos postulas, quas eisdem puntarent, & quod receptis pecuniis sollicitarent oratores Concilii, qui erant in Avenione, darentque omnem operam possibilem cum Capitaneo ut confestim ab Avenione recederent & facerent iter in Graeciam iuxta alias per
sa-

facrum Concilium deliberata . Cum itaque dicti legati cum suis paucis adherentibus in huiusmodi destinatione decretorum Synodaliū ad Avenionem expresse consenserint, nec umquam contradixerint, manifestum est quod per huiusmodi consensum evacuata fuit illa sua conclusio partialis quae dicebat de contraria executione in missione galearum de Florentia vel Utino sub nomine Concilii &c.

Ex iis autem manifesta est responsio ad illam excusationem, quam adversarii Concilii auditi sunt allegare, videlicet quod licet praedicti legati cum suis paucis consenserunt in dictos commissarios, quod haberent plenam potestatem super bullatione dictarum literarum & earum destinatione, in eadem tamen commissione Synodali subiungitur haec clausula: *Itaque per hoc quod facient, nullum praecudicium alicui generetur*. Ex hoc ergo dicunt quod per dictam bullationem & destinationem nullum praecudicium eis factum extitit, quantum ad suam pattialem conclusionem.

Re-

Responſio eſt in aperto : ſi nam-
 que ad rei veritatem attenderent, for-
 taſſe non multum devairerent a vero in
 hoc quod dicunt, per hoc non eis ef-
 ſe factum praeiudicium; quia cum fit
 id quod iuſtum eſt fieri, nullus debet
 praetendere in eo ſibi praeiudicium
 generari; iuſtitia enim & aequitas nulli
 ſunt praeiudicialia. Iuſtum autem &
 aequum fuit bullam, quae eſt in teſti-
 monium Synodalis conſenſus, apponi
 illi ordinationi in qua conſenſit mul-
 tudo patrum Concilii, non autem
 illi partiali conſuſioni quam dixerunt
 ſe facere pauci a tota multitudine diſ-
 ſentientes. Item quod illa Synodalis
 ordinatio executioni traderetur, non
 autem illa quae ab hac diſſentiebat :
 unde cum ipſi numquam auſi fuerint
 dicere ipſos duos commiſſarios, in quos
 conſenſerunt, expreſſe feciſſe quod e-
 rat iniquum, ſed potius id quod iu-
 ſtum erat, merito igitur poſſent dice-
 re quod per dictam plumbationem &
 deſtinationem ipſis non fuit praeiu-
 dicium aliquod generatum. Item cum
 ibi non ageretur de re alicuius perſo-

T

nae

nae, vel aliquarum, sed de re Conciliari, dum tam illi de maiori parte quam de minori dicerent se facere Concilium, & per omnes concorditer esset praedictis tribus dominis tributa potestas, ut illud quod fieret per eos esset validum, non possunt postea causari quaecumque personae quod ex actu ipsorum trium dominorum, fuerit eis aliquod praeiudicium generatum.

Si autem dicant id esse praeiudicium, quod licet sit iustum & aequum, sit tamen contra ipsorum voluntatem, etiam isto modo accipiendo praeiudicium, non possunt iuvare se ex dicta clausula quam allegant: quum enim duo aut plures compromittunt in iudicem super re ubique indivisibili, quae utrique participari non potest, si illa per eos quibus expeditio rei committitur adiudicatur & tribuitur uni ex illis, ex quo expresse consensit in iudicem illorum, nec umquam post habitam notitiam de re iudicata contradixit, manifestum est quod de cetero si per se illam occupare velit, iniuste & iniuste agit etiam si in illa commissione esset

esset posita similis clausula : *quod nulli praeiudicium generaretur* ; hoc enim posset intelligi quantum ad id quod rei indivisibili iudicatae non esset incompatibile , sed non quantum ad id quod praecise uni ex illis posset competere . Constat autem ; ut praemissum est , quod super eadem re non potuit esse nisi unum Synodale decretum , nec ipsius debuerunt esse contrariae executiones . Cum ergo ipsi expresse consenserunt in id quod fieret per dictos commissarios , & ipsi , dicta partiali conclusione reiecta , iudicarunt quod electio facta a multitudine patrum firmaretur , vera bulla Sacri Concilii tamquam Synodale decretum , & quod traderetur executioni non eo modo quo ipsi , sed in ea forma qua Sacrum Concilium prius ordinaverat , manifestum est igitur quod dicta clausula nullo modo illis de minori parte suffragatur ; quia quantum ad hoc opus , quod erat indivisibile , non poterat esse commune Sacro Concilio & ipsis , quamdiu erat in intentione contraria eisdem ; alioquin inanis & delusorius erat eorum

consensus, quo voluerunt dictos dominos habere plenam potestatem super bullatione dictarum litterarum & destinatione earum, attenta maxime clausula quae immediate ponitur in dicta cedula commissionis Synodalis. Quum enim dicitur ita: *quod per hoc quod isti domini facient, nullum praeiudicium alicui generetur; immediate subiungitur: & per hoc sit pax & tranquillitas inter patres de Concilio, cessentque omnes agitationes & molestationes & cum bona pace & tranquillitate procedatur ad alia negotia in hoc Sacro Concilio pertractanda; & ista ultima clausula sit ita firma quod non possit violari vel immutari.*

Ex ista clausula evidentissime patet, quod de intentione Sacri Concilii fuit ut per bullationem & destinationem praedictarum litterarum, super quibus dabatur plena potestas ipsis dominis deputatis, cessare deberent omnes agitationes & molestationes super re, de qua primo erat quaestio inter patres de Concilio, ex quo inter eos esset de cetero bona pax & tranquillitas ad negotia Concilii pertractanda.

da. Si autem, non obstantibus praedi-
ctis bullatione & destinatione, ipsi le-
gati cum suis adhaerentibus poterant
aut debebant prosequi suam partialem
conclusionem affirmando eam fore Sy-
nodale decretum, & debebant facere e-
xecutionem eorum quae erant contra-
ria dictae destinationi, manifestum est
quod iis stantibus numquam fuisset pax
& tranquillitas inter Patres de Con-
cilio, neque cessassent, immo conti-
nuae in manus excrescerent agiratio-
nes & molestationes, & sic cum bona
pace & tranquillitate non procede-
retur ad negotia in Sacro Concilio per-
tractanda.

Nec etiam iuvat ipsos adversan-
tes clausula quam dicunt contineri in
instructionibus suis, videlicet quod si
Galeae ex Nicia cum oratoribus qui
erant in Avenione praevenirent eos
in Constantinopolim vel concurrerent;
quod permetterent eos agere cum grae-
cis, & in nullo eos impedirent; con-
stat namque, ut ipsi dicunt, quod hu-
iusmodi instructiones fuerint sibi da-
tae per legatos tunc Papae, existiman-
tes

tes quod Florentia, quam ipsi nominaverant, deberet parare galeas: sed cum postea ipse olim Eugenius recepta dicta partiali conclusione suorum legatorum paraverit galeas in Veneriis, ipse qui dicebatur facere expensas, dedit instructiones quas voluit, & manifeste patet quod eius intentionis numquam fuit quod Graeci permetterent venire in Avenionem, expresse etiam quantum potuit iam diutius impediverat hanc materiam, ut ipsemet dicit in Bulla suae praetensae secundae dissolutionis, quod illa nominatio loci Avenionensis per Concilium facta nullo pacto fuit sibi admittenda, & quod nisi auctore Domino obviasset illi, actum erat de pace Ecclesiae & de illa optatissima unione.

Sic igitur licet dicant se habuisse instructiones ex parte dictorum legatorum, nihilominus quia constat de contraria intentione ipsius olim Eugenii, qui erat auctor principalis, dicta clausula instructionis non multum pertinet ad propositum, sed potius quae dicta sunt stant in suo vigore,

vi-

videlicet quod praedicti legati cum paucis faventibus suis consenserunt unicum fuisse Synodale decretum, & illud deberet tradi executioni, non autem suam partialem conclusionem.

Praeterea & tertio patet hoc idem ex consensu eorum in generali congregatione die 16. mensis Iunii: cum enim Bulla Sacri Concilii clamdestine fuisset portata ad conclusionem suam particularem de electione Florentiae, Utini &c. expresse consenserunt quod auctoritate Sacri Concilii contra quoscumque falsarios harum, & Bullae Sacri Concilii, praesertim in facto electionis locorum pro futuro oecumenico Concilio, procederetur; & huius commissionis vigore, unus ex dictis Legatis Archiepiscopus Tarentinus, qui in facto dictae plumbationis culpabilis reperiabatur, fuit per commissarios Sacri Concilii in domo sua arrestatus, & duo alii scilicet Bartholomaeus de Batiferris Secretarius alterius legatorum, idest Domini Iuliani Cardinalis S. Sabinae, & alius familiaris eiusdem, nomine Alexander, aufugerunt.

Sed

Sed deinceps ipse Alexander fuit deprehensus & longo tempore captivatus, usquequo Concilium fecit sibi misericordiam ad requesta Bohemorum, & consenserunt etiam tunc dicti Legati cum pariter adherentibus suis, quod Bulla Sacri Concilii quae primo erat in domo unius ex dictis legatis, videlicet praefati domini Iuliani Cardinalis S. Sabinae, poneretur in loco securo, ut clavigeri & officiales sacri Concilii possent bullare libere litteras per sacrum Concilium decretas & decernendas.

Unde patet manifeste secundum eorum consensus & actiones quod auctoritas Synodalis, etiam ad ea quae continebantur expresse in sua partiali conclusione, videlicet de bullando litteras super electione quam appetebant, non erat apud dictos legatos & suos faventes, sed penes maiorem multitudinem patrum, quae eis restitit quantum ad dictam conclusionem suam partialem, & eius executioni; consenserunt namque etiam ipsi praesidentes cum faventibus sibi quod illi qui de-

de-

derant operam ut sua partialis conclusio bullaretur, punirentur tamquam falsarii, & item quod de cetero non possent, etiam si vellent, bullare, ex quo bulla auferebatur de manibus eorum.

Quarto hoc idem patet quia, eadem die dicti legati & sui adhaerentes expresse consenserunt quod Commissarii Sacri Concilii haberent plenam potestatem ordinandi & scribendi ad quoscumque Principes, tam Ecclesiasticos quam Seculares, ac communitates in pertinentibus ad eorundem locorum electionem per sacrum Concilium, videlicet Basileae, & Avenionis, & Sabaudiae, ac etiam prohibendi, inhibendi, puniendi quoscumque turbatores, quo nihil clarius dici potest: si namque ipsi consenserunt quod scriberetur pro executione Synodalis decreti, & punirentur quicumque turbatores illius, evidentissimum est quod per huiusmodi consensum evacuatus & annullatus fuit, si quis primo vigor fuerat suae conclusionis partialis de electione Florentiae & Urini.

Et licet praedicta die 17. Iunii
unus

unus ex dictis legatis duxit se concludere praedicta advisamenta Sacri Concilii, salva tamen cedula supradicta Synodalis commissionis, haec additio non potest iuvare ipsos adversarios de dicto praestito consensu, quinimmo iuvat intentum; nam per hoc quod dabatur potestas puniendi & inhibendi turbatores executionis dicti Synodalis decreti, per haec firmabatur pax & securitas inter patres de Concilio, quum enim permittebatur quod fierent contrariae executiones pax & tranquillitas fervari non poterat.

Item in sessione vigesima septima Concilii bullatio facta per tres dominos fuit repetita tamquam valida & ex ordinatione concordii totius Concilii, nemine penitus in adversum reclamante, & quia ad notitiam Concilii pervenerat quasdam alias litteras continentes nominationem Florentiae & Utini fuisse falso bullatas, decrevit & declaravit Sancta Synodus omnes litteras continentes nominationem quorumcumque locorum pro oecumenico Concilio celebrando, praeter loca Basileae, Avenio-

nionis & Sabaudiae fuisse falso bullatas: & ita patet quod non reclamantibus illis de minori parte, immo consentientibus, reputabatur solum decretum conclusum a duplo maiori parte esse vere bullatum, & per consequens esse verum decretum Concilii, cum quo aliud sibi contrarium nullo modo stare poterat in veritate, sed erat per hoc omnino evacuatum, si quam a principio apparentiam habuisset.

Quarto ordine probatur principale intentum ex iis quae facta sunt per ipsum olim Eugenium: etenim cum anno praedicto die decima octava Septembris ipse olim Eugenius duxerit se transferre Concilium Basileense, declarabat ex tunc translatum fuisse si contra eum vel aliquem Cardinalium, aut suorum praesidentium per Concilium procederetur ex tenore dictae translationis, evidenter monstratur quod sicut per ipsum evacuatus & annullatus si quis fuit vigor dictae partialis conclusionis, quam sui legati sub nomine sanctae Synodi se dixerunt fecisse.

Primo

Primo illi dixerunt quod eligeretur Florentia aut Utinum, vel quicumque alius locus qui citius pararet galeas & alia necessaria, & cum Florentiam iam incoepisset parare galeas, ipse olim Eugenius contra ordinationem suorum Legatorum & aliorum sibi faventium, & absque eorum consensu nominavit locum alium, qui per illos fuerat specificè nominatus.

Secundo quia posset fortassis obici quod hoc fecerit secundum intentionem dictorum legatorum, animadvertenti dictam partialem conclusionem patet contrarium: illi enim dixerunt se eligere velle Florentiam aut Utinum, pro quibus putabunt habere certitudinem de securitatibus & aliis necessariis, de alio vero loco quocumque in decreto comprehenso si nominari deberet, oportebat concurrere primo tria, videlicet quod esset locus tutus, & citius pararet galeas quam illa duo, atque item quod primo haberentur securitates necessariae; non enim de intentione illorum fuit se obligare personaliter, nec ad quemcumque locum

cum Graeci venire vellent: si namque tyrannus aliquis conduxisset eos in aliquem locum Calabriae, ubi non esset tutum eos accedere, non erat de intentione ipsorum quod talis locus reputaretur idoneus pro oecumenico Concilio, oportebat enim secundum intentionem ipsorum constare primo de tribus, videlicet quod ille locus esset tutus, & quod prius quam illa duo, quae ipsi nominaverant paraverant galeas, & quod dedisset securitates & alia necessaria: unde postquam olim Eugenius nominavit pro Concilio oecumenico Ferrariam absque praedictorum consensu, & absque hoc quod primo eis constarent dicta tria in iis concurrere: primus ex dictis legatis numquam illuc voluit accedere, nec de aliis qui dictis legatis assentiebant accesserunt tamquam ad Concilium oecumenicum, nisi dumtaxat quinque aut sex Italici, & de aliis nationibus pauci vel nullus & adhuc illi quinque aut sex recesserant de Concilio ante adventum Imperatoris Graecorum ad portum Venetiarum, & post eius adven-

fidentium; & sic secundum eum fuit translatum quasi per quinque menses ante adventum Graecorum, derogans dictae partiali conclusioni suorum Legatorum; sic enim dixit non sine dictae Bullae dissolutionis ordinationibus, constitutionibus, statutis, decretis, declarationibus etiam nomine Generalis Concilii factis, & aliis in contrarium facientibus, etiamsi talia forent de quibus esset habenda de verbo ad verbum mentio specialis; quibus omnibus apostolica auctoritate, & de plenitudine Potestatis derogamus, ac derogatum esse apostolica auctoritate renore praesentium declaramus, ceterisque in contrarium quomodolibet facientibus, nonstantibus quibuscumque.

Et haec derogatio hoc effecit quod quasi omnes Patres in Concilio, qui primo assenserunt cum dictis Legatis, videntes quod sua partialis conclusio in totum evacuata fuisset, ex tunc tenuerunt se cum Synodali decreto firmiter asserentes, Basileae & non Ferrariae esse Synodum Generalem, nec unquam translatam inibi fuisse
etiam

etiam in adventu Graecorum, & quod amplius est, ex eo quod ipse olim Eugenius prædictam nominationem loci Ferrariensis fecerat, factum fuit decretum in Vigesima nona sessione Concilii, duodecima die Octobris, nullo penitus reclamante ex illis qui prædictae partiali Conclusioni assenserant, in quo Decreto repetitur iterum electio de Basilea, Avenione & Sabaudia tamquam facta per Sanctam Synodum, & dicitur ibidem quod constat eam plene satisfacere Decreto cum Graecis edito; & insuper dicta Synodus in eodem Decreto omnem nominationem, electionem, & assumptionem loci Ferrariensis, tamquam decretis ipsius Synodi repugnantem, sicut de facto processit; cassat & irritat, immo verius, cassam & irritam declarat.

Tertio ipse olim Eugenius etiam evacuavit & annullavit dictam partialem Conclusionem quoniam in dicta Bulla praetensae dissolutionis continetur haec clausula: Decernentes atque etiam declarantes omnem aliam declarationem, electionem, vel translationem-

tionem quavis auctoritate aut quocumque praetextu factam, vel etiam imposterum fiendam, praeterquam auctoritate nostra, de qua constet per authenticas litteras nostras super hac conticiendas, nullius esse, prout est, roboris vel momenti. Ex hac clausula manifeste constat quod ipse olim Eugenius refutavit, & nullam esse voluit, casu quo procederetur contra ipsum, aut aliquem suorum praesidentium &c. nominationem, sive electionem Florentiae & Urini, & civitatum aliarum Italiae factam in Concilio, si qua ibidem facta fuit per suos legatos & alios paucos in Concilio; non enim sub nomine & auctoritate Eugenii, sed sub nomine S. Synodi generalis Basileensis dixerunt se illam facere, sicut praetensa ipsorum decretatio ostendit; unde secundum talem decretationem & declarationem per ipsum olim Eugenium factam, videtur cessasse ex dicta die decima octava Septembris, aut saltem prima Octobris in qua fuit declarata eius contumacia, omnis vigor & auctoritas illius partialis conclusionis quae

ab aliquibus dicitur parvum decretum:
& cui adversantes Sacro Basileensi Con-
cilio innituntur, dicentes quod vigore
illius partialis conclusionis dissolvit se
ipsum proprio consensu in adventu
Graecorum, qui tamen non venerunt
ante octavam Februarii anni trigeli-
mi septimi.

Item in praedicta praetensa trans-
latione postquam dixerat se transferre
Concilium ex tunc pro tunc, expresse
etiam opposuit quod volebat praedictam
translationem habere locum etiam ante
adventum Graecorum, & adiecit decre-
tum irritans, dicens haec verba: „Decer-
nentes irritum & inane, & nullius ro-
boris vel momenti si secus fiet quavis
auctoritate, etiam sub nomine & auctori-
tate Concilii, praeterquam nostra, de
qua per litteras, ut praemittitur, con-
ficiendas constet, a quibusvis commu-
niter vel divisim contigerit attemptari.”
Ex quibus patet quod in hac praeten-
sa translatione recitavit decretum prae-
tensum partialis conclusionis praedictae
factum a minori parte, quod habebat,
ut Concilium firmiter maneret in Ba-
C1609

fit ea per totum tempus comprehensum in decreto concordato cum Graecis, quod etiam per ipsum olim Eugenium fuerat expresse approbatum.

Haec autem evacuatio facta per olim Eugenium de dicta partiali conclusione etiam expressius deducitur ex declaratione, quam dixit se facere de translatione Basileensis Concilii in locum Ferrariae sub data in Kalendis Ianuarii Pontificatus anno septimo; dixit enim sic: „Nos autem tam in imminuentibus &c. condiciones in dictis litteris nostris contentas fuisse & esse purificatas, dictumque Basileense Concilium fuisse & esse translatum ad praefatam civitatem Ferriarensem declaravimus, illudque auctoritate, consilio, & assensu praedicto in dicta civitate Ferrariae celebrandum, ac die octava, scilicet vigesima quarta mensis Ianuarii inchoandum & continuandum decernimus auctoritate apostolica, per praesentes mandantes omnibus & singulis qui ad generalia Concilia venire tenentur & consueverunt, ut ad ipsum Concilium sic translatum, vigore iura-

menti per eos praestiti, quantocius se transferre procurent „.

Ecce expressum testimonium ipsius olim Eugenii quod die trigesima Ianuarii iam secundum eum non erat Basileae Generale Concilium: constat autem quod pro tunc nondum applicuerant Graeci ad Portum Latinum; & sic secundum hoc, post adventum Graecorum infra mensem, Concilium Basileense, quod secundum eum iam non erat, non poterat nec debebat se transferre ad locum in quem consentirent Graeci pro celebratione oecumenici Concilii. Si vero dicatur quod licet secundum intentionem ipsius olim Eugenii Concilium non esset Basileae, quia iam erat translatum Ferrariam, & tamen in rei veritate Concilium Basileense, non obstante sua praetensa translatione, manebat adhuc Basileae firmum & stabile, tunc ergo necesse est confiteri iuxta decretum: *sicut unica* octavae sessionis, quod cum durante Concilio, alia congregatio sub nomine generalis Concilii non posset erigi Ferrariae, non esse generale Con-

cilium, sed conventiculum Schismaticorum: cumque ipse olim Eugenius fuerit principalis auctor dictae congregationis, consequenter fateri oportebit quod ipse erat Schismaticus, & ab Ecclesiae unitate divisus.

Ex quo sequitur quod etiamsi vigorem aliquem habuisset dicta partialis conclusio, Concilium non tenebatur se transferre in Ferrariam infra mensem post adventum Graecorum, quia illa Congregatio, ut dictum est, non erat generale Concilium, sed conventiculum Schismaticorum, & ipso durante in Schismate non poterat ibidem Synodus oecumenica celebrari. Non enim ipse olim Eugenius, & sui qui asserbant dictam Ferrariensem Congregationem esse oecumenicam Synodum, & dixerant se declarare Sanctam Synodum Basileensem a die praedictae translationis praetensae non esse potuerat Concilium, immo fuisse & esse illegitimam & reprobam tumulationem, & conventiculum, admisissent huiusmodi translationem Sacri Basileensis Concilii tamquam debitam fieri in Graecorum,

ram adventu pro unione ipsorum; & sic non potest asserti quod Sacrum Basileense Concilium tenebatur se transferre in Ferrariam post adventum Graecorum, nec quod postea fuit translatum ex priori suo dato consensu.

Accedit huic rationi aliud quod non minorem evidentiam facit; nam si usque ad adventum Graecorum, firmum ac stabile manebat Sacrum Basileense Concilium, sicut secundum rei veritatem manebat, & etiam secundum decretum concordatum cum Graecis, ac expresse approbatum per ipsum olim Eugenium; & iterum secundum illam partialem conclusionem praesidentium & paucorum sibi faventium, & approbationem eiusdem factam Bononiae per ipsum olim Eugenium, cum inter decreta Synodalia eiusdem Concilii dictus olim Eugenius vigesima die Ianuarii fuerit per Sacram Synodum legitime declaratus suspensus ab administratione Papatus ante ipsorum Graecorum adventum, clarum est quod ipso gerente se pro praesidente dictae Congregationis Ferrariensis, Sacrum Basileense Concilium non tenebatur transferre

ferre se in dictum locum, etiam in causa adventus Graecorum; non enim Ferraria erat locus sibi tutus & idoneus ad unionem Graecorum, cum iam congregatio inibi existens esset conciliabulum Schismaticorum, & praesideret in eo qui ipsum Sacrum Concilium persequabatur, suspensus ab administratione Papali.

Concludendo igitur super praemissis licet sit summarie intelligere: si Sacrum Concilium Basileense haecenus fuit legitime dissolutum, sive desit esse, aut hoc est quia tenebatur se transferre ad locum Ferrariæ in adventu Graecorum vigore partialis conclusionis, aut praetensae translationis per ipsum olim Eugenium factae de plenitudine potestatis, ut dicitur: hoc autem secundum stare non potest: cum enim dicta praetensa translatio notorie fuerit nulla iuxta formam decretorum Constatiensis ac etiam Basileensis Concilii, quae ipsemer approbavit esse facta a vero & legitimo Concilio inchoato, & continuato, ut patet in eius adhaesione, nullatenus tenebatur Concilium

cilium se transferre, nisi vellet sua decreta cum tanto edita labore, nec non Ecclesiae ac generalium Conciliorum auctoritatem quasi in totum destitui ac prosterni, attentio maxime quod si Sancta Synodus hoc fecisset, poneret se ad manus & sub potestate illius, qui quantum in eo fuit interdixit, suspendit, excommunicavit, privavit omnes & singulos Patres Sanctae Synodi quibuscumque beneficiis & dignitatibus suis, inhabilitavitque eos ut in futurum habere non possent, deinceps quoque prohibuit eis praebere victualia, & mandavit fieri adversus eos persecutionem, quantum contra hostes fidei Christianae, eratque notorie diffamatus quod non servaret iuramenta & promissiones quae praestiterat solemniter ante suam electionem & postea immediate, & quae per Bullam suam confirmaverat post coronationem, & sic ad perpetuam rei memoriam se debere servare publicavit, impugnabatque notorie veritatem fidei quam declaravit Sacrum Constantiense Concilium, & reformationem Synodalem super qua
iam

iam diutius laboraverat S. Basileensis Synodus, fueratque citatus ad eandem Synodum purgaturus se de criminibus de quibus fuerat notorie diffamatus, & si mutaverat se Synodus in Ferrariam, praetextu illius praetensae translationis, submittebat se ac perdebat quasi in totum auctoritatem generalium Conciliorum, quia generale Concilium de iudice fiebat reus, multaue alia pericula occurrebant, de quibus non est dicendum per singula.

Hic autem non est praetereundum utrum in dicta congregatione Ferrariensi esset libertas requisita ad celebrationem generalis Concilii, vel potius existens sub coactiva iurisdictione ipsius olim Eugenii, negotia ibidem agebantur pro suo libito voluntatis, aut saltem eo resistente, seu non concurrente nihil atuum poterat concludi. Itaque nullus diligenter advertens circumstantias rerum dicere potest sacrum Basileense Concilium debere se transferre in Ferrariam occasione dictae praetensae, nullae & irritae translationis. Simili modo ad hoc non tenebatur ex alio mem-
bro

bro supra condiviso, scilicet occasione dictae partialis conclusionis, quia illa vel nullius fuit vigoris, aut si quis in ea fuit vigor, ille fuit multipliciter evacuatus, & ab ea multipliciter recessum est tam per conditores eius, quam per ipsum olim Eugenium, multo tempore ante adventum Graecorum.

Unde praemissis omnibus consideratis Sacrum Basileense Concilium non tenebatur de iure, aut rationis aequitate, vel necessitate, seu ex quavis obligatione se transferre in Ferrariam in adventu Graecorum, immo potius, ne permetteret perire auctoritatem Ecclesiae & generalium Conciliorum, tenebatur se non transferre.

Notorium est autem notorietate facti permanentis quod numquam se transtulit, sed potius restitit dictae translationi per ipsum olim Eugenium attemptatae: manserunt in ipso Concilio etiam post erectionem praefatae congregationis Ferrariensis, & adventum Graecorum ad eam, longo tempore ambassiadores Regum Romanorum, Francorum, Castellae, Arragonum, alii-

alique Praelati, Cardinales, Archiepi-
 scopi; Ambassiadores Universitatum, &
 usque in hodiernam diem ipsum tam-
 quam verum & legitimam Concilium
 Universalis Ecclesiae maior pars Chri-
 stianitatis recognovit, & Domini Reges
 Romanorum Albertus inclytæ memo-
 riae, & Fridericus modernus, longe post
 erectionem praefatae Congregationis Fer-
 rariensis dederunt suos salvos condu-
 ctos Sacro Concilio Basileensi, & Do-
 minus Rex Francorum fecit publice
 proclamari in regno suo ne quis iret
 ad congregationem Ferrariensem, tam-
 quam ad Concilium generale. Licet
 igitur evidentissime concludere quod
 Sacrum Basileense Concilium, non ob-
 stante praedicta praetensa translatione
 per ipsum olim Eugenium secundo at-
 temptata, item non obstante adventu
 Graecorum, usque hodie nec proprio
 suo consensu, nec alio modo fuit trans-
 latum, aut dissolutum, quin immo per-
 manet stabile; nec enim recessus quo-
 rumcumque, cuiuscumque dignitatis,
 potest arguere dissolutionem ipsius esse
 factam, sicut patet ex declaratione fa-
 cta

Ita in Concilio Constantiensi de recessu Ioannis Papae & aliorum quorumcumque, ac etiam ex decreto ipsius Concilii Basileensis, quod omnes quasi principes maiores orbis, & praelati, aut oratores eorum nomine incorporari manuteneri & defendere iuraverunt.

Ex quibus evidenter apparet, ea quae facta sunt pro reformatione Ecclesiae, & Fidei Catholicae confirmatione, in suspensione ac depositione olim Eugenii, & consequenter in electione Sanctissimi Domini Felicis Papae quinti, esse facta per verum ac legitimum Concilium generale, Universalis Ecclesiae habentis potestatem immediate a Christo, cui quilibet Christianus in iis obedire tenetur, Causae quoque huiusmodi suspensionis & depositionis manifestae sunt, nec aliquis dicere potest eas veras non esse.

Ultra praedicta apparet, quomodo ipse olim Eugenius qui numquam voluit revocare ea quae fecerat, & asseruerat in praetensa secunda translatione Concilii per eum attemprata contra veritatem Fidei declaratam in Concilio

cilio Constantiensi de auctoritate Conciliorum, licet fuerit monitus super hoc in decreto XXIV. sessionis, & iterum in decreto suspensionis, magis & magis perseverat in impugnando ipsam veritatem Fidei pertinaciter, quod sine haeresi esse non potest; qui in litteris incipientibus: *Moyſes vir Dei*, datis Florentiae pridie nonas Septembris Anno Incarnationis Dominicae millesimo quadringentesimo trigesimo nono, condemnavit illam veritatem & alias duas ex ea necessario consequentes; Ambasiadores proponentes nomine suo in diversis locis manifestant quomodo in impugnatione huiusmodi veritatum Fidei, & doctrinae Ecclesiae de auctoritate Conciliorum, ipse magis & magis redditur obduratus, & notorie in haeresi permanet, propter quod ab omnibus fidelibus est evitandus, & nullatenus est ei obediendum; nec a Christianitate tolerari potest illud quod ipse in iis praetendit, quod videlicet maneat in possessione dissolvendi Concilia generalia contra consensum ipsorum, quodque deinceps Summi Pontifici per ipsa Con-

Concilia nullatenus corrigi possint, nec ad aliquam reformationem perducī, ac etiam quod Ecclesiae imponatur error, quae tam solemniter veritatem ipsam de auctoritate Conciliorum data immediate a Christo, quod est obiectum fidei, declaravit tam in Concilio Constantiensi quam Basileensi, etiam iis temporibus in quibus expresse approbata fuerunt tamquam legitima Concilia per Summos Pontifices & Sedem Apostolicam, videlicet Constantiense per felicis recordationis Papam Martinum, & Basileense per ipsum olim Eugenium; unde quum tuum violaretur ille Articulus *Unam Sanctam Ecclesiam Catholicam*, quatenus ingressus ad haereses & sectas erroneas introduceretur, si haec permitterentur, nemo est qui non facile videre possit. Omnes quoque Christiani attendere debent quanta eis necessitas imminebat, ut totis viribus ipsi Fidei Catholicae, atque saluti universae Ecclesiae succurrere debeant, & iustitiam ipsius Sacri Concilii Basileensis, cum fere omnes Principes & Praelati Orbis incorporati & iurati sint in effectu prosequi

sequi & amplecti, nec praetexu cuiuslibet iuramenti, aut promissionis cuiusque factae, aut protestationis potest aliquis ab hoc excusari, cum nulum iuramentum factum cuiusque, etiam Summo Pontifici, aliquem eximat vel excuset ab obedientia Sacro generali Concilio praestanda in iis quae pertinent ad Fidem, extirpationem Schismatis, & reformationem generalem Ecclesiae in Capite & in membris, in quibus etiam ipse Papa tenetur obedire Concilio, quae quidem ex supradictis manifeste nota sunt.

FINIS.

VA 1 1510184

THE JOURNAL OF THE

ROYAL SOCIETY OF MEDICINE

VOLUME 100, PART 1

1997

ISSN 0954-6794

0954-6794(199701)100:1;1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

100 1 1-0

LIBRERIA
L. 1877
di L. B. e C.
Via Trinità 11.
NAPOLI



